

Co-funded by
the European Union

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
INSTITUȚIA PUBLICĂ "COLEGIUL DE ECOLOGIE DIN CHIȘINĂU"
Catedra: "Turism și științe socio-umanistice"

SUPORT DIDACTIC

Turismul verde

Specialitatea: "Turism"

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin exclusiv autorului (autorilor) și nu le reflectă neapărat pe cele ale Uniunii Europene sau ale EACEA. Nici Uniunea Europeană, nici EACEA nu pot fi trase la răspundere pentru acestea.

Chișinău, 2025

Suportul didactic: Turismul verde, este elaborat în corespundere cu Planul de Învățământ la specialitatea **Turism**.

Examinat și aprobat:

La Ședința Catedrei ”Turism și științe socio-umane”
din ”_____”_____2025
Fedco Valeriu, șef catedră _____

La Ședința Consiliului metodic-științific
din ”_____”_____2025
Iurieva Tatiana, directoarea Colegiului _____

Autori: 1. Gotnog Veaceslav, magistrul în geografie, profesor de geografie, grad didactic unu, Colegiul de Ecologie din Chișinău.

2. Fedco Valeriu, profesor de geografie, grad didactic doi, șef de catedră ”Turism și științe socio-umane”, Colegiul de Ecologie din Chișinău.

Recenzenți:

1. Suvac Silvia, doctor conferențiar Universitatea Pedagogică de Stat ”Ion Creangă” Chișinău.
2. Serotinschii Anatol, Director SRL ”Adis-Tur” Chișinău.

Disclaimer

Acest material a fost elaborat în cadrul unui proiect ERASMUS+ de consolidare a capacității Invatamantului Profesional Tehnic, finanțat de Comisia Europeană, ”Calea Moldovei spre competențe turistice avansate (MPATS)” prin intermediul consorțiului BK Plus – Cipru, Centrul de Inovare și Politici din Moldova, Școala Profesională 2, Chișinău, Colegiul de Ecologie Chișinău, iED – Grecia, APRO Formazione – Italia, 2025 – 2027.

Acest material reprezintă o compilare și o sinteză a informațiilor provenite din multiple surse externe, toate facând referința corespunzătoare la Bibliografie. Autorii nu revendică calitatea de autori originali pentru niciun conținut preluat din publicații externe și recunosc și respectă pe deplin drepturile de proprietate intelectuală ale autorilor, editorilor și instituțiilor originale, așa cum sunt citați în Bibliografie. Comisia Europeană nu este responsabilă pentru orice utilizare care ar putea fi făcută a informațiilor conținute aici.

CUPRINS		Pagina
	ARGUMENT	4
I.	STRUCTURA SUPORTULUI DIDACTIC	7
II.	CONȚINUTUL SUPORTULUI DIDACTIC: 2.1. Conținuturi teoretice: Subiectul 1: Definirea, conceptul turismului verde, ecoturismului. 8-11 Subiectul 2: Principiile și obiectivele fundamentale ale turismului verde. Turismul verde în contextul dezvoltării durabile. 12-15 Subiectul 3: Tipuri și forme de turism verde. 16-18 Subiectul 4: Beneficiile turismului verde pentru mediu, economie, comunitate. 19-21 Subiectul 5: Provocări și limite ale turismului verde. 22-26 Subiectul 6: Resursele naturale valorificate în turism (păduri, ape, peisaje, biodiversitate). 27-35 Subiectul 7: Patrimoniul cultural și tradițiile locale ca resurse ecoturistice. 36-43 Subiectul 8: Zone protejate, parcuri naturale din lume și Republica Moldova. 44-58 Subiectul 9: Educație și conștientizare ecologică. Campanii de educație. 59-63 Subiectul 10: Impactul ecologic al turismului. 64-69 Subiectul 11: Evaluarea impactului socio-economic asupra comunităților locale. 70-77 Subiectul 12: Soluții, măsuri de prevenire și atenuare a impactului negativ și creșterea beneficiilor. 78-81 Subiectul 13: Bune practici și studii de caz privind soluții de atenuare, prevenire a impactului turismului asupra mediului și comunității. 82-91 Subiectul 14: Principii generale de planificare a turismului verde. 92-99 Subiectul 15: Elaborarea traseelor și pachetelor ecoturistice. 100-107 Subiectul 16: Amenajarea infrastructurii pentru turismul verde (puncte de informare, semnalizarea, maracarea traseelor etc.). 108-113 Subiectul 17: Planificarea activităților în zonele protejate. 114-117 Subiectul 18: Managementul riscurilor și siguranța turiștilor. 118-121 Subiectul 19-20: Modele de bune practici în organizarea turismului rural, montan, de aventură. Marketingul turismului verde. Strategii de promovare online și offline. 122-135 Subiectul 21-22: Proiecte și inițiative internaționale și locale. Rolul educației ecologice și al conștientizării turiștilor. 136-140 2.2. Conținuturi practice: Lucrarea nr.1: Identificarea resurselor ecoturistice locale. 140-141 Lucrarea nr.2: Depunerea pe harta de contur a principalelor zone cu resurse naturale atractive. 142-143 Lucrarea nr.3: Impactul turismului asupra unui ecosistem fragil. 144-145 Lucrarea nr.4: Analiza unui exemplu pozitiv de turism sustenabil (ecopensiuni, sate turistice etc.) 146-147 Lucrarea nr.5: Elaborarea unei hărți cu impacturi turistice majore (dintr-o regiune, țară, glob). 147-148 Lucrarea nr.6: Proiect: Soluții pentru reducerea impactului turistic. 149-150 Lucrarea nr.7: Proiectarea unui traseu ecoturistic. Elaborarea hărții traseului. 151-152 Lucrarea nr.8: Proiect: Festival sau eveniment verde. (Planificarea unui eveniment local turistic, cu respectarea principiilor sustenabilității: produse bio, reducerea deșeurilor etc.) 152-154 Lucrarea nr.9: Promovarea unei destinații verzi. (postere, pliante, power point pentru o destinație de turism verde.). 155-156 Lucrarea nr.10: Analiza unei campanii de promovare ecoturistică.(ex: Leave No Trace, Travel Green Europe, sau locale). 157-158 III. SUGESTII METODOLOGICE ȘI DE EVALUARE. 158-161 IV. CONCLUZIE. 161 V. ANEXE. VI. BIBLIOGRAFIE. 162/166	

ARGUMENT

Suportul didactic ”Turismul verde”, aduce în atenția elevilor de la specialitatea ”Turism” dar și în atenția cadrelor didactice interesate, principalele direcții de dezvoltare ale industriei turistice contemporane, întrucât răspunde atât nevoilor economice, cât și celor sociale și ecologice. Spre deosebire de formele tradiționale de turism, care pot genera poluare, degradarea mediului și presiuni culturale asupra comunităților locale, turismul verde urmărește un echilibru între dezvoltare și conservare.

În contextul actual al schimbărilor climatice, al degradării resurselor naturale și al creșterii presiunii turistice asupra mediului, turismul verde devine o necesitate pentru dezvoltarea durabilă a comunităților și pentru protejarea patrimoniului natural și cultural. Introducerea disciplinei „Turismul verde” în cadrul formării profesionale are drept scop dezvoltarea unor competențe esențiale pentru viitorii specialiști din domeniul turismului: capacitatea de a integra principiile sustenabilității în planificarea și organizarea activităților turistice, responsabilitatea ecologică și socială, precum și abilitatea de a identifica și promova forme de turism prietenoase cu mediul.

Pe lângă aspectele de mediu, turismul verde încurajează respectarea și implicarea comunităților locale. Valorile culturale, tradițiile și identitatea locului sunt promovate, iar beneficiile economice sunt distribuite echitabil. În plus, prin atragerea de venituri stabile și prin crearea de locuri de muncă, turismul verde contribuie la consolidarea economiilor locale și regionale. Turismul verde este mai mult decât o tendință – este o necesitate. El oferă o cale de mijloc între progres și conservare, demonstrând că dezvoltarea economică poate coexista cu protecția mediului și cu respectarea comunităților locale. De aceea, poate fi considerat singura strategie viabilă pentru viitorul turismului. Spre deosebire de turismul tradițional, care adesea produce presiuni asupra mediului (poluare, degradarea ecosistemelor, supraexploatarea resurselor) și asupra comunităților locale (uniformizare culturală, dependență economică), turismul verde urmărește:

- **dimensiunea ecologică** – protejarea biodiversității, reducerea emisiilor și utilizarea responsabilă a resurselor;
- **dimensiunea socio-culturală** – respectarea valorilor comunităților locale, implicarea acestora în procesul decizional și valorizarea patrimoniului cultural;
- **dimensiunea economică** – generarea de venituri stabile și locuri de muncă fără a compromite resursele pe termen lung.

Disciplina contribuie la:

- înțelegerea conceptului de dezvoltare durabilă și aplicarea acestuia în turism;
- promovarea unor practici ecologice (managementul resurselor, reducerea poluării, utilizarea energiei regenerabile, reciclare);
- crearea unor produse și servicii turistice cu impact redus asupra mediului;
- sensibilizarea și educarea turiștilor și a operatorilor economici privind protecția mediului;
- creșterea competitivității destinațiilor turistice prin adaptarea la standardele internaționale de turism durabil.

Motivația, utilitatea cursului pentru formarea și dezvoltarea profesională.

Disciplina **Turismul verde** are o importanță majoră în pregătirea viitorilor specialiști în domeniul turismului, deoarece pune în centru ideea echilibrului dintre dezvoltarea economică, protecția mediului și respectarea valorilor sociale și culturale. Într-un context global marcat de schimbări climatice, presiuni asupra resurselor naturale și nevoia de a oferi servicii turistice de calitate, cursul oferă studenților atât **cunoștințe teoretice**, cât și **abilități practice** necesare pentru o carieră responsabilă și competitivă.

Turismul este una dintre cele mai dinamice ramuri ale economiei mondiale, dar și un sector cu impact semnificativ asupra mediului și comunităților locale. În condițiile intensificării preocupărilor globale pentru dezvoltarea durabilă și protecția resurselor naturale, apare necesitatea formării unor specialiști capabili să gestioneze responsabil activitățile turistice.

Cursul „**Turismul verde**” este motivat de nevoia de a integra principiile sustenabilității, ale economiei verzi și ale responsabilității sociale în industria turismului. Acesta răspunde atât cerințelor actuale ale pieței muncii, cât și tendințelor europene și internaționale privind tranziția către un turism prietenos cu mediul.

Utilitatea cursului pentru formarea și dezvoltarea profesională:

1. **Dezvoltarea competențelor profesionale:** studenții dobândesc cunoștințe despre practicile ecologice în turism, standardele internaționale de durabilitate și strategiile de reducere a impactului asupra mediului.
2. **Formarea unei viziuni integrate:** disciplina asigură înțelegerea relației dintre turism, mediu și comunități, contribuind la pregătirea unor profesioniști capabili să aplice soluții inovatoare.
3. **Creșterea atractivității pe piața muncii:** absolvenții familiarizați cu conceptele de turism verde răspund cerințelor angajatorilor din sectorul turistic modern și sustenabil.
4. **Stimularea spiritului antreprenorial:** cursul oferă repere pentru dezvoltarea unor afaceri turistice bazate pe resurse locale, ecoturism și produse turistice verzi.
5. **Responsabilizare socială și ecologică:** formarea unei mentalități axate pe protejarea patrimoniului natural și cultural, pe implicarea comunităților și pe educarea turiștilor.

Administrarea disciplinei

Codul modulului	Denumirea modulului	Seme strul	Numărul de ore				Modalita- tea de evaluare	Numărul de credite
			Total	Contact direct		Studiu individual		
				Prelegeri	Practică			
S.08.L.056	Turismul verde	VIII	60	20	20	20	Examen	2

Conținutul cursului

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total ore	Contact direct		Studiul individual
			teorie	practice	
1.	Turismul verde –concept, forme, tipuri și principii.	8	4	-	4
2.	Resursele turismului verde	12	4	4	4
3.	Impactul turismului asupra mediului și comunităților la nivel global, regional și local.	20	6	8	6
4.	Planificarea și organizarea activităților de turism verde. Promovarea turismului verde.	20	6	8	6
Total		60	20	20	20

I. STRUCTURA SUPTULUI DIDACTIC

1. 22- conținuturi teoretice/tematice 2. 10- lucrări practice 3. Sugestii metodologice și de evaluare

Conținuturi tematice	Forma de activitate
Definirea, conceptul turismului verde, ecoturismului.	Teorie
Principiile și obiectivele fundamentale ale turismului verde. Turismul verde în contextul dezvoltării durabile.	Teorie
Tipuri și forme de turism verde.	Teorie
Beneficiile turismului verde pentru mediu, economie, comunitate.	Teorie
Provocări și limite ale turismului verde.	Teorie
Resursele naturale valorificate în turism (păduri, ape, peisaje, biodiversitate).	Teorie
Patrimoniul cultural și tradițiile locale ca resurse ecoturistice.	Teorie
Zone protejate, parcuri naturale din lume și Republica Moldova.	Teorie
Educație și conștientizare ecologică. Campanii de educație.	Teorie
Impactul ecologic al turismului.	Teorie
Evaluarea impactului socio-economic asupra comunităților locale.	Teorie
Soluții, măsuri de prevenire și atenuare a impactului negativ și creșterea beneficiilor.	Teorie
Bune practici și studii de caz privind soluții de atenuare, prevenire a impactului turismului asupra mediului și comunității.	Teorie
Principii generale de planificare a turismului verde.	Teorie
Elaborarea traseelor și pachetelor ecoturistice.	Teorie
Amenajarea infrastructurii pentru turismul verde (puncte de informare, semnalizarea, maracarea traseelor etc.).	Teorie
Planificarea activităților în zonele protejate.	Teorie
Managementul riscurilor și siguranța turiștilor.	Teorie
Modele de bune practici în organizarea turismului rural, montan, de aventură. Marketingul turismului verde. Strategii de promovare online și offline.	Teorie
Proiecte și inițiative internaționale și locale. Rolul educației ecologice și al conștientizării turiștilor.	Teorie
Identificarea resurselor ecoturistice locale.	Practică
Depunerea pe harta de contur a principalelor zone cu resurse naturale atractive.	Practică
Impactul turismului asupra unui ecosistem fragil.	Practică
Analiza unui exemplu pozitiv de turism sustenabil (ecopensiuni, sate turistice etc.)	Practică
Elaborarea unei hărți cu impacturi turistice majore (dintr-o regiune, țară, glob).	Practică
Proiect: Soluții pentru reducerea impactului turistic.	Practică
Proiectarea unui traseu ecoturistic. Elaborarea hărții traseului.	Practică
Proiect: Festival sau eveniment verde. (Planificarea unui eveniment local turistic, cu respectarea principiilor sustenabilității: produse bio, reducerea deșeurilor etc.)	Practică
Promovarea unei destinații verzi. (postere, pliante, power point pentru o destinație de turism verde.).	Practică

II. CONȚINUTUL SUPORTULUI DIDACTIC

2.1. Continutul teoretic

Subiectul 1: Definirea, conceptul turismului verde, ecoturismului.

Turismul verde și **ecoturismul** sunt concepte similare care promovează o formă de turism responsabilă, focalizată pe protecția mediului și sprijinirea comunităților locale, în contrast cu turismul de masă. Ecoturismul este, în esență, o formă specifică de turism verde, care accentuează în mod deosebit conservarea naturii și educația ecologică, oferind vizitatorilor experiențe de călătorie cu impact minim asupra mediului și beneficii socio-economice pentru localnici.

Turismul verde este un termen mai larg, care cuprinde practici turistice ce urmăresc principii de dezvoltare durabilă, punând accent pe protecția mediului, respectul pentru cultură și contribuția la bunăstarea economică a comunității locale.

Ecoturismul este un concept mai specific, apărut ca o reacție la efectele negative ale turismului convențional. Acesta implică călătoria responsabilă în zone naturale și seminaturale, cu scopul de a conserva mediul și de a asigura bunăstarea populației locale.

Viitorul turismului este *verde*, acesta este principalul mesaj inclus în Declarația de Glasgow, iar ca să asigurăm implementarea acestui concept este necesar să acționăm local pentru a obține un impact durabil la nivel global. Iar pentru a asigura succesul, toți actorii cheie (sau stakeholderii) trebuie să se implice deopotrivă.

Turismul verde este un concept menit nu să stopeze turismul, ci să-l orienteze astfel încât să se asigure conservarea mediului natural prin utilizarea durabilă a componentelor diversității biologice. Prin împărțirea corectă și echitabilă a beneficiilor rezultate din utilizarea resurselor pentru a asigura și dezvoltarea pe termen lung a unui nou mod de realizare a afacerilor în turism. Pentru găsirea acestui echilibru între conservare și dezvoltare este necesară nu doar replanificarea activităților turistice, dar și integrarea turismului verde în politica de dezvoltare durabilă în ansamblu, politică necesară de a fi abordată de către agenții economici, prestatori de servicii turistice și servicii conexe.

Activitățile turistice trebuie să se bazeze cel puțin pe următoarele **caracteristici**:

1. Activități desfășurate în armonie cu mediul natural cu minimizarea impactului negativ.
2. În mare parte, activitățile necesită a fi ghidate de un reprezentant al comunității locale, bun cunoscător al locurilor și al istoriei locale;
3. Documentarea anterioară pentru fiecare activitate cu pregătirea unor broșuri informative pentru turiști despre fiecare tip de activitate. Prezența indicatoarelor ce indică informații utile pentru turiștii implicați.

Aspectul calității: prin prisma unui turism durabil, turismul verde este cu atât mai valoros prin faptul că, în afară de experiența pe care o oferă vizitatorilor, contribuie la îmbunătățirea calității vieții comunităților locale, dar în același timp ține cont și de mediul natural.

Aspectul continuității: continuitatea se referă nu doar la sustenabilitatea utilizării resurselor naturale, ci și la continuitatea tradițiilor și culturii comunităților locale, fără de care nu ar fi posibilă dezvoltarea unui turism durabil.

Aspectul echilibrului: scopul turismului verde este de a crea un echilibru între turism și industria turistică, avocații protejării mediului (sau environmentaliștii) și comunitățile locale.

Ce activități turistice se încadrează în turismul verde?

1. “Birdwatching” sau observarea păsărilor, sub îndrumarea unui ghid local, cu utilizarea posibilă a unor anumite aplicații pentru identificarea speciilor de păsări observate.
2. Drumeții în ariile naturale cu prezentarea obiectivelor „pline de istorie” cum ar fi un arbore secular, o piatră masivă, un izvor.
3. Amenajarea spațiilor pentru picnic în mijlocul unei păduri (prin valorificarea „efectului de insulă”), sau la marginea acesteia (prin valorificarea „efectului de margine”) etc.
4. Trekking cu scopul de a cunoaște anumite specii de plante specific locului și/sau cele incluse în Cartea Roșie.
5. Organizarea, în perioada sezonului, de activități de tip „vânătoarea de ciuperci”, activitate desfășurată în comun cu un reprezentant al comunității – cunoscător de specii locale de ciuperci și cu respectarea tuturor regulilor din partea participanților în ceea ce privește modalitatea de colectare a acestora.
6. Observarea de la distanță a comportamentului speciilor de animale în habitatul lor natural, activitate ghidată de specialiști în domeniu.
7. Pescuitul în perioada permisă (inclusiv pescuitul la copcă) și prepararea bucatelor în baza unor rețete tradiționale cu participarea active în acest proces a turiștilor.
8. Activități de recreere în aer liber cu caracter sportiv - volei, fotbal, sau jocuri tradiționale specifice locului (de ex. țurca, oina etc.).
9. Fotografierea peisajelor și diverselor resurse turistice, inclusiv din punctele de belvedere amenajate.
10. Hipismul sau plimbările pe cal în cazul în care destinația dispune de astfel de potențial, și descoperirea peisajelor naturale din împrejurimi, inclusiv necesitatea prezenței instructorilor pentru turiștii amatori dornici de a încerca pentru prima dată această activitate.

Turismul verde- reprezintă o călătorie responsabilă în ariile naturale, fie luate sau nu sub protecție, cu un impact minim asupra mediului. În mare parte, ariile naturale protejate reprezintă o sursă importantă pentru dezvoltarea turismului verde, acestea fiind cel mai bine conservate. Deși, în unele situații turismul verde este interpretat drept ecoturism, este necesar de menționat că ecoturismul pune accent în aceeași măsură atât pe conservarea mediului natural, cât și a celui cultural, iar implicarea comunității locale și oferirea beneficiilor directe pentru aceasta reprezintă o condiție obligatorie chiar din momentul inițierii afacerii. În cazul turismului verde, prezența comunităților locale în ariile naturale cu acel patrimoniu cultural autentic reprezintă un avantaj, dar nu este un element obligatoriu. Pe de altă parte, și turismul rural se suprapune în anumite circumstanțe cu turismul verde, doar că în cazul turismului rural accentul este pus pe valorificarea și dezvoltarea durabilă a mediului rural (întreg spațiul rural – terenuri agricole, suprafețe de păduri, pajiști etc.), turismul verde devenind doar o activitate complementară activităților economice de bază ale acelei comunități.

Turismul verde se aliniază și inițiativelor din cadrul Pactului Verde European (sau European Green Deal) care prezintă o oportunitate reală de valorificare a potențialului pentru creștere economică cu acțiuni comune și concrete care să contribuie la refacerea biodiversității Europei până în 2030. Integrarea abordării „creșterii albastre” într-un mediu orientat pe principiile verzi poate aduce beneficii tuturor părților interesate urmărind principiul avantajului reciproc (win – win). Dezvoltarea elementelor de infrastructură verde în scopul protejării biodiversității și peisajelor naturale este un alt obiectiv principal al Pactului Verde European, care, în cele din urmă, ar reprezenta baza dezvoltării

destinațiilor turistice verzi. Condiția de bază rămâne a fi ca toate activitățile turistice să se bazeze pe soluții orientate spre natură – de exemplu ecoterapie, sau terapia pădurii etc.

Pentru asigurarea durabilității turismului verde este necesară buna cooperare dintre mediul public și cel privat. Asigurarea unei dezvoltări durabile reprezintă un proces continuu și necesită monitorizarea impactului, iar acolo unde este cazul – intervenția oportună prin măsuri de prevenire. Conceptul de turismul verde poate fi integrat în cadrul celui al turismului durabil în condiția în care sunt respectate principiile de dezvoltare durabilă; astfel, prin prisma turismului durabil, obiectivele turismului verde sunt orientate spre:

1. Creșterea calității vieții comunității locale;
2. Protecția mediului;
3. Echitate socială;
4. Integritate culturală;
5. Experiențe importante pentru vizitatori.

Conceptul Turismului verde:

- are la bază principiile dezvoltării durabile;
- promovează destinații și activități prietenoase cu natura (transport ecologic, unități de cazare certificate eco, gastronomie locală, consum responsabil);
- urmărește reducerea amprente de carbon și educarea turiștilor în spirit ecologic;
- contribuie la competitivitatea și imaginea destinațiilor turistice care adoptă practici verzi.

Conceptul Ecoturismului:

- se desfășoară în zone naturale sau arii protejate (parcuri naționale, rezervații, ecosisteme fragile);
- pune accent pe educația ecologică a turiștilor și pe interpretarea valorilor naturale și culturale;
- generează beneficii economice pentru comunitățile locale și sprijină proiectele de conservare;
- implică un număr redus de turiști și impact minim asupra mediului.

Diferența esențială

- **Turismul verde** este un concept mai larg, care se aplică tuturor formelor de turism prin introducerea practicilor ecologice și durabile.
- **Ecoturismul** este o formă specifică de turism, desfășurată în natură, cu obiectiv direct de conservare și educație ecologică.

Turismul verde reprezintă o direcție inovatoare și necesară a dezvoltării activităților turistice în contextul global actual, marcat de schimbările climatice, degradarea resurselor naturale și creșterea cererii pentru forme de turism responsabile. Conceptul de turism verde derivă din principiile dezvoltării durabile și urmărește realizarea unui echilibru între nevoile turiștilor, protecția mediului și interesele comunităților locale.

Această formă de turism promovează:

- utilizarea responsabilă a resurselor naturale și culturale;

- reducerea impactului negativ asupra mediului prin practici ecologice (transport redus în emisii, unități de cazare eficiente energetic, reciclare, consum local);
- educarea și sensibilizarea turiștilor față de protecția mediului;
- susținerea economiei locale și implicarea comunităților gazdă în planificarea și furnizarea serviciilor turistice.

Turismul verde nu se limitează doar la destinațiile naturale sau la ariile protejate, ci poate fi aplicat în toate segmentele industriei turistice: turism urban, rural, cultural sau de afaceri. Prin urmare, acesta devine o strategie de dezvoltare competitivă pentru destinațiile care doresc să răspundă atât cerințelor pieței internaționale, cât și responsabilităților asumate prin politicile de mediu și de dezvoltare durabilă.

Astfel, turismul verde se conturează ca o oportunitate majoră pentru modernizarea și sustenabilitatea sectorului turistic, oferind un cadru de acțiune ce îmbină valorificarea resurselor cu responsabilitatea față de generațiile viitoare.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

1. Întrebări cu răspuns scurt

- Definește, prin cuvintele tale, ce înseamnă *turismul verde*.
- Care sunt principalele caracteristici ale *ecoturismului*?
- Explică de ce turismul verde este considerat un concept mai larg decât ecoturismul.

2. Exerciții de diferențiere

- Realizează un tabel comparativ între turismul verde și ecoturism (definiție, scop, locuri de desfășurare, impact, beneficiari).
- Identifică 2 exemple de activități care se încadrează în turismul verde, dar nu neapărat în ecoturism.

3. Întrebări de reflecție

- De ce crezi că ecoturismul este considerat o formă de turism responsabil?
- Cum poate contribui turismul verde la dezvoltarea unei comunități locale?
- În opinia ta, care sunt riscurile dacă turismul verde nu este aplicat corect?

4. Aplicații practice

- Alege o destinație turistică din Republica Moldova sau din altă țară și argumentează dacă aceasta promovează turismul verde sau ecoturismul.
- Propune trei măsuri prin care o pensiune turistică rurală ar putea deveni „verde”.

5. Test de asociere

- **Asociază termenii de mai jos cu explicațiile lor corecte:**
 - Turism verde
 - Ecoturism
 - Dezvoltare durabilă în turism
 - Educație ecologică a turiștilor

Subiectul 2: Principiile și obiectivele fundamentale ale turismului verde. Turismul verde în contextual durabil.

Dezvoltarea durabilă a turismului verde, prin formele sale practice favorizează parteneriatul și cooperarea dintre operatori și consumatori și promovează interesul general pe termen lung, dincolo de cel particular, imediat. Responsabilitatea implementării politicilor din domeniul turismului verde aparțin în aceeași măsură și sectorului public și a celui privat.

Implicarea sectorului public presupune planificarea, cercetarea, implementarea scenariilor, infrastructura generală, aspecte administrative, standarde de mediu, seminare informative, asigurarea securității publice și de sănătate. Sectorul privat este responsabil de infrastructura specifică, servicii turistice, întreprinderi comerciale, promovarea prin diverse activități de marketing. Turismul este identificat unul dintre cele zece sectoare economice menționate în Raportul UNEP privind economia verde a cărei ecologizare ar putea contribui la creșterea prosperității, crearea de noi locuri de muncă și reducerea sărăciei. În același timp, se înregistrează și o creștere a cererii pentru ofertele turistice ce promovează turismul verde.

Turismul verde este o formă de turism care urmărește **minimizarea impactului asupra mediului și conservarea resurselor naturale**, integrând în același timp **valorile culturale și sociale locale**. Este un concept strâns legat de turismul durabil, care are scopul de a echilibra beneficiile economice, protecția mediului și dezvoltarea comunităților locale.

Principiile care stau la baza dezvoltării unei destinații turistice verzi :

1. *Gândește global, acționează local*, ceea ce presupune ca strategiile de dezvoltare locale trebuie să se bazeze pe valorificarea potențialului turistic local, cu setarea de indicatori țintă ce răspund la necesitățile locale;
2. *Economie locală puternică*, principiu care se orientează spre o cooperare durabilă dintre comunitatea locală, agenții economici locali și Administrația Publică Locală;
3. *Transparență*, principiu care are la bază diseminarea informației despre ceea ce se dezvoltă în localitate/destinație, accesul publicului la informații, promovarea imaginii destinației.

Principii fundamentale:

- *Respectul pentru mediu* – reducerea consumului de resurse, gestionarea deșeurilor și protejarea biodiversității.
- *Conservarea patrimoniului natural și cultural* – valorificarea sustenabilă a ecosistemelor și tradițiilor locale.
- *Implicarea comunității locale* – participarea activă a locuitorilor în planificarea și beneficiile turismului.
- *Educație ecologică* – creșterea conștientizării turiștilor și localnicilor asupra mediului și culturii locale.
- *Rentabilitate economică durabilă* – asigurarea unui model economic care să susțină dezvoltarea turistică fără degradarea resurselor.

Principiile generale care stau la baza dezvoltării turismului durabil/ turismului verde sunt:

1. Principiul „*poluatorul plătește*” reprezintă principiul clasic pentru oricare formă a turismului durabil, inclusiv a turismului verde;
2. Principiul precauției în luarea deciziei, ceea ce ar însemna ca prestatorii de servicii turistice în procesul de inițiere a unei afaceri trebuie să identifice acel echilibru dintre valorificarea mediului natural, implicarea comunității locale, dar și aducerea de beneficii economice;
3. Principiul prevenirii riscurilor ecologice (producerea unor efecte negative asupra mediului) și a producerii daunelor prin analiza cost –efect, în special în ariile naturale protejate;
4. Principiul conservării biodiversității și a habitatului lor specific – fiecare actor – cheie implicat direct sau indirect în activitatea turistică trebuie să includă și măsuri de conservare a biodiversității, mai ales în cazul în care sunt identificate anumite specii care sunt incluse în Cartea Roșie;
5. Principiul creării unui sistem de monitorizare integrat a mediului (supraveghere, prognoză, avertizare și intervenție) care ar permite întreprinderea de măsuri sau stoparea unei activități turistice în cazul în care anumite elemente ale mediului sunt în pericol;
6. Principiul utilizării durabile a resurselor existente prin valorificarea treptată, pe zone, a destinației turistice și includerii acestora în circuite turistice cu flux de vizitatori monitorizați;
7. Principiul implicării reprezentanților societății civile (comunitatea locală, ONG-uri) la elaborarea și implementarea planurilor de dezvoltare;
8. Principiul colaborării internaționale pentru asigurarea protecției mediului, mai ales în cazul ariilor naturale protejate cu statut internațional precum ar fi zonele umede Ramsar, dar și rezervațiile biosferei.

Principiile specifice care stau la baza dezvoltării turismului verde sunt:

1. Minimizarea impactului negativ asupra naturii și culturii, impact ce ar putea distruge destinația turistică;
2. Educarea turistului cu privire la importanța conservării mediului natural;
3. Sublinierea importanței unor operatori responsabili, care să coopereze cu populația și cu autoritățile locale, în vederea satisfacerii nevoilor comunității;
4. Furnizarea de fonduri pentru conservare și pentru managementul ariilor naturale protejate;
5. Accentuarea necesității unei zonări turistice regionale și a planificării fluxurilor de turiști pentru regiunile sau ariile naturale ce vor deveni destinații turistice verzi (sau ecoturistice);
6. Necesitatea utilizării studiilor sociale și de mediu, precum și a unor programe de monitorizare pe termen lung, pentru evaluarea și minimizarea impactului;
7. Lupta pentru maximizarea beneficiilor economice ale țării gazdă, ale comunităților și firmelor locale și mai ales ale locuitorilor din zona ariilor naturale (inclusiv a ariilor protejate);
8. Asigurarea unei dezvoltări a turismului care nu depășește o anumită limită a schimbării din punct de vedere social și al mediului, limită determinată de cercetători în colaborare cu rezidenții;
9. Utilizarea unei infrastructuri dezvoltate în armonie cu mediul natural și cultural, minimizând

utilizarea combustibililor fosili și conservând vegetația și fauna locală.

Din caracteristicile principale care stau la baza dezvoltării unei afaceri în domeniul turismului verde sunt:

1. comunitatea locală reprezintă motorul principal și factorul – cheie în procesul de inițiere și dezvoltare a unor activități turistice;
2. creșterea calității vieții comunității locale poate fi realizată prin implicarea directă a reprezentanților comunităților locale în prestarea de servicii turistice prin creare de locuri de muncă, sporirea beneficiilor economice prin desfășurarea de activități turistice complementare la activitatea economică de bază (pomicultură, legumicultură, creșterea ovinelor etc.);
3. elaborarea unui cod de bune practici pentru turism la toate nivelurile: național, regional și local, bazat pe standarde internaționale deja acceptate, precum ar fi criteriile Consiliului Global al Turismului Durabil ;
4. stabilirea unor linii directe pentru operatorii din turism, monitorizarea impactului diferitelor activități turistice, cât și limitele de acceptabilitate pentru diferite zone prin diferite studii (de exemplu ar fi evaluarea capacității optime de primire sau capacitatea de suport a destinației, sau evaluarea impactului activității turistice asupra ecosistemelor deltaice/de luncă etc.);
5. realizarea de programe educaționale și sesiuni de instruire pentru îmbunătățirea managementului în domeniul protecției resurselor naturale și culturale din destinația turistică.

Obiectivele fundamentale ale turismului verde:

1. **Protejarea resurselor naturale și culturale** prin reducerea presiunii turistice asupra mediului și conservarea patrimoniului.
2. **Promovarea unor destinații turistice sustenabile**, care respectă standardele internaționale de mediu.
3. **Crearea de beneficii economice echitabile** pentru comunitățile locale, prin stimularea antreprenoriatului verde și a locurilor de muncă durabile.
4. **Reducerea amprente ecologice** a turismului prin transport ecologic, energie curată, management eficient al deșeurilor și al resurselor.
5. **Educația ecologică a turiștilor și operatorilor** pentru a stimula comportamente responsabile.
6. **Creșterea atractivității și competitivității destinațiilor** prin integrarea conceptului de „green tourism” în strategiile de marketing și dezvoltare.
7. **Contribuția la obiectivele globale de dezvoltare durabilă (Agenda 2030)**, în special la ODD 8 (muncă decentă și creștere economică), ODD 12 (consum și producție responsabile), ODD 13 (acțiune climatică) și ODD 15 (viața terestră).

Principiile turismului verde:

1. **Respectul pentru mediu** – protejarea ecosistemelor și utilizarea rațională a resurselor naturale.
2. **Prevenirea poluării și reducerea impactului** – aplicarea unor practici prietenoase cu mediul (reciclare, energie regenerabilă, reducerea consumului de apă și energie).
3. **Responsabilitatea socială** – implicarea comunităților locale în activitățile turistice și respectarea tradițiilor și valorilor culturale.
4. **Educația și conștientizarea turiștilor** – informarea vizitatorilor despre importanța protecției mediului și promovarea unui comportament responsabil.

5. **Dezvoltarea durabilă** – echilibrul între nevoile economice, sociale și ecologice, pentru a asigura continuitatea turismului pe termen lung.
6. **Autenticitate și calitate** – promovarea experiențelor autentice și a serviciilor de calitate, fără a compromite mediul sau comunitatea.
7. **Parteneriate și colaborare** – cooperarea între autorități, operatori turistici, ONG-uri și comunități pentru a implementa practici sustenabile.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

• Definiții și concepte

- Ce înseamnă *principiul respectului pentru mediu* în turismul verde?
- Cum se definește *responsabilitatea socială* în contextul turismului verde?

• Identificare și explicare

- Enumeră trei principii fundamentale ale turismului verde și explică-le pe scurt.
- Care este legătura dintre principiul prevenirii poluării și obiectivul reducerii amprente ecologice?

• Întrebări de asociere

- Asociază fiecare principiu de mai jos cu obiectivul corespunzător:
 - Educația și conștientizarea turiștilor
 - Dezvoltarea durabilă
 - Parteneriate și colaborare
 - a) Crearea de beneficii economice echitabile pentru comunități
 - b) Informarea și responsabilizarea turiștilor
 - c) Implicarea tuturor actorilor în implementarea strategiilor verzi

• Întrebări de reflecție

- De ce este important ca turismul verde să fie integrat în strategiile de dezvoltare locală și regională?
- În opinia ta, care este cel mai greu de aplicat principiu al turismului verde și de ce?

• Aplicații practice

- Alege o destinație turistică din Republica Moldova (sau altă țară) și descrie modul în care respectă două principii ale turismului verde.
- Propune două măsuri concrete prin care se poate atinge obiectivul *reducerii amprente ecologice* într-o stațiune turistică.

Subiectul 3: Tipuri și forme de turism verde.

Turismul verde se poate manifesta sub mai multe forme, în funcție de scop, destinație și impact asupra mediului:

1. **Ecoturismul**
 - Centrat pe vizitarea ariilor naturale protejate.
 - Are obiectiv educativ și contribuie la conservarea biodiversității.
2. **Agroturismul / Turismul rural**
 - Promovează cazarea și activitățile în gospodării țărănești.
 - Sprijină economia locală și păstrarea tradițiilor.
3. **Turismul responsabil**
 - Se axează pe respectarea mediului și a comunităților locale.
 - Pune accent pe implicarea turiștilor în activități cu impact pozitiv.
4. **Turismul de natură**
 - Practicat în zone naturale (păduri, munți, lacuri).
 - Include drumeții, observarea faunei și florei, camping ecologic.
5. **Turismul de aventură ecologic**
 - Activități cu un grad mai ridicat de implicare fizică (rafting, alpinism, ciclism montan).
 - Se desfășoară în mod sustenabil, cu respect pentru ecosisteme.
6. **Turismul cultural sustenabil**
 - Vizitarea obiectivelor culturale și istorice, cu grijă față de patrimoniu.
 - Sprijină comunitățile locale prin consumul responsabil de servicii și produse.
7. **Turismul urban verde**
 - Practicat în orașe care promovează politici verzi (transport public ecologic, spații verzi, clădiri eficiente energetic).
 - Include vizite la muzee eco-interactive, festivaluri cu tematică verde.

Forme concrete de turism verde

- Drumeții ecologice (eco-hiking, trekking)
- Turism ciclist (velo-turism)
- Birdwatching (observarea păsărilor)
- Camping ecologic
- Vizite la ferme și gospodării tradiționale (farm-stay)
- Participarea la proiecte de voluntariat ecologic (plantări de copaci, curățarea mediului)
- Wellness & spa eco – centre care folosesc produse naturale și energie regenerabilă
- Eco-festivaluri și evenimente culturale cu impact redus asupra mediului

Ecoturismul:

Definiție: formă de turism responsabilă față de natură, care urmărește conservarea mediului și implicarea comunităților locale.

Caracteristici:

- desfășurat în arii protejate sau zone naturale nepoluate;
- implică activități educative (ghidaj, interpretarea naturii);
- contribuie la conservarea biodiversității și dezvoltarea locală.

Exemple: vizitarea rezervațiilor naturale, observarea faunei, drumeții ecologice.

Agroturismul:

Definiție: formă de turism practică în mediul rural, în gospodării țărănești sau ferme, bazată pe ospitalitate tradițională.

Caracteristici:

1. contact direct cu viața și munca la sat;
2. promovarea produselor tradiționale și a meșteșugurilor;
3. contribuie la dezvoltarea rurală durabilă.

Exemple: cazare la pensiuni rurale, participarea la activități agricole, degustări de produse locale.

Turismul rural:

Definiție: activități turistice desfășurate în spațiul rural, mai variate decât agroturismul, incluzând și forme recreative și culturale.

Caracteristici:

1. recreere în mediul rural (drumeții, echitație, ciclism);
2. descoperirea tradițiilor și patrimoniului cultural;
3. favorizează păstrarea identității locale.

Exemple: festivaluri tradiționale, circuite culturale în sate, eco-pensiuni.

Turismul montan (verde):

Definiție: turism desfășurat în zone montane, bazat pe respectarea mediului și pe activități recreative ecologice.

Caracteristici:

1. drumeții pe trasee marcate;
2. campinguri ecologice;
3. promovarea sporturilor non-invazive pentru mediu.

Exemple: alpinism responsabil, escaladă, schi de tură, ecocamping.

Turismul de aventură ecologic

Definiție: formă de turism activ, cu grad sporit de implicare fizică, desfășurat în natură în condiții de respect față de mediu.

Caracteristici:

- a) activități sportive cu impact minim asupra mediului;
- b) experiențe bazate pe explorare și descoperire;
- c) deseori combinat cu educația ecologică.

Exemple: rafting, speoturism, ciclism montan, caiac, safari fotografic.

Turismul balnear și de wellness verde

Definiție: utilizarea resurselor naturale (ape minerale, nămoluri, aer curat) pentru sănătate și relaxare, în mod sustenabil.

Caracteristici:

- a. se bazează pe resurse naturale regenerabile;
- b. promovează sănătatea fizică și psihică;
- c. integrează concepte de arhitectură verde și energie curată.

Exemple: stațiuni balneare ecologice, centre wellness cu produse bio.

Turismul educațional și științific ecologic

Definiție: turism cu scop educațional sau de cercetare, desfășurat în natură.

Caracteristici:

- excursii tematice pentru elevi, studenți, cercetători;
- observarea naturii și a fenomenelor ecologice;
- crește conștientizarea importanței protejării mediului.

Exemple: tabere ecologice, excursii cu tematică biologică sau geografică.

Scheme: Forme de turism și a turismului verde

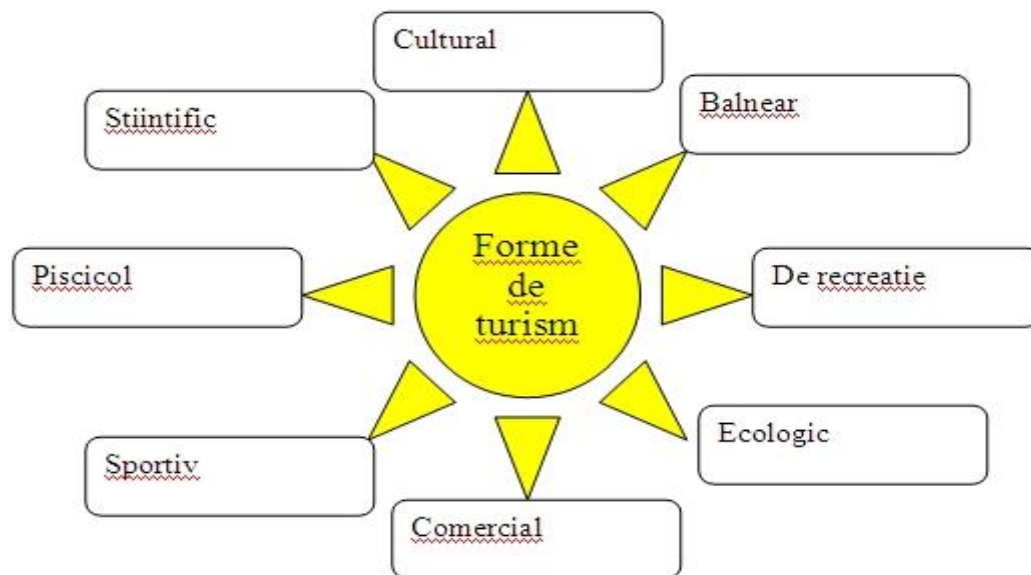

Figura 1. Sursa: Google.md. Forme de turism.

Turismul verde. Formele Turismului verde.

Tabelul 1

Principii fundamentale	Tipuri	Forme de manifestare
— Respect pentru natură — Conservarea resurselor — Implicarea comunităților — Educație ecologică — Dezvoltare durabilă	— Ecoturism — Agroturism — Turism rural — Turism montan — Turism de aventură ecologic — Turism balnear & wellness verde — Turism educațional și științific	— Educație și conștientizare — Terapie și wellness — Aventură și sport — Cercetare și știință

10 definiții pentru turismul „verde”

1. Turism verde = Totalitatea relațiilor turism – mediu.
2. Turism verde = Protecția mediului în turism.
3. Turism verde = Contact direct și în armonie cu natura.
4. Turism verde = Forma naturală de turism, sustinătoare a naturii.
5. Turism verde = Prietenie între turism și mediu.
6. Turism verde = Ocrotirea resurselor medioambientale prin atracție turistică conștientă.
7. Turism verde = Forma de a obține beneficii economice prin natură pentru natură.

8. Turism verde = Generator de valoare adăugată, administrată în beneficiul Naturii: bunăstare, pentru natura care creează bunăstare omului.
9. Turism verde = Compatibilitate între plăcerea bucuriei trăită în mijlocul naturii și grija față de resursele medioambientale.
10. Turism verde = Știința transformării timpului liber, în timp de relaxare petrecut cât mai mult în natură.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

Întrebări de autoevaluare

1. Ce înțelegi prin turism verde? Cum se diferențiază acesta de turismul de masă?
2. Care sunt principalele tipuri de turism verde? Enumeră-le și caracterizează-le succint.
3. Care este diferența dintre ecoturism și turism rural?
4. În ce constă specificul agroturismului? Oferă exemple concrete.
5. Ce forme de turism verde se pot practica în zona montană?
6. Cum se manifestă turismul educațional și științific în contextul turismului verde?
7. În ce măsură turismul balnear poate fi considerat o formă de turism verde?
8. Ce rol joacă turismul de aventură ecologică în educația pentru mediu?
9. Ce forme de recreere se includ în turismul verde?
10. Cum contribuie fiecare tip de turism verde la dezvoltarea durabilă a comunităților locale?

🔧 Sarcini aplicative (pentru consolidare)

- Realizează un **tabel comparativ** între ecoturism, agroturism și turism rural (similarități și diferențe).
- Alege o regiune din Republica Moldova sau România și identifică **două tipuri de turism verde** ce pot fi dezvoltate acolo. Argumentează alegerea.
- Desenează o **schemă vizuală** (hartă conceptuală) a formelor de turism verde și completează-o cu exemple concrete.

Subiectul 4. Beneficiile turismului verde pentru mediu, economie, comunitate.

1. Beneficii pentru mediu:

- a). Conservarea resurselor naturale** – turismul verde promovează utilizarea responsabilă a apei, solului și biodiversității.
- b). Reducerea poluării** – prin practici ecologice (transport sustenabil, reducerea deșeurilor, reciclare).
- c). Protejarea ecosistemelor fragile** – ariile naturale protejate și zonele cu biodiversitate ridicată sunt sprijinite financiar și gestionate mai eficient.
- d). Promovarea energiilor verzi** – utilizarea surselor regenerabile (solar, eolian, biomasa) în unități turistice

2. Beneficii pentru economie:

1. **Dezvoltare durabilă locală** – veniturile generate rămân în comunitățile gazdă (prin servicii locale, produse tradiționale).

2. **Crearea de locuri de muncă** – în turism, agricultură ecologică, meșteșuguri, transport sustenabil.
3. **Diversificarea economiei** – turismul verde completează activitățile economice tradiționale (agricultură, artizanat).
4. **Reducerea dependenței de turismul de masă** – oferă un model economic stabil și mai puțin vulnerabil la sezonabilitate.
5. **Dezvoltare durabilă:** Ecoturismul creează oportunități economice sustenabile, promovând un model de afaceri responsabil.

3. Beneficii pentru comunitate:

- **Îmbunătățirea calității vieții** – prin infrastructură sustenabilă, spații verzi, servicii locale mai bune.
- **Conservarea tradițiilor și culturii locale** – turismul verde sprijină păstrarea patrimoniului cultural material și imaterial.
- **Educație și conștientizare ecologică** – vizitatorii și localnicii sunt sensibilizați privind protecția mediului.
- **Cooperare comunitară** – implicarea localnicilor în proiecte turistice crește coeziunea socială și sentimentul de apartenență.
- **Susținerea culturii locale:** Ecoturismul încurajează conservarea și promovarea tradițiilor și culturii locale.

Studii de caz internaționale:

1. **Costa Rica – ecoturismul ca motor economic**
 - o Peste 25% din teritoriu este arie protejată.
 - o Ecoturismul a devenit principala sursă de venit, generând locuri de muncă și protejând biodiversitatea tropicală.
 - o Beneficiu: dezvoltare economică prin conservarea naturii, nu prin exploatarea ei.
2. **Parcul Național Kruger, Africa de Sud**
 - o Implementarea ecoturismului și a tururilor safari reglementate a contribuit la protejarea faunei sălbatice.
 - o Comunitățile locale beneficiază de locuri de muncă și programe educaționale.
 - o Beneficiu: reducerea braconajului și creșterea conștientizării ecologice.
3. **Alpii Elvețieni – turism montan durabil**
 - o Promovarea transportului public ecologic (trenuri electrice, telecabine).
 - o Unități de cazare certificate eco (folosesc energie regenerabilă, reduc plasticul).
 - o Beneficiu: protejarea peisajului montan și menținerea unui turism de calitate.

Studii de caz europene:

1. **Austria – sate alpine eco-turistice**
 - a. Exemple: Werfenweng, Villach.
 - b. Localități care au investit în transport verde, energie regenerabilă și turism rural autentic.
 - c. Beneficiu: creșterea atractivității turistice și conservarea tradițiilor.
2. **Insulele Canare – program de turism sustenabil**
 - a. Hoteluri cu certificări ecologice.

- b. Proiecte pentru reducerea consumului de apă și energie.
- c. Beneficiu: menținerea competitivității într-o zonă foarte vizitată, dar ecologic fragilă.

Exemple din Republica Moldova:

1. ***Eco-Village Moldova (Râșcova, Rezina)***
 - a. Sat ecologic bazat pe permacultură, energii regenerabile și case din materiale naturale.
 - b. Oferă turiștilor experiențe educaționale și ateliere de ecologie practică.
 - c. Beneficiu: educație ecologică și atragerea turiștilor internaționali.
2. ***Pensiunile rurale din Orheiul Vechi***
 - a. Promovează turismul rural și tradițiile locale.
 - b. Oaspeții participă la activități agricole tradiționale și consumă produse bio.
 - c. Beneficiu: dezvoltare economică locală și păstrarea patrimoniului cultural.
3. ***Rezervația „Prutul de Jos” (UNESCO, Cahul)***
 - a. Dezvoltarea ecoturismului prin trasee ecologice și observarea păsărilor.
 - b. Beneficiu: protecția biodiversității și atragerea vizitatorilor interesați de natură.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

Beneficiile pentru mediu

1. Cum contribuie turismul verde la reducerea poluării?
2. Ce rol are turismul verde în conservarea biodiversității?
3. De ce este importantă utilizarea energiilor regenerabile în infrastructura turistică?
4. Explicați cum turismul verde sprijină protecția ecosistemelor fragile.

Beneficiile pentru economie

1. În ce mod turismul verde sprijină dezvoltarea economică locală?
2. Ce avantaje economice aduce diversificarea formelor de turism prin orientarea spre turism verde?
3. Cum poate turismul verde reduce dependența de turismul de masă?
4. Oferiți exemple de locuri de muncă generate de turismul verde.

Beneficiile pentru comunitate

1. Cum contribuie turismul verde la păstrarea tradițiilor și culturii locale?
2. Explicați modul în care turismul verde poate îmbunătăți calitatea vieții comunităților locale.
3. De ce este importantă educația ecologică promovată prin turismul verde?
4. Cum sprijină turismul verde coeziunea socială și colaborarea în comunități?

Subiectul 5. Provocări și limite ale turismului verde.

Turismul verde reprezintă de fapt cea mai valoroasă formă de manifestare a turismului durabil. Dezvoltarea durabilă trebuie să țină cont de modul de sosire și de interesele dintre gazde și vizitatori, dintr-o anumită regiune.

Odată stabilită importanța ecoturismului ca suport al dezvoltării durabile a turismului la nivelul organismelor mondiale, acesta a început să fie acceptat în tot mai multe țări. În urma Conferinței Mondiale asupra Mediului și Dezvoltării de la Rio de Janeiro din 1992, Organizația Mondială a Turismului a realizat un program de adaptare a Agendei 21 la necesitatea de dezvoltare durabilă a turismului.

Au fost stabilite componentele unei strategii de realizare a turismului verde, cerințele acestei activități fiind:

- respect și grijă față de mediul de viață al comunităților umane;
- creșterea nivelului de viață al habitatelor umane;
- reducerea exploatării resurselor epuizabile și păstrarea capacității de susținere a planetei;
- conservarea ecosistemului Terrei, a biodiversității umane;
- schimbarea atitudinii individuale în favoarea dezvoltării durabile;
- crearea posibilităților comunitarilor de a-și păstra propriul mediu ambiant.

Dezvoltarea ecologică a turismului în zonele naturale protejate vizează în principal patru planuri:

- 1. Economic**, prin creșterea gradului de valorificare a resurselor, îndeosebi a celor puțin cunoscute pentru reducerea presiunii asupra celor mai intens exploatate.
- 2. Ecologic** - prin asigurarea utilizării raționale, a tuturor resurselor, cu reducerea și eliminarea deșeurilor și reziduurilor menajere, reciclarea conservării și protecția mediului.
- 3. Social** - prin sporirea numărului de locuri de muncă, menținerea unor meserii tradiționale sau calificare în domeniul turismului.
- 4. Cultural** prin valorificarea elementelor de civilizație, artă, cultură, deosebite și originale, care sunt expresia unei anume identități culturale și poate dezvolta prin turism spiritul de toleranță.

Sprijinirea și promovarea turismului ecologic în toate zonele turistice nu se vor putea realiza decât prin adoptarea și aplicarea următoarelor cerințe esențiale:

- realizarea unui inventar detaliat al resurselor actuale și al potențialelor resurse și evaluarea stării lor și a modului de valorificare;
- identificarea produselor turistice care pot fi realizate și a piețelor, în corelație cu tendințele de viitor, pentru selectarea unor produse;
- elaborarea unor planuri, de realizare a produselor turistice, cu personalizarea schemelor cadru de dezvoltare pentru fiecare produs turistic;
- atragerea și organizarea unor acțiuni comune cu toți factorii care pot participa la realizarea și dezvoltarea produselor turistice selectate;
- realizarea structurilor legale care să asigure un suport instituțional și financiar corespunzător pentru susținerea planurilor de valorificare și dezvoltare.

Pentru practicarea unui turism „verde” este nevoie să se implice mai mulți factori decizionali, în primul rând statul, prin politica sa de dezvoltare economică, prin elaborarea unor planuri de dezvoltare durabilă cu asigurarea unor servicii de calitate pentru a se reduce exploatarea excesivă și inadecvată a patrimoniului natural și cultural. Un rol deosebit îl are și exprimarea opiniei populațiilor locale, față de dezvoltarea zonelor turistice și participarea acestora la aceste programe de dezvoltare economică.

Practicarea turismului verde presupune o modernizare a infrastructurii a dezvoltării rural-urbane durabile, utilizarea de forme de energie, neconvențională, tehnici mai puțin poluante. În același timp, este nevoie de un marketing eficient, de o buna cunoaștere a locurilor cu destinație turistică, o dezvoltare macroeconomică eficientă care să evite supraexploatarea unor zone, cu evitarea poluării active.

Provocări și limite ale turismului verde:

1. Provocări de ordin economic

1. **Costuri ridicate** – investițiile inițiale în infrastructură ecologică (energie regenerabilă, managementul deșeurilor, certificări eco) sunt mari.
2. **Rentabilitate pe termen lung** – turismul verde necesită timp pentru a deveni profitabil.
3. **Acces limitat la finanțări** – lipsa de programe de sprijin pentru micii antreprenori din turismul verde.

2. Provocări de ordin social

1. **Nivel scăzut de conștientizare** – atât turiștii, cât și comunitățile locale pot să nu înțeleagă pe deplin principiile turismului verde.
2. **Rezistența la schimbare** – comunitățile obișnuite cu turismul de masă pot privi sceptic tranziția spre practici sustenabile.
3. **Participare comunitară insuficientă** – fără implicarea localnicilor, turismul verde poate eșua.

3. Provocări de ordin ecologic

1. **Impactul vizitatorilor** – chiar și un număr redus de turiști poate afecta ecosisteme fragile.
2. **Dificultăți de gestionare** – lipsa unor reglementări clare privind fluxul de turiști în ariile protejate.
3. **„Greenwashing”** – promovarea falsă a unor servicii ca fiind „eco” pentru a atrage turiști, fără a respecta standardele reale de sustenabilitate.

4. Limite practice

1. **Accesibilitate redusă** – multe destinații de turism verde sunt situate în zone izolate, cu infrastructură deficitară.
2. **Sezonalitate** – dependența de condițiile climatice și de anotimpuri limitează fluxul turistic.
3. **Capacitate limitată** – pentru a proteja mediul, destinațiile ecoturistice nu pot primi un număr mare de turiști simultan.

5. Provocări la nivel global

1. **Schimbările climatice** – afectează ecosisteme și zone turistice fragile (ex.: ghețari, recife de corali).
2. **Globalizarea și presiunea economică** – cererea pentru turism de masă rămâne mult mai mare decât pentru turism verde.
3. **Lipsa standardelor unitare** – criteriile pentru certificarea ecoturismului diferă de la o regiune la alta.

Limitele turismului verde:

Deși turismul verde este considerat o alternativă sustenabilă la formele tradiționale de turism, el se confruntă cu anumite **limite și dificultăți** care reduc eficiența și aplicabilitatea sa:

1. Costuri ridicate

- a. Investițiile în infrastructură ecologică (pensiuni verzi, energie regenerabilă, sisteme de gestionare a deșeurilor) sunt adesea mai mari decât în turismul convențional.
- b. Tarifele pentru turiști pot fi mai ridicate, ceea ce limitează accesibilitatea.

2. Cerere relativ limitată

- a. Nu toți turiștii sunt dispuși să plătească mai mult pentru servicii verzi.
- b. Motivația pentru turismul verde este uneori mai scăzută decât pentru turismul de masă.

3. Dificultăți de reglementare și control

- a. Lipsa unor standarde uniforme pentru „turism verde” și „ecoturism” duce la confuzii și abuzuri de etichetă („greenwashing”).
- b. Supravegherea aplicării principiilor ecologice este adesea insuficientă.

4. Impact rezidual asupra mediului

- a. Chiar și formele verzi de turism implică un consum de resurse (transport, energie, apă).
- b. Zonele naturale fragile pot fi afectate de fluxuri mari de vizitatori, chiar dacă aceștia practică turism responsabil.

5. Dependența de factori externi

- a. Turismul verde este vulnerabil la schimbările climatice, la instabilitatea politică sau economică.
- b. Necesită colaborarea dintre autorități, comunități locale și sectorul privat, care nu este întotdeauna ușor de obținut.

6. Beneficii economice uneori limitate pentru comunități

- a. În unele cazuri, profiturile merg către agenții sau investitori, iar comunitatea locală beneficiază doar marginal.
- b. Există riscul ca tradițiile locale să fie comercializate excesiv.

Exemple și studii de caz, privind provocările turismului verde:

Insulele Galápagos (Ecuador):

- **Provocare:** Echilibrul între conservare și turism.
- **Detalii:** Galápagos este un model de ecoturism strict reglementat, însă numărul tot mai mare de vizitatori pune presiune pe ecosistem.
- **Consecință:** Risc de introducere a speciilor invazive, degradarea resurselor naturale.
- **Lecție:** Necesitatea **limitării numărului de turiști** și a unor reguli extrem de stricte.

Parcul Național Serengeti (Tanzania):

- **Provocare:** Dificultăți economice și dependența de turism.
- **Detalii:** Ecoturismul aduce venituri comunităților locale, dar dependența excesivă de turiști străini face regiunea vulnerabilă la crize (ex. pandemie).
- **Consecință:** Lipsa de fonduri pentru conservare în perioade de scădere a turismului.
- **Lecție:** Este necesară **diversificarea economiei locale** și sprijin guvernamental constant.

Alpii Europeni (Austria, Elveția, Franța):

- **Provocare:** Transportul poluant.
- **Detalii:** Mulți turiști vin cu mașini sau avioane, ceea ce generează emisii semnificative de CO₂, deși se promovează turismul verde.
- **Consecință:** Efectul climatic contrazice scopurile turismului verde.

- **Lecție:** Este nevoie de **infrastructură de transport sustenabilă** (trenuri electrice, autobuze ecologice).

Delta Dunării (România/Ucraina):

- **Provocare:** Confuzia între ecoturism și turism de masă.
- **Detalii:** Multe pensiuni și excursii se promovează drept „ecoturism”, dar în realitate folosesc bărci rapide cu motoare poluante.
- **Consecință:** Poluare fonică și chimică, afectarea biodiversității, pierderea încrederii turiștilor.
- **Lecție:** Este necesară o **certificare oficială** și control al activităților.

Exemple, studii de caz ale limitelor Turismului verde:

Delta Dunării (România – Ucraina)

- **Limită:** Confuzie între „ecoturism” și turism de masă.
- **Exemplu:** Excursiile cu bărci rapide sunt promovate ca ecoturism, dar poluează și deranjează fauna.
- **Concluzie:** Lipsa de certificare oficială subminează credibilitatea turismului verde.

3. Insulele Galápagos (Ecuador)

- **Limită:** Supraaglomerarea și presiunea economică.
- **Exemplu:** Creșterea numărului de turiști afectează ecosistemele fragile.
- **Concluzie:** Chiar și în zone strict reglementate, turismul verde poate depăși limitele sustenabilității.

4. Serengeti (Tanzania)

- **Limită:** Dependența excesivă de turiști străini.
- **Exemplu:** În perioade de criză (pandemie, conflicte), lipsa turiștilor lasă parcurile fără resurse pentru conservare.
- **Concluzie:** Economia locală nu trebuie să se bazeze exclusiv pe turismul verde.

5. Alpii Europeni (Austria, Elveția, Franța)

- **Limită:** Transportul poluant.
- **Exemplu:** Deși turismul verde este promovat, majoritatea turiștilor vin cu avionul sau mașina → emisii ridicate de CO₂.
- **Concluzie:** Turismul verde devine contradictoriu dacă infrastructura de transport nu este sustenabilă.

Exemple din Republica Moldova:

Rezervația „Codrii”

- **Limită:** Lipsa infrastructurii verzi adecvate.
- **Exemplu:** Drumurile forestiere sunt afectate de vizite necontrolate; nu există suficiente centre de informare ecologică.
- **Concluzie:** Turismul verde nu se poate dezvolta fără investiții minime în infrastructură.

Orheiul Vechi

- **Limită:** Presiune turistică asupra patrimoniului cultural și natural.
- **Exemplu:** Creșterea numărului de vizitatori afectează liniștea comunității și peisajul natural.
- **Concluzie:** Turismul verde riscă să devină turism de masă „mască” dacă nu există reglementări clare.

În esență, **limitele turismului verde** sunt:

- Capacitatea redusă de suport a mediului,
- Riscul de „greenwashing” (folosirea abuzivă a etichetei „verde”),
- Dependența economică excesivă,
- Costurile mari de implementare,
- Necesitatea educației și certificării.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

Aspecte de mediu

1. Care sunt principalele riscuri de mediu asociate turismului verde?
2. Explicați noțiunea de „capacitate de suport a mediului” și importanța ei în turismul verde.
3. De ce supraaglomerarea zonelor naturale reprezintă o limită pentru turismul verde?

Aspecte economice

4. Cum poate dependența excesivă de turismul verde afecta stabilitatea economică a unei comunități?
5. Care sunt costurile ascunse ale implementării infrastructurii de turism verde?
6. De ce turismul verde nu poate fi singura soluție economică pentru o regiune?

Aspecte sociale și comunitare

7. Ce provocări apar în comunitățile locale atunci când turismul verde nu este bine gestionat?
8. Cum poate turismul verde genera conflicte între interesele comunității și cele ale operatorilor turistici?
9. De ce este esențială educația ecologică a turiștilor și a localnicilor pentru succesul turismului verde?

Aspecte generale

10. Explicați conceptul de „greenwashing” și impactul său asupra credibilității turismului verde.
11. De ce infrastructura de transport poate limita eficiența turismului verde?
12. Oferiți un exemplu concret de provocare a turismului verde din România sau Republica Moldova și analizați-l.

Subiectul 6. Resursele naturale valorificate în turism (păduri, ape, peisaje, biodiversitate).

Resursele naturale constituie baza dezvoltării turismului verde, oferind atractivitate, diversitate și oportunități de recreere. Ele pot fi valorificate prin forme de turism sustenabil, cu respectarea principiilor de protecție a mediului.

Vegetația este o atracție turistică în sine, o componentă esențială pentru cercetare, pentru vizitare parcurilor și rezervațiilor naturale (turismul științific), dar în același timp sporește și atractivitatea celorlalte componente ale potențialului turistic, prezentând interes deosebit pentru turismul de recreere și odihnă.

Ca factor natural de cură, plantele medicinale sunt din ce în ce mai solicitate atât în fabricarea unor medicamente, cât și în cure externe cu băi de plante.

Vegetația este influențată de climă (temperatură, precipitații, vânturi), relief, rețeaua hidrografică și activitățile omului.

Vegetația constituie esența fiecărui peisaj și un element a cărui putere de atracție nu trebuie neglijată. Ca obiect și scop al activităților turistice se impune, în cazul turismului verde sau ecoturismului. Spațiul destinat ecoturismului este mult mai extins, mai puțin populat, iar frecvența turistică este mult mai redusă. Un alt rol al vegetației este formarea decorului turistic specific al zonei, precum pădurile de conifere întretăiate de piste de schi sau palmierii în preajma plajelor intertropicale. Totodată, vegetația densă poate fi și un obstacol în calea anumitor activități turistice, împiedică circulația turistică sau favorizează diverse pericole naturale (animale răpitoare sălbatice, șerpi sau scorpioni, maladiile epidemiologice), ceea ce reprezintă un factor primordial pentru dezvoltarea turismului în regiunile pădurilor tropicale umede. De asemenea, vegetația naturală nu generează doar rareori produse turistice propriu-zise, care sunt greu accesibile (pădurile tropicale) ori neatractive (stepa, tufărișurile). Cu toate acestea, nu poate fi negat rolul grădinilor publice sau botanice, parcurilor naționale și altor categorii de arii naturale protejate pentru promovarea ecoturismului. Vegetația cultivată poate prezenta același interes, dacă amenajările agrare creează peisaje bine personalizate. Astfel, tot mai mulți turiști devin adepți ai agroturismului.

Dintre toate elementele componente ale vegetației, pădurilor le revine cel mai important rol în vederea recreării, datorită acțiunii imediate și continue pe care acestea o exercită asupra organismului uman. Pădurea ecuatorială din Amazonia, Africa sau Indonezia, în ciuda bogăției în specii și a etajării pe mai multe niveluri, constituie o atracție doar pentru cei care se încumetă să înfrunte climatul excesiv de umed și cald și riscurile inerente ale junglei. Asemenea particularități relevă și pădurea tropicală umedă din America Centrală, Filipine, Indochina, nord-estul Australiei. Pădurile musonice din vestul Indiei și Asia de Est sunt mai puțin ostile accesului uman. Sunt bine cunoscute asociațiile regiunii biogeografice chino-japoneză, unde speciile tropicale și subtropicale se întrepătrund cu cele temperate. În zona temperată pădurea se distinge prin două asociații dominante – foioasele și coniferele. Foioasele favorizează drumețiile lungi, rășinoasele (coniferele) oferă un grad ridicat de ozonificare a aerului. Pe lângă asociațiile forestiere zonale, de mare extensiune, o funcție turistică valoroasă realizează pădurile din oaze, parcuri, de-a lungul râurilor (pădurile-galerii), ale căilor de acces sau litorale, care au suprafețe mai restrânse. Prezintă importanță în vederea recreării și spațiile verzi din interiorul orașelor.

Rolul pădurilor în turism: Pădurile sunt una dintre cele mai importante resurse naturale, oferind atracție peisagistică, biodiversitate, aer curat și posibilități de recreere. Ele sunt valorificate în diverse forme de turism verde și ecoturism.

◆ *Forme de turism care valorifică pădurile*

1. Drumeții și ecoturism – trasee marcate, plimbări prin natură, educație ecologică.
 - Ex.: Parcul Național Retezat (România), Rezervația „Codrii” (Moldova).

2. Turism de aventură – alpinism, mountain-bike, parcuri de aventură, camping.
3. Turism recreativ – picnicuri, tabere, turism de weekend.
4. Turism balnear și de sănătate – pădurile contribuie la climatoterapie, relaxare și reducerea stresului.
5. Turism cultural și educațional – trasee tematice, centre de interpretare a naturii, observarea faunei și florei.

Beneficiile turismului forestier

- Conservarea biodiversității și a habitatelor naturale.
- Oferă locuri de muncă și venituri pentru comunitățile locale.
- Educație ecologică pentru turiști și populația locală.
- Creșterea atractivității regionale prin peisaje pitorești și aer curat.

Provocări în valorificarea pădurilor în turism:

1. Presiunea turistică și degradarea mediului

- Supraaglomerarea traseelor → compactarea solului, eroziune.
- Deșeuri și poluare fonică.
- Deranjarea faunei sălbatice.

2. Conflicte între conservare și exploatare

- Tensiuni între turism, exploatarea lemnului și protecția biodiversității.
- Construcții necontrolate (cabane, pensiuni) în zone naturale protejate.

3. Infrastructură insuficientă sau inadecvată

- Lipsa traseelor bine marcate și a punctelor de informare.
- Amenajări improvizate → risc de accidente și degradare peisagistică.

4. Lipsa educației ecologice a turiștilor

- Comportamente iresponsabile: aprinderea focurilor, colectarea neautorizată de plante sau ciuperci, lăsarea gunoaielor.
- Necunoașterea regulilor de vizitare a rezervațiilor naturale.

5. Vulnerabilitate la schimbările climatice

- Creșterea riscului de incendii forestiere.
- Pădurile afectate de secete sau furtuni → reducerea atractivității turistice.

6. Greenwashing și promovare falsă

- Unele proiecte turistice se declară „eco”, dar nu respectă principiile turismului verde.
- Exploatarea excesivă a imaginii pădurilor pentru profit imediat.

Măsuri pentru valorificarea durabilă a pădurilor în turism

1. Planificare și reglementare

- Stabilirea capacității maxime de vizitare a traseelor și zonelor turistice.
- Zonarea pădurilor pentru activități turistice, protecție strictă și recreere moderată.
- Implementarea și respectarea reglementărilor pentru construcții și facilități turistice în pădure.

2. Infrastructură ecologică

- Marcarea corectă a traseelor și amenajarea de puncte de informare și belvedere.
- Crearea de platforme pentru campare și zone de odihnă care protejează solul și vegetația.
- Instalarea coșurilor de gunoi și a facilităților sanitare ecologice.

3. Educație și conștientizare

- Organizarea de ghidaje și activități educative despre biodiversitate și protecția pădurilor.
- Informarea turiștilor despre regulile de comportament responsabil: nu lăsați deșeuri, nu colectați plante sau animale.
- Promovarea principiilor turismului verde și ecoturismului prin panouri, broșuri și site-uri oficiale.

4. Monitorizare și control

- Supravegherea fluxului de vizitatori pentru a preveni supraaglomerarea.
- Controlul respectării regulilor de protecție a mediului și sancționarea abaterilor.
- Evaluarea periodică a impactului turistic asupra ecosistemelor forestiere.

5. Implicarea comunităților locale

- Angajarea localnicilor ca ghizi sau personal de întreținere.
- Crearea de beneficii economice directe pentru comunitate (produse locale, cazare, tururi ghidate).
- Implicarea comunităților în luarea deciziilor privind turismul în pădure.

6. Măsuri de protecție a biodiversității și a mediului

- Restaurarea zonelor degradate și replantarea speciilor autohtone.
- Limitarea traficului auto și promovarea transportului ecologic (biciclete, rute pietonale).
- Protecția speciilor vulnerabile și a habitatelor sensibile.

Apele:

Apele (fluvii, lacuri, mări, izvoare) reprezintă resurse naturale cu o **valoare turistică majoră**, oferind posibilități de recreere, sport și sănătate. Valorificarea lor trebuie să fie sustenabilă, pentru a proteja ecosistemele acvatice și biodiversitatea.

Principalele forme de prezență a elementelor hidrologice în turism sunt râurile, lacurile, apa mărilor și oceanelor, apele termo-minerale. **Râurile** constituie o importantă resursă turistică în cazul în care

oferă posibilități agrementului prin înot sau pescuit, prin diversitatea valențelor peisagistice. Un loc aparte le revine marilor fluvii, în special, care străbat marile orașe (Dunărea pentru Viena, Bratislava, Budapesta, Belgrad; Rinul pentru Zürich, Strasbourg; Sena pentru Paris; Tamisa pentru Londra; Volga pentru Kazan sau Nijnyi Novgorod), intens amenajate și utilizate atât pentru navigația de agrement, cât și pentru transportul turiștilor.

Lacurile au o valoare turistică strâns dependentă de geneza lor. Astfel, lacurile vulcanice se impun prin unicitatea peisajului limitrof, a formelor de relief și a compoziției fizico-chimice a apelor; lacurile glaciare – prin farmecul și grandoarea masivelor montane înconjurătoare, prin apa pură și cristalină, pescuitul sportiv și bucatele din păstrăv; lacurile carstice – prin ineditul alimentării hidrologice, valoarea ecologică și științifică a biocenozelor respective; lacurile sărate – prin posibilitățile lor curative și facilitățile pentru natație; limanurile sau lagunele ca arii ale pescuitului și curei heliatermice. O valoare turistică deosebită o posedă Marile Lacuri Americane, Balaton (Ungaria), Geneva și Konstanz (Elveția), Como și Garda (Italia), Loch Ness (Scoția), Ohrid, Prespa și Bled din Balcani, lacurile finlandeze, Lacul Roșu (România), Sevan (Armenia), Baikal, Issâk Kul (Kârgâzstan), lacul Dragonului Negru (China), Biva (Japonia), Plăcerilor (Mexic), Maracaibo (Venezuela), Titicaca (Bolivia), Tanganyica și Victoria (Africa) etc.

Apa mărilor și oceanelor au valoare turistică importantă în funcție de configurația țărmului și climat, asociate cu obiective de atracție de natură diferită. O importanță deosebită au țărmurile marine la care temperatura apei rămâne constantă (20-26°C) o perioadă mai îndelungată. Condiții ideale apar în această privință pe întregul litoral nordic al Mării Mediterane, pe partea sudică a țărmului atlantic francez (Biarritz), litoralul peninsulei Florida și al Californiei (S.U.A.), litoralul Mării Negre, începând cu partea sudică a Crimeii (Yalta, Alușta, Feodosia) și litoralul caucazian (Soci, Poti, Batumi), unde sunt condiții de rivieră, și până în România (Mamaia, Constanța, Eforie Nord și Sud, Mangalia) și Bulgaria (Varna, Burgas). Pe unele țărmuri din zona tropicală apare un dublu sezon turistic, de exemplu, la Miami, Acapulco, Copacabana, Hawaii.

Apele minerale constituie o categorie aparte de resurse turistice, atât din punct de vedere genetic, cât și al funcției turistice. Importanța atractivă constă în conținutul lor în diferite săruri, ce influențează benefic în contextul utilizării lor în cura internă (cea mai frecventă) sau externă. Apele minerale de pe suprafața globului sunt foarte numeroase, relevându-se concentrări ale resurselor în anumite țări și lipsa lor pe suprafețe vaste. Cele mai mari rezerve de ape minerale sunt concentrate în perimetrul munților de vârstă mai tânără (cainozoică și hercinică) și în apropierea acestora. Astfel, în Europa, majoritatea stațiunilor cu ape minerale sunt concentrate pe axa centrală a regiunii și formează o fâșie aproape neîntreruptă din Pirinei până în Carpații Ucraineni. Rezerve bogate de ape minerale se întâlnesc și în munții Apenini, în masivele muntoase balcanice, în munții Caucaz și Crimeii. Printre statele europene, cele mai multe izvoare cu ape minerale le posedă România (peste 3000), urmată de Ungaria (447), Italia (264), Elveția (250), Germania (165), Spania (128), Franța (116) și Cehia (57). Cele mai apreciate stațiuni cu ape minerale din România sunt: Slănic Moldova, Sovata, Borsec, Covasna, Vatra Dornei, Sângiorz Băi, Băile Herculane, Băile Felix, Băile Tușnad, Băile Govora, Băile Olănești, Stâna de Vale, Călimănești/Căciulata, Amara etc. În Republica Moldova, se găsesc peste 70 de izvoare minerale, însă în scopuri terapeutice sunt valorificate doar o mică parte. Se remarcă stațiunile „Nufărul Alb” din orașul Cahul, Hârjauca (rn. Călărași), orașul Camenca, Cocieri și Holercani (rn. Dubăsari), Vadul lui Vodă, izvoarele din Varnița (rn. Anenii Noi) și Gura Căinarului (rn. Florești) supuse exploatării industriale.

Stațiuni importante cu ape minerale sunt răspândite și în celelalte regiuni ale globului, însă o concentrare mai mare se constată în statele înalt dezvoltate cu tradiții seculare în domeniu. În statele în curs de dezvoltare, majoritatea stațiunilor balneare sunt concentrate în apropierea aglomerațiilor mari urbane, a centrelor regionale și a principalelor magistrale de transport, fiind valorificate doar o mică parte din izvoarele minerale, din care multe au o însemnătate terapeutică foarte mare.

Beneficiile turismului acvatic

1. Conservarea ecosistemelor și a biodiversității.
2. Crearea de locuri de muncă și venituri pentru comunitățile locale.
3. Promovarea educației ecologice și a recreerii sănătoase.
4. Atragerea turiștilor prin peisaje pitorești și activități diverse.

Provocări și limite

1. Poluarea apei și a malurilor (deșeuri, substanțe chimice).
2. Supraaglomerarea zonelor turistice și distrugerea habitatelor.
3. Impactul sporturilor nautice asupra faunei și florei acvatice.
4. Lipsa infrastructurii ecoturistice și a supravegherii regulate.

Apele sunt resurse naturale esențiale pentru turism, iar valorificarea lor sustenabilă aduce beneficii economice, ecologice și sociale, dar necesită **planificare, educație și protecție continuă a mediului acvatic**.

Poluarea apelor reprezintă introducerea în mediul acvatic a unor substanțe chimice, biologice sau fizice care afectează calitatea apei și ecosistemele asociate. Aceasta poate avea cauze naturale, dar cele mai frecvente sunt antropice (provocate de om). (**Tabelul 2**)

Tabelul 2

Tip de poluare	Surse	Efecte
Chimică	Industrie (metale grele, substanțe toxice), agricultură (pesticide, fertilizanți), ape uzate menajere	Toxicitate pentru animale și plante acvatice, bioacumulare
Biologică	Apele uzate neepurate, dejecții animale, deversări de materii organice	Creșterea bacteriilor patogene, boli pentru oameni și animale
Fizică	Plastic, deșeuri solide, sedimentări	Blocarea luminii și oxigenului, sufocarea faunei acvatice
Termică	Evacuarea apei încălzite din industrie sau centrale termice	Modificarea oxigenului dizolvat, perturbarea ecosistemului acvatic

Impactul turistic asupra apelor se referă la modul în care activitățile turistice influențează calitatea, cantitatea și ecosistemele acvatice, atât în apele de suprafață (râuri, lacuri, mări) cât și în apele subterane. Tipuri:

1. **Chimică:** Deversarea de substanțe toxice din hoteluri, piscine, stațiuni balneare sau de la ambarcațiuni (combustibili, uleiuri).

2. **Nutrițională:** Creșterea concentrației de nutrienți (nitrați, fosfați) prin scurgerile menajere sau agricole de pe traseele turistice, favorizând eutrofizarea lacurilor și râurilor.
3. **Biologică:** Introducerea bacteriilor și virusurilor din ape uzate, afectând calitatea apei pentru consum și ecosisteme.

Modificarea volumului și cursului apelor

- a. Extragerile excesive de apă pentru hoteluri, piscine sau activități recreative pot reduce debitul natural al râurilor și pot afecta nivelul apelor subterane.
- b. Amenajările de diguri, bazine sau canale pentru sporturi nautice modifică cursul natural al apelor, afectând ecosistemele acvatice.

Degradarea ecosistemelor acvatice

- a. Plajele și zonele de agrement pot distruge vegetația litorală și habitatele speciilor acvatice.
- b. Turismul nautic poate provoca eroziunea malurilor și sedimentarea excesivă, afectând fauna și flora.

Măsuri de reducere a impactului

- a. Tratarea și reciclarea apelor uzate în stațiuni turistice.
- b. Limitarea accesului în zone sensibile ecologic.
- c. Promovarea turismului responsabil și educarea turiștilor.
- d. Controlul poluării din ambarcațiuni și utilizarea de tehnologii eco-friendly.

Lipsa apei este o repercusiune a turismului adesea trecută cu vederea. Multe regiuni cu un număr mare de turiști se confruntă cu o presiune imensă asupra resurselor lor de apă dulce, fie din cauza consumului excesiv de către hoteluri și stațiuni, fie prin deturnarea acestora pentru activități recreative. Insulele Santorini din Grecia și-au epuizat în mod semnificativ rezervele de apă dulce, autoritățile fiind forțate să importe apă sau să se bazeze pe desalinizare.

Criza apei a afectat insulele grecești Naxos, Karpathos și Thasos, unde principalele rezervoare de apă dulce au secăt. Ca urmare, acolo sunt impuse restricții privind consumul de apă și, în același timp, se caută modalități de desalinizare a apei de mare, care este necesară nu numai pentru băut, ci și pentru irigarea culturilor.

Adevărul este că în cea mai mare parte a Greciei a plouat puțin sau deloc timp de mai multe luni. Acum, pe măsură ce insulele țării se pregătesc să primească un număr record de turiști de vară, presiunea asupra rezervelor de apă crește dramatic.

De asemenea, probleme cu apa sunt observate în Italia și Spania. Astfel, după cum scrie The Sun, în orașul Agrigento din Sicilia, apa este atât de rară încât micile hoteluri și casele de oaspeți nu au suficientă apă pentru a garanta toalete cu spălare pentru oaspeții lor.

Regiunea italiană Sicilia a început să aplice restricții privind consumul de apă, atunci când regiunea a declarat stare de urgență din cauza unei secete severe. În unele regiuni, consumul de apă a trebuit să fie redus aproape la jumătate.

Deficitul de apă a afectat atât turismul, cât și agricultura, două motoare esențiale ale economiei Siciliei. Situația este agravată de infrastructura învechită și nepractică.

Rolul turismului verde asupra poluării apelor poate fi înțeles prin prisma modului în care practicile durabile influențează calitatea și conservarea resurselor de apă. Iată principalele aspecte:

Reducerea poluării directe a apelor

1. Turismul verde promovează utilizarea responsabilă a resurselor, ceea ce reduce deversările de substanțe chimice și deșeuri în râuri, lacuri și pânza freatică.
2. Exemple: folosirea toaletelor ecologice, a detergentilor biodegradabili, gestionarea corectă a apelor uzate în pensiuni sau campinguri.

Conștientizarea și educarea turiștilor

1. Activitățile ecoturistice includ adesea componente educative privind protecția mediului.
2. Turiștii devin mai atenți la modul în care aruncarea deșeurilor, poluarea cu microplastice sau contaminarea apei afectează ecosistemele acvatice.

Promovarea infrastructurii ecologice

1. În turismul verde, unitățile de cazare și zonele de agrement sunt proiectate să minimizeze impactul asupra apelor.
2. Exemple: sisteme de colectare și tratare a apelor uzate, captarea apelor pluviale pentru reutilizare, drenaje care previn eroziunea și turbiditatea apei.

Conservarea ecosistemelor acvatice

1. Turismul verde susține protecția lacurilor, râurilor și zonelor umede, limitând construirea masivă sau activitățile care poluează apele.
2. Zonele protejate și traseele ecoturistice bine planificate reduc eroziunea și sedimentarea care afectează calitatea apei.

Impact indirect asupra calității apei

1. Prin reducerea traficului auto și a consumului excesiv de energie în zonele turistice, se diminuează poluarea aerului, care indirect afectează apele (ploaie acidă, poluare cu praf și metale grele).

Fauna, asociată vegetației, constituie obiectul atracției turistice, precum rezervațiile cinegetice din savanele africane etc. Importanța faunei pentru turism a determinat multiplicarea rezervațiilor faunistice cu acces reglementat pentru vânătoare. Astfel, au fost create fonduri de vânătoare și de pescuit, care pot alimenta fluxurile turistice din regiunile mai izolate sau lipsite de alte resurse turistice. Nu putem neglija și aspectul dezagreabil, pe care unele elemente faunistice le generează, cum este cazul țânțarilor, muștelor, gândacilor, șerpilor sau scorpionilor.

Implicarea faunei în turism este directă în cazul anumitor forme de practicare a acestuia, dintre care cele mai răspândite sunt pescuitul și vânatul. **Turismul cinegetic** este practicat de o anumită categorie de participanți, având obiectiv principal al recreării vânătoarea animalelor mari sau a celor cu blănuri

prețioase. Această formă de petrecere a timpului liber era mai răspândită în Antichitate și Evul Mediu în familiile regale și feudale. Una dintre motivațiile principale ale vânătorii o reprezintă trofee, iar speciile de animale vizate diferă de la o regiune la alta. Odată cu afirmarea turismului de masă sunt foarte solicitate circuitele turistice cinegetice (safari) dezvoltate, cu precădere, în coloniile africane și în Australia. Ulterior, formele inițiale de pescuit și vânat, soldate cu captarea și extragerea din habitat a exemplarelor faunistice piscicole și

cinegetice, cu diminuarea efectivului numeric al speciilor respective și cu degradarea peisajelor naturale, sunt înlocuite cu forme mai prietenoase mediului: pescuitul și vânătoarea sportivă, însoțită de așa-numitul photosafari (vânătoarea cu aparatul de fotografiat). *Pescuitul sportiv* se desfășoară, de regulă, de-a lungul râurilor și lacurilor. De obicei, sunt vizate specii, a căror valoare alimentară este mai ridicată. În ultimul timp, resursele faunistice sunt folosite, cu precădere, pentru dezvoltarea ecoturismului, iar importanța piscicolă și cinegetică este înlocuită cu cea ecologică și științifică. O mare însemnătate o au speciile rare și peisajele cu un aspect estetic frumos și inedit. Obiectele faunistice și floristice nu sunt scoase din habitatul lor natural, ci doar fotografiate. O însemnătate turistică aparte o prezintă și fauna domestică, care poate fi integrată perfect în cadrul agroturismului. Deosebit de solicitate sunt plimbările cu cai, elefanți, cămile sau lame, vizitarea agrofermelor cu specii exotice, precum struții, fazanii, pelicanii sau păunii. De asemenea, turiștii manifestă un mare interes față de activitățile tradiționale de creștere a animalelor în areale izolate.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

Întrebări descriptive

1. Ce înseamnă „resurse naturale” și cum pot fi acestea valorificate în turism?
2. Care sunt principalele tipuri de resurse naturale utilizate în turism? Oferiți exemple concrete.
3. Cum contribuie pădurile la dezvoltarea turismului verde și ecologic?
4. Care este rolul apelor (râuri, lacuri, mări) în activitățile turistice?
5. În ce mod peisajele naturale influențează alegerea destinațiilor turistice?
6. Cum poate fi promovată biodiversitatea ca atracție turistică fără a-i afecta echilibrul natural?

Întrebări analitice

7. Comparați impactul turismului de masă și al turismului sustenabil asupra pădurilor și biodiversității.
8. Identificați avantajele și dezavantajele valorificării apelor pentru turism (ex.: navigație, sporturi nautice, agrement).
9. Analizați modul în care activitățile turistice pot afecta peisajele naturale și ce măsuri de protecție există.
10. Exemplificați cum pot fi integrate resursele naturale în planificarea turismului local.

Întrebări aplicative / de gândire critică

11. Propuneți un model de turism ecologic care valorifică resursele naturale fără a le deteriora.
12. Gândiți un traseu turistic care să includă păduri, ape și biodiversitate, menținând principiile dezvoltării durabile.
13. Ce măsuri ar putea lua autoritățile pentru a preveni degradarea resurselor naturale în zonele turistice?
14. Cum ar putea ghizii și operatorii turistici să contribuie la educația ecologică a turiștilor?

Subiectul 7: Patrimoniul cultural și tradițiile locale ca resurse ecoturistice.

Patrimoniul cultural și tradițiile locale reprezintă o componentă esențială a ecoturismului, deoarece leagă natura de identitatea comunităților și oferă vizitatorilor experiențe autentice. Ele completează resursele naturale, transformând destinațiile turistice în spații vii, unde vizitatorii pot înțelege istoria, spiritualitatea și modul de viață tradițional al locuitorilor.

Patrimoniul cultural este moștenirea materială și imaterială a unui grup sau a unei societăți primită de la generațiile trecute. Nu toate elementele transmise de generațiile trecute sunt considerate „moștenire”; mai degrabă, patrimoniul este rezultatul unei selecții realizate de societate. Patrimoniul poate fi definit și ca „O metaforă a ființei noastre culturale.”

Patrimoniul cultural include *cultura materială* (clădiri, monumente, peisaje, materiale de arhivă, cărți, opere de artă și artefacte), *cultura imaterială* (folclorul, tradițiile, limba și cunoștințele) și *moștenirea naturală* (inclusiv peisaje semnificative din punct de vedere cultural și biodiversitatea). Termenul este adesea folosit în probleme legate de protecția proprietății intelectuale indigene.

Acțiunea deliberată de păstrare a moștenirii culturale din prezent pentru viitor este cunoscută sub numele de prezervare (engleză americană) sau conservare (engleză britanică), promovată de muzeele etnice și centrele culturale și istorice, deși acești termeni pot căpăta sensuri mai specifice sau tehnice. Patrimoniul păstrat a devenit o ancoră a industriei turistice globale, un factor de importanță majoră pentru economia comunităților locale.

Semnificativă a fost Convenția privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural, care a fost adoptată de Conferința Generală a UNESCO <https://whc.unesco.org> în 1972. În 2025, există 1223 de situri ale patrimoniului mondial în 170 de țări: 952 de proprietăți culturale, 231 naturale și 40 de proprietăți mixte. (**Tabelul 3**). Fiecare dintre aceste site-uri este considerat important pentru comunitatea internațională.

În plus, UNESCO a început să desemneze capodopere ale patrimoniului oral și imaterial al umanității. Comitetul pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale, care stă în cadrul Consiliului Economic și Social al Națiunilor Unite, cu articolul 15 din Pactul său, a încercat să insufle principiile conform cărora moștenirea culturală este protejată ca parte a unui drept fundamental al omului.

Tabelul 3

Regiune	Situri culturale	Situri naturale	Situri mixte	Total situri
Europa și America de Nord	490	71	12	573
Asia și Pacific	211	73	12	296
America Latină și Caraibe	103	39	8	150
Statele Arabe	87	6	3	96
Africa	61	42	5	108
Total mondial	952	231	40	1.223

Cultura, ca factor de dezvoltare durabilă, reafirmă importanța identității și a specificității locale și regionale, care implică nevoia de protejare a patrimoniului cultural și de conștientizare a valorii acestuia de către comunitate. Aceste obiective, urmăresc poziționarea culturii ca un al patrulea pilon

al dezvoltării durabile, alături de economie, domeniul social și problematica de mediu. Contribuția culturii și al patrimoniului cultural la vitalitatea teritorială, prin punerea în valoare a elementelor de identitate locală și regională, conduc la o mai bună protecție al patrimoniului cultural. Economia creativă creează noi locuri de muncă, atrage investiții, generează valoare adăugată, stimulează dezvoltarea socială și culturală. Valorificarea potențialului economic al sectoarelor Culturale și Creative (SCC), depinde de viabilitatea ecosistemului cultural-creativ, prin toate funcțiile sale (creație, producție, editare, diseminare, comerț, preservare, educație culturală, management, reglementare). Dezvoltarea antreprenorialului, valorificarea economică a resurselor culturale și creative, creșterea activității comerciale a operatorilor din sectoare Culturale și Creative, contribuie la îmbunătățirea calității vieții, asigurând condiții favorabile pentru constituirea unor activități diverse prin care cetățenii pot interacționa și dezvolta relații de prietenie, contribuind la consolidarea și dezvoltarea identității culturale locale și la împlinirea personală și dezvoltarea socio-profesională. Fiind la intersecția dintre arte, afaceri și tehnologie, SCC se află într-o poziție strategică și are efecte pozitive propagate în alte sectoare de activitate. SCC contribuie cu 3% la PIB-ul mondial și reunesce 1% din populația activă la nivel mondial.

Conștientizarea legăturii dintre patrimoniul natural și cel cultural și a spectrului larg al patrimoniului cultural – natural, de la elemente naturale la situri istorice, atât în mediul rural, cât și în cel urban – presupune, ca dezvoltarea teritorială durabilă să includă necesitatea de a prezerva acest patrimoniu ca bun comun al tuturor, valorizarea practicilor și cunoașterii locale, inclusiv în ceea ce privește gestiunea resurselor de mediu, promovarea identității și diversității teritoriilor. De exemplu, introducerea planurilor de peisaj, ca instrument integrat de planificare urbană și teritorială este una dintre țintele ce ar trebui promovate. La nivelul Uniunii Europene (UE), relevanța politică intersectorială, impactul economic și social pozitiv al patrimoniului cultural, precum și potențialul acestuia de a genera dezvoltare durabilă sunt afirmate de către Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii (2010). În acest sens, Concluziile Consiliului din 21 mai 2014 privind patrimoniul cultural ca resursă strategică pentru o Europa durabilă subliniază rolul acestuia ca „puternic factor de dezvoltare locală și regională, favorabilă incluziunii și creator de externalități semnificative, în special prin dezvoltarea unui turism cultural durabil”, precum și ca sprijin al dezvoltării și regenerării rurale și urbane durabile.

Asigurarea unei dezvoltări teritoriale durabile nu poate avea loc fără a lua în calcul elementele culturale specifice care definesc identitatea locală și regională a teritoriilor. În scopul asigurării acestei abordări, în acord cu prevederile de la nivel internațional, european și național, se va acționa în trei direcții majore:

- dezvoltarea teritorială care integrează componenta culturală (inclusiv în ceea ce privește planurile de peisaj),
- turism cultural cu beneficii directe pentru comunități și
- dezvoltarea infrastructurii de servicii și a ofertei culturale pentru producție și consum cultural.

Acțiunile necesare de întreprins în relație cu patrimoniul cultural sunt:

- Îmbunătățirea colaborării și perfecționării legislației în domeniul patrimoniului cultural imobil prin aducerea acesteia la standardele internațional acceptate în domeniu;
- Îmbunătățirea coordonării politicilor intra- și intersectoriale, în special în domeniile dezvoltării durabile, a construcțiilor, turismului, protecția patrimoniului cultural etc.
- Introducerea în legislația domeniilor conexe patrimoniului cultural, prevederi exacte și suficiente referitoare la acest subiect, care, pe de o parte, vor delimita foarte clar competențele și, pe de alta, vor stabili mecanisme și căi de interacțiune pentru soluționarea și depășirea eventualelor probleme practice depistate pe parcurs.
- Stabilirea clară și suficientă a responsabilităților din domeniu ale autorităților publice locale de nivelul I și II.

- Completarea Constituției cu o normă specială referitoare la obligațiile statului în domeniul patrimoniului cultural.

Obiectele patrimoniului cultural-istoric se împart în obiecte de arhitectură, arhitectură istorică, artă monumentală, arhitectură și urbanism, grădinărit peisagistic și de landșaft. În funcție de însemnătate pentru comunitate obiectele se clasifică în obiecte de însemnătate mondială (incluse în lista UNESCO), de însemnătate națională, locală, municipală. Fiecare țară (regiune, localitate) este cointerесată ca valorile ei să fie recunoscute. Atenția conduce la sporirea turismului receptor, atragerea investițiilor, întărirea bugetului, creșterea imaginii. Adesea chiar pe simbolul sau cartea de vizită a orașului, localității se plasează careva obiecte turistice. Obiectele turistice fiind cunoscute, imaginea fiind răspândită pe larg, face publicitate și renume țării, fiind o carte de vizită. Acest rol îl execută /exercită Moscheea Albastră, Suleiman, Shehzade, Ayasofya (Istanbul, Turkey), Centrul OUB în Singapore, Turnurile Petronas în Malaezia, First Canadian Place în Canada, Northeast Asia Trade Tower în Coreea de Sud, Turnul Baiyoke II în Thailanda, Centrul Financiar Shanghai World și Marele Zid chinezesc, Taj Mahal din India, Big Ben din Marea Britanie, Piramidele din Egipt, Statuia Libertății din New York (SUA), ruinele Colosseum din Italia, Opera din Sydney, Australia, Turnul Eiffel și Notre Dame de Paris, în Franța și Burj Al Arab Dubai, Templul Baha'i și Grădinile Suspendate din Haifa, Catedrala Sfântul Vasile și Kremlinul etc. Patrimoniul cultural-istoric reprezintă un tezaur național, care influențează multe aspecte ale vieții, economiei, turismului, mândriei și gradului de fericire al națiunii. În astfel de locuri înfloresc serviciile hoteliere, producția de suveniruri și servicii (transport, divertisment, ghidare etc.).

Impactul turismului cultural asupra mediului :

Turismul cultural se bazează pe bunuri culturale mobile și imobile, aflate în patrimoniul național cultural. Bunurile mobile cuprind obiectele de ceramică, cărți rare, veșminte, de podoabă, monede, ceasuri, colecții filatelice, biologice sau de altă natură, arme etc.

Bunurile imobile reprezintă clădiri, statui, monumente istorice, de artă care corespund curentului perioadei când au fost construite, diferențiate în special după stilul arhitectonic, ergonomie etc.

Patrimoniul cultural național sau al umanității este periclitat de activitățile economice în multe areale ale Terrei (București, Moscova, Peru, Egipt, Turcia etc.).

Datorită amplasării obiectivelor culturale în arealele urbane, acestea se confruntă cu grave probleme de degradare cauzate de poluare. Cea mai nocivă formă de poluare este pe calea aerului încărcat care erodează, corodează, oxidează substanțele utilizate în construcții.

Poluarea din mediul urban este datorată: surselor fixe de emisii-în special platformele industriale, la acestea se adaugă procesele naturale de risc: seisme, inundații, alunecări de teren, torențialitate, vânturi, furtuni ce pot provoca și distrugerii ale patrimoniului cultural. și când se depășește pragul turistic de exploatare.

În această categorie sunt incluse:

- Fluxurile mari de turiști în unele sezoane, la sfârșit de săptămână, cu prilejul unor celebrări, turismul de eveniment;
- Lipsa de educație a unor turiști sau a unor segmente din comunitatea locală, exprimate în acte de vandalism, incendii, furturi, depunerea de deșeuri etc;
- Schimbarea tradițiilor prin modernismul adus de turiști;
- Managementul neadecvat al obiectivelor culturale sau al unităților economice.

Privind raportul între interesele dezvoltării turismului și cele de protecția mediului s-au identificat patru situații :

A. *Scenariul benefic-benefic* se înregistrează atunci când practica afacerilor turistice este identică celei de mediu (ecoturism).

Astfel, achiziționarea unor mijloace de transport ecologice va avea ca efect reducerea CO₂, a emisiilor sonore, contribuind indirect la menținerea unor ecosisteme, nestresarea turiștilor, mărirea vieții destinației turistice.

B. Scenariul câștig-pierdere are loc atunci când se constată câștiguri în mediu și pierderi în industria turistică.

C. Scenariul pierdere-câștig se înregistrează atunci când firmele turistice devin prospere, iar mediul se deteriorează. Această situație este frecvent întâlnită în statele din America. Turismul dezvoltat în arealele marine (I-le Belize) a marcat creșteri ale veniturilor firmelor de turism sau ale comunităților locale, dar s-a constatat pierderea diversității ecosistemelor marine (din cauza colecționării ilegale de elemente valoroase coraligene sau din mangrove etc.).

D. Scenariul pierdere-pierdere este întâlnit acolo unde presiunea turistică este extrem de mare, beneficiile se dezvoltă exploziv, însă pe o durată redusă de timp din cauza diminuării calității mediului.

Un exemplu tipic îl constituie produsul turistic “*maldives*”, unde pentru satisfacerea fluxului mare de turiști s-a construit o infrastructură de cazare supradimensionată, care a utilizat ca materiale de construcții nisipurile plajelor și corali, a poluat marea, astfel că destinația și-a pierdut interesul și beneficiile au scăzut rapid.

Patrimoniul cultural local reprezintă moștenirea materială și imaterială (clădiri, obiecte, tradiții, cunoștințe, obiceiuri) pe care o generație o primește de la cele anterioare și pe care o transmite mai departe generațiilor viitoare, contribuind la formarea identității unei comunități. Acesta reflectă istoria, valorile și tradițiile specifice unui loc, fiind o sursă de identitate percepută la nivel local și chiar internațional.

Ce înseamnă patrimoniul cultural și tradițiile locale în ecoturism?

- **Patrimoniu cultural material:** monumente istorice, biserici de lemn, mănăstiri, cetăți, muzee etnografice, case tradiționale.
- **Patrimoniu cultural imaterial:** folclorul, obiceiurile, sărbătorile religioase, meșteșugurile, gastronomia tradițională, portul popular, cântecele și dansurile locale.
- **Peisajul cultural:** sate tradiționale, gospodării rurale, organizarea spațiului agricol (livezi, vii, pășuni).

Rolul lor în dezvoltarea turismului verde:

- **Autenticitate:** oferă experiențe unice și memorabile vizitatorilor, spre deosebire de turismul de masă.
- **Educație și conștientizare:** turiștii descoperă valorile comunităților și modul în care acestea trăiesc în armonie cu natura.
- **Dezvoltare locală:** implicarea comunității în activități turistice (ghidaj, meșteșuguri, gastronomie) aduce venituri și stimulează păstrarea tradițiilor.
- **Sustenabilitate:** conservarea patrimoniului și transmiterea tradițiilor devin o formă de protejare a identității locale.

Exemple de resurse ecoturistice bazate pe patrimoniu cultural:

- **România și Republica Moldova:**
 - Festivalurile tradiționale (Hora de la Prislop, Sânzienele, Festivalul Mărțișorului la Chișinău).

- Meșteșuguri: olăritul de la Horezu (UNESCO), covoarele basarabene, sculptura în lemn din Maramureș.
- Bucătăria tradițională: mămăliga, sarmalele, plăcintele, vinurile locale.
- Arhitectura rurală: casele cu acoperiș de șindrilă, gospodăriile din satele săsești sau din Bucovina.

Modalități de valorificare ecoturistică:

- Crearea de **trasee tematice** (drumul vinului, drumul meșteșugurilor, drumul bisericilor de lemn).
- **Pensiuni și gospodării rurale** care integrează elemente tradiționale (decor, gastronomie, activități).
- Organizarea de **ateliere interactive** (olărit, țesut, pictură pe sticlă, dansuri populare).
- **Festivaluri ecoturistice** care combină natura cu tradiția (drumeții + gastronomie + muzică populară).

Provocări și perspective:

- Necesitatea de a evita **comercializarea excesivă** și transformarea tradițiilor în simple spectacole.
- Protejarea patrimoniului autentic de influențele modernizării accelerate.
- Implicarea comunităților locale în **deciziile turistice** pentru a asigura echilibrul între conservare și dezvoltare.

Patrimoniul cultural și tradițiile locale reprezintă resurse ecoturistice de mare valoare, care îmbogățesc experiența călătorului și susțin dezvoltarea durabilă a comunităților. Ele oferă turiștilor nu doar vizite, ci experiențe de viață, transformând ecoturismul într-o formă de educație și respect față de identitatea culturală și mediul natural.

Studii de caz/exemple de conservare:

Republica Moldova

1. **Orheiul Vechi** (peisaj cultural și arheologic)
 - a. Conservare prin delimitarea zonelor protejate și cercetări arheologice.
 - b. Valorificare ecoturistică: trasee eco-rurale, promovarea gastronomiei locale (plăcinte, vinuri), pensiuni tradiționale.
2. **Meșteșugurile populare** (țesături, covoare, ceramică)
 - a. Conservate prin centre de meșteșuguri (ex: „Casa Olarului”).
 - b. Valorificare ecoturistică: ateliere interactive pentru turiști.
3. **Festivalul „Mărțișor”**
 - a. Păstrarea tradiției mărțișorului (inclus pe lista UNESCO a patrimoniului imaterial).
 - b. Valorificare ecoturistică: tururi culturale în perioada festivalului, promovarea artizanatului.

Exemple internaționale:

1. **Spania – Camino de Santiago (Drumul Sf. Iacob)**
 - a. Conservare prin restaurarea catedralelor și drumurilor medievale.

- b. Valorificare ecoturistică: traseu de pelerinaj ecoturistic și spiritual.
- 2. **Peru – Machu Picchu**
 - a. Conservare prin limitarea numărului de vizitatori și trasee reglementate.
 - b. Valorificare ecoturistică: ghidaj responsabil, promovarea culturii quechua.
- 3. **Japonia – Satul Shirakawa-go**
 - a. Conservare a caselor tradiționale „gassho-zukuri”.
 - b. Valorificare ecoturistică: experiențe de cazare la localnici, festivaluri tradiționale.

Conservarea patrimoniului cultural și a tradițiilor locale ca resurse ecoturistice se face prin:

1. **restaurare și protecție** (biserici, case tradiționale, situri arheologice);
2. **educație și ateliere** (meșteșuguri, gastronomie, dansuri populare);
3. **integrare în turism responsabil** (trasee culturale, festivaluri, experiențe autentice la localnici).

Impactul negativ asupra patrimoniului cultural și tradițiilor locale:

1. Degradarea fizică a monumentelor și siturilor istorice

- **Exemple:**
 - a. **Colosseumul din Roma (Italia)** – uzura treptată cauzată de fluxul mare de turiști zilnici.
 - b. **Machu Picchu (Peru)** – eroziune a traseelor și degradarea zidurilor din cauza numărului mare de vizitatori.
- **Consecințe:** deteriorarea ireversibilă a patrimoniului material, pierderea autenticității.

2. Comercializarea excesivă a tradițiilor

- **Exemple:**
 - a. Satele tradiționale din **Transilvania** unde spectacolele folclorice sunt organizate doar pentru turiști, pierzându-și sensul ritualic.
 - b. Festivaluri locale transformate în atracții comerciale, cu pierderea valorii culturale.
- **Consecințe:** pierderea autenticității, transformarea tradițiilor în simple spectacole.

3. Supraîncărcarea turistică (overtourism)

- **Exemple:**
 - a. **Santorini (Grecia)** – fluxuri masive de turiști care afectează clădirile tradiționale și mediul înconjurător.
 - b. **Delta Dunării (România)** – navigația excesivă și turismul nereglementat afectează biodiversitatea și peisajul.
- **Consecințe:** deteriorarea mediului și a peisajelor culturale, conflicte între localnici și turiști.

4. Pierderea tradițiilor și a meșteșugurilor autentice

- **Exemple:**
 - În unele sate din **Republica Moldova**, tinerii renunță la meșteșugurile tradiționale deoarece acestea nu mai sunt rentabile din cauza turismului sezonier sau a imitărilor de serie.

- În **Maramureș**, unele meșteșuguri tradiționale devin doar decorativ-turistic, pierzând funcționalitatea originală.
- **Consecințe:** erodarea identității culturale și pierderea patrimoniului imaterial.

5. Probleme de infrastructură și urbanizare

- **Exemple:**
 - a. Construirea de hoteluri, restaurante și drumuri în zone istorice sau rurale fără planificare.
 - b. Perturbarea peisajului cultural și distrugerea armoniei între mediul natural și cel construit.

Turismul, chiar și ecoturistic, poate avea efecte negative asupra patrimoniului cultural și al tradițiilor locale dacă:

- nu există **reglementări stricte**,
- nu se aplică **măsuri de limitare a turiștilor**,
- nu se implică comunitatea locală în deciziile turistice.

Măsuri de protecție a patrimoniului cultural și tradițiilor locale ca resurse ecoturistice:

1. Măsuri legislative și instituționale

- Declararea obiectivelor culturale importante ca monumente protejate (naționale sau UNESCO).
- Elaborarea unor reglementări clare privind construcțiile noi în zonele istorice.
- Crearea de zone protejate în jurul siturilor (zone-tampon).
- Implicarea autorităților locale și a organizațiilor internaționale în conservare (UNESCO, ICOMOS).

2. Măsuri de conservare și restaurare

- Restaurarea clădirilor și monumentelor cu tehnici și materiale tradiționale.
- Documentarea și digitizarea patrimoniului (arhive foto, 3D, baze de date).
- Întreținerea periodică a siturilor istorice și a caselor tradiționale.

3. Măsuri educaționale și comunitare

- Organizarea de campanii de sensibilizare pentru localnici și turiști.
- Promovarea atelierelor de meșteșuguri (olărit, țesut, sculptură în lemn).
- Includerea patrimoniului cultural și tradițiilor în curricula școlară.
- Susținerea purtătorilor de tradiție (meșteri populari, artiști, dansatori).

4. Măsuri turistice și de management durabil

- Limitarea numărului de turiști în zonele fragile (ex. biserici de lemn, sate tradiționale).
- Dezvoltarea ecoturismului comunitar (pensiuni rurale, experiențe autentice la localnici).
- Certificarea turistică responsabilă (eco-labeluri, ghidaj autorizat).
- Crearea de trasee tematice (drumul vinului, drumul mănăstirilor, drumul meșteșugurilor).

5. Măsuri economice și de sprijin

- Subvenții și fonduri europene pentru restaurarea patrimoniului.
- Programe de micro-finanțare pentru meșteșugari și artizani locali.
- Dezvoltarea turismului cultural-gastronomic, care susține producătorii locali.

Exemple: România: Programul de restaurare a bisericilor fortificate din Transilvania, finanțat prin fonduri europene. **Republica Moldova:** Conservarea sitului **Orheiul Vechi** prin delimitarea zonelor de protecție și promovarea ecoturismului rural. **Europa:** Protecția satelor alpine tradiționale din Elveția prin restricții de construcție și promovarea arhitecturii locale.

Exemple **pozitive și negative** ale ecoturismului asupra patrimoniului cultural și tradițiilor locale:

Tabelul 4

Tip de resursă ecoturistică	Exemple de valorificare pozitivă	Exemple de impact negativ
Monumente și situri istorice	Restaurarea bisericilor de lemn din Maramureș; vizite ghidate la Mănăstirile pictate din Bucovina	Uzura Colosseumului din Roma; eroziunea zidurilor de la Machu Picchu
Sate și arhitectură tradițională	Trasee tematice în satele săsești din Transilvania; pensiuni rurale tradiționale	Santorini – supraturism; construirea hotelurilor în sate tradiționale care alterează peisajul
Tradiții și festivaluri	Festivaluri locale autentice; ateliere de meșteșuguri și gastronomie	Comercializarea excesivă a spectacolelor folclorice; pierderea autenticității festivalurilor
Meșteșuguri tradiționale	Ateliere de țesut, olărit, pictură pentru turiști; susținerea meșterilor locali	Pierderea meșteșugurilor originale, devenind doar decorativ-turistice
Peisaje culturale și naturale	Delta Dunării – trasee eco-rurale și ghidaj responsabil	Turism nereglementat în Delta Dunării – afectarea biodiversității și peisajului
Patrimoniul imaterial	Promovarea portului popular, cântecelor și dansurilor locale în experiențe turistice	Pierderea tradițiilor autentice sub influența turismului de masă și imitarea comercială

Exemple de impact asupra patrimoniului cultural și tradițiilor locale

Exemple de valorificare pozitivă

Monumente și situri istorice

Restaurarea bisericilor de lemn din Maramureș
vizite ghidate pe
Mănăstirile pictate

Sate și arhitectură tradițională

Festivaluri locale autentice
pensiuni rurale
tradiționale

Tradiții și festivaluri

Festivaluri locale autentice
și potrivite de acțiune
și gastronomie

Meșteșuguri tradiționale

Ateliere de țesut,
olărit, pictură pentru
turiști, surfereni

Peisaje culturale și naturale

Trasee eco-rurale
prin delimitarea
zonelor protejate

Exemple de impact negativ

Monumente și situri istorice

Uzura Colosseului din Roma
eroziunea de la Machu Picchu

Sate și arhitectură tradițională

Santorini – supraturism
construcția hotelurilor
tradiționale

Tradiții și festivaluri

Pierderea excesivă
de folclorice pentru
turism

Peisaje culturale și naturale

Pierderea originalității
scenariului de
biodiversitate

Patrimoniul imaterial

Pierderea autenticității
națiunii locale
numărarea și
comercializarea

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

Întrebări teoretice

1. Ce înțelegi prin patrimoniu cultural și cum se diferențiază acesta de patrimoniul natural?
2. Ce sunt tradițiile locale și cum pot fi ele integrate în oferta turistică?
3. Care sunt principalele tipuri de resurse ecoturistice de patrimoniu cultural?
4. De ce patrimoniul cultural și tradițiile locale sunt importante pentru turismul durabil?
5. Care sunt riscurile suprasolicitării patrimoniului cultural prin turism?

Întrebări aplicative / de gândire critică

6. Identifică trei exemple de resurse culturale locale din zona ta care ar putea fi valorificate turistic.
7. Propune modalități prin care tradițiile locale (festivaluri, obiceiuri, meșteșuguri) pot fi promovate fără a afecta autenticitatea lor.
8. Analizează un exemplu de site cultural sau tradiție locală care a fost afectată negativ de turism și explică de ce.
9. Sugerează măsuri concrete pentru protejarea patrimoniului cultural în contextul dezvoltării ecoturismului.
10. Cum poate comunitatea locală să beneficieze economic și social de pe urma valorificării patrimoniului cultural?

Întrebări de reflecție

11. Consideri că turismul ecologic poate contribui la conservarea tradițiilor locale? Argumentează.
12. Cum ai combina patrimoniul natural și cel cultural pentru a crea o experiență turistică integrată și sustenabilă?
13. Care crezi că sunt principalele provocări în promovarea patrimoniului cultural ca resursă ecoturistică?

Subiectul 8: Zone protejate, parcuri naturale din lume și Republica Moldova.

Zonele protejate sunt regiuni specifice ale Globului, care au fost desemnate și gestionate pentru a conserva resursele naturale și biodiversitatea. Aceste zone sunt esențiale pentru protejarea speciilor de plante și animale, păstrarea peisajelor naturale și asigurarea unor servicii ecologice esențiale, cum ar fi purificarea apei și aerului. În prezent, aproximativ 15% din suprafața terestră a Globului și circa 7% din suprafața oceanelor sunt declarate arii protejate. Varietatea ariilor protejate este una foarte mare, de la tipurile de arii protejate propuse de Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii, până la rezervații ale biosferei, situri ale patrimoniului mondial UNESCO, situri Natura 2000 sau zone RAMSAR, adică zone umede de importanță internațională.

Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii este o organizație fondată în anul 1948, cu centrul la Gland, în Elveția, și reunește 83 de state, 110 agenții guvernamentale, peste 800 de ONG-uri și 10 000 de specialiști din 181 de țări, care colaborează într-un parteneriat mondial unic, cu scopul

de a încuraja și a asista societățile din întreaga lume în procesul de conservare a resurselor naturale precum și în utilizarea echitabilă și motivată ecologic a acestor resurse. Organizația a împărțit ariile protejate la nivel internațional în categorii, în funcție de scopul pentru care sunt administrate: rezervații naturale stricte, administrate în scopuri științifice; zone sălbătice, pentru protejarea sălbăticiei; parcuri naționale, pentru protecția ecosistemelor și pentru recreere; monumente ale naturii, pentru conservarea trăsăturilor naturale specifice; arii de gestionare a habitatelor sau speciilor, pentru conservarea prin intervenții manageriale; peisaje protejate sau peisaje marine, pentru conservarea peisajului terestru sau marin și pentru recreere; arii protejate cu resurse gestionate, pentru utilizarea durabilă a ecosistemelor naturale. Din această clasificare, fiecare țară a preluat doar categoriile de arii protejate corespunzătoare potențialului natural și cultural de care dispune.

La nivelul continentelor, statisticile arată că cea mai mare suprafață protejată o dețin **Europa și America de Sud**, fiecare cu un procent de circa 25% din suprafață. Acestea sunt urmate de **Australia și Oceania, cu 17%, America de Nord, cu 15%, Africa, cu 14%, și Asia, cu 13%**. Un caz special este Antarctica, unde aproape întreaga suprafață a continentului este protejată prin Tratatul Antarctic, care prevede reglementări stricte de mediu. Cea mai mare parte dintre ariile naturale protejate au și o valoare estetică deosebită, motiv pentru care majoritatea au devenit destinații turistice. Cea mai mare arie protejată terestră a fost creată în anul 2012, în Africa. Se numește KAZA (Kavango Zambezi), are o suprafață de 440.000 km² și se întinde pe teritoriul a 5 state din partea central-sudică a continentului (Botswana, Angola, Namibia, Zambia și Zimbabwe), incluzând 36 de rezervații naturale și teritoriul dintre ele. Potrivit WWF (World Wildlife Fund), în Kaza se găsesc 44% dintre elefanții Africii, 600 specii de plante, 3.000 specii de păsări, cascada Victoria și Delta Okavango din Botswana, renumită pentru speciile de crocodili și câinele sălbatic african, specie considerată pe cale de dispariție. Dintre ariile protejate terestre, reprezentative peste tot în lume sunt și parcurile naționale. Primele parcuri naționale declarate pe fiecare continent sunt: Yellowstone, din SUA, America de Nord, primul parc național din lume, declarat în 1872; El Chico, din Mexic, primul parc național din America Latină, declarat în 1882; Sarek, din Suedia, primul parc național al Europei, declarat în 1909; Angkor Wat, din Cambodgia, primul parc național al Asiei, declarat în 1925, și Kruger, din Africa de Sud, primul parc național al Africii, declarat în 1926. În România, primul parc național este Retezatul, declarat în anul 1935. Pe de altă parte, ariile protejate marine, care reprezintă 7% din suprafața oceanelor, au o importanță deosebită pentru protejarea recifelor de corali, a mangrovelor, iar, în unele cazuri, pentru gestionarea resurselor de pescuit sustenabil. Dintre acestea, 90% sunt de interes național, iar 10% de interes internațional. Cea mai mare arie naturală protejată marină este Phoenix Island, din Republica Kiribati, Oceania, cu o suprafață de 41 milioane hectare, iar cea mai mică arie naturală protejată marină este Echo Bay Provincial Park, din Canada, de 0,4 hectare.

Statisticile arată o tendință mondială de extindere a ariilor protejate pe Glob, atât a celor terestre, cât și a celor marine. Eforturile globale de conservare sunt ghidate de diverse acorduri și obiective internaționale, cum este Convenția privind Diversitatea Biologică, ce prevedea protejarea a 17% din suprafața terestră și a apelor continentale și 10% din zonele marine și costiere, respectiv Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, care se concentrează atât pe conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și resurselor marine, cât și pe protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre. Cu toate eforturile de extindere a ariilor naturale protejate pe Glob, există în continuare numeroase provocări în acest sens. Una dintre ele vizează asigurarea unei gestionări eficiente și a unui management adecvat în ariile protejate, mai ales în țările aflate în curs de dezvoltare, pentru a preveni braconajul, exploatarea ilegală a resurselor și degradarea habitatelor. Este importantă și crearea de coridoare ecologice între ariile deja protejate, pentru menținerea fluxurilor genetice și migrațiilor speciilor. Practic, pentru a atinge obiectivele globale de conservare, este necesară o colaborare continuă între guverne, organizații non-guvernamentale, comunități locale și sectorul privat.

Tipuri de arii naturale protejate de interes internațional:

1. Rezervații ale biosferei:

Acestea fac parte din [Programul Omul și Biosfera \(MAB\)](#) al [UNESCO](#) și au rolul de a promova soluții sustenabile pentru conservarea naturii și dezvoltare.

2. Situri naturale ale patrimoniului natural universal:

Sunt incluse în [Lista Patrimoniului Mondial UNESCO](#) și reprezintă locuri de o valoare excepțională, unică, de pe întreaga planetă.

3. Geoparcuri:

Acestea sunt zone cu o geologie și o geomorfologie remarcabilă, recunoscute pentru importanța lor științifică, educațională și pentru istoria geologică a Pământului.

4. Zone umede de importanță internațională (situri Ramsar):

Aceste zone sunt esențiale pentru viața acvatică și terestră, oferind habitate pentru păsări, pești și alte specii, și având un rol crucial în reglarea ciclului apei.

Zone protejate – teritorii delimitate, gestionate în scopul **conservării biodiversității**, a habitatelor naturale, a patrimoniului geologic sau cultural, precum și pentru cercetare, educație și recreere.

Parcuri naturale – tip de zonă protejată, de obicei mai extinsă, care combină **conservarea mediului natural** cu posibilitatea desfășurării activităților turistice și educative într-un mod sustenabil.

Scopuri principale:

- a. Protejarea speciilor și ecosistemelor amenințate.
- b. Păstrarea peisajelor naturale și a biodiversității.
- c. Promovarea ecoturismului și educației ecologice.

Tipuri de zone protejate:

- a. **Parcuri naționale** – protecție strictă a naturii, de obicei cu acces controlat pentru turiști.
- b. **Rezervații naturale** – zone cu restricții mari, destinate cercetării și conservării speciilor rare.
- c. **Arii protejate de interes internațional** – incluse în rețeaua **Natura 2000**, **UNESCO Biosphere Reserves**, **Patrimoniul Mondial**.
- d. **Parcuri regionale sau naturale** – combinație între protecție și turism sustenabil.

Rolul zonelor protejate:

1. Conservarea biodiversității și ecosistemelor fragile.
2. Promovarea ecoturismului și educației pentru mediu.
3. Cercetare științifică și monitorizarea schimbărilor climatice.
4. Protejarea patrimoniului cultural și natural integrat în peisajele protejate.

Principalele zone protejate din lume, organizată pe continente, cu tipul protecției și exemple reprezentative. (**Tabelul 5-11**).

Zonă protejată	Țara	Tip
Yellowstone	SUA	Parc național
Grand Canyon	SUA	Parc național / Monument natural
Banff	Canada	Parc național
Jasper	Canada	Parc național
Everglades	SUA	Rezervație naturală / Parc național
Redwood	SUA	Parc național / Rezervație forestieră
Great Smoky Mountains	SUA	Parc național
Glacier	SUA	Parc național
Olympic	SUA	Parc național

America de Sud

Tabelul 6

Zonă protejată	Țara	Tip
Iguazú	Argentina / Brazilia	Parc național / Rezervație naturală
Pantanal	Brazilia	Rezervație naturală / Zonă umedă
Torres del Paine	Chile	Parc național
Galápagos	Ecuador	Parc național / Rezervație marină
Manu	Peru	Parc național / Biosferă UNESCO
Los Glaciares	Argentina	Parc național
Chapada Diamantina	Brazilia	Parc național

Europa

Tabelul 7

Zonă protejată	Țara	Tip
Plitvička Jezera	Croația	Parc național / Biosferă UNESCO
Delta Dunării	România	Rezervație naturală / Biosferă UNESCO
Vatnajökull	Islanda	Parc național / Ghețar
Lake District	Marea Britanie	Parc național
Cairngorms	Scotia	Parc național
Saxon Switzerland	Germania	Parc național / Monument natural
Ecrins	Franța	Parc național

Africa

Tabelul 8

Zonă protejată	Țara	Tip
Serengeti	Tanzania	Parc național
Kruger	Africa de Sud	Parc național
Etosha	Namibia	Parc național
Okavango Delta	Botswana	Rezervație naturală / Biosferă UNESCO
Virunga	Congo	Parc național
Table Mountain	Africa de Sud	Rezervație naturală / Parc național
Simien Mountains	Etiopia	Parc național / Biosferă UNESCO

Asia

Tabelul 9

Zonă protejată	Țara	Tip
Jim Corbett	India	Parc național
Sundarbans	India / Bangladesh	Rezervație naturală / Mangrove
Komodo	Indonezia	Parc național / Rezervație marină
Huangshan	China	Parc natural / Patrimoniu UNESCO
Mount Fuji	Japonia	Rezervație naturală / Patrimoniu UNESCO
Kaziranga	India	Parc național / Rezervație faunistică
Gobi Gurvan Saikhan	Mongolia	Parc național

Oceania

Tabelul 10

Zonă protejată	Țara	Tip
Great Barrier Reef	Australia	Parc marin / Rezervație naturală
Kakadu	Australia	Parc național / Biosferă UNESCO
Fiordland	Noua Zeelandă	Parc național
Uluru-Kata Tjuta	Australia	Parc național / Monument cultural-natural
Tongariro	Noua Zeelandă	Parc național / Patrimoniu UNESCO
Lord Howe Island	Australia	Rezervație naturală / Biosferă UNESCO

Antarctica

Tabelul 11

Zonă protejată	Tip
Antarctic Specially Managed Areas (ASMA)	Rezervații naturale / Cercetare științifică
Antarctic Specially Protected Areas (ASP)	Rezervații naturale stricte
Ross Sea Marine Protected Area	Parc marin

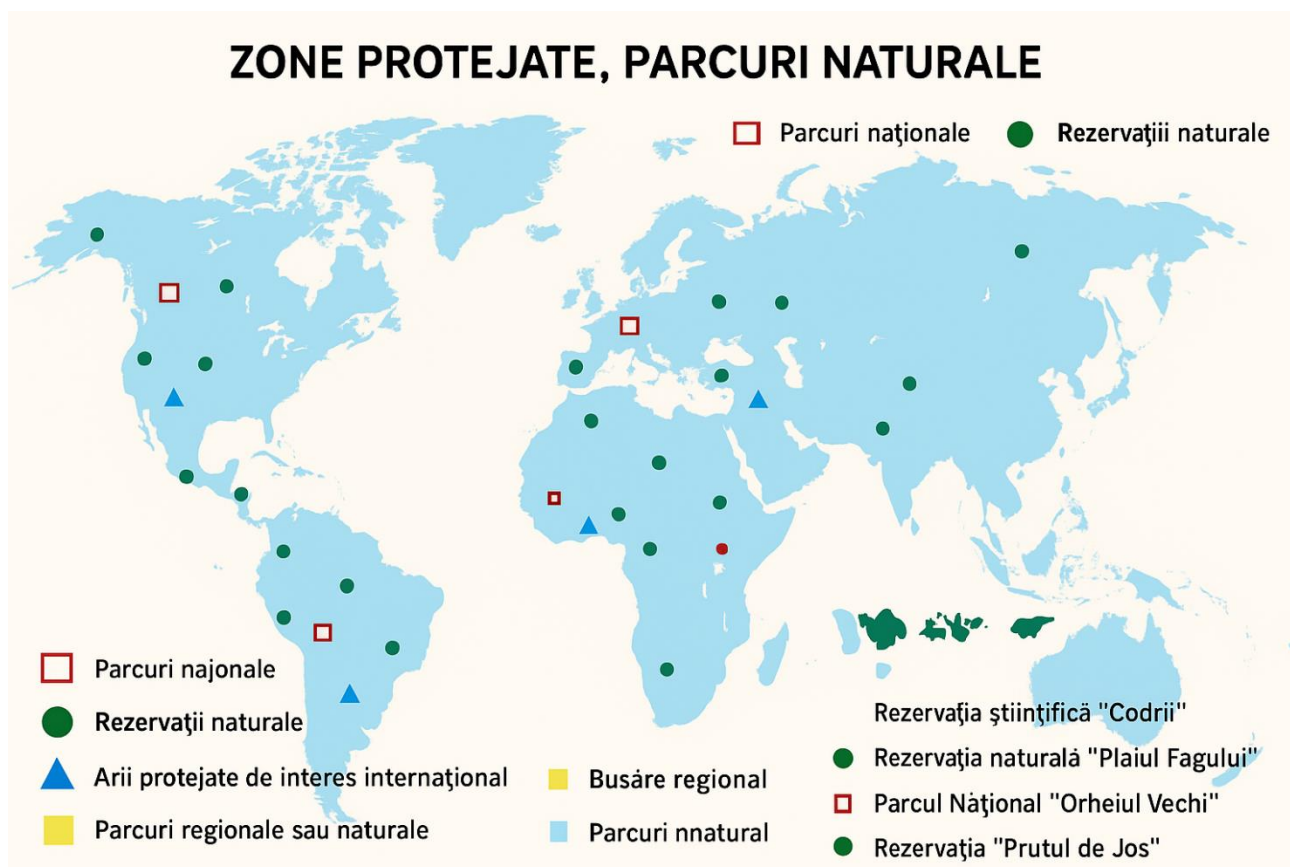

Figura 3. Sursa: Google images.md. Zone protejate, parcuri naționale.

Zonele protejate internaționale au o importanță ecoturistică semnificativă, anume:

Conservarea biodiversității

1. Zonele protejate oferă habitat pentru specii rare și amenințate.
2. Permite vizitatorilor să observe fauna și flora în mediul lor natural.
3. Exemple:
 - a. Serengeti, Tanzania – migrația anuală a milioane de animale.
 - b. Galápagos, Ecuador – specii endemice unice.

Promovarea educației și conștientizării ecologice

1. Vizitatorii învață despre ecosisteme, cicluri naturale și impactul uman.
2. Parcurile naționale și rezervațiile oferă centre de vizitare și trasee interpretative.
3. Exemple:
 - a. Yellowstone, SUA – programe de educație despre gheizere și vulcani.
 - b. Delta Dunării, România – observarea păsărilor și tururi ghidate.

Valorificarea peisajelor naturale

1. Zonele protejate oferă experiențe turistice legate de peisaje spectaculoase.
2. Activități ecoturistice: drumeții, alpinism, fotografie, canoe, birdwatching.
3. Exemple:
 - a. Plitvička Jezera, Croația – lacuri și cascade.
 - b. Great Barrier Reef, Australia – scufundări și snorkeling.

Suport pentru comunitățile locale

1. Turismul ecologic creează venituri și locuri de muncă pentru comunitățile locale.
2. Încurajează producția de suveniruri, ghidaj turistic și gastronomie tradițională.
3. Exemple:
 - a. Comunități în jurul Jim Corbett, India – ghizi și pensiuni ecoturistice.
 - b. Turism responsabil în Delta Dunării – pescuit sustenabil și tururi cu barca.

Cercetare științifică și protecția resurselor

1. Zonele protejate permit studii asupra ecosistemelor, climatului și biodiversității.
2. Turismul ecologic sprijină cercetarea prin taxe de vizitare și donații.
3. Exemple:
 - a. Antarctica – cercetare științifică legată de mediu și schimbări climatice.
 - b. Okavango Delta, Botswana – monitorizarea populațiilor de animale.

Conservarea patrimoniului cultural

1. Unele zone protejate combină natura cu situri culturale și tradiții locale.
2. Turismul ecologic încurajează păstrarea patrimoniului imaterial.
3. Exemple:
 - a. Machu Picchu, Peru – turism ecologic și conservare culturală.
 - b. Uluru, Australia – respectarea tradițiilor aborigene și turism responsabil.

Zonele protejate au o importanță ecoturistică majoră pentru că:

1. Conservă biodiversitatea.
2. Educa vizitatorii și promovează conștientizarea mediului.
3. Oferă experiențe turistice în natură.
4. Sprijină comunitățile locale.
5. Facilitează cercetarea și protecția resurselor.
6. Protejează patrimoniul cultural asociat naturii.

Arii protejate din Republica Moldova

Ariile protejate prin valoarea naturală și gradul redus al intervenției umane pe teritoriul lor sunt cele mai bune exemple și modele pentru sistemele ecologice naturale și seminaturale. Totodată, pentru a realiza tranziția de la actualul model de dezvoltare la un model de dezvoltare durabilă este necesară cercetarea, cunoașterea și experimentarea teoriilor pentru implementarea conceptului de dezvoltare durabilă. Astfel, atât evaluarea și monitorizarea stării capitalului natural, cât și dezvoltarea cunoașterii se poate realiza în cadrul unor zone pilot cum sunt ariile protejate.

Astfel constituirea de arii protejate și managementul eficient al acestora e o necesitate, deoarece:

- ariile protejate sunt exponente ale ecosistemelor naturale și seminaturale, care pot fi evaluate și monitorizate, exprimând într-o anumită măsură starea acestora la un moment dat;
- ecosistemele naturale și seminaturale reprezintă principalele componente ale capitalului natural, care asigură resursele și serviciile care stau la baza dezvoltării socio-economice;
- ariile protejate sunt zone în care se dezvoltă cunoașterea necesară pentru asigurarea tranziției la un model de dezvoltare durabilă;
- ariile protejate sunt adevărate "săli de clasă în aer liber", în care oamenii pot fi educați cu privire la rolul naturii și necesitatea conservării naturii și a dezvoltării durabile.

Conservarea ecosistemelor naturale și îndeosebi a celor forestiere, constituie pentru Republica Moldova o problemă discutată pe parcursul întregului secol XX, care a trecut cu succes și în secolul XXI. Primii pași în această direcție au fost întreprinși încă în anul 1918, când Sfatul Țării a votat legea de reformă agrară pentru Basarabia, trecut ulterior și prin corpurile legiuitoare din București. Prin

această lege s-a dispus și exproprierea pe seama statului a practic tuturor pădurilor private de pe teritoriul fostei provincii Basarabia. Astfel, din totalul de 230 mii ha, circa 200 mii ha erau gestionate de stat, iar circa 30 mii ha au rămas ca păduri comunale/private. Aceasta a stopat într-o careva măsură procesul de exterminare a pădurilor și în general a ecosistemelor naturale. Apoi au continuat acțiunile din anul 1937, când s-au luat sub protecție 13 trupuri de pădure valoroase, fiind declarate monumente ale naturii din Basarabia, din 1958, când au fost supuse regimului de arii protejate 12,6 mii ha (inclusiv sectoarele de pădure "Lozova", "Căpriană", "Rădeni", "Cărbuna", "Hîrbovăț"), aprobarea Hotărârii Consiliului de Miniștri al RSSM nr. 5 din 08.01.75, prin care sub protecția statului au fost luate 37 mii ha de obiecte și complexe naturale. Ultima a stabilit un regim strict de gospodărire a obiectelor respective, care a avut în general și un efect benefic asupra stării ariilor protejate.

Concomitent cu noile realități politice și economice care au demarat la începutul anilor nouăzeci, aderarea Republicii Moldova la diferite acorduri și convenții internaționale, a apărut și necesitatea de reformare a sistemului existent de conservare a ecosistemelor naturale. Astfel, la propunerea Ministerului Mediului a fost adoptată Legea nr. 1538-XIII din 25 februarie 1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat, care prevedea extinderea ariilor protejate până la 66,5 mii ha. Caracteristic pentru noua rețea de arii naturale protejate de stat este faptul, că 92,1 % din suprafața totală a acestora sunt amplasate în fondul forestier (tabelul 1), ceea ce reprezintă 15,3% din suprafața fondului forestier și circa 17% din păduri.

21 octombrie, Chișinău - Marcarea Săptămânii Verzi Europene, în Republica Moldova, oferă un prilej bun pentru promovarea acțiunilor de protecție a mediului și conservării biodiversității, accentuând, în special, dezvoltarea durabilă a ariilor naturale protejate de stat și a fondului forestier.

Aria protejată este un termen conservacionist, utilizat pentru ceea ce publicul cunoaște, în general, sub denumirea de rezervație naturală, parc național, parc natural, rezervație a biosferei etc.

Flora ecosistemelor forestiere a Republicii Moldova include 1000 specii de plante vasculare dintre care 46 specii le găsim în Cartea Roșie a țării noastre. Fauna include 172 specii de vertebrate terestre și cca 9 mii specii de insecte.

Prin Legea fondului ariilor naturale protejate de stat din 25.02. 1998, diversitatea forestieră este protejată de stat în cadrul a 5 rezervații științifice, 51 rezervații naturale (silvice), 8 rezervații naturale (de plante medicinale), o rezervație mixtă, 40 rezervații peisagistice, 13 sectoare reprezentative cu vegetație silvică - cca 98 % fiind gestionate de către Agenția „Moldsilva”.

În Republica Moldova sunt 313 [arii protejate](#), 158 amplasamente de [arbori seculari](#) (în total 429 arbori) și 472 [specii rare de floră și faună](#) (în adaos: 9 [familii](#) și 3 [ordine](#)). Suprafața totală a ariilor protejate se ridică la peste 150.000 ha. Cea mai mare extindere a fondului ariilor naturale protejate a fost efectuată în anul 2006, când prin Legea nr. 354 au fost incluse în FANPS Zone umede de importanță internațională RAMSAR cu suprafața de 94 705,5 ha, (în special, lacurile Prutul de Jos, Nistrul de Jos (raioanele Căușeni, Ștefan Vodă) și Unguri-Holoșnița (raioanele Ocnița, Dondușeni, Soroca).

În 2013 este creat Primul Parc Național pe teritoriul Republicii Moldova - Parcul Național "Orhei" (pe o suprafață de 33792,09 ha).

Actualmente, starea arboretelor forestiere în special în rezervațiile „Plaiul Fagului” și „Pădurea Domnească” sunt cu structuri degradate și derivate, cu boli și vătămători pe suprafețe mari, precum și specii care nu corespund condițiilor staționale. Delimitarea în teritoriu a ariilor protejate (situri, rezervații, parcuri), devine obligatorie în cadrul politicilor de conservare a patrimoniului natural și cultural de importanță națională și internațională. În același context, relația om - natură trebuie axată pe conceptul dezvoltării durabile, iar spațiile naturale trebuie planificate și integrate în utilizarea teritoriilor ca zone de producție naturală a resurselor naturale.

În Republica Moldova există mai multe parcuri sau rezervații naturale protejate de stat, precum: Parcul Național „Orhei”, Parcul Național „Nistrul de Jos”, Rezervațiile Naturale „Pădurea Domnească”, „Codrii”, „Iagorlic”, „Prutul de Jos”, „Plaiul Fagului”.

Rezervațiile și Parcurile Naturale sunt ariile geografice ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor habitate și specii naturale importante sub aspect floristic, faunistic, forestier, hidrologic, geologic, speologic, paleontologic, pedologic. Pe lângă activitățile științifice, pot fi admise activități turistice și educaționale. Managementul rezervațiilor naturale se face diferențiat, în funcție de caracteristicile acestora, prin măsuri active pentru a asigura menținerea habitatelor și/sau în vederea protejării anumitor specii, grupuri de specii sau comunități biotice. În acest sens, vă prezentăm în continuare, o mică descriere a unor zone protejate de stat pentru ca să puteți conștientiza frumusețea peisajelor de poveste, cât și flora și fauna sălbatică din zonele respective:

PARCUL NAȚIONAL „NISTRUL DE JOS” - este o arie protejată de stat, de importanță internațională din Republica Moldova. Acesta a fost recunoscut ca parc național în aprilie 2022. Teritoriul zonei, include 4 sate din raionul Căușeni și 9 sate din raionul Ștefan-Vodă. Suprafața totală a zonei o constituie 60638 ha și include 18 complexe naturale, cele mai mari fiind Copanca-Leuntea (2397 ha), Lunca Talmaza (1592 ha), Zaozerno-Nucari (1542 ha), Cioburciu-Râscăești (1234 ha) și Olănești – Crocmaz (1478 ha). Mai mult, Parcul Național ”Nistrul de Jos” este o parte importantă a patrimoniului natural și cultural național al Moldovei.

Parcul Național ”Nistrul de Jos” include toate componentele necesare pentru organizarea activității turistice cu un spectru larg de direcții, cum ar fi turismul exotic și ecologic, agroturismul și drumurile vinului, turismul balnear și cel sportiv, odihna de vară, etc.

PARCUL NAȚIONAL „ORHEI” - este unicul Parc Național din Republica Moldova, care are drept scop asigurarea menținerii, conservării și folosirii raționale a diversității biologice, complexelor naturale unice, valori estetice și cultural istorice deosebite, precum și folosirea lor în scopuri științifice, culturale, turistice, instructive și educative. Parcul Național "Orhei" este amplasat în zona centrală a Republicii Moldova, la o distanță de 46 km nord de orașul Chișinău. Floră și faună: peste 700 de specii. Localități: Ghetlova, Morozeni, Neculăieuca, Ivancea, Peresecina, Donici, Teleșeu, Pohorniceni, Puținței, Trebujeni, Seliște, Vatici, Codreanca, Românești, Țigănești, Bravicea, Săseni, Mașcăuți;

REZERVAȚIA NATURALĂ „PĂDUREA DOMNEASCĂ” - diversitatea monumentelor naturii unicele în felul lor, complexitatea ecosistemelor acvatice și terestre dispersate practic pe întreaga zonă a Prutului de Mijloc au contribuit ca argument convingător la crearea rezervației „Pădurea Domnească”. Rezervația este creată în scopul păstrării celui mai reprezentativ complex natural silvic de luncă și mlaștini situat în sectorul de mijloc a râului Prut, conservării, regenerării speciilor de plante și animale și celor aflate pe cale de dispariție, ameliorării mecanismelor de protecție a râului Prut. Obiectivele stipulate în formula scopului preconizat la momentul creării rezervației au rezultat din însăși starea critică a mediului din zonă ca urmare a performanțelor regimului hidrologic, influenței lui negative asupra formațiunilor floristice și faunistice a ecosistemelor naturale, elementelor de peisaj, cu darea în exploatare încă în anul 1975 a barajului Costești - Stânca. Rezervația „Pădurea Domnească” administrată de Agenția „Moldsilva” este situată în zona localităților Cobani, Balatina, Bisericieni, Cuhnești, Moara-Domnească (Glodeni), Chetriș, Călinești, Hâncești, Drujeni și Pruteni (Fălești). Din punct de vedere orografic rezervația este așezată în lunca inundabilă a Prutului, între râul Prut și Camenca. Rezervația „Pădurea Domnească” are următoarele limite și vecinătăți: la nord: ocolul silvic Râșcani, la est: ocolul silvic Glodeni, la sud: ocolul silvic Fălești, la est: România. Pădurea este reprezentată de asociații vegetale de stejar, plop, salceme. Aici pot fi întâlnite plante rare ca vița de vie sălbatică, angelica, laleaua pestriță, ghiocelul alb, viorelele. Au supraviețuit în limitele rezervației și elemente faunistice rare ca vidra, pisica sălbatică, jderul de pădure, jderul de piatră, broasca țestoasă de baltă, egreta, lebăda.

REZERVAȚIA PEISAJERĂ „CODRII TIGHECI” - se extinde pe o suprafață de 2519 ha, între satele Lărguța și Capaclia, ocolul silvic Cantemir, Tigheci (ÎS „Întreprinderea pentru silvicultură Iargara”), raionul Cantemir.

Pe teritoriul rezervației se întâlnesc 9 specii de plante rare incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova. Aici se întâlnesc diferite specii de plante: albăstrița, dumbrăvița purpurie, căpsunița roșie,

ghiocelul, bujorul străin. Unele din aceste plante sunt scrise în cartea roșie, fiind pe cale de dispariție: ghiocelul, căpsunița roșie și bujorul străin. Există și arbori pe care rar îi întâlnim, stejarul pufos, scumpia și altele. Aici a existat și o mănăstire cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, iar acum, în acel loc se află o răscruce. În Codrii Tigheciului puteți să vă opriți și la Fântâna Zânelor, o fântână ce a rămas acolo de când era mănăstirea. Aceste locuri au aparținut domnitorului Constantin Cantemir, tatăl lui Dimitrie Cantemir. Plină de istorie, rezervația „Codrii Tigheci”, așteaptă încă să fie descoperită, acest pământ păstrează multe valori spirituale și merită să devină un Parc Național.

REZERVAȚIA NATURALĂ „PRUTUL DE JOS” - a fost creată în anul 1991 la 23 aprilie prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 209, pe o suprafață de 1755,4 ha. Este situată în partea de sud-vest a Republicii Moldova, de-a lungul cursului inferior al râului Prut, ultimul mare afluent al Dunării. Este flancată de localitățile Slobozia Mare și Văleni. La 20 km spre nord se află lacul Manta, iar la 25 km spre sud, lacul Brateș (România).

Scopul creării este protecția, păstrarea și studierea ecosistemului de baltă și luncă inundabilă și crearea condițiilor favorabile pentru reproducerea speciilor rare, a celor pe cale de dispariție și a altor specii de plante și animale. Valoarea universală a patrimoniului natural a fost recunoscută prin declararea ca zonă umedă de importanță internațională, mai ales ca habitat al păsărilor acvatice - Convenția Ramsar, „Lacurile Prutului de Jos”(Poziția 1029). Iar despre genofondul rezervației putem menționa că este reprezentat prin 314 de taxoni, dintre care arbori și arbuști - 21, liane - 5 și plante vasculare - 288. Este semnificativ faptul că în rezervație cresc 9 specii de plante rare, dintre care 6 specii sunt incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova, și anume: *Nymphaea alba* L. - Nufăr alb, *Trapa natans* L.- Cornaci, *Salvinia natans* (L.) All. - Peștișoară natantă, *Thelypteris palustris* Schott. - Papilarie palustră, *Vitis sylvestris* C. C. Gmel. - Văță de pădure, *Cyperus glomeratus* L. - *Cyperus glomeratus*. Lumea păsărilor din cadrul rezervației este reprezentată de peste 220 de specii, dintre care 47 sunt specii incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova și luate sub protecție pe plan internațional. Astfel, pe acvatoria lacului, în dependență de perioada anului, pot fi observate păsări precum: egrete, cormorani, țigănuși, pescăruși, rațe, găște, lebede, chire de baltă, corcodei, lișițe, nagâți, stârci, precum și coloniile de sute sau chiar mii de pelicani. Pe teritoriul Rezervației se întâlnesc 7 specii de reptile sau 50 % din numărul total de specii din Republică. Dintre speciile rare se enumeră: broasca țestoasă de baltă (*Emys orbicularis*) și șarpele cu abdomen galben (*Coluber caspius*). Amfibienii sunt reprezentați de 9 specii, dintre care o specie rară- broasca brună de câmp (*Pelobates fuscus*).

Statisticile europene arată că parcurile care promovează [turism sustenabil Moldova](#) au crescut cu 28% în rata de vizitare în ultimii 5 ani, iar în [Republica Moldova](#), sectorul ecoturistic a ajuns la o contribuție de 12% din totalul turismului național.

Printre cele mai importante rezervații naturale/științifice din țara noastră se numără:

Rezervația naturală științifică „Codrii” – cea mai veche rezervație, fondată în anul 1971 cu o suprafață de 5177 ha. Relieful are înălțimi de maxim 380 m, e întretăiat de nenumărate văi, râpi, hârtoape.

Figura 4. Sursa: Google com. Imagini din Rezervația "Codrii"

Rezervația naturală științifică „Pădurea Domnească” a fost fondată în an.1993. cu suprafața totală este de 6032 ha, dintre care suprafața împădurită ocupă 3054 ha. Scopul fondării rezervației a fost păstrarea zăvoaielor care cresc pe grindurile fluviatile, pentru ocrotirea diferitor specii de plante, în special celor rare.

Figura 5. Sursa: Moldova.org. Imagini din Rezervația "Pădurea Domnească"

Rezervația naturală științifică „Prutul de Jos” a fost creată în an. 1991 pe o suprafață de 1691 ha. Este situată în partea de sud-vest a Republicii Moldova, de-a lungul cursului inferior al râului Prut, ultimul mare afluent al Dunării. Este flancată de localitățile Slobozia Mare și Văleni. La 20 km spre nord se află lacul Manta, iar la 25 km spre sud, lacul Brateș (România).

Figura 6. Sursa: Moldova.org. Imagini din Rezervația "Prutul de Jos"

Rezervația naturală științifică „Plaiul Fagului” a fost fondată în an. 1991 în scopul protecției pădurilor de fagi cu suprafața totală de 5642 ha, dintre care păduri – 4639 ha. Rezervația ocupă partea de nord-vest a Codrilor. Aici sunt sectoare pe care cresc păduri de fagi, unice în Republica Moldova, care alternează, în general, cu pădurile de stejar și carpen.

Figura 7. Sursa: Moldova.org. Imagini din Rezervația "Plaiul Fagului"

Rezervația naturală științifică „Iagorlic”, fondată în an.1988, ocupă 836 ha de uscat și 270 ha de suprafață acvatică. Suprafața terestră a rezervației este ocupată de plante de stepă printre care negara, păiușul, hirușorul. Pădurile ocupă suprafețe nu prea mari și sunt prezentate de pădurici izolate de stejar pedunculat și pufos.

Figura 8. Sursa: Moldova.org. Imagini din Rezervația ”Iagorlic”

Importanța ecoturistică a rezervațiilor științifice din Moldova:

1. Conservarea biodiversității și atracție ecoturistică

- a. Rezervațiile protejează păduri seculare, zone umede și ecosisteme rare.
- b. Ele devin puncte de interes pentru turismul de observare a naturii (birdwatching, flora rară).
- c. Exemplu: Prutul de Jos → atrage ornitologi și fotografi de natură pentru observarea păsărilor migratoare.

2. Educație ecologică și turism didactic

- a. Vizitele ghidate pentru elevi, studenți și turiști interesați de ecologie promovează respectul față de natură.
- b. Se organizează excursii educative și trasee interpretative.
- c. Exemplu: Rezervația Codrii → lecții de ecologie în aer liber, observarea ecosistemelor forestiere.

3. Promovarea turismului științific și specializat

- a. Oferă infrastructură pentru expediții, practici de teren și cercetări aplicate.
- b. Atrage vizitatori din rândul cercetătorilor, universităților, ONG-urilor de mediu.
- c. Exemplu: Plaiul Fagului → studii asupra pădurilor de fag, unice în regiune.

4. Dezvoltarea ecoturismului local

1. Chiar dacă accesul direct este limitat, rezervațiile contribuie la:
 - a. crearea de trasee turistice ecologice în jurul lor,
 - b. dezvoltarea pensiunilor rurale și a turismului comunitar.
2. Exemplu: în satele din jurul Pădurii Domnești, vizitatorii se pot caza în gospodăriile rurale și pot participa la tururi organizate.

5. Imagine și promovare turistică internațională

1. Statutul de sit Ramsar (Prutul de Jos) sau de rezervație științifică de stat ridică atractivitatea Moldovei ca destinație ecoturistică.
2. Aceste zone intră în rețele internaționale de conservare (UNESCO, Ramsar), ceea ce atrage turiști interesați de natură autentică.

Caracterizare generală a rezervațiilor:

Tabelul 12

Nume rezervație	An fondare	Suprafață (ha)	Localizare	Tipuri de ecosisteme protejate	Elemente de interes
Codrii	1971	~5.177	Strășeni	Păduri de stejar, carpen, tei	Prima rezervație științifică, păduri seculare, floră și faună bogată
Plaiul Fagului	1992	~5.642	Ungheni	Păduri de fag și amestec de foioase	Cel mai compact areal cu fag din Moldova
Pădurea Domnească	1993	~6.032	Glodeni	Păduri de luncă, stejari seculari, mlaștini	Colonii de păsări acvatice, stejari de 400–500 ani, Movila Țiganului
Prutul de Jos	1991	~1.691	Cahul	Zone umede, lacuri (Beleu), luncă	Sit Ramsar, refugiu pentru peste 200 specii de păsări migratoare
Iagorlîc	1988	~836	Dubăsari	Păduri de luncă și silvostepă	Ecosisteme tipice Nistrului mijlociu, biodiversitate ridicată.

Parcuri naționale și naturale:

Tabelul 13

Nume	Tip	Suprafață aproximativă	Caracteristici ecoturistice
Parcul Național Orhei	Parc național	~33.500 ha	Peisaje carstice, Cheile Răutului, situri arheologice, trasee de drumeții, ecoturism cultural.
Parcul Național Codru	Parc național	~5.600 ha	Păduri dense, biodiversitate ridicată, observarea florei și faunei, tururi ghidate.
Parcul Natural „Plaiul Fagului”	Parc natural	~6.000 ha	Păduri de fag, trasee ecoturistice, educație ambientală.
Parcul Natural „Padurea Domnească”	Parc natural	~6.000 ha	Rezervație forestieră, biodiversitate, habitat pentru animale sălbatice, tururi de observare a naturii.

Zone umede și ecosisteme acvatice protejate:

Tabelul 14

Nume	Tip	Caracteristici ecoturistice
Lacul Beleu	Rezervație naturală / zonă umedă	Observarea păsărilor, birdwatching, cercetare ecologică.
Lacul Costești-Stânca	Zonă protejată	Pescuit ecologic, activități recreative, turism de natură.

Nume
Prut și Nistru – zone protejate

Tip
 Zone umede

Caracteristici ecoturistice
 Biodiversitate ridicată, ecoturism fluvial și observare faună.

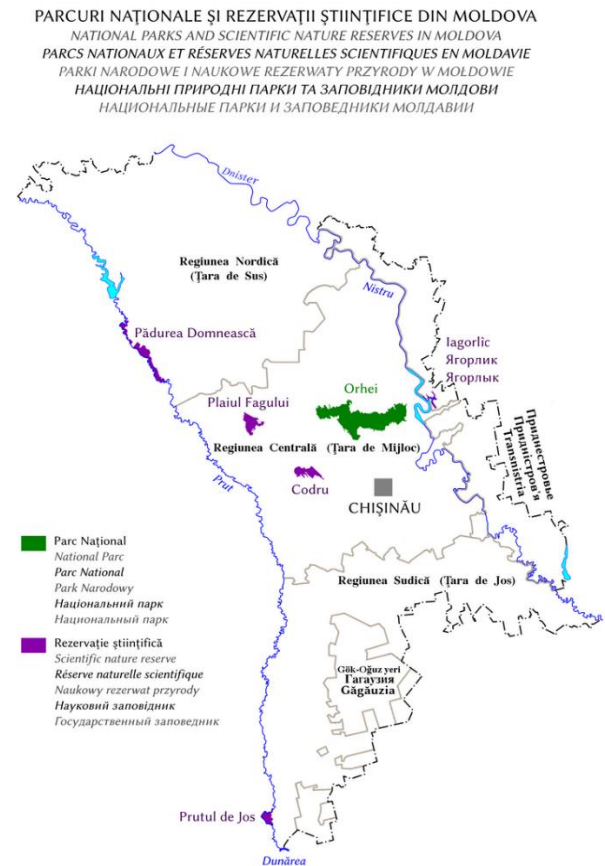
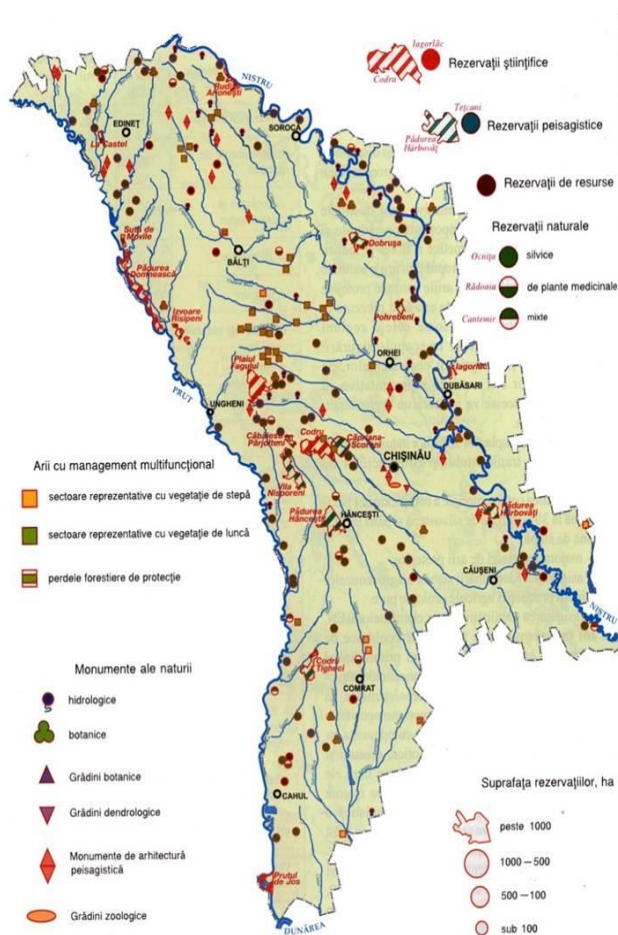

Figura 9. Sursa: Wikipedia. Zone protejate, parcuri naționale din R. Moldova

Importanța ecoturistică a zonelor protejate:

1. Conservă păduri, lunci, lacuri și biodiversitatea autohtonă.
2. Oferă trasee pentru drumeții, observarea faunei și florei.
3. Susțin turismul cultural prin asocierea cu situri arheologice și tradiții locale (ex. Orheiul Vechi).
4. Educația ecologică și conștientizarea protecției mediului pentru vizitatori.
5. Sprijin pentru comunitățile locale prin turism responsabil și ghidaj ecologic.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

Întrebări generale despre zone protejate

1. Ce sunt zonele protejate și care este rolul lor principal?
2. Care este diferența dintre parc național, parc natural și rezervație științifică?
3. Explică de ce zonele protejate sunt considerate resurse ecoturistice.

4. Dă exemple de trei zone protejate de importanță mondială și menționează particularitățile lor.
5. Care sunt principalele tipuri de activități ecoturistice practicate în zonele protejate?
6. Cum contribuie zonele protejate la conservarea biodiversității?
7. Ce riscuri pot apărea în urma turismului necontrolat în zonele protejate?

Întrebări despre zone protejate din lume

8. Care a fost primul parc național din lume și unde este localizat?
9. Numește două zone protejate din Africa și descrie valoarea lor ecoturistică.
10. Ce zone protejate din America de Sud atrag turiști datorită biodiversității și peisajelor spectaculoase?
11. Dă exemple de zone protejate marine și explică importanța lor ecoturistică.
12. Ce zone protejate din Europa sunt incluse în patrimoniul UNESCO?

Întrebări despre zone protejate din Republica Moldova

13. Câte rezervații științifice există în Republica Moldova?
14. Care este prima rezervație științifică înființată în Moldova și ce ecosisteme protejează?
15. Numește două rezervații științifice din Moldova situate în zone de luncă și lacuri.
16. Care este importanța ecoturistică a Parcului Național Orhei?
17. Ce rol are Rezervația „Prutul de Jos” în conservarea păsărilor migratoare?
18. Explică diferența dintre parcurile naturale și rezervațiile științifice din Moldova.
19. Cum pot comunitățile locale beneficia de ecoturismul din jurul zonelor protejate?

Întrebări de sinteză și reflecție

20. Argumentează de ce zonele protejate reprezintă atât resurse naturale, cât și culturale.
21. Cum poate ecoturismul contribui la dezvoltarea durabilă a zonelor protejate?
22. Propune trei măsuri prin care vizitatorii pot contribui la protejarea zonelor naturale.
23. Compară un parc natural din Republica Moldova cu un parc național din lume (asemănări și deosebiri).
24. De ce este importantă includerea zonelor protejate din Moldova în rețele internaționale (UNESCO, Ramsar, Natura 2000)?

Subiectul 9: Educație și conștientizare ecologică. Campanii de educație.

Educația ecologică: Procesul de informare, instruire și conștientizare a cetățenilor la scară globală, regional și locală, privind problemele de mediu, dezvoltarea durabilă și practicile sustenabile.

Eficiența politicilor în domeniul mediului se bazează pe date, indicatori, informații și evaluări legate de punerea în aplicare a legislației de mediu, precum și pe rezultate ale cercetărilor științifice în domeniu. S-au înregistrat progrese considerabile în ceea ce privește consolidarea acestei baze de

cunoștințe, informarea și sensibilizarea opiniei publice și îmbunătățirea încrederii factorilor de decizie și a publicului în abordarea bazată pe date și informații de mediu. Acest lucru a facilitat înțelegerea într-o mai mare măsură a provocărilor în materie de mediu și a provocărilor societale.

Se utilizează diferite instrumente pentru creșterea gradului de conștientizare cu privire la protecția mediului și de promovare a respectării cerințelor de mediu, inclusiv, site-urile web oficiale ale autorităților de mediu, campaniile de informare, activitățile de instruire cu privire la reglementările de mediu, platformele de comunicare, precum și scrisorile direcționate. Astfel, pe site-urile web oficiale ale autorităților publice sunt publicate informații cu privire la procesul decizional, cu privire la planurile și rapoartele de activitate, cu privire la procedurile de autorizare, planurile de inspecție, acțiunile de mediu realizate etc. Totuși, pentru o bună informare este necesară optimizarea și reproiectarea fluxului de informații de mediu publicate, pentru a fi ușor găsite și accesate din perspectiva utilizatorilor, precum și îmbunătățirea continuă a cantității și a calității informații publicate pe site-urile web oficiale ale autorităților.

De asemenea, sunt insuficiente și activitățile de sensibilizare cu privire la reglementările existente de mediu, precum și cu privire la instituțiile implicate în asigurarea acestui proces. Ar trebui valorificate oportunitățile digitale, pentru o mai bună informare a publicului cu privire la starea actuală a mediului la nivel local și național, stimulând astfel schimbările comportamentale ale populației.

Educația și conștientizarea ecologică implică informarea organizată a oamenilor despre mediu, ecosisteme și dezvoltarea durabilă, utilizând diverse metode precum campaniile de publicitate, publicațiile informative și paginile web. Aceste eforturi extind educația formală din școli, oferind acces la informații despre mediul înconjurător și interacțiunea om-ecosistem.

Ce înseamnă educația ecologică

- **Informații despre mediu:** Se concentrează pe funcțiile mediului înconjurător.
- **Conștientizare:** Are scopul de a crește gradul de conștientizare a publicului cu privire la importanța conservării mediului.
- **Dezvoltare durabilă:** Subliniază importanța interacțiunii umane cu ecosistemele într-un mod echilibrat, care să permită sustenabilitatea.

Metode de campanie de educație ecologică

- **Campanii publicitare:** Anunțuri și materiale publicitare care transmit mesaje ecologice.
- **Materiale tipărite:** Broșuri, afișe, ghiduri și alte publicații informative.
- **Platforme online:** Paginile web, blogurile și rețelele sociale pot fi folosite pentru a disemina informații și a crea comunități online.
- **Educație formală:** Programele școlare și universitare care integrează disciplina ecologiei în curriculum.

Scopul final este de a modela un comportament responsabil și de a promova acțiuni în favoarea protecției mediului.

Situația creată obligă societatea umană, mai mult ca oricând, să formeze un sistem de cunoștințe complexe cu privire la integritatea naturii, cu privire la unitatea omului, societății și naturii, să formeze competențele respective, orientările valorice, conduita și activitatea care ar asigura o atitudine responsabilă față de natură, axată pe **cultura ecologică**. În soluționarea acestor probleme un rol primordial îi revine **educației ecologice**.

William Stapp a fost unul din promotorii unor programe și întâlniri internaționale care au condus, în final, la recunoașterea pe plan mondial a necesității educației ecologice. Astfel, el a fost directorul primului Program Internațional de Educație Ecologică lansat în 1975 de către Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură – UNESCO, în colaborare cu Programul Națiunilor Unite Pentru Mediu – UNEP. A urmat apoi Declarația de la Tbilisi (UNESCO, 1978: 25), incluzând în Recomandarea 1(3) scopul și obiectivele educației ecologice: „*Scopul de bază al educației ecologice este de a reuși în a face indivizii și comunitățile să înțeleagă caracterul complex al mediului natural*

și construit ce rezultă din interacțiunea aspectelor biologice, fizice, sociale, economice și culturale și de a dobândi cunoștințe, valori, atitudini și deprinderi practice, în vederea participării într-un mod responsabil și eficient la anticiparea și rezolvarea problemelor de mediu și la gestionarea calității mediului”.

Personalitatea ecologică a omului contemporan ar trebui să fie, în calitate de subiect al acțiunilor de protecție și conservare a mediului, cea care își controlează și adaptează de bună voie activitățile proprii corespunzător cerințelor, standardelor ecologice contemporane, cea care conștientizează problemele de mediu, fiind capabilă să găsească soluțiile potrivite, să elaboreze proiecte și să ia decizii adecvate în privința implementării acestora, să exprime atitudini critice în aprecierile propriilor fapte, cât și ale semenilor, să fie capabilă de autoeducație și perfecționare continuă în domeniul ecologic.

Marele nostru poet național Grigore Vieru a descris activitatea irațională a omului în relație cu natura prin următoarele cuvinte: „*Mi-e teamă de războiul Naturii care a și început. Judecata lui Dumnezeu nu ne va ierta stricăciunile barbare ce le-am făcut Patriei Internaționale care este Natura*”. Este timpul să ne înarmăm cu voință, cunoștință și chibzuință pentru a ocroti, dar nu pentru a distruge natura.

Exemplu de conștientizare ecologică, pe baza managementul deșeurilor:

Pentru sprijinirea realizării sarcinilor viitoare ale managementului deșeurilor sunt obligatorii măsuri de comunicare și implicare a populației:

Campania de conștientizare și de informare: un instrument important în activitățile de dezvoltare locală, promovând formarea aptitudinilor și atitudinilor necesare pentru a înțelege importanța problemelor de mediu și pentru dezvoltarea activității conștiente și responsabile a cetățenilor.

Implicarea publicului: un proces de planificare reușit nu definește numai programele, dar deschide adesea cai de comunicare între părți care înainte nici nu își vorbeau. Aceasta comunicare conduce la construirea consensului. Ca rezultat, aceasta va ajuta la definirea practicilor de management cu adevărat necesare și care sunt cele mai adecvate pentru a reuși. Implicarea efectivă a publicului în planificarea managementului deșeurilor și dezvoltarea programului reprezintă mecanismul de adresare față de preocupările și valorile publicului, în fiecare etapă a procesului de planificare și luare a deciziilor.

Regulile care stau la baza derulării unor campanii de conștientizare și informare a populației în domeniul gestiunii deșeurilor sunt:

Regula 1: Conștientizarea populației în domeniul gestiunii deșeurilor depinde de strategiile și programele de educare definite la nivel local, regional și/sau național!

Regula 2: O campanie de conștientizare publică reușită va spori cunoștințele și va motiva schimbări în comportamentul generatorilor de deșeuri. Este necesar ca aceasta:

- să fie simplă și ușor de creat cu informații practice, relevante pentru publicul țintă;
- să fie în conexiune cu facilitățile convenabile de colectare;
- să furnizeze materiale informative interactive la intervale regulate;
- să arate oamenilor că sprijinul lor este apreciat și contribuie la o schimbare reală oricât de mică ar fi;
- să demonstreze legătura dintre micro (acțiuni mici) și macro (consecințe uriașe).

Scopul unei campanii de conștientizare și informare a publicului constă în:

- Conservarea și gestiunea durabilă a resurselor naturale;
- Diminuarea riscurilor și problemelor de sănătate asociate cu gestiunea defectuoasă a deșeurilor (ex. împrăștiere, depozitare ilegală, ardere a deșeurilor etc.);
- Respectarea legislației în domeniul gestionării deșeurilor;
- Crearea unei înțelegeri sporite legată de nevoia de mijloace de gestiune a deșeurilor și de proprietatea personală vis a vis de responsabilitatea pentru deșeuri;
- Îmbunătățirea înțelegerii conceptelor de reducere a deșeurilor, respective: Reducere, Reutilizare, Reciclare, Compostare.

Conștientizarea și sensibilizarea publicului cu privire la protecția biodiversității, pe exemplul Republicii Moldova, grădina Botanică.

Așa cum este clar stipulat într-o serie de documente internaționale (Convenția asupra Conservării Biodiversității, Agenda 21, etc.) și ale Uniunii Europene (Directiva Habitare, Planul de Acțiune pentru Grădinile Botanice etc.), o serie de sarcini și responsabilități majore revin grădinilor botanice din întreaga lume.

Acest proiect este orientat către problemele majore ale conservării fitodiversității prin educație ecologică, probleme în care trebuie să se implice și Grădina Botanică din Republica Moldova.

Grădinile Botanice au jucat de-a lungul timpului un rol semnificativ în istoria și dezvoltarea culturală a popoarelor. Astăzi, într-o lume aflată în schimbare, afectată puternic de impactul antropic, sarcinile acestor instituții se amplifică și se diversifică, în tendința de a contribui cât mai eficient la salvarea patrimoniului natural al planetei. Într-o abordare destul de generoasă și acceptabilă, Grădini Botanice sunt considerate "instituții ce adăpostesc colecții de plante vii bine identificate, folosite în scopul cercetării științifice, al conservării diversității plantelor, al informării și al educației". Unele dintre cele mai multe activități desfășurate de către grădinile botanice pot fi menționate ca fiind deosebit de semnificative, și anume următoarele:

- Educație ecologică pentru copii și adulți;
- Informarea publicului utilizând centrele de documentare, muzeele și bibliotecile proprii;
- Perfecționarea formatorilor;
- Turism, promovarea valorilor culturale și recreerea publicului;
- Cercetări asupra florei spontane, asociat cu proiecte de conservare *ex situ* și *in situ* ;
- Bănci de țesuturi și semințe.

Totodată, Grădina Botanică prin tot ceea ce a acumulat de-a lungul timpului (colecție de plante, bibliotecă herbar, etc.) În acest context, avem responsabilitatea de a păstra, îmbogățiți și transmite aceste zestre generații viitoare. Pentru atingerea acestui obiectiv Grădina Botanică trebuie să facă cunoscută:

- valoarea patrimoniului existent;
- valoarea sa în istoria și dezvoltarea istorică a botanicii;
- valoarea colecțiilor adăpostită în teren, herbar, bibliotecă;
- valoare turistică și recreativă.

Diseminarea acestei informații sub diverse forme (electronic, publicații, celebrarea aniversărilor semnificative, expoziții simpozioane, acces la colecție etc.) este o prerogativă atât către specialiști cât și către nespecialiști, societate necesitatea pentru cunoașterea, înțelegerea și aprecierea justei valori a tot ceea ce adăpostește grădina botanică.

Educația non-formală a existat dintodeauna, dar astăzi trebuie să devină din ce în ce mai organizată și planificată. În contextul accentuării nevoilor de educație permanentă, învățarea în sistem nonformal ocupă un loc din ce în ce mai important. În domeniul educației ecologice este importantă nu doar validarea învățării nonformale prin certificate sau diplome, ci și crearea unui cadru metodologic de formare care să permită dezvoltarea unor programe educative coerente și eficiente de către instituție și factorii implicați (ONG și Grădina Botanică) este o necesitate.

Având în vedere complexitatea educației ecologice privind protecția biodiversității, proiectul dat își propune să demareze în același timp și **dobândirea de cunoștințe , dar și formarea de valori , atitudini și compartimente .**

Avantajele educație ecologică în cadrul Grădinii Botanice sunt:

- de a permite descoperirea unor cunoștințe pornind de la realități concrete;
- de a oferi posibilități de exersare și schimbare a comportamentului sau a deprinderilor (de exemplu, program de educație privind educația pentru conservarea diversității plantelor);

- de a asigura reactualizarea rapidă a cunoștințelor din mai multe domenii ale protecției mediului;
- de a oferi posibilități concrete de acțiune în mediu înconjurător (programe de cultivare a plantelor pentru copii, protejarea plantelor);
- de a dezvolta spiritul cetățnesc prin participarea activă a vieții comunităților;
- de a contribui la conștientizarea și dezvoltarea unor situații sau realități complexe;
- de a asigura influențe educative asupra unui public mai larg sau a familiilor defavorizate;
- de a crea ocazii de petrecere a timpului liber (tururi ghidate în lumea plantelor, organizarea expozițiilor, etc.).

Campanii internaționale și naționale de conștientizare ecologică, cu descriere și rezultate

Tabelul 15

Campanie	Descriere	Rezultate / Beneficii
Earth Day (Ziua Pământului)	Eveniment anual global, 22 aprilie, cu activități de plantare, reciclare și educație ecologică.	Mobilizarea a milioane de oameni la nivel mondial pentru protecția mediului.
Fridays for Future	Mișcare globală condusă de tineri pentru combaterea schimbărilor climatice.	Creșterea presiunii asupra guvernelor pentru politici climatice și educație ecologică.
Let's Do It! World	Curățarea mediului și educație ecologică în peste 190 de țări.	Reducerea deșeurilor și implicarea comunităților în acțiuni durabile.
UNESCO – Educație pentru Dezvoltare Durabilă (EDD)	Integrarea educației ecologice în școli și universități.	Formarea generațiilor conștiente de impactul asupra mediului și adoptarea practicilor sustenabile.
Global Climate Strike	Proteste și campanii pentru conștientizarea schimbărilor climatice.	Creșterea gradului de informare și implicare civică la nivel global.

Campanii în Republica Moldova

Tabelul 16

Campanie / Proiect	Descriere	Rezultate / Beneficii
„Școala Verde”	Activități practice în școli: reciclare, economisirea energiei și a apei, plantarea copacilor.	Formarea elevilor în spirit ecologic și adoptarea de obiceiuri sustenabile.
Let's Do It, Moldova	Acțiuni de salubritate și colectare a deșeurilor, organizate anual.	Reducerea deșeurilor și implicarea comunităților în protecția mediului.
Campanii de conștientizare urbană	Promovarea reutilizării, reciclării, economiei de energie și apei prin afișe, social media și evenimente.	Creșterea implicării publicului și schimbarea comportamentului ecologic.
Concursuri și proiecte ecologice pentru tineri	Concursuri de idei și proiecte ecologice în școli și licee.	Stimularea creativității și inovării în domeniul protecției mediului.
Colectare selectivă în Chișinău	Program pilot de colectare separată a hârtiei, plasticului, sticlei și metalului	Creșterea ratei de reciclare și reducerea deșeurilor depozitate la groapa de gunoi

Campanii De Conștientizare a Publicului Privind Protecția Mediului

-Cum să reducem poluarea aerului.

-**Campania de informare, conștientizare și educație ecologică** „Învățăm să colectăm selectiv”.

Figura 10. Sursa: Google.com. Campanii de conștientizare a publicului privind protecția mediului.

Figura 11. Sursa: Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală. Campanii de conștientizare a publicului privind Ziua Mondială pentru Turismul Durabil și Busola Eco-Turistică.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

A. Concept și scop

1. Ce înseamnă educația ecologică și care este scopul ei principal?
2. De ce este importantă conștientizarea ecologică la nivel individual și comunitar?
3. Cum contribuie educația ecologică la promovarea dezvoltării durabile?

B. Campanii internaționale

4. Dați exemple de campanii internaționale de educație ecologică și conștientizare a mediului.
5. Care este rolul Zilei Pământului (Earth Day) în educația ecologică globală?

6. Cum implică mișcarea Fridays for Future tinerii în problemele climatice?
7. Ce rezultate au avut proiectele UNESCO – Educație pentru Dezvoltare Durabilă (EDD)?

C. Campanii și proiecte în Republica Moldova

8. Ce obiective are programul „Școala Verde”?
9. Cum funcționează campania „Let’s Do It, Moldova” și ce impact are asupra comunităților?
10. Dați exemple de activități de reciclare și economisire de resurse desfășurate în școli și licee.
11. Cum contribuie campaniile urbane de conștientizare la schimbarea comportamentului ecologic al populației?

D. Analiză și reflecție

12. Care sunt principalele diferențe între campaniile internaționale și cele naționale din Moldova?
13. Cum poate fi măsurat impactul unei campanii de educație ecologică?
14. Propuneți o idee de campanie ecologică pentru comunitatea locală, ținând cont de principii de dezvoltare durabilă și economie circulară.

Subiectul 10. Impactul ecologic al turismului.

Impactul ecologic al turismului se referă la consecințele activităților turistice asupra mediului, care pot fi negative (poluare, consum de resurse, distrugerea habitatelor) sau pozitive (protecția ariilor naturale prin ecoturism, implicarea comunităților locale în conservare și strângerea deșeurilor). Turismul responsabil și ecoturismul vizează minimizarea efectelor nocive și promovarea conservării naturii și a culturilor locale, contribuind astfel la o dezvoltare durabilă.

Impactul turismului asupra mediului presupune realizarea unei analize în detaliu a relației dintre turist, rezerva turistică și produsul turistic. Activitatea turistică este influențată de valoarea calitativă și cantitativă a resurselor turistice, de creșterea economică, pentru că de ea depind veniturile oamenilor, de cursul de schimb valutar, de puterea de cumpărare a clienților, de exploatarea resurselor naturale. Se știe faptul că toate acțiunile turistice au efecte potențiale (impact) asupra mediului, sănătății și sistemului social.

Conceptul a apărut și s-a dezvoltat pornind de la specialiștii englezi și americani. Aceștia au atras atenția că resursele mediului sunt limitate și că singura cale pentru a le păstra este ca mediul și dezvoltarea civilizației umane să fie într-un echilibru.

Tipuri de impact al turismului asupra mediului:

Printre diferitele tipuri de impact produse de activitățile turistice asupra mediului se numără:

1. Schimbări în compoziția faunei și florei. Practic, este distrus habitatul animalelor sau vietățile sunt ucise la vânătoare, pentru curiozitate gastronomică sau pentru realizarea de suveniruri pentru turiști și se defrișează vegetația naturală pentru a crea spațiul activităților turistice;
2. Este poluată natura (apă, aer) prin răspândirea substanțelor toxice sau prin activitățile și transporturile turistice;
3. Se declanșează eroziunea solului, apar alunecări de teren, pagube aduse unor forme de relief naturale;

4. Impactul vizual poate să fie transformat în sens negativ, din cauza gunoaielor și deșeurilor rezultate în urma realizării diferitelor construcții necesare activității turistice;
5. Scad resursele de apă prin solicitări repetate de exploatare;
6. Riscurile de incendiu în natură sunt tot mai mari;
7. Se supraîncarcă natura cu elemente de infrastructură, ca de exemplu drumuri, căi ferate, parcări, grilaje electrice, alimentare cu apă etc.);
8. Posibilitatea de a dispărea atracțiile turistice din zonă din cauza apariției altora noi etc.

Turismul de sport și de sănătate este cel cu impact masiv asupra mediului. Activitățile turistice legate de acest tip sunt: scăldatul, folosirea navelor cu motoare plutitoare, cu vele și vâsle, pescuitul de agrement, vânătoarea de păsări de apă, windsurfing-ul. Fiecare dintre ele au un impact negativ asupra mediului. De exemplu, vânătoarea favorizează scurgerea de plumb în natură. O altă activitate turistică apreciată este alpinismul ce presupune distrugerea suprafeței stâncilor și munților, contaminarea cu diverse obiecte și materiale utilizate în acest sport, abandonarea unora dintre ele la locul efectuării cățărărilor etc.

Resursele turistice nu pot fi exploatate fără a se înregistra anumite degradări ale zonei, uneori, înregistrându-se chiar distrugerea acesteia. Ele fac parte din patrimoniul unei țări și locuitorii trebuie neapărat să vegheze permanent la protejarea lor. Un exemplu în acest sens este Delta Dunării din România, acolo unde an de an se pot observa diferite schimbări ale peisajului natural din cauza activităților turistice și a nepăsării celor care exploatează zona.

Efectele pozitive și, mai ales, cele negative sunt resimțite în zonele turistice din orice colț al lumii, din acest motiv este necesară informarea tuturor oamenilor în această direcție și luarea unor măsuri adecvate, mai ales de firmele care prin activitatea lor pot să genereze deșeuri care poluează mediul natural.

Legislația adresată firmelor privind protecția mediului este una complexă, unele dintre cerințe putând da bătăi de cap antreprenorilor. Un exemplu în acest sens este [autorizația de mediu](#), al cărui scop este de a limita impactul activității desfășurate de companii asupra naturii. În acest sens, este importantă angajarea unei firme care să se ocupe de rezolvarea diferitelor situații, cum ar fi [monitorizarea factorilor de mediu](#), obținerea [avizului de mediu](#), realizarea de [audituri de mediu](#) pe întregul palier de responsabilități sau doar a unora parțiale.

Tipurile de impact produse de activitățile de turism. Cadrul natural

Tabelul 17

I	Flora și fauna
	1. Distrugerea habitatului speciilor 2. Uciderea animalelor pentru vânătoare 3. Uciderea animalelor pentru curiozități gastronomice și piața suvenirurilor 4. Influențarea migrației interne și externe a animalelor 5. Distrugerea speciilor vegetale valoroase pentru a culege plante și a valorifica lemnul 6. Defrișarea vegetației 31greeme pentru realizarea de facilități turistice 7. Reducerea rezervațiilor 31greeme, a sanctuarelor cu viață sălbatică

II	Poluarea
	1. Poluarea apei prin scurgerea apelor poluate, împrăștierea de substanțe petroliere și petrol 2. Poluarea aerului prin 32greeme de eșapament ale vehiculelor 3. Poluarea sonoră din cauza activităților și transporturilor turistice
III	Eroziunea
	1. Tasarea solurilor, compactarea, ce conduce la creșterea scurgerii pluviale și a eroziunii superficiale 2. Creșterea expunerii solurilor la alunecări 3. Amplificarea proceselor de declanșare a avalanșelor 4. Pagube aduse formelor geologice deosebite (peșteri, avene) 5. Deteriorări ale malurilor fluviilor și râurilor
IV	Resursele naturale
	1. Scăderea resurselor de apă prin suprasolicitări și supraexploatare 2. Reducerea resurselor de combustibil 32greeme pentru necesarul de energie pentru susținerea activităților turistice 3. Riscuri crescute de incendii naturale
V	Impact vizual
	1. Facilități turistice (construcții 32greement, servicii auxiliare) 2. Gunoaie și deșeuri rezultate din structurile și circulația turistică

Cadrul construit

Tabelul18

I	Mediul urban
	1. Scoaterea terenurilor în afara producției primare 2. Schimbarea regimului hidrologic, climatologic
II	Impact vizual
	1. Creșterea necesității construcțiilor, a ariilor ocupate de construcții 2. Stiluri arhitecturale noi, nearmonizate cu cele existente 3. Aglomerări de populație și bunuri
III	Infrastructura
	1. Supraîncărcarea cu elemente de infrastructură (drumuri, căi ferate, parcare, grilaje electrice, sisteme de comunicații, alimentare cu apă etc.) 2. Pregătiri pentru noi dotări de infrastructură generală și specifică 3. Management de mediu pentru adaptarea arealelor în scopuri turistice (plimbări pe mare, sporturi de iarnă, nautice, cicloturism ș.a.)
IV	Forme urbane
	1. Schimbări în structuri urbane (zone industriale, rezidențiale) și alte utilități (agrement, structuri turistice) 2. Schimbări în dotări și mobilier urban (străzi, îmbrăcămînți asfaltice, pavări, iluminari ș.a.) 3. Pericolul apariției unor contraste între zona urbană amenajată turistic și celelalte zone rezidențiale.
V	Restaurarea
	1. Refolosirea și restaurarea siturilor urbane vechi, a clădirilor istorice 2. Restaurarea și refacerea clădirilor vechi ca a doua rezidență
VI	Competiția
	1. Posibilități de declin al atracțiilor turistice sau al unei regiuni din

	cauza apariției altor atracții sau a schimbării de motivații sau obiceiuri turistice
--	--

<https://www.undp.org/ro/moldova/publications/evaluarea-impactului-asupra-mediului-studiu-de-caz>

Efecte pozitive ale impactului turismului asupra mediului:

Activitățile turistice au numeroase efecte pozitive asupra economiei statului. Printre aceste efecte pot fi enumerate:

1. Unul dintre câștigurile din activitatea turistică este cel financiar. Uneori, se poate întâmpla ca, în afară de aceste profituri care intră în buzunarele antreprenorilor sau ale statului, să apară și alte tipuri de câștiguri, mulți turiști oferind bani pentru a conserva flora și fauna unei anumite zone. Unele regiuni turistice au diferite taxe de conservare, ce sunt plătite atunci când turiștii fac rezervări sau la plecare, fie impuse de stat, fie de ghizi sau de cei care au în grijă spațiul cu pricina;
2. Foarte interesant este că ecoturismul generează și perspective de angajare, creând locuri de muncă în zona pentru locuitori sau pentru cei care doresc să lucreze în natură. De asemenea, banii obținuți pot fi utilizați pentru instruirea celor care se ocupă cu protecția mediului înconjurător, oferă o viață frumoasă locuitorilor sau sprijină excelent economia locală;
3. Un alt efect pozitiv este acela că firmele turistice devin mai responsabile față de mediu, adoptând diverse metode ecologice necesare, cum ar fi utilizarea surselor de energie regenerabilă, băi automate, sprijinirea agriculturii ecologice etc.;
4. Crește gradul de conștientizare legată de necesitatea de a păstra, proteja, menține flora și fauna sălbatice. Numeroase organizații de profil au apărut și luptă permanent pentru a atrage atenția și pentru a determina oamenii să-și schimbe comportamentul într-unul pozitiv, când petrec timpul în natură sau atunci când lucrează sau participă la diverse acțiuni ce implică mediul înconjurător. Guvernele statelor lumii au luat măsuri importante în această direcție, introducând diferite reglementări utile, cum ar fi, de exemplu, schemele de compensare a emisiilor de carbon;
5. Politica de conservare a speciilor pe caz de dispariție reușește cu succes să ofere urmașilor posibilitatea de a vedea cu propriii lor ochi diferite animale, de a se bucura de prezența lor.

Efectele negative ale impactului turismului asupra mediului:

Turismul presupune, din păcate, și anumite efecte negative asupra mediului înconjurător.

1. Pentru a se mișca de la domiciliu, în zona turistică, mulți oameni folosesc diferite mijloace de transport (autoturism, tren, avion), iar acestea poluează aerul și solul din cauza emisiilor de carbon sau de alte substanțe toxice;
2. Unele specii din flora și fauna locală s-ar putea să nu supraviețuiască din cauza turismului, calitatea apei s-ar putea deteriora iremediabil, cantitatea ei la fel pentru că ar fi folosită intensiv pentru necesitățile activităților turistice etc.;
3. Se înmulțește foarte mult cantitatea de deșeuri din zonele în care își petrec timpul liber turiștii. Se pare că un turist generează de două ori mai multe deșeuri decât un localnic;
4. Apa poate fi contaminată și se poate revărsa în mări și oceane, ceea ce duce la probleme ale ecosistemelor marine și terestre. În urma schimbărilor de mediu, animalele și vegetația sunt în pericol extrem de mare;
5. Calitatea solului are și ea de suferit. Turiștii lasă pe loc diferite deșeuri: mucuri de țigări, ambalaje, lichide toxice și multe alte obiecte pe care le consideră nefolositoare. Degradarea terenului este tot un efect negativ al impactului turismului asupra mediului, observându-se cum, pentru a face loc diferitelor cărări pe apă sau pe uscat, se taie vegetația, ceea ce contribuie la eroziunea solului.

6. Poluarea fonică a mediului se amplifică pe măsură ce turiștii devin tot mai gălăgioși, folosind boxe sau mașini cu motoare puternice. Acest lucru perturbă efectiv viața animalelor.
7. Schimbările climatice au loc și din cauza gazelor cu efect de seră generate de activitățile turistice, oamenii mutându-se din casele lor în noi locații. Dacă numărul de vizitatori crește, cresc și emisiile.
8. Numeroase atracții turistice sunt situate în apropierea anumitor ecosisteme fragile, deoarece vizitatorii vor să se bucure de frumusețile naturii.

Prevenirea degradării mediului a devenit o prioritate pentru țările și regiunile unde se practică turismul excesiv. Astfel, au început să apară tot mai multe reglementări și măsuri pentru a preveni sau a diminua efectele negative. Turismul durabil și turismul verde este una dintre soluțiile găsite și puse în practică. Printre formele sale pot fi amintite:

- a. ecoturismul;
- b. turismul rural și agroturismul;
- c. turismul cultural;
- d. turismul în arii protejate;
- e. geoturismul;
- f. turismul ecvestru;
- g. escalada;
- h. trekking;
- i. hiking;
- j. biking;
- k. rafting;
- l. sporturi aeriene;
- m. vânătoare și pescuit;
- n. golf etc.

Dezvoltarea ecoturismului trebuie să se facă logic, omogen, fără oscilații. Răspândirea sa a fost treptată, de la nivelul academic, până la afaceri, de la ONG-uri de profil și până la dezvoltatorii de turism.

Pentru reducerea efectelor negative ale turismului asupra naturii este nevoie de o analiză aprofundată asupra componentelor de mediu, acest lucru trebuind să fie realizat la scară națională, dar și internațională. Păstrarea calității mediului este de datoria tuturor, în special a organismelor guvernamentale, fiind imperios necesar să aibă în vedere următoarele priorități: potențialul turistic, în funcție de resursele existente, stabilirea tipului de imagine turistică, analiza pe piață a cererii pentru un anumit produs turistic, evaluarea fondului material existent pentru o primire adecvată, volumul investițiilor, impactul social, cultural, economic, ecologic.

Protecția mediului este mult mai ușor de realizat decât îndepărtarea efectelor negative. Din păcate, multe țări aflate în curs de dezvoltare preferă beneficii comerciale și financiare imediate și nu iau în considerare impactul turismului asupra mediului. În unele locuri turistice actele de reglementare cu privire la acest impact sunt foarte slabe, serviciile de mediu fiind aproape inexistente. Organizația Mondială a Turismului oferă numeroase programe de protecție a mediului, deoarece protejarea zonei turistice trebuie începută mai devreme de începerea activității de agrement (încă din faza de proiectare). În concluzie, pentru menținerea sănătății planetei este foarte important ca atunci când turismul interacționează cu mediul să se acorde o atenție mare naturii, nu economiei. Problemele de protecție ale mediului înconjurător trebuie abordate înaintea celor economice, pentru că turiștii apreciază regiuni curate, acolo unde se pot relaxa în comuniune cu natura, beneficiind din plin de o experiență minunată.

Impactul turismului asupra mediului include și deteriorarea peisajului:

1. construirea de clădiri fără a da atenție peisajului duce la apariția unor peisaje noi fără nici un fel de armonie cu natura;
- construirea de stâlpi de iluminat pe plaje;
- modificarea liniei țărmului, urmat de fenomenul de intensificare a eroziunii;
- creșterea importantă a populației sezoniere cauzează cerințe adiționale pentru distribuția apei de băut și echipamente suplimentare pentru tratarea apelor menajere, ca și creșterea spațiului pentru depozitarea deșeurilor solide și tratarea lor;
- cheltuieli suplimentare pentru tratamentul deșeurilor solide și lichide, care reprezintă o problemă pentru bugetul autorităților locale, limitând suma cheltuită pentru alte cerințe ale comunității locale;
- existența suprafețelor ocupate cu clădiri ce sunt folosite numai 3-4 luni pe an.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

1. Ce se înțelege prin impactul ecologic al turismului?
2. Care sunt principalele efecte negative ale turismului asupra mediului natural? Dă exemple.
3. Cum contribuie turismul la degradarea habitatelor naturale?
4. De ce se consideră supraaglomerarea turistică o problemă ecologică?
5. Cum poate turismul afecta fauna sălbatică?
6. Ce tipuri de poluare sunt generate de activitățile turistice?
7. Care sunt resursele naturale cel mai frecvent afectate de turism?
8. Ce beneficii ecologice poate aduce turismul durabil?
9. În ce mod ecoturismul sprijină conservarea biodiversității?
10. Cum poate fi folosit turismul ca instrument de educație ecologică?
11. Oferă exemple de măsuri prin care turismul poate reduce impactul ecologic negativ.
12. Argumentează: „Turismul este atât o amenințare, cât și o oportunitate pentru mediu.”

Subiectul 11. Evaluarea impactului socio-economic asupra comunităților locale.

Definirea conceptului:

Impactul socio-economic reprezintă ansamblul schimbărilor pozitive sau negative care apar la nivelul unei comunități locale ca urmare a unei activități economice (ex. turism, exploatare a resurselor naturale, dezvoltare industrială, proiecte de infrastructură).

Dimensiuni ale impactului:

- **Economie locală**
 - Crearea de locuri de muncă (directe și indirecte).
 - Creșterea veniturilor populației.

- Stimularea afacerilor locale (pensuni, restaurante, meșteșuguri).
- Posibil risc de dependență economică de un singur sector (ex. turism).
- **Aspecte sociale și culturale**
 - Îmbunătățirea nivelului de trai (acces la servicii, educație, sănătate).
 - Consolidarea identității culturale prin promovarea tradițiilor.
 - Posibilă uniformizare culturală sau pierderea autenticității tradițiilor.
 - Migrarea forței de muncă (atrageră sau plecare).
- **Infrastructură și calitatea vieții**
 - Modernizarea infrastructurii (drumuri, utilități, internet).
 - Creșterea prețurilor la terenuri și locuințe.
 - Acces mai bun la transport și servicii publice.
- **Aspecte demografice**
 - Stabilizarea populației prin atragerea tinerilor.
 - Îmbătrânirea populației în lipsa oportunităților.

Turismul poate avea multe efecte diferite asupra aspectelor sociale și culturale ale vieții într-o anumită regiune sau localitate, în dependență de puterea culturală și religioasă a acelei regiuni.

Interacțiunea dintre turiști și comunitatea gazdă poate fi unul din factori care ar putea să afecteze o comunitate locală dat fiind faptul că turiștii ar putea să nu fie sensibili la obiceiurile, tradițiile și standardele locale.

Efectul poate fi pozitiv sau negativ asupra comunității gazdă :

1. Comunitățile locale pot să se combine cu persoane din diferite medii cu stiluri de viață diferite care pot duce la dezvoltarea unor stiluri de viață și practici îmbunătățite derivate din exemplele turiștilor;
2. Poate exista o îmbunătățire a vieții locale prin crearea și dezvoltarea unor facilități și a infrastructurii locale (dezvoltate pentru susținerea turismului) care ar putea duce la îmbunătățirea educației, a serviciilor medicale, a posibilităților de angajare în câmpul muncii și creșterii veniturilor a populației locale;
3. Mai multe evenimente culturale și sociale disponibile pentru populația locală cum ar fi divertisment, expoziții etc.;
4. Facilități îmbunătățite de sport și de agrement create pentru turiști de care se pot bucura și populația locală, mai ales în afara sezonului turistic;
5. Conservarea patrimoniului cultural local al regiunii și renașterea meșteșugurilor, a tradițiilor arhitecturale și a patrimoniului ancestral al acesteia;
6. Spațiile urbane care sunt în declin pot fi revigorare și fluxul populației din spațiile rurale spre cele urbane în vederea ocupării forței de muncă poate fi inversat dat fiind faptul că vor fi create și puse la dispoziția populației locale noi locuri de muncă în industria turistică locală etc.

IMPACTUL ECONOMIC AL TURISMULUI

Principalul beneficiu al turismului pentru o regiune sau țară este cel economic, deoarece acesta asigură crearea de noi locuri de muncă și generează venituri la nivelurile internațional, național, regional și local. Turismul de asemenea poate oferi beneficii economiilor și nivelurile regionale și locale, dat fiind faptul că fluxurile monetare sunt îndreptate spre spațiile urbane și rurale care la rândul lor stimulează noile întreprinderi comerciale și promovează o imagine mai pozitivă a destinației turistice.

Impactul turismului asupra creării veniturilor

Una din caracteristicile economice importante ale industriei turismului este aceea că veniturile câștigate în locurile de reședință a turiștilor sunt cheltuite în locurile „vizitate”. Turismul este un instrument de transfer a unor sume enorme de bani din țările „generatoare de venituri” în țările „receptoare de venituri”. Banii cheltuiți de turiști au tendința să treacă prin mai multe niveluri.

Turismul ca sursă de venituri nu este facil de cuantificat, cel puțin un grad ridicat de acuratețe. Totuși, metoda cea mai obișnuită pentru estimarea veniturilor generate din turism este determinarea „efectului multiplicator” al turismului într-o destinație turistică. Fluxurile monetare, generate de turiști prin cheltuielile turistice ale acestora, se multiplică, pe măsură ce ele trec prin variatele segmente ale economiei naționale. Turiștii efectuează cheltuieli turistice inițiale în cadrul societății, care sunt percepute ca venituri de către tur-operatorii locali, agenții comerciali, hoteluri, transportatori, populația locală care prestează servicii turistice etc. Astfel, banii cheltuiți de către turiști generează venituri multiplicat de mai multe ori decât cheltuielile turistice originale. Aceasta se numește „efectul multiplicator”.

Efectul multiplicator al turismului poate fi măsurat prin intermediul următoarelor aspecte:

multiplicatorul vânzărilor; multiplicatorul output (de ieșire); multiplicatorul de venituri și multiplicatorul forței de muncă.

Turismul ca sursă de încasări din schimburi valutare

Turismul în multe țări este de importanță crucială în relația cu poziția critică a acestuia față de problema balanței de plăți și reprezintă o sursă importantă de încasări valutare. Este cel mai convenabil mod de a câștiga bani din schimburi valutare, comparativ cu exportul de bunurile fabricate. Problemele de împachetare și transportare nu sunt valabile pentru industria turismului.

Experții din turism au căzut de acord că din momentul în care o țară este capabilă să aibă încasări valutare din turism, care să reprezinte minimum 10% din exporturile de mărfuri, acea țară poate fi numită „țară turistică”.

Efectele generatoare de forță de muncă în turism

Un alt efect economic direct al turismului se referă la forța de muncă. Industria turismului este un sector al serviciilor care folosește în mod intens mâna de lucru și de aceea reprezintă o sursă valoroasă a ocupării forței de muncă. Aceasta asigură ocuparea forței de muncă de câteva ori mai mult decât sectoarele industriale de producție obișnuite. De pe urma dezvoltării turismului beneficiază mai multe tipuri de agenți economici, cum ar fi structurile de cazare, restaurantele, agențiile de transport, agențiile de turism, tur-operatorii, șoferii de taxi și alți transportatori, ghizii turistici ș.a.m.d. În turism sunt angajați un număr mare de persoane și el oferă o gamă variată de locuri de muncă, care sunt destinate atât personalului necalificat, cât și unui personal strict specializat. Mai mult decât atât, există și alte industrii de susținere, mari și mici, care la rândul lor, satisfac nevoile industriei turismului, în mod direct sau indirect, în dependență de necesitățile și cerințele turiștilor. În continuare urmează un clasament al agenților economici care utilizează cel mai intens forța de muncă în favoarea turiștilor: alimentația publică, agrementul, cazarea, transportul auto, transportul public, organizatorii de pachete turistice etc.

Impactul turismului asupra balanței de plăți

Nu doar țările în dezvoltare, precum Republica Moldova, dar și unele țări dezvoltate, au nevoie să-și amelioreze balanța lor de plăți prin turism. Turismul este una din cele mai importante industrii exportatoare ale Europei și Americii de Nord. Aceasta poate contribui vital la reducerea oricărui deficit comercial al oricărei țări.

Țările în curs de dezvoltare care au o balanță de plăți deficitară găsesc în avantajul lor să primească turiști străini pentru a compensa o balanță comercială negativă. Astfel, industria turismului poate juca un rol important în dezvoltarea economică a unei țări în curs de dezvoltare precum Republica Moldova. Acesta ajută la îmbunătățirea stării balanței de plăți negative a țărilor deoarece industria turismului este cea de-a doua industrie exportatoare din lume.

Dezvoltarea infrastructurii și turismul

Necesitățile industriei turismului contribuie la crearea utilităților și facilităților de infrastructură turistică și generală, de care se pot servi nu numai vizitatorii dar și populația locală. Importanța economică a turismului în economia națională poate fi apreciată în legătură cu contribuția acesteia la dezvoltarea infrastructurii.

Sosirile turistice într-o țară sporesc cererea efectivă pentru facilitățile de infrastructură. Statul trebuie să încurajeze sectorul privat în vederea creării infrastructurii turistice. Este necesară o amenajare a infrastructurii de manieră planificată pentru a evita congestia, supraaglomerarea și distrugerea mediului înconjurător. În acest sens, rolul statului este unul crucial.

Contribuția turismului la venitul național

Turismul impulsionează creșterea venitului național. Atât turismul internațional, cât și cel intern au același efect asupra venitului național. Turiștii sunt cei care plătesc pentru diferite tipuri de bunuri și servicii turistice în țara pe care o vizitează. În acest fel, turismul se constituie în cerere de servicii turistice și în cea de bunuri de consum.

Construcția de structuri de cazare, sporirea urbanizării în scopuri turistice, crearea infrastructurii generale și turistice, creșterea transporturilor și echipamentelor turistice etc. sunt exemple prin care se observă cum transporturile turistice încurajează oportunitățile de investiții în interiorul statului. În cazul în care turiștii plătesc pentru bunuri și servicii turistice într-o altă țară, aceste sume de plăți sunt reflectate ca încasări turistice naționale ale acelor țări.

Dezvoltare regională echilibrată

Dezvoltarea regională echilibrată este un factor important pentru dezvoltarea optimă și de ansamblu a unei țări. Industria turismului poate promova anumite localități turistice dintr-o regiune a unei țări sau chiar o regiune sau mai multe în ansamblul lor.

Contribuția turismului la reducerea sărăciei

Aproape toate țările în curs de dezvoltare sunt prinse în cercul vicios al sărăciei cu venituri joase pe cap de locuitor și venituri naționale scăzute. Activitățile turistice pot reduce sărăcia prin creșterea venitului național, a locurilor de muncă, a încasărilor turistice din valută, a dezvoltării regionale, a promovării meșteșugurilor locale etc.

Creșterea educației în rândul populației

Turismul contribuie în mare măsură la creșterea gradului de alfabetizare și educației, prin lărgirea atitudinii mentale a populației de a interacționa cu diferiți oameni cu limbi și culturi variate.

Cursului cu orientare turistică sunt furnizate de diferite școli de management hotelier, de alimentație publică, facultăți și departamente din colegii și universități, școli de design vestimentar, școli cu profil economic și de artă etc.

Turismul și încasările fiscale

Activitățile turistice sporesc veniturile din impozitări ale guvernelor statale. Bunurile și serviciile turistice includ multe tipuri de taxe și impozite. Toate încasările turistice sporesc activitățile turistice variate ale țărilor și aceste activități economice reprezintă o sursă semnificativă de venituri impozabile pentru guvernele acestor țări.

Creșterea nivelului de viață

Grație numeroaselor beneficii economice ale turismului și a creșterii lui potențiale, acesta contribuie la creșterea nivelului de viață al populației prin oferirea de locuri de muncă noi și îmbunătățite, care la rândul lor ajută la ameliorarea calității vieții.

Îmbunătățirea nivelului de sănătate și a bunăstării familiilor

Turismul contribuie la îmbunătățirea sănătății și bunăstării familiilor prin adoptarea și alinierea la standardele existente în țările avansate economic. La acesta contribuie diferite conferințe, convenții, seminare în domeniul sănătății și schimbul de vederi ai experților importanți.

Metode de evaluare a impactului social-economic:

- Analiza statistică (ocuparea forței de muncă, venituri, migrație).
- Anchete și interviuri cu localnicii.
- Observația directă asupra transformărilor în comunitate.
- Studii de caz comparative cu alte localități similare.

Analiza statistică a impactului socio-economic:

1. Ocuparea forței de muncă

Indicatori utilizați:

- Rata ocupării (numărul persoanelor angajate raportat la populația activă).
- Numărul locurilor de muncă nou create prin proiect/activitate.
- Distribuția locurilor de muncă pe sectoare (agricultură, servicii, turism, industrie).

Interpretare:

- Creșterea locurilor de muncă → impact pozitiv.
- Muncă sezonieră, precară sau nesigură → impact parțial/negativ.

2. Venituri

Indicatori utilizați:

- Venitul mediu lunar/pe gospodărie.
- Ponderea veniturilor provenite din activități noi (ex. turism, servicii conexe).
- Indicele de sărăcie (număr de persoane sub pragul de sărăcie).

Interpretare:

- Venituri în creștere → bunăstare și motivație pentru menținerea activității.
- Creșterea discrepanțelor între localnici (unii prosperă, alții nu) → dezechilibru social.

3. Migrație

Indicatori utilizați:

- Numărul persoanelor care părăsesc comunitatea (migrație externă/internă).
- Numărul celor care se stabilesc în comunitate (migrație pozitivă, atragere de populație).
- Raportul dintre migrația tinerilor și cea a vârstnicilor.

Interpretare:

- Scăderea migrației → comunitate stabilă, impact pozitiv.
- Creșterea migrației tinerilor → semnal de lipsă de oportunități.

4. Metode de prelucrare a datelor

- Serii de timp: urmărirea evoluției indicatorilor pe 5–10 ani.
- Comparare spațială: compararea cu alte comunități similare care nu au proiecte similare.
- Indicatori sintetici: rata șomajului, PIB local per capita, indicele de dezvoltare locală.

Exemplu:

			Tabelul 19
Indicatori (localitatea X)	2015	2020	2025
Rata ocupării (%)	45	52	60
Venit mediu (lei/lună)	1500	2100	2800
Migrație netă (pers.)	-120	-40	+25

Interpretare:

1. Ocuparea a crescut → proiectele economice au creat locuri de muncă.
2. Venitul mediu a crescut constant → impact pozitiv asupra bunăstării.
3. Migrația s-a transformat din pierdere netă în câștig → comunitatea devine atractivă.

Exemple/Studii de caz:

2. Republica Moldova – Migrația economică și proiectele rurale

Context: Comunitățile rurale din Moldova au fost puternic afectate de migrația externă după 2000.

Impact socio-economic:

Ocupare: scăzută în mediul rural, majoritatea locurilor de muncă fiind sezoniere sau în agricultură.

Venituri: remitențele trimise de migranți au devenit principala sursă de venit (peste 15% din PIB).

Migrație: sate întregi depopulate, dar în unele cazuri investiții în pensiuni, magazine și servicii finanțate din banii trimiși de peste hotare.

3. Grecia – Criza economică și migrația

Context: Criza din 2009–2015 a afectat grav economia Greciei.

Impact socio-economic:

Ocupare: rata șomajului a depășit 25% în 2013.

Venituri: scădere semnificativă a veniturilor gospodăriilor.

Migrație: peste 400.000 de greci (în special tineri calificați) au emigrat către Germania, Marea Britanie, SUA.

4. Spania – Turism de masă pe litoral (Costa del Sol, Insulele Baleare)

Context: Turismul de masă este principala sursă economică pentru multe comunități de coastă.

Impact socio-economic:

Ocupare: sute de mii de locuri de muncă sezoniere, dar adesea slab plătite.

Venituri: contribuție majoră la PIB-ul național (peste 12%).

Migrație: atrage forță de muncă din Africa de Nord și Europa de Est.

5. Islanda – Turism post-criză

Context: După criza financiară din 2008, Islanda a pariat pe turism.

Impact socio-economic:

Ocupare: turismul a devenit principalul sector, generând 30.000 de locuri de muncă (într-o țară cu doar 370.000 de locuitori).

Venituri: turismul aducea ~8 miliarde USD anual înainte de pandemie.

Migrație: stoparea emigrării tinerilor, atragere de lucrători străini sezonieri.

6. Costa Rica – Turismul ecologic

Context: Costa Rica a investit masiv în ecoturism (parcuri naționale, rezervații).

Impact socio-economic:

Ocupare: ~200.000 locuri de muncă directe în turism, alte sute de mii indirecte.

Venituri: turismul ecologic aduce peste 6% din PIB. Localnicii beneficiază de venituri din pensiuni și servicii.

Migrație: scăderea migrației interne, tinerii rămân în comunități pentru a lucra în turism.

Tabel comparativ – Impact socio-economic asupra comunităților locale

Țara / Regiunea	Ocupare	Venituri	Migrație	Concluzii
Costa Rica (ecoturism)	~200.000 locuri de muncă directe în turism	>6% din PIB din ecoturism	Scădere a migrației interne, tinerii rămân	Exemplu pozitiv – dezvoltare durabilă prin turism și protecția mediului
Nepal (turism montan)	Mii de ghizi și lucrători locali angajați	700 mil. USD anual din turism	Stopare parțială a depopulării satelor montane	Sprijin puternic pentru comunități, dar vulnerabil la crize și dezastre
Grecia (criză economică)	Șomaj >25% în 2013	Venituri gospodărești reduse	>400.000 emigranți (brain drain)	Impact negativ – pierdere de capital uman și destabilizare socială
Spania (turism de masă)	Sute de mii de locuri de muncă sezoniere	>12% din PIB din turism	Atragere de lucrători din Africa de Nord și Estul Europei	Creștere economică, dar dependență de turism și dezechilibre sociale
Mexic (migrație spre SUA)	Deficit de forță de muncă rurală	60 mld. USD remitențe (2022)	Migrație masivă, sate depopulate	Efect mixt – capital financiar mare, dar slăbirea comunităților locale
Islanda (turism post- criză)	~30.000 locuri de muncă în turism	~8 mld. USD anual (pre- pandemie)	Stoparea emigrării, atragere de lucrători străini	Revitalizare economică, dar creștere a costului vieții și presiune pe resurse

Anchete și interviuri cu localnicii:

- Scop: înțelegerea percepției oamenilor asupra schimbărilor din comunitate.
- Cum se aplică:
 - Se formulează chestionare cu întrebări despre locuri de muncă, venituri, costul vieții, calitatea infrastructurii, migrație, tradiții locale.
 - Se realizează interviuri semistructurate cu diferite categorii: tineri, vârstnici, antreprenori, autorități locale.
- Exemplu de întrebări:
 - „Ați observat o creștere a locurilor de muncă în localitate în ultimii 5 ani?”
 - „Cum au evoluat veniturile familiei dvs.?”
 - „Considerați că tradițiile locale sunt mai bine valorificate acum?”

Observația directă asupra transformărilor în comunitate:

- **Scop:** documentarea schimbărilor vizibile în spațiul local.
- **Cum se aplică:**
 - Notarea observațiilor pe teren (de ex. construcții noi, drumuri asfaltate, apariția pensiunilor, magazine, scăderea populației în sat).
 - Utilizarea fotografiilor comparative „înainte și după”.
 - Realizarea de hărți simple (cu QGIS/ArcMap) pentru a vizualiza modificările în infrastructură sau folosirea terenurilor.

- **Indicatori:** număr de clădiri noi, infrastructură îmbunătățită, prezența turiștilor, schimbări în utilizarea terenurilor.

Studii de caz comparative cu alte localități similare:

Scop: evidențierea diferențelor între comunități care au beneficiat de proiecte/activități și cele care nu.

Cum se aplică:

Alegerea a două localități cu caracteristici similare (dimensiune, mediu geografic, populație).

Una este supusă unei intervenții (ex. turism ecologic, exploatare minieră, investiție infrastructurală), cealaltă nu.

Compararea indicatorilor (ocupare, venituri, migrație, calitatea vieții).

Exemplu:

Sat turistic (cu pensiuni, turiști) vs. sat vecin fără turism → diferențe clare în ocupare și venituri.

Model de Chestionar – Evaluarea impactului socio-economic asupra comunității locale

Scop: identificarea percepțiilor localnicilor cu privire la schimbările economice, sociale și culturale din comunitate.

Instrucțiuni pentru respondent: Răspundeți sincer la întrebările de mai jos. Răspunsurile dvs. sunt confidențiale și vor fi folosite doar în scop educațional / de cercetare.

Secțiunea A. Date generale

1. Vârsta: ☐ <25 ☐ 25–40 ☐ 41–60 ☐ >60
2. Sex: ☐ F ☐ M
3. Ocupație: _____
4. De cât timp locuiți în această localitate? ☐ <5 ani ☐ 5–15 ani ☐ >15 ani

Secțiunea B. Ocupare și venituri

5. Ați observat creșterea numărului de locuri de muncă în comunitate în ultimii 5–10 ani?
☐ Da ☐ Nu ☐ Nu știu
6. Domeniile principale de angajare sunt:
☐ Agricultură ☐ Turism ☐ Industrie ☐ Servicii ☐ Altul _____
7. Venitul familiei dvs. în ultimii 5 ani a:
☐ Crescut semnificativ ☐ A crescut ușor ☐ A rămas neschimbat ☐ A scăzut

Secțiunea C. Migrație și demografie

8. Cunoașteți persoane din comunitatea dvs. care au plecat să muncească în alte localități/țări?
☐ Da, mulți ☐ Da, câțiva ☐ Foarte puțini ☐ Nu
9. Dacă da, cum apreciați impactul migrației asupra comunității?
☐ Negativ (sat depopulat, lipsă forță de muncă)
☐ Pozitiv (trimiteri de bani, investiții în case și afaceri)
☐ Ambele

Secțiunea D. Infrastructură și calitatea vieții

10. Au existat îmbunătățiri în infrastructura locală (drumuri, apă, internet, școli) în ultimii ani?
☐ Da, semnificative ☐ Da, moderate ☐ Nu ☐ Nu știu
11. Cum apreciați schimbările în calitatea vieții în comunitatea dvs.?
☐ S-a îmbunătățit mult ☐ S-a îmbunătățit puțin ☐ A rămas neschimbată ☐ S-a înrăutățit

Secțiunea E. Aspecte culturale și sociale

12. Credeți că activitățile economice recente au contribuit la promovarea tradițiilor și culturii locale?
☐ Da ☐ Parțial ☐ Nu
13. În ce măsură comunitatea dvs. beneficiază de vizitatori/turiști?
☐ Foarte mult ☐ Moderat ☐ Puțin ☐ Deloc

Secțiunea F. Opinia generală

14. Care considerați că sunt **cele mai mari avantaje** pentru comunitatea dvs. în ultimii ani?

15. Care sunt **cele mai mari probleme** cu care se confruntă comunitatea?

16. Ce măsuri ați recomanda pentru îmbunătățirea situației socio-economice?

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

Concept și dimensiuni

1. Ce înseamnă impact socio-economic asupra unei comunități locale?
2. Care sunt principalele dimensiuni de analiză: economice, sociale, culturale și demografice?
3. De ce este importantă evaluarea impactului socio-economic pentru dezvoltarea durabilă a unei localități?

2. Indicatori și metode

4. Ce indicatori statistici se folosesc pentru evaluarea ocupării forței de muncă?
5. Cum se pot măsura veniturile gospodăriilor într-o comunitate?
6. Ce tipuri de date pot fi utilizate pentru a analiza fenomenul migrației?
7. Care sunt avantajele și limitele anchetelor și interviurilor cu localnicii?
8. Ce informații se pot obține prin observația directă asupra comunității?
9. Cum se realizează un studiu de caz comparativ între două localități similare?

3. Exemple și interpretări

10. Dă un exemplu de impact socio-economic pozitiv al turismului asupra unei comunități.
11. Dă un exemplu de impact negativ al unei activități economice (ex. minerit, industrie) asupra comunității.
12. Cum pot remitențele migranților influența pozitiv și negativ dezvoltarea locală?

4. Analiză critică

13. De ce unele comunități pot beneficia mai mult decât altele de același tip de activitate economică? Care sunt posibilele efecte pe termen lung ale dependenței economice de un singur sector (ex. turism, agricultură)?

Subiectul 12: Soluții, măsuri de prevenire și atenuare a impactului negativ și creșterea beneficiilor.

Pentru a oferi soluții concrete de prevenire, atenuare a impactului negativ și creștere a beneficiilor, este nevoie să definim contextul la care se referă solicitarea, deoarece prevenirea și atenuarea sunt strategii generale aplicabile în diverse domenii (mediu, afaceri, sănătate, managementul riscurilor etc.). Odată specificat domeniul, se pot identifica măsuri precum: prevenirea prin planificare strategică, educație și respectarea standardelor, atenuarea prin planuri de urgență, diversificare și tehnologii de control, și creșterea beneficiilor prin inovație, optimizarea resurselor și colaborare.

Pași Generali pentru o Abordare Eficientă:

1. Definirea Contextului și a Obiectivelor:

- **Ce problemă specifică încercați să rezolvați?** (ex: poluarea unui râu, riscul de pierderi financiare, o problemă de sănătate publică)
- **Care sunt obiectivele specifice?** (ex: reducerea cu X% a poluării, creșterea profitabilității cu Y%, îmbunătățirea stării de sănătate a populației)

2. Analiza Riscurilor și a Punctelor Slabe:

- Identificarea cauzelor principale care generează impactul negativ.
- Evaluarea probabilității și a severității acestor riscuri.

3. Elaborarea Planului de Acțiune (Soluții și Măsuri):

- **Prevenire:**
 - **Reglementări și Standarde:** Implementarea și respectarea legilor și a standardelor de siguranță.
 - **Educație și Conștientizare:** Informarea publicului sau a angajaților cu privire la riscuri și bune practici.
 - **Planificare Strategică:** Anticiparea problemelor și integrarea măsurilor preventive în procesul decizional.
- **Atenuare:**
 - **Planuri de Urgență și Răspuns:** Crearea de proceduri clare pentru gestionarea evenimentelor negative atunci când acestea apar.
 - **Tehnologii de Control:** Utilizarea de soluții tehnologice pentru a minimiza efectele negative (ex: filtre de aer, sisteme de monitorizare).
 - **Diversificare:** Reducerea dependenței de o singură sursă sau soluție pentru a minimiza impactul unei eventuale defecțiuni.
- **Creșterea Beneficiilor:**
 - **Inovație:** Dezvoltarea de noi produse, servicii sau procese.
 - **Optimizarea Resurselor:** Folosirea eficientă a resurselor (financiare, umane, naturale).
 - **Colaborare:** Parteneriate cu alte entități pentru a obține avantaje reciproce.
 - **Evaluarea Performanței:** Monitorizarea continuă pentru a identifica oportunități de îmbunătățire.

4. Implementarea și Monitorizarea:

- Punerea în aplicare a măsurilor planificate.

- Monitorizarea progresului și ajustarea planului în funcție de rezultate și de schimbările din mediu.

Soluții și măsuri:

1. Prevenirea și atenuarea impactului negativ

a) În domeniul economic

- **Diversificarea economiei locale** → reducerea dependenței de un singur sector (turism, agricultură, minerit).
- **Sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri)** → încurajarea afacerilor locale pentru a menține veniturile în comunitate.
- **Formare profesională și recalificare** → pregătirea forței de muncă pentru a face față schimbărilor economice și tehnologice.

b) În domeniul social

- **Crearea de locuri de muncă decente și stabile** → reducerea muncii sezoniere și a exploatării.
- **Asigurarea accesului la servicii publice** (educație, sănătate, transport) → pentru a evita polarizarea socială.
- **Măsuri anti-migrație forțată** → sprijin pentru tinerii care doresc să rămână în comunitate.

c) În domeniul cultural și comunitar

- **Protejarea patrimoniului cultural și natural** → pentru a evita degradarea resurselor locale.
- **Reglementarea activităților economice** → norme clare pentru construcții, exploatarea resurselor și turism.
- **Consultarea comunității** → implicarea localnicilor în procesul decizional.

2. Creșterea beneficiilor pentru comunități

a) Economice

- **Investiții în infrastructură locală** (drumuri, utilități, internet) → sprijin pentru dezvoltarea afacerilor și crearea de locuri de muncă.
- **Parteneriate public–privat** → atragerea de investiții responsabile.
- **Promovarea produselor și serviciilor locale** → piețe pentru artizanat, agricultură ecologică, turism rural.

b) Sociale

- **Programe de educație și formare continuă** → creșterea calificării forței de muncă.
- **Proiecte de incluziune socială** → reducerea inegalităților, sprijin pentru grupurile vulnerabile.
- **Fonduri comunitare** → reinvestirea unei părți din profitul economic în proiecte locale (școli, centre culturale, spații verzi).

c) Culturale și comunitare

- **Evenimente și festivaluri locale** → consolidarea identității culturale și atragerea turiștilor.
- **Educație pentru dezvoltare durabilă** → conștientizarea locuitorilor și vizitatorilor.
- **Crearea de rețele și asociații comunitare** → mai multă coeziune și putere de negociere.

3. Exemple de măsuri concrete

- 🌱 **În zone turistice:** taxe de mediu și reinvestirea lor în protecția patrimoniului.
- 🚫 **În zone industriale:** tehnologii curate și compensații financiare pentru poluare.
- 🧑🌾 **În zone agricole:** susținerea agriculturii durabile și accesul la piețe echitabile.
- 👤👤👤 **În comunități afectate de migrație:** programe pentru repatrierea specialiștilor și sprijin pentru antreprenoriatul local.

Studii de caz:

Nepal – Turism montan în Himalaya

- **Impact pozitiv:** locuri de muncă pentru ghizi și cărăuși, venituri din turism (~700 milioane USD anual).
- **Impact negativ:** riscuri sezoniere, dependență de fluxul turistic, presiune asupra mediului montan.
- **Măsuri aplicate:**
 - Licențierea ghizilor și cărăușilor.
 - Stabilirea de taxe pentru intrarea în parcuri și reinvestirea lor în comunități.
- **Beneficii suplimentare:** consolidarea infrastructurii locale și oportunități educaționale.

Tabel comparativ – Impacturi și măsuri:

Tabelul 21			
Tip impact	Exemple de efecte negative	Măsuri de prevenire/atenuare	Măsuri pentru creșterea beneficiilor
Economic	Dependența de un singur sector; muncă sezonieră; scăderea veniturilor	Diversificarea economiei locale; formare profesională; sprijin pentru IMM-uri	Investiții în infrastructură; promovarea produselor și serviciilor locale; parteneriate public–privat
Social	Șomaj ridicat; migrație a tinerilor; acces limitat la servicii	Crearea de locuri de muncă stabile; programe sociale; acces la educație și sănătate	Fonduri comunitare; proiecte de incluziune socială; programe de formare continuă
Cultural / Comunitar	Pierderea tradițiilor; degradarea patrimoniului cultural și natural; slăbirea coeziunii comunitare	Protejarea patrimoniului; consultarea comunității; reglementarea activităților economice	Evenimente și festivaluri locale; educație pentru dezvoltare durabilă; rețele și asociații comunitare
Mediu / Resurse	Poluare; degradarea mediului; presiune pe resurse naturale	Tehnologii curate; taxe de mediu; reglementarea exploatării resurselor	Proiecte de turism durabil; agricultură ecologică; reinvestirea profiturilor în conservare

Tabel comparativ –Impacturi-măsuri și beneficii pe exemplul unor state:

Tabelul 22

Țara / Localitate	Impact pozitiv	Impact negativ	Măsuri aplicate	Beneficii suplimentare
Costa Rica (turism ecologic)	Creare de ~200.000 locuri de muncă; venituri >6% din PIB	Dependență parțială de turism	Regulamente stricte de protecție a parcurilor; promovarea pensiunilor și produselor locale	Educație ecologică, conștientizare a patrimoniului natural
Nepal (Himalaya, turism montan)	Locuri de muncă pentru ghizi și cărăuși; venituri ~700 mil. USD anual	Presiune asupra mediului; dependență de fluxul turistic; risc sezonă	Licențierea ghizilor; taxe de intrare în parcuri; reinvestirea în comunități	Consolidarea infrastructurii și oportunități educaționale
Spania (Costa del Sol, turism de masă)	Locuri de muncă sezoniere; venituri ridicate	Presiune asupra resurselor; creșterea prețurilor la locuințe; dependență de turism	Reglementarea construcțiilor turistice; sprijinirea afacerilor locale	Promovarea culturii locale, evenimente tradiționale
Mexic (migrație spre SUA)	Remitențe importante (~60 miliarde USD anual)	Depopulare rurală; lipsa forței de muncă	Programe pentru antreprenoriat rural; investiții în infrastructură și servicii	Îmbunătățirea locuințelor și serviciilor locale
Islanda (turism post-criză)	~30.000 locuri de muncă; stoparea emigrării tinerilor	Creșterea costului vieții; presiune asupra mediului	Taxe pentru turiști reinvestite; turism durabil; promovarea produselor locale	Revitalizarea economiei și consolidarea comunităților mici
Delta Dunării, România (ecoturism și pescuit sportiv)	Locuri de muncă în pensiuni și transport; creșterea veniturilor gospodăriilor	Sezonieritate; presiune asupra resurselor piscicole	Reglementarea activităților turistice și piscicole; reinvestirea taxelor în comunitate	Conservarea tradițiilor locale și biodiversității

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

Identificarea măsurilor preventive

- Enumerați cel puțin trei măsuri care pot preveni impactul negativ al turismului asupra mediului natural.
- Explicați cum aceste măsuri ajută comunitățile locale și ecosistemele.

Atenuarea impactului negativ

- Prezentați două exemple de acțiuni care pot reduce efectele negative ale turismului asupra

resurselor culturale și naturale.

b) Propuneți un plan simplu pentru implementarea acestor acțiuni într-o localitate turistică.

Creșterea beneficiilor

a) Identificați modalități prin care turismul poate aduce beneficii economice și sociale comunităților locale.

b) Explicați cum promovarea turismului durabil contribuie la dezvoltarea pe termen lung a unei zone turistice.

Studiu de caz

a) Alegeți o localitate sau o zonă turistică și analizați:

- Impactele negative observate;
- Măsurile preventive și de atenuare aplicate;
- Beneficiile aduse comunității și mediului.

b) Propuneți cel puțin două soluții noi care ar putea crește beneficiile și reduce impactul negativ.

Aplicație practică

a) Realizați o schemă sau un tabel care să evidențieze relația dintre tipurile de impact negativ și măsurile corespunzătoare de prevenire și atenuare.

Subiectul 13: Bune practici și studii de caz privind soluții de atenuare, prevenire a impactului turismului asupra mediului și comunității.

Turismul reprezintă astăzi una dintre cele mai dinamice industrii la nivel global, creșterile spectaculoase pe care le-a înregistrat în a doua jumătate a secolului al XX-lea și la începutul secolului al XXI-lea propulsându-l la rangul de activitate prioritară în cadrul politicilor de dezvoltare regională. Condițiile actuale în care se dezvoltă industria turistică au început să manifeste o serie de probleme. Mai mult ca niciodată în ultimele decenii au avut loc numeroase evenimente care nu numai că au schimbat afinitățile și gusturile cererii turistice, dar au determinat și oferta turistică să se concentreze pe noi strategii și tehnici de funcționare. Dezvoltarea durabilă a unei destinații turistice și a brandului acesteia face parte din dezvoltarea economică a societății, care este de fapt scopul de bază al tuturor țărilor cărora le pasă de viitorul lor și de locul lor în sistemul global. Dezvoltarea durabilă nu presupune doar protejarea mediului, ci și o dezvoltare economică adecvată, securitate socială și, de asemenea, un stil de viață sănătos.

În ultimele decenii, dezvoltarea turismului extensiv și necontrolat este însoțită de multe implicații nedorite de mediu, sociale și culturale care impugn necesitatea ca turismul să fie abordat din perspectiva dezvoltării durabile. Cercetările privind impactul turismului asupra mediului se bazează pe perspectivele referitoare la inventarierea resurselor naturale utilizate de turism pentru scopuri mai mult sau mai puțin conectate cu experiența turistică în sine, dar și perspective ce vizează aprecierea transformărilor provocate de industria turistică asupra mediului. Dacă punem în balanță mulțimea de efecte pe care turismul le poate avea asupra dezvoltării unui teritoriu, putem conchide că o relație eficientă între destinațiile turistice și durabilitate este creată atunci când sunt maximizate beneficiile economice ale turismului pe plan local, dar numai concomitent cu protejarea și conservarea mediului natural și creșterea nivelului de trai și a bunăstării comunităților locale. În condițiile dezvoltării activităților turistice într-un ritm rapid, fenomenul de impact negativ poate fi exprimat prin:

- tendința de extindere a structurilor și serviciilor turistice, în loc de utilizare complexă a dotărilor existente;
- creșterea gradului de urbanizare a localităților;
- aflusul extins de turiști conduce la suprasaturarea infrastructurilor turistice existente și iversificarea formelor de poluare.

Principalele aspecte asupra cărora trebuie să se concentreze turismul european în vederea atingerii durabilității se află:

- mediul natural și schimbările climatice;
- schimbările tehnologice;
- tendințele pieței;
- aspectele politice, economice și sociale.

În acest context, au fost elaborate opt provocări pentru turismul durabil european:

1. Reducerea sezonality;
2. Impactul transportului turistic;
3. Îmbunătățirea calității forței de muncă;
4. Îmbunătățirea prosperității comunităților locale și a calității vieții;
5. Minimizarea utilizării resurselor și a producerii deșeurilor;
6. Conservarea patrimoniului natural și cultural;
7. Accesul populației de toate nivelurile la turism;
8. Utilizarea turismului ca instrument al dezvoltării durabile.

Turiștii ar trebui să fie conștienți de impactul pe care îl au vizitele și activitățile pe care le desfășoară asupra destinației turistice. Aceștia trebuie să învețe să accepte responsabilitatea pe care o au în ceea ce privește asigurarea durabilității. Responsabilitățile turiștilor **vizează**:

- utilizarea unor mijloace de transport durabile;
- reducerea consumului de energie și apă la locul de destinație;
- utilizarea unor produse reciclabile;
- colectarea de informații privind destinația, anterior călătoriei;
- respectarea naturii, culturii și valorilor și tradițiilor locale;
- susținerea economiei locale prin achiziționarea de produse locale;
- participarea la proiectele de conservarea a naturii și a patrimoniului cultural etc.;

Facilitățile de recreere apar de obicei în jurul zonelor de apă care permit campingul, unde se află cafenelele, restaurantele, facilitățile sportive și alte tipuri de activități de agrement. Impactul tipic al activităților recreative asupra naturii și ecosistemelor include eroziunea și compactarea solului, deteriorarea vegetației, perturbarea faunei sălbatice, poluarea apei, frecvența crescută a incendiilor, vandalismul și zgomotul.

Bune practice de organizare a unui picnic, cu un impact cât mai mic asupra naturii și a mediului:

1. **Folosii vase reutilizabile:** Pentru a evita gunoiul de plastic în locurile pentru picnic, luați cu voi pachete de farfurii reutilizabile, seturi de tacâmuri și pahare de băut. Pentru picnicuri regulate sau repetate, achiziționați un set de mese de picnic și vase care pot fi refolosite.
2. **Optați pentru produse locale și sezoniere:** este bine să dați preferință acestora. Acest lucru oferă sprijin producătorilor locali, protejează mediul înconjurător, prin reducerea costurilor de transport, care consumă o cantitate imensă de resurse și emit substanțe periculoase în atmosferă. În plus, este recomandabil să împachetați produsele alimentare achiziționate din supermarket în propriile containere și pungi refolosibile. Mai mult de atât, înlocuiți băuturile carbogazoase cu limonade de casă și păstrați-le în ulcioare refolosibile. Apa ar fi mai bine depozitată sau transportată în recipiente de sticlă sau metal.

3. Compostați resturile alimentare: În loc să aruncați resturile alimentare, folosiți-le pentru a produce compost când vă întoarceți acasă sau chiar acolo, pe loc, îngropându-le în natură. De la coji de legume la resturi de fructe și pungi de ceai, adunați-le într-o groapă nu prea adâncă sau o grămadă și acoperiți-le cu sol.

Măsurile de gestionare pentru abordarea potențialului de contaminare biologică și chimică crescută în regiunea campingului și a drumețiilor ar putea **include**:

- crearea unor instalații adecvate și sensibilizarea vizitatorilor cu privire la eliminarea adecvată a deșeurilor;
- identificarea și reabilitarea celor mai contaminate zone;
- furnizarea de sisteme de management eficiente pentru protecția și utilizarea resurselor de apă, inclusiv controlul poluării;
- conducerea studiului de laborator al nămolului și determinarea posibilităților de utilizare a nămolului în agricultură, ca mijloc de reabilitare a râurilor mici, a izvoarelor, precum și a zonelor de coastă;
- interzicerea deversării apelor uzate brute și insuficient tratate în apă, pentru a îmbunătăți condițiile sanitare și igienice, precum și funcționarea sistemelor de drenaj;
- îmbunătățirea gestionării finanțărilor destinate naturii și mediului;
- aplicarea strictă a legislației de mediu de către instituțiile responsabile și cetățeni;
- campanii de curățare a malurilor râului;
- interzicerea imediată a spălării mașinilor în râu, a exploatării forestiere, aprinderea focului de-a lungul malurilor râului;
- creșterea penalităților pentru poluarea malurilor și râurilor;
- înțelegerea valorii naturii ca parte semnificativă a culturii și bunăstării oamenilor.

Pentru a reduce la minimum degradarea mediului asociată cu turismul și recreerea ar fi nevoie de:

- zonarea adecvată a utilizării terenului;
- reglementarea și supravegherea accesului și a activităților;
- protecția fizică directă a anumitor zone; și educația atât la fața locului, cât și în alte zone. În plus, este important să se ofere stimulente pentru a încuraja tipurile de recreere cu impact redus, cum ar fi:
 - activitățile de călătorie contemplative, naturaliste și în natură;
 - descurajarea tipurilor de recreere cu impact ridicat, cum ar fi activitățile sportive și sociale, utilizarea vehiculelor cu motor și cazarea care implică case și construcții ingineresti.

Deșeurile din plastic depozitate într-un fel sau altul în mod ilegal- împreună cu scurgerile provocate de precipitații intense, eroziuni sau deșeurile direct aruncate pe malul râului, ajung în cele din urmă în fluvii și lacuri (**Figura 12**), deteriorând calitatea apei și punând în pericol viața umană și a ecosistemelor acvatice.

Figura 12. Sursa: <https://www.ecocontact.md/> Poluarea apelor de vizitatori.

Marea Insulă de Gunoaie din Pacific – de trei ori mai mare decât Franța, este o amprentă terifiantă de poluare a umanității (<https://theoceancleanup.com/>). Această insulă plutitoare de gunoi este cea mai mare din cele cinci care acoperă Oceanul și, deși locația și forma sa sunt într-o continuă schimbare datorită variabilităților sezoniere și interanuale ale vânturilor și curenților, este considerată, în general, situată undeva la jumătatea distanței dintre Hawaii și coasta de vest a Americii. Masa plasticului din această insulă a fost estimată la aproximativ 80 000 de tone, echivalentă cu cea a 500 de jeturi Jumbo. S-a estimat că un total de 1,8 trilioane de bucăți de plastic plutesc în această insulă - un număr de plastic echivalent cu 250 de bucăți de resturi pentru fiecare om din lume.

Gestionarea durabilă a deșeurilor este un concept cheie al economiei circulare și oferă multe oportunități:

1. ***Potențial economic:*** gestionarea deșeurilor implică colectarea, sortarea, tratarea, reciclarea și, atunci când este facilitat în mod corespunzător, furnizarea unei surse de energie și resurse. Prin urmare, are un potențial economic imens care trebuie valorificat de entitățile publice și private.
2. ***Potențial Social:*** Pe lângă crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea gestionării deșeurilor duce la o mai bună calitate a vieții pentru populațiile locale, prin îmbunătățirea condițiilor de igienă și reducerea riscurilor pentru sănătate legate de deversarea ilegală și colectarea necorespunzătoare a deșeurilor.
3. ***Potențial de Mediu:*** Principalul avantaj al gestionării durabile a deșeurilor este reducerea impactului asupra mediului, prin îmbunătățirea calității aerului și a apei și contribuția la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. În plus, reducerea risipei de produse alimentare contribuie, de asemenea, la reducerea costurilor de mediu prin evitarea producerii mai multor alimente.

Gestionarea durabilă a deșeurilor evidențiază și responsabilitatea personală a cetățenilor în calitate de consumatori pentru a controla și minimiza deșeurile:

1. Consumatorii sunt sfătuiți să planifice și să achiziționeze produse din materiale reutilizate, reciclate sau gestionate în mod durabil, non-toxice pentru a fi durabile, reparabile, reutilizabile, complet reciclabile sau compostabile și ușor de dezamblat. Este esențial ca un consumator să fie bine informat pentru a putea lua decizii care să descurajeze sistemele ce promovează consumul inutil.

2. Creșterea gradului de conștientizare a consumatorilor cu privire la responsabilitatea acestora de a reduce la minimum producția de deșeuri prin planificarea cu atenție a consumului și a achiziționării de produse perisabile pentru a reduce la minim aruncările aruncate din cauza deteriorării și neconsumului; să faciliteze minimizarea amprente ecologice necesare pentru produs, utilizarea produsului și furnizarea de servicii, consumând în același timp produse și materiale sezoniere și produse la nivel local; pentru a minimiza cantitatea și toxicitatea utilizării materialelor; pentru a alege produse care sunt realizate din materiale care pot fi reciclate cu ușurință și continuu.
3. Alegerea reutilizării este, de asemenea, legată de responsabilitatea personală a consumatorului de a maximiza refolosirea materialelor și produselor; să întrețină, să repare sau să recondiționeze pentru a păstra valoarea, utilitatea și funcția lucrurilor; prin refacerea cu piese dezasamblate, demontarea și păstrarea pieselor „de schimb” pentru reparații și menținerea lucrurilor care mai pot fi utilizate, găsirea unor utilizări alternative a produselor.
4. Reciclarea și compostarea ar putea fi foarte eficiente în gospodării și comunități prin sprijinirea și extinderea sistemelor pentru a păstra materialele în ciclul lor original de produse și pentru a proteja întreaga utilitate a materialelor; prin compostare cât mai aproape de unde se generează acestea; prin sprijinirea piețelor locale reziliente și a utilizărilor materialele colectate ori de câte ori este posibil.
5. Ca cetățeni responsabili într-o societate democratică, este responsabilitatea tuturor să nu sprijine politicile și sistemele care încurajează eliminarea distructivă a substanțelor organice și / sau distrugerea materialelor reciclabile; neadmiterea reziduurilor toxice în produsele de consum sau materialele de construcție; campanii privind aplicarea strictă a legislației de gestionare a apei și sprijinirea implementării celor mai bune practici pentru gestionarea durabilă a deșeurilor.

Soluții durabile de gestionare a deșeurilor:

SbN (soluții bazate pe natură) este un concept nou aplicat de diferite organizații incl. Comisia Europeană, ONU, precum și altele.

SbN este un termen umbrelă pentru abordările la nivel de ecosistem, care sunt determinate de contexte naturale și culturale specifice unei zone anumite, includ cunoștințe tradiționale, locale și științifice pentru a se încadra în normele (și principiile) de conservare a naturii. Abordarea SbN poate fi implementată de una singură sau într-o manieră integrată cu alte soluții pentru a aborda provocările societale (de exemplu, soluții tehnologice și ingineresti) pentru a produce beneficii sociale într-un mod corect și echitabil, într-un mod care promovează transparența și participarea largă. NbS sunt o parte integrantă a proiectării generale a politicilor și măsurilor sau acțiunilor, care abordează o provocare specifică la scară peisagistică menite să mențină diversitatea biologică și culturală și capacitatea ecosistemelor de a evolua în timp.

Rolul fundamental al ecosistemelor de a sprijini bunăstarea umană este piatra de temelie a credințelor popoarelor indigene și a sistemelor tradiționale de cunoaștere. *Toaleta arborloo* este o ilustrare clară a acestui lucru. Un arborloo este o toaletă uscată care permite compostarea. Funcționează alternând poziția plăcii și suprastructurii amplasate deasupra unei gropi puțin adânci. Groapa se construiește mult deasupra pânzei freatice pentru a nu contamina apele subterane. Fecalele, urina, hârtia, frunzele, alte materiale pentru ștergere, precum și apa de spălare anală pot să fie depozitate în groapă. După fiecare utilizare, se adaugă un căuș de sol pentru a diminua mirosul și reduce înmulțirea muștelor. Când groapa este aproape plină, depozitul și placa sunt mutate deasupra unei alte gropi noi-săpate, iar vechea groapă se acoperă cu pământul din noua groapă și lăsată să se composteze. În vechea groapă se va planta un pom fructifer sau altă vegetație utilă.

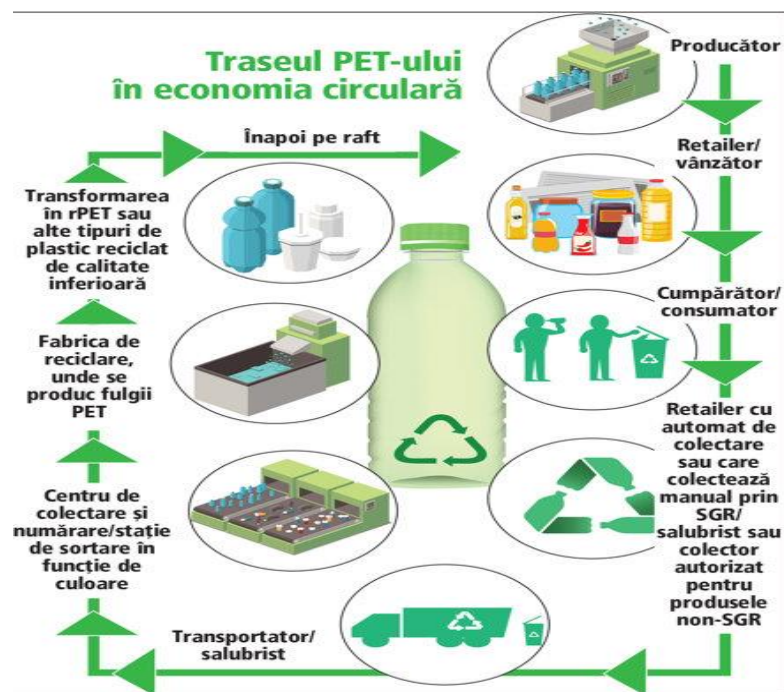

Figura 12. Sursa: Ziarul Financiar.Traseul plasticului în economia circulară

Motive pentru reciclare

- Degradarea plasticului durează peste 500 de ani.
- Plasticul este fabricat din petrol, benzină și cărbune. În prezent există aproximativ 40 de tipuri de plastic, fiecare cu compoziție și proprietăți chimice diferite.
- Plasticul este fabricat din resurse naturale neregenerabile care nu pot fi înlocuite atunci când sunt epuizate.
- Produsele fabricate din plastic reciclat au un cost de fabricație mai mic decât cele fabricate din materii prime.
- Reciclarea unei sticle de plastic economisește suficientă energie pentru a acționa un bec de 60 W timp de 6 ore.
- Reciclarea elimină parțial poluarea și conservă resursele naturale. Analize detaliate au arătat că beneficiile reciclării pentru mediu sunt mult mai eficiente decât orice altă acțiune de protecție a mediului.
- Reciclarea conservă energia. Este nevoie de mult mai puțină energie pentru a transforma materialele reciclate în produse noi, comparativ cu producția inițială cu materii prime.

Reciclând o tonă de materiale într-un program de reciclare obișnuit, economisiți cel puțin 187 USD economisind la electricitate, petrol, gaz și cărbune, chiar dacă ținem cont de consum, datorită colectării și transportului de materiale.

- Reciclarea elimină costurile de depozitare sau incinerare a deșeurilor. Costurile de reciclare sunt parțial amortizate prin evitarea costurilor de depozitare sau incinerare și prin vânzarea materialelor rezultate. Prețurile de depozitare variază foarte mult în funcție de zonă, iar piața materialelor reciclate este în plină expansiune.
- Programele de reciclare concepute corect și implementate complet pot fi pe deplin competitive cu depozitarea deșeurilor sau cu incinerarea. În prezent sunt disponibile numeroase tehnici de eficiență a reciclării, dintre care unele sunt testate și implementate.
- Reciclarea creează noi locuri de muncă și crește competitivitatea industriei. Reciclarea oferă industriei resurse mai ieftine, beneficii economice pe termen lung care se traduc în valoare pentru consumatorii care cheltuiesc mai puțin pe produse și ambalaje.

Reutilizarea deșeurilor de sticlă

Un alt material rezidual care stârnește imaginația multor persoane este sticla, în special recipientele de sticlă (**Figura 13**). Recipientele de sticlă sunt utilizate pentru diverse proiecte inspirate pentru exterior și interior din întreaga lume.

Figura 13. Sursa: <https://ro.pinterest.com/anamariasabadus/reciclate-sticle-borcane/>
Reutilizarea deșeurilor din sticlă.

Bune practici în turismul sustenabil:

1. Utilizarea energiei regenerabile și eficientizarea consumului de apă

La Ayla Oasis din Iordania, s-a implementat un sistem de panouri solare de 3,2 MW pentru a alimenta dezvoltările noi, reducând consumul de apă și energie. De asemenea, se utilizează plante native pentru irigare și sisteme inteligente de gestionare a apei.

2. Reducerea plasticului de unică folosință și promovarea transportului sustenabil

În diverse destinații, se promovează utilizarea de alternative la plastic, cum ar fi sticlă, lemn și bambus, și se încurajează transportul sustenabil, cum ar fi bicicletele și transportul public. [Sea Going Green](#).

3. Certificarea ecologică a unităților de cazare

Hotelurile ecologice adoptă practici precum utilizarea energiei regenerabile, reciclarea și servirea alimentelor locale și organice. Acestea sunt certificate de organizații independente pentru a asigura conformitatea cu standardele de mediu.

Studii de caz:

1. Welcomgroup Bay Island Hotel, India

Acest hotel a implementat strategia „4R” (Reduce, Reuse, Recycle, Rethink) pentru a minimiza impactul asupra mediului, concentrându-se pe reducerea consumului de resurse și reciclarea materialelor. sustainabletourism.net

2. Cinque Terre, Italia

Parcul Național Cinque Terre a introdus „Marchio di Qualità Ambientale” (Marca de Calitate Ambientală), un program voluntar pentru afaceri turistice care promovează practici sustenabile, cum ar fi gestionarea eficientă a resurselor și protecția mediului.

3. Community Baboon Sanctuary, Belize

Această inițiativă comunitară protejează maimuțele howler din Belize prin gestionarea voluntară a terenurilor private, combinând conservarea biodiversității cu dezvoltarea turismului ecologic și educațional.

Măsuri de prevenire la nivel de infrastructură și planificare:

- **Planificarea durabilă a zonelor turistice** – stabilirea unor limite clare de dezvoltare și zonare pentru a proteja ecosistemele fragile.
- **Limitarea capacității de vizitare** (număr maxim de turiști/zi în parcuri naturale, rezervații sau obiective culturale).
- **Construirea de infrastructuri ecologice** – hoteluri verzi, campinguri prietenoase cu mediul, folosirea materialelor locale și sustenabile.
- **Gestionarea corectă a apelor uzate și deșeurilor** – instalații de epurare și colectare selectivă.

Măsuri privind reducerea poluării și a deșeurilor

- Interzicerea sau limitarea plasticului de unică folosință în destinațiile turistice.
- Implementarea de sisteme de reciclare și promovarea ambalajelor reutilizabile.
- Zone speciale pentru colectarea deșeurilor pe trasee montane și plaje.

Măsuri pentru conservarea naturii

- Crearea de trasee marcate și pasarele pentru a evita distrugerea vegetației și eroziunea solului.
- Protejarea habitatelor naturale prin delimitarea zonelor interzise turiștilor.
- Interzicerea campării și focului de tabără în zone sensibile ecologic.

Măsuri legate de mobilitate și transport

- Promovarea transportului public, bicicletelor și mersului pe jos în locul transportului auto individual.
- Utilizarea vehiculelor electrice sau hibride în destinațiile turistice.
- Crearea de parcări la intrarea în zone protejate și restricționarea accesului auto în interior.

Măsuri educaționale și de conștientizare

- Campanii de informare pentru turiști despre reguli de comportament responsabil (nu hrăni animalele, nu rupe plantele, nu lăsa deșeuri).
- Etichetarea și certificarea ecologică a unităților turistice (eco-hoteluri, pensiuni verzi).
- Implicarea comunităților locale în promovarea și respectarea turismului durabil.

Exemple, măsuri de prevenire a impactului turismului asupra mediului și comunității:

I. Natură și biodiversitate

- **Parcul Național Retezat (România)** – accesul turiștilor este permis doar pe trasee marcate; camparea este interzisă în zonele alpine sensibile pentru a proteja vegetația rară.
- **Delta Dunării** – se aplică cote de vizitare și restricții pentru ambarcațiuni cu motor, pentru a preveni poluarea apelor și deranjarea faunei.

II. Zone de coastă și plaje

- **Plajele „Blue Flag” (Marea Neagră, Grecia, Spania)** – certificarea internațională se acordă doar dacă există puncte de colectare selectivă a deșeurilor, apă curată și măsuri de educație ecologică pentru turiști.
- **Insulele Baleare (Spania)** – s-au introdus taxe ecologice pentru turiști, folosite la proiecte de conservare a mediului.

III. Munți și trasee turistice

- **Alpii Elvețieni** – s-au construit pasarele din lemn în zone fragile pentru a preveni eroziunea solului.
- **Munții Bucegi (România)** – interzicerea accesului motorizat (ATV, jeep) pe traseele montane, pentru a reduce eroziunea și poluarea fonică.

IV. Unități de cazare și infrastructură

- **Eco-hotelurile din Austria și Germania** – utilizează energie solară, sisteme de economisire a apei și oferă turiștilor produse alimentare locale și bio.
- **Hotelurile din Costa Rica** – participă la programul CST (Certification for Sustainable Tourism), care monitorizează consumul de resurse și impactul asupra comunităților locale.

V. Patrimoniul cultural și comunități

- **Machu Picchu (Peru)** – numărul zilnic de turiști este limitat, iar accesul se face pe trasee prestabilite pentru a evita deteriorarea sitului.
- **Satele tradiționale din Maramureș (România)** – se promovează turismul rural responsabil, prin cazare la gospodării locale, păstrarea tradițiilor și evitarea construirii de pensiuni masive.

Tabelul 23

Tip de impact posibil	Exemplu concret	Măsură preventivă
Degradarea solului și a vegetației	călcatul vegetației rare pe trasee montane	Amenajarea de poteci și pasarele; limitarea accesului în zone sensibile
Poluarea apelor	deversarea apelor uzate din unități turistice	Instalarea de stații de epurare; monitorizarea calității apei

Tip de impact posibil	Exemplu concret	Măsură preventivă
Poluarea aerului	trafic auto intens spre obiective turistice	Promovarea transportului public, bicicletelor, vehiculelor electrice
Poluarea vizuală	construcții masive în zone naturale protejate	Planificare urbanistică durabilă; restricții de construire în arii protejate
Deșeuri solide	plastic aruncat pe plaje și trasee	Interzicerea plasticului de unică folosință; puncte de colectare selectivă
Deranjarea faunei	hrănirea animalelor sălbatice de către turiști	Campanii de informare și reguli stricte de vizitare
Consum excesiv de resurse	folosirea intensă a apei și energiei în hoteluri	Implementarea sistemelor de economisire a apei și energiei; folosirea energiei regenerabile
Distrugerea patrimoniului cultural	zgârieturi sau vandalism la monumente	Supraveghere video; limitarea accesului și ghidaj obligatoriu

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

1. Definire și înțelegere

- Ce înseamnă bune practici în contextul turismului durabil?
- Care este diferența dintre măsuri de prevenire și măsuri de atenuare a impactului turismului?

2. Exemple concrete

- Prezentați un exemplu de destinație unde s-au aplicat măsuri de prevenire a poluării mediului prin turism.
- Oferiți un exemplu de comunitate locală care a beneficiat de pe urma turismului ecologic.

3. Analiză critică

- De ce este importantă implicarea comunităților locale în aplicarea soluțiilor de atenuare a impactului turismului?
- Care sunt avantajele și limitele certificării ecologice a unităților turistice (eco-hoteluri, pensiuni verzi)?

4. Studii de caz

- Analizați un caz concret (ex.: Delta Dunării, Machu Picchu, Cinque Terre) și identificați:
 - a) Problemele majore cauzate de turism;
 - b) Soluțiile adoptate;
 - c) Rezultatele obținute.

5. Comparație și aplicabilitate

- Comparați două exemple de bune practici din zone diferite ale lumii. Ce elemente comune observați?
- Cum pot fi adaptate aceste practici la realitățile locale din România/Republica Moldova?

6. Reflecție personală

- Dacă ați fi managerul unei zone turistice, ce trei măsuri preventive ați implementa pentru a proteja mediul și comunitatea?

- Cum ați convinge turiștii să respecte regulile ecoturismului?

Subiectul 14: Principii generale de planificare a turismului verde.

Dezvoltarea sustenabilă este preocuparea cea mai importantă a tuturor locuitorilor de pe Pământ, indiferent de țară, gen, rasă, origine etnică, pătură socială, etc. Rolul turismului verde în dezvoltarea durabilă este unul esențial. Calitatea este considerată a fi factorul definitoriu și indispensabil al turismului sustenabil. Nu putem obține sustenabilitate în turism, fără a atribui calitate serviciilor prestate, produselor turistice, în particular și destinațiilor turistice, în general.

Dar cum poate fi asigurată calitatea în turism?

Una dintre modalitățile de asigurare a calității serviciilor prestate, inclusiv în domeniul turismului, sunt standardele și principiile. Standardele de calitate în turism se situează pe același palier cu un sistem de valori dictat de fiecare instituție în parte, fiind aplicate pentru toate nivelurile structurale și organizatorice.

Pentru monitorizarea efectelor și nivelului dezvoltării durabile a turismului din punct de vedere cantitativ se analizează următorii factori:

- nivelul turismului, reflectat atât de cererea cât și de oferta turistică;
- stadiul mediului înconjurător și al comunității locale;
- profilul și nivelul de satisfacție al turiștilor;
- performanțele firmelor implicate.

În Bulgaria există o lege care permite păstrarea de către municipalitate a veniturilor obținute din colectarea taxelor locale pentru a le folosi în scopul îmbunătățirii infrastructurii. De asemenea, întreprinderile ecoturistice sunt susținute prin capitalul colectat prin taxele de poluare și consum de combustibil. Totodată s-a hotărât la nivel național nu doar integrarea ecoturismului în strategiile asociațiilor regionale de turism, ci și dezvoltarea unei strategii de dezvoltare a ecoturismului în paralel cu implementarea unor planuri concrete de acțiune.

Un studiu realizat de Booking.com în domeniul durabilității arată că turismul mai durabil continuă să fie în topul priorităților pentru călătorii din toată lumea.

- 74% dintre călători consideră că oamenii trebuie să acționeze acum și să facă alegeri mai durabile pentru a salva planeta pentru generațiile viitoare.
- Mai mult, 74% doresc, de asemenea, ca firmele de turism să ofere opțiuni de turism durabil.
- 65% au declarat că ar prefera să se cazeze la o anumită proprietate dacă ar ști că aceasta are o certificare sau o etichetă de durabilitate.

Dezvoltarea durabilă a turismului verde, prin formele sale practice favorizează parteneriatul și cooperarea dintre operatori și consumatori și promovează interesul general pe termen lung, dincolo de cel particular, imediat. Responsabilitatea implementării politicilor din domeniul turismului verde aparține în aceeași măsură și sectorului public și a celui privat.

Implicarea sectorului public presupune planificarea, cercetarea, implementarea scenariilor, infrastructura generală, aspecte administrative, standarde de mediu, seminare informative, asigurarea

securității publice și de sănătate. Sectorul privat este responsabil de infrastructura specifică, servicii turistice, întreprinderi comerciale, promovarea prin diverse activități de marketing. Turismul este identificat unul dintre cele zece sectoare economice menționate în Raportul UNEP privind economia verde⁷ a cărei ecologizare ar putea contribui la creșterea prosperității, crearea de noi locuri de muncă și reducerea sărăciei. În același timp, se înregistrează și o creștere a cererii pentru ofertele turistice ce promovează turismul verde.

Principiile care stau la baza dezvoltării unei destinații turistice verzi :

Gândește global, acționează local, ceea ce presupune ca strategiile de dezvoltare locale trebuie să se bazeze pe valorificarea potențialului turistic local, cu setarea de indicatori țintă ce răspund la necesitățile locale;

Economie locală puternică, principiu care se orientează spre o cooperare durabilă dintre comunitatea locală, agenții economici locali și Administrația Publică Locală;

Transparență, principiu care are la bază diseminarea informației despre ceea ce se dezvoltă în localitate/destinație, accesul publicului la informații, promovarea imaginii destinației.

Principiile generale care stau la baza dezvoltării turismului durabil/ turismului verde sunt:

- Principiul „poluatorul plătește” reprezintă principiul clasic pentru oricare formă a turismului durabil, inclusiv a turismului verde;
- Principiul precauției în luarea deciziei, ceea ce ar însemna ca prestatorii de servicii turistice în procesul de inițiere a unei afaceri trebuie să identifice acel echilibru dintre valorificarea mediului natural, implicarea comunității locale, dar și aducerea de beneficii economice;
- Principiul prevenirii riscurilor ecologice (producerea unor efecte negative asupra mediului) și a producerii daunelor prin analiza cost –efect, în special în ariile naturale protejate;
- Principiul conservării biodiversității și a habitatului lor specific – fiecare actor – cheie implicat direct sau indirect în activitatea turistică trebuie să includă și măsuri de conservare a biodiversității, mai ales în cazul în care sunt identificate anumite specii care sunt incluse în Cartea Roșie;
- Principiul creării unui sistem de monitorizare integrat a mediului (supraveghere, prognoză, avertizare și intervenție) care ar permite întreprinderea de măsuri sau stoparea unei activități turistice în cazul în care anumite elemente ale mediului sunt în pericol;
- Principiul utilizării durabile a resurselor existente prin valorificarea treptată, pe zone, a destinației turistice și includerii acestora în circuite turistice cu flux de vizitatori monitorizați;
- Principiul implicării reprezentanților societății civile (comunitatea locală, ONG-uri) la elaborarea și implementarea planurilor de dezvoltare;
- Principiul colaborării internaționale pentru asigurarea protecției mediului, mai ales în cazul ariilor naturale protejate cu statut internațional precum ar fi zonele umede Ramsar, dar și rezervațiile biosferei.

Principiile specifice care stau la baza dezvoltării turismului verde sunt:

- Minimizarea impactului negativ asupra naturii și culturii, impact ce ar putea distruge destinația turistică;
- Educarea turistului cu privire la importanța conservării mediului natural;
- Sublinierea importanței unor operatori responsabili, care să coopereze cu populația și cu autoritățile locale, în vederea satisfacerii nevoilor comunității;
- Furnizarea de fonduri pentru conservare și pentru managementul ariilor naturale protejate;

- Accentuarea necesității unei zonări turistice regionale și a planificării fluxurilor de turiști pentru regiunile sau ariile naturale ce vor deveni destinații turistice verzi (sau ecoturistice);
- Necesitatea utilizării studiilor sociale și de mediu, precum și a unor programe de monitorizare pe termen lung, pentru evaluarea și minimizarea impactului;
- Lupta pentru maximizarea beneficiilor economice ale țării gazdă, ale comunităților și firmelor locale și mai ales ale locuitorilor din zona ariilor naturale (inclusiv a ariilor protejate);
- Asigurarea unei dezvoltări a turismului care nu depășește o anumită limită a schimbării din punct de vedere social și al mediului, limită determinată de cercetători în colaborare cu rezidenții;
- Utilizarea unei infrastructuri dezvoltate în armonie cu mediul natural și cultural, minimizând utilizarea combustibililor fosili și conservând vegetația și fauna locală.

Principii generale de planificare a turismului verde:

1. Sustenabilitatea

- Dezvoltarea turismului trebuie să se facă fără a compromite resursele naturale și culturale pentru generațiile viitoare.
- Se urmărește echilibrul între mediul natural, comunitate și economie.

2. Protecția mediului

- Conservarea biodiversității și a ecosistemelor fragile.
- Limitarea poluării (aer, apă, sol, zgomot, vizuală) și gestionarea eficientă a resurselor.

3. Planificare integrată și zonare

- Stabilirea unor limite de capacitate turistică (câți turiști pot vizita o zonă fără degradarea mediului).
- Zonarea teritoriului în funcție de sensibilitatea mediului și de tipurile de activități permise.

4. Implicarea comunității locale

- Consultarea și participarea locuitorilor în procesul decizional.
- Crearea de beneficii directe pentru comunitate (locuri de muncă, venituri, promovarea tradițiilor).

5. Educația și conștientizarea turiștilor

- Informarea vizitatorilor despre reguli de comportament responsabil.
- Promovarea valorilor ecoturismului: respect pentru natură, cultură și oameni.

6. Diversificarea activităților turistice

- Dezvoltarea unor forme de turism cu impact redus: drumeții, cicloturism, observarea faunei și florei, turism cultural.
- Evitarea concentrării excesive pe turism de masă în zone fragile.

7. Infrastructură ecologică

- Construirea de unități de cazare și agrement care respectă standardele verzi (eco-hoteluri, pensiuni prietenoase cu mediul).
- Utilizarea energiei regenerabile și a tehnologiilor de reducere a consumului de apă și energie.

8. Monitorizare și evaluare permanentă

- Stabilirea unor indicatori de performanță (calitatea apei, nivelul de poluare, numărul de vizitatori).
- Ajustarea strategiilor de planificare în funcție de rezultate.

✓ **Ideea centrală:** Turismul verde se planifică pe baza **echilibrului între protecția mediului, beneficiile pentru comunitate și satisfacția turiștilor**, urmărind durabilitatea pe termen lung.

Descriere generală a planificării turismului verde:

1. *Sustenabilitatea ca fundament*

Turismul verde se bazează pe conceptul de dezvoltare durabilă: satisfacerea nevoilor actuale fără a compromite posibilitățile generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. Planificarea trebuie să integreze dimensiunea **ecologică**, **economică** și **socială**, astfel încât să existe echilibru între conservarea mediului și beneficiile pentru comunități.

2. *Protecția și conservarea mediului*

Orice formă de turism verde trebuie să pornească de la protejarea resurselor naturale și a biodiversității. Acest principiu presupune:

- reducerea poluării (aer, apă, sol, zgomot);
- gestionarea eficientă a deșeurilor și a apelor uzate;
- protejarea ecosistemelor fragile (arii protejate, habitate rare). Scopul este ca mediul să nu fie doar un decor pentru turism, ci o resursă vitală ce trebuie menținută în stare bună.

3. *Planificare integrată și zonare turistică*

Planificarea turismului verde implică o **abordare teritorială** clară:

- identificarea zonelor cu potențial turistic;
- delimitarea celor care pot suporta vizite și a celor unde accesul trebuie restricționat;
- stabilirea „capacității de suport” (numărul maxim de turiști pe care o zonă îl poate primi fără a suferi degradări). Astfel se evită turismul de masă necontrolat, care adesea dăunează mediului.

4. *Implicarea comunității locale*

Turismul verde nu se rezumă la protecția naturii, ci include și dimensiunea **socială**. Comunitățile locale trebuie să participe la procesul decizional și să beneficieze direct din activitățile turistice: locuri de muncă, venituri suplimentare, valorificarea tradițiilor și produselor locale. În lipsa implicării lor, există riscul ca turismul să fie perceput ca o presiune și nu ca o oportunitate.

5. *Educația și conștientizarea turiștilor*

Planificarea turismului verde include și **comportamentul vizitatorilor**. Este esențial ca turiștii să fie informați cu privire la:

- reguli de vizitare (nu rupe plante, nu hrăni animalele, nu lăsa deșeuri);
- importanța conservării patrimoniului cultural și natural;
- valorile ecoturismului, care pun accent pe respect și responsabilitate. Educația turistică are efect preventiv și reduce impactul negativ.

6. *Diversificarea activităților turistice*

Pentru a evita supraîncărcarea anumitor obiective, planificarea turismului verde încurajează diversificarea activităților: drumeții, cicloturism, observarea păsărilor, agroturism, turism cultural. Acest lucru reduce presiunea asupra unui singur tip de resursă și extinde beneficiile economice la nivel regional.

7. Infrastructura prietenoasă cu mediul

Construcțiile turistice trebuie realizate pe principii ecologice:

- folosirea materialelor locale și sustenabile;
 - integrarea armonioasă în peisaj;
 - utilizarea energiei regenerabile (solară, eoliană, hidro);
 - reducerea consumului de apă prin tehnologii eficiente.
- Astfel, infrastructura nu doar deservește turiștii, ci contribuie la protejarea mediului.

8. Monitorizare și evaluare permanent

Un principiu fundamental al turismului verde este **evaluarea continuă** a impactului:

- stabilirea de indicatori (nivel de poluare, calitatea apei, numărul de turiști);
 - monitorizarea lor periodică;
 - ajustarea strategiilor de planificare în funcție de rezultate.
- Astfel se poate corecta rapid orice efect negativ și se poate menține echilibrul dintre turism și mediu.

✓ Concluzie:

Planificarea turismului verde se bazează pe un set coerent de principii ce urmăresc **echilibrul între conservarea mediului, dezvoltarea economică și bunăstarea comunităților locale**. Este o abordare dinamică, adaptată la schimbările mediului și ale societății.

Ce pot face hotelierii?

- sa elimine aticlele din plastic de unică folosință
- sa utilizeze becuri LED eficiente energetic.
- sa ofere artiștilor locali o platformă pentru a-și expune talentele.
- sa aplice o politică privind risipa de alimente.
- sa puna la dispoziția oaspetilor coșuri de gunoi pentru reciclare.

Turismul durabil nu înseamnă neapărat costuri mai mari - acest lucru poate contribui la reducerea decalajului dintre dorința de a face alegeri conștiente și percepția că este prea scump. Adesea, este vorba mai mult de a face mici schimbări în comportament, cum ar fi renunțarea la serviciul de menaj și reutilizarea prosoapelor. Aceste schimbări nu înseamnă cheltuieli suplimentare, dar, aduse împreună, pot avea un impact pozitiv semnificativ. Există numeroase modalități prin care puteți promova comportamente prin care oaspeții sa respecte mai mult mediul înconjurător.

De exemplu, ați putea să încurajați oaspeții să:

- stingă luminile și alte aparate atunci când nu se află la unitatea de cazare (77% dintre călătorii la nivel globali spun că fac deja acest lucru).
- oprească aerul condiționat sau sistemul de încălzire atunci când nu se află la unitatea de cazare (67%).
- folosească același prosop de mai multe ori (60%).

- recicleze gunoiul (45%).

Fiecare dintre noi putem lua masuri pentru a reduce emisiile de carbon și pentru a ajuta industria călătoriilor să obțină zero emisii nete.

Pe plan socio-economic autoritățile locale sunt cointerestate de conservarea moștenirii istorico-culturale, autenticității culturii și integrarea dotărilor tehnico-material în mediul ambiant, pentru diminuarea efectelor negative în urma dinamizării turistice. La fel se întreprind și măsuri concrete de protecție a mediului și gestionare ecologică: mijloace de transport nepoluante, dotarea flexibilă de echipament turistic, elemente specifice de infrastructura etc. Pentru gestionarea turismului rural durabil și ajutorul autorităților publice locale în controlul zonelor rurale, UNWTO a creat o serie de indicatori fundamentali:

- presiunea (numărul turiștilor ce vizitează situl în timpul lunii/anului);
- protecția sitului (ocrotirea după indicațiile Uniunii Internaționale de Protecție a Naturii);
- impact social (numărul rezidenților locali în perioada de vîrf și într-un șir de ani);
- controlul dezvoltării (controlul densității utilizării spațiului și existența controalelor);
- intensitatea utilizării (intensitatea utilizării în perioada de vîrf, persoane/ha);
- procesul de planificare (aprobarea unui plan de evoluție a destinației turistice);
- satisfacția consumatorilor (gradul satisfacției consumatorilor realizat după chestionar);
- satisfacția populației locale (gradul satisfacției localnicilor realizat după chestionar);
- contribuția turismului la economia locală (proporția turismului în ansamblul activității economice locale).

Implementarea inițiativelor verzi

Implementarea inițiativelor verzi necesită planificare, investiții și implicarea tuturor părților interesate. Iată câțiva pași esențiali pentru ca furnizorii de cazare să înceapă:

- **Certificări:** Obținerea certificărilor de durabilitate recunoscute, cum ar fi [Green Key](#), [EarthCheck](#) sau [ISO 14001](#), poate demonstra angajamentul față de practicile durabile și atrage un public sensibil la aceste probleme. Aceste certificări necesită conformitatea cu standarde stricte de mediu și sociale și pot îmbunătăți credibilitatea și reputația cazării.
- **Etichete de calitate:** Aderarea la programe de eco-calitate care oferă instruire, suport și recunoaștere pentru practicile durabile. Aceste etichete pot fi utilizate în marketing pentru a distinge cazarea de competitori.
- **Educație:** Informarea oaspeților despre practicile durabile adoptate de cazare și cum pot contribui pe parcursul șederii lor. Acest lucru se poate face prin broșuri informative, semnalizare în camere și sesiuni informative la sosire.
- **Implicare:** Oferirea oportunităților pentru oaspeți de a participa la inițiative verzi, cum ar fi programele de voluntariat, eco-tururile și activitățile de conservare. Implicarea activă a oaspeților îi face mai conștienți și îi încurajează să susțină și mai mult practicile durabile.
- **Parteneriate:** Stabilirea colaborărilor cu entități locale, organizații non-guvernamentale și asociații de mediu pentru a dezvolta și implementa proiecte durabile. Aceste parteneriate pot include conservarea zonelor naturale, programe de educație ecologică și proiecte de dezvoltare comunitară.
- **Sprijin:** Participarea la inițiative locale de durabilitate și sprijinirea evenimentelor și campaniilor care promovează conservarea mediului și dezvoltarea durabilă. Acest lucru nu doar întărește legăturile cu comunitatea, ci și demonstrează angajamentul cazării față de un viitor durabil.

Gestionarea eficientă a inițiativelor verzi, comunicarea cu oaspeții conștienți de mediu și optimizarea operațiunilor zilnice în cheie durabilă sunt esențiale pentru a asigura o experiență excelentă pentru oaspeți. **Octorate** este aici pentru a facilita această sarcină, oferind soluții inovatoare care te vor ajuta să navighezi în lumea dinamică a ospitalității durabile. Cu instrumente precum Channel Manager, Booking Engine, PMS, Owner Portal și Check-in automat, Octorate poate revoluționa modul în care gestionezi proprietățile ecologice, permițându-ți să economisești timp prețios pe care îl poți dedica îmbunătățirii continue a experienței durabile a oaspeților. Vezi mai mult: <https://octorate.com/ro/turismul-durabil/>.

Studii de caz – turism durabil:

1. Slovenia – „Slovenia Green”

- **Context:** Slovenia a implementat un program național de turism sustenabil bazat pe standardele GSTC.
- **Măsuri:**
 - Certificarea localităților și unităților de cazare cu marca *Slovenia Green*.
 - Promovarea transportului ecologic și a traseelor de cicloturism.
 - Conservarea parcurilor naturale (ex. Parcul Național Triglav).
- **Rezultat:** Slovenia a fost desemnată una dintre cele mai verzi destinații din lume și este în *Top 100 Sustainable Destinations*.

2. Costa Rica – Pionier în ecoturism

- **Context:** 25% din teritoriul țării este arie protejată.
- **Măsuri:**
 - Implementarea de programe de turism comunitar și ecoturism.
 - Investiții masive în energie regenerabilă (peste 95% din electricitate provine din surse regenerabile).
 - Politici de certificare a sustenabilității pentru hoteluri și agenții.
- **Rezultat:** Costa Rica a devenit un **brand global de turism sustenabil**, atrăgând milioane de turiști interesați de natură și biodiversitate.

3. Insulele Azore (Portugalia)

- **Context:** Un arhipelag atlantic cu ecosisteme fragile.
- **Măsuri:**
 - Limitarea turismului de masă și promovarea ecoturismului.
 - Protecția biodiversității marine și a resurselor de apă.
 - Certificarea destinației ca „Sustainable Destination” sub criteriile GSTC.
- **Rezultat:** Azore a fost inclusă în *Top 100 Sustainable Destinations* și promovată ca model european de turism durabil.

4. Bali (Indonezia) – Managementul provocărilor turistice

- **Context:** Turism de masă → presiune asupra resurselor.
- **Măsuri:**
 - Implementarea unor taxe de mediu pentru turiști.
 - Programe de reducere a deșeurilor și interzicerea plasticului de unică folosință.
 - Diversificarea ofertei prin turism cultural și rural.
- **Rezultat:** Se încearcă echilibrarea între turismul de masă și sustenabilitate, cu sprijinul GSTC.

Exemple în Republica Moldova:

Eco-village Văleni (Rezervația Biosferei „Prutul de Jos”)

- **Context:** Sat situat în sudul Moldovei, lângă lacul Belev și Delta Prutului.
 - **Măsuri:**
 - Dezvoltarea unui sat ecologic (cazare în case tradiționale renovate).
 - Folosirea energiei regenerabile și a materialelor naturale.
 - Promovarea produselor locale (gastronomie, meșteșuguri).
 - **Legătura cu GSTC:** Integrare comunitară, conservarea patrimoniului natural și cultural.
 - **Rezultat:** A devenit un model de ecoturism comunitar recunoscut internațional.
- 2. Pensiunea Butuceni (Orheiul Vechi)**
- **Context:** Zonă arheologică și peisaj cultural de importanță mondială.
 - **Măsuri:**
 - Pensiuni construite și amenajate în stil tradițional.
 - Promovarea gastronomiei locale și a vinurilor din micro-regiune.
 - Participarea comunității la activități turistice.
 - **Legătura cu GSTC:** Conservarea patrimoniului cultural, beneficii socio-economice pentru comunitate.
 - **Rezultat:** Butuceni este una dintre cele mai vizitate destinații rurale din Moldova.
- 3. Vinării turistice (Purcari, Cricova, Castel Mimi)**
- **Context:** Turism vitivinicol – parte importantă a brandului de țară.
 - **Măsuri:**
 - Investiții în infrastructură turistică sustenabilă.
 - Promovarea patrimoniului cultural (arhitectură, tradiții vinicole).
 - Practici ecologice în viticultură (limitarea pesticidelor, reciclarea apei).
 - **Legătura cu GSTC:** Management durabil, protejarea patrimoniului și implicarea comunității locale.
 - **Rezultat:** Moldova a devenit un pol recunoscut de **turism oenologic** în Europa de Est.
- 4. Rezervația „Codrii” și trasee ecoturistice**
- **Context:** Cea mai veche rezervație științifică din Moldova.
 - **Măsuri:**
 - Crearea de trasee ecoturistice și centre de vizitare.
 - Educație ecologică pentru elevi și turiști.
 - Promovarea turismului responsabil (limitarea vizitatorilor, ghizi locali).
 - **Legătura cu GSTC:** Conservarea biodiversității și educația pentru durabilitate.
 - **Rezultat:** Zona devine atractivă pentru turismul intern și educațional.
- 5. Programul Național de Dezvoltare a Turismului Rural (ODIMM + USAID)**
- **Context:** Sprijinirea pensiunilor rurale și a meșteșugurilor tradiționale.
 - **Măsuri:**
 - Ghiduri și traininguri pentru proprietari de pensiuni pe tematica turismului durabil.
 - Certificarea unor pensiuni conform criteriilor internaționale de calitate și durabilitate.
 - **Legătura cu GSTC:** Dezvoltare locală, beneficii economice și sociale.
 - **Rezultat:** Creșterea numărului de pensiuni rurale cu servicii ecoturistice.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

Definire și înțelegere

- Explicați printr-o propoziție ce înseamnă turismul verde.
- Enumerați trei principii fundamentale ale planificării turismului verde.

2. Analiză de principii

- a) De ce este important principiul sustenabilității în turismul verde?
- b) Explicați rolul zonării turistice în protecția mediului.

3. Exemple concrete

- a) Oferiți un exemplu de infrastructură turistică prietenoasă cu mediul.
- b) Dați un exemplu de activitate turistică cu impact redus asupra mediului și comunității.

4. Studiu de caz

Alegeți o zonă turistică din lume sau din țară și analizați:

ce principii ale turismului verde se aplică deja acolo; ce principii nu sunt respectate și ce măsuri s-ar putea lua.

Subiectul 15: Elaborarea traseelor și pachetelor ecoturistice.

Traseul ecoturistic: itinerariu conceput pentru a oferi turiștilor experiențe autentice în natură și cultură locală, cu impact minim asupra mediului.

Pachetul ecoturistic: combinație de servicii (transport, cazare, alimentație, activități ghidate) care promovează turismul responsabil și sustenabil.

Etapele elaborării traseelor ecoturistice:

1. Analiza resurselor turistice

- Identificarea atracțiilor naturale (păduri, lacuri, peșteri, arii protejate).
- Inventarierea patrimoniului cultural (tradiții, meșteșuguri, arhitectură rurală).

2. Evaluarea accesibilității și infrastructurii

- Drumuri, căi de acces pietonale sau cicloturistice.
- Posibilități de transport durabil (biciclete, căruțe tradiționale, transport local).

3. Definirea traseului

- Stabilirea punctului de plecare și a punctului final.
- Selectarea obiectivelor intermediare și a activităților.
- Adaptarea traseului la diferite categorii de turiști (familii, tineri, seniori).

4. Integrarea elementelor de interpretare

- Panouri informative despre biodiversitate, geologie, tradiții locale.
- Ghidaj specializat și educație ecologică pe traseu.

5. Măsuri de protecție și siguranță

- Reguli clare de comportament în arii protejate.
- Asigurarea marcajelor ecoturistice standardizate.
- Instruirea turiștilor privind „Leave No Trace” (fără urme).

Înainte de a începe crearea unui traseu turistic, este necesar să se studieze nu numai cele existente în limitele sale, condițiile naturale și obiectivele remarcabile, dar și natura utilizării recreative existente (perioadele cele mai active de vizite, tipurile de activități propuse turiștilor etc.). Lungimea, scopul și alegerea tipului de traseu cel mai potrivit pentru condițiile date depind în mare măsură de acest lucru. Apoi, este necesar să se întocmească o schemă preliminară a rețelei de trasee ținând cont de criteriile principale pentru selectarea traseelor. Setul de criterii și clasarea lor, adică importanța acordată fiecăruia dintre ele, se schimbă în funcție de condițiile locale. Dar, în orice condiții, trei criterii principale rămân invariabil importante: *atractivitate, accesibilitate și informare*.

Atractivitatea traseelor pentru vizitatori constă din trei componente: frumusețea naturii, originalitatea și diversitatea acestora. Fiecare traseu ar trebui să fie diferit de celelalte. Această particularitate se realizează prin faptul că traseul se va amenaja în vecinătatea obiectivelor naturale valoroase, cu forme ciudate, neobișnuite, peisaje spectaculoase (arbori seculari sau arbori cu trunchiuri complicate, curbate, dezgoliri de roci, pe pante de văi, izvoare, lacuri). În plus, pentru fiecare traseu turistic forestier se poate dezvolta propriul stil, în baza căruia se vor crea materiale informative, indicatoare, popasuri, etc. Traseul nu trebuie să fie monoton. În procesul de selectare a traseului și amenajare a teritoriului trebuie să alterneze masivele închise de pădure cu poieni, pante abrupte cu pante line, etc. Atunci când alegeți traseul cel mai atractiv pentru vizitatori, este necesar să respectați obligatoriu regimul silvic al pădurii, traseul trebuie să fie planificat astfel încât să ocolească habitatele speciilor de plante și animale ocrotite de stat.

Accesibilitatea vizitatorilor este una dintre cerințele principale în proiectarea traseului, care determină în mare măsură alegerea traseului. Este necesar ca începutul traseului să fie situat relativ aproape de intrarea în pădure și ca drumurile de acces care duc spre acesta să fie într-o stare bună. Această cerință este asociată cu legile percepției oricărei informații: vizitatorii nu ar trebui să simtă oboseală fizică și psihologică până când se face primul pas pe traseu. Traseul în sine nu ar trebui să fie dificil de parcurs (pante prea abrupte, tranziții lungi între opriri, expunere prelungită la soare - toate acestea sunt nedorite). Activitatea fizică excesivă poate interfera vizibil cu plăcerea de a admira peisajul.

Informarea, adică abilitatea de a satisface nevoile de cunoaștere ale vizitatorilor, în special în domeniul biologiei, ecologiei, geografiei, și altor discipline științifice - aceasta este principala diferență între traseul turistic forestier și traseul turistic obișnuit. Este la fel de important să se creeze astfel de trasee care să dezvăluie aspectele eco-geografice, istorice și natura interacțiunii - acțiunea omului și naturii. Atunci când creați un traseu turistic forestier, trebuie să luați în considerare toate caracteristicile peisajului: nu numai potențialul său cognitiv în termeni biologici și ecologici, geografici ci și impresia generală pe care o lasă vizitatorului. Deci, atunci când alegeți punctele de observație, o atenție deosebită se acordă percepției omului cu organele de simț: a formelor peisajului, culorilor și schimbarea lor sezonieră, mirosurilor, sunetelor (căderea apei, murmurul unui izvor, cântecul păsărilor etc.).

Evaluarea traseelor existente și planificarea unor noi trebuie să țină cont de întreaga rețea de trasee din zonă. La evaluarea traseelor, fiecare traseu trebuie să fie analizat în funcție de următoarele aspecte:

- frecvența, numărul și tipul de utilizatori;
- valoarea estetică (varietatea) peisajului;
- importanța traseului legată de accesul la un anumit loc (de ex. muzeu, sat etc.);
- starea actuală a traseului (suprafața, lățimea, coridorul de vegetație, eroziunea);
- design-ul și conținutul informației și interpretării;
- impactul negativ asupra habitatului natural și a obiectivelor de conservare;
- acceptarea la nivel local;
- evaluarea cadrului legal (proprietatea asupra terenului, reglementări la nivel regional și național).

După evaluarea fiecărui traseu poate fi elaborat raportul privind rețeaua de trasee, care va identifica o serie de acțiuni ce trebuie întreprinse pentru a gestiona traseele, cum ar fi: lucrări

de întreținere, actualizarea informației și a sistemului de interpretare de pe trasee sau în legătură cu acestea, deschiderea unor trasee noi, sau chiar închiderea temporară sau definitivă a accesului la unele trasee care traversează zone sensibile.

Pentru planificarea întregii rețele de trasee este recomandat să se adopte următoarele practici:

- folosiți unele zone cu habitate ale unor specii atrăgătoare care sunt ușor accesibile și pot servi ca modele de observare, astfel încât alte habitate să poată fi lăsate netulburate;
- când evaluați și planificați traseele luați în considerare planificarea unor parcări, grupuri sanitare, locuri de odihnă de-a lungul traseelor, a unor locuri de campare permise;
- traseele, ca și orice alte elemente de infrastructură cum ar fi parcări, locuri de odihnă și grupuri sanitare nu trebuie să fie amplasate prea aproape de habitatele sensibile;
- densitatea traseelor într-o arie protejată trebuie să fie de asemenea luată în considerare. Trebuie lăsat loc suficient între trasee pentru a permite existența unor habitate netulburate. Distanța dintre trasee ar trebui să fie de cel puțin 1 – 1,5 km, în funcție de caracteristicile teritoriului;
- pentru planificare, întreținere și construirea de trasee noi se recomandă consultarea și cooperarea cu factorii locali și regionali, cum ar fi: autoritățile locale sau reprezentanții acestora, ONG-urile interesate la nivel local sau regional;
- numărul și accesibilitatea traseelor tematice, a potecilor de drumeții etc. ar trebui să fie definite pentru întreaga rețea de trasee ținând cont de numărul de vizitatori și de diferite grupuri de utilizatori (de ex. ar trebui să fie disponibile și trasee mai ușoare dacă unul din grupurile de utilizatori îl reprezintă familiile);
- realizarea de legături cu alte trasee de drumeție ce vin și pleacă dinspre și înspre alte zone.

Efectuați o evaluare a rețelei de trasee și identificați acțiunile necesare pentru gestionarea traseelor. Verificați dacă acțiunile pentru fiecare traseu corespund cu obiectivele manageriale generale ale zonei în care se află traseul. Integrați acțiunile specifice pentru fiecare traseu în planul de acțiune pentru managementul vizitatorilor.

Pentru asigurarea unui nivel înalt de siguranță a vizitatorilor este necesară identificarea riscurilor majore legate de vizitarea pădurii și elaborarea măsurilor de siguranță pentru fiecare zonă în funcție de categoriile principale de utilizatori și de principalele caracteristici ale zonei.

Câteva măsuri practice posibile sunt menționate mai jos:

1. informarea vizitatorilor în legătură cu riscurile și pericolele existente și cu măsurile de precauție pe care trebuie să le ia în timpul vizitării traseelor forestiere. Acest lucru poate fi făcut fie înainte de vizită (de ex. pe pagina de internet întreprinderii silvice), fie la începutul programului lor de vizitare a pădurii;
2. încheierea unei asigurări corespunzătoare de răspundere civilă;
3. verificarea periodică a instalațiilor și asigurarea unui standard ridicat de întreținere;
4. asigurarea disponibilității și utilizării echipamentelor de siguranță adecvate pentru activitățile desfășurate;
5. instruirea angajaților cu privire la măsurile de bază de prim ajutor;
6. încheierea unui acord oficial cu echipajele de salvare existente și menținerea unei bune relații de cooperare cu acestea (dincolo de acordul oficial);
7. contribuția la menținerea unor puncte de prim ajutor pe teritoriul vizitat.

Cerințe de baza față de traseul turistic:

1.În rută se includ obiective turistice care dispun de condiții de acces și vizitare (parcare amenajată în raza de maximum 200 m – pentru obiectivele care presupun acces cu automobilul sau autocarul, veceu public – pentru locurile de popas, condiții elementare de securitate, acces permis pentru public);

Fiecare rută conține fișa tehnică cu următoarelor ***elemente obligatorii***:

1. Denumirea rutei;
2. Tematica de bază a rutei (cultură, istorie, religie, etc.)
3. Scopul rutei (cunoașterea multiplelor culturi, care au existat în această zonă, a aspectelor istoric arheologice și de cult ale teritoriului, familiarizarea cu habitatul localnicilor: tradiții și obiceiuri, etc.);
4. Beneficiarii (grupurile - țintă).
5. Lista obiectivelor turistice incluse în rută;
6. Lista localităților de tranzit incluse în rută;
7. Itinerarul;
8. Tipul traseului (circular, liniar, mixt);
9. Schema rutei - se anexează;
10. Lungimea rutei, km;
11. Distanța dintre obiective (în km) și durata estimativă de parcurgere pentru transport auto (ore și min.);
12. Complexitatea rutei (nivelul de dificultate și relieful);
13. Program (descrierea itinerarului);
14. Durata vizitării recomandată pentru fiecare obiectiv/serviciu inclus în rută (ore și minute);
15. Unități de cazare (denumirea, adresa și datele de contact -telefon, web, e-mail – ale unităților de cazare din zonă);
16. Unități de alimentație (denumirea, adresa și datele de contact -telefon, web, email - ale unităților de alimentație din zonă);
17. Unități de agrement (denumirea, adresa și datele de contact - telefon, web, e-mail-ale organizatorilor / tipurilor de agrement recomandate);
18. Locuri de popas amenajate (denumirea localității și distanța de la aceasta);
19. Centre de informare turistică (denumirea centrului, adresa și datele de contact: tel., web, e-mail);
20. Vestimentația recomandată (tipul de îmbrăcăminte sau încălțăminte, eventual, echipament special);
21. Transportul recomandat (tipul transportului: autocar, microbuz, automobil, etc.);
22. Autorul/autorii rutei (nume, prenume, funcție/specialitate, date de contact: telefon, e-mail).

Pașaportul obiectivului turistic:

1. Denumirea rutei;
2. Denumirea completă a obiectivului turistic, conform actelor înregistrate oficial;
3. Anul fondării, după caz;
4. Tipologia (monument (de istorie, arhitectură, arheologie, etc.),muzeu, rezervație (naturală, culturală, peisagistică, științifică), etc.);
5. Adresa;
6. Distanța de la Chișinău și de la alte centre urbane importante;

7. Posibilități de acces (rutier - de indicat tipul drumului; aerian – de indicat aeroportul; feroviar – de indicat stația de cale ferată; acvatic);
 8. Date de contact ale persoanei responsabile de acces la obiectiv (după caz):(nume, prenume, tel, e- mail);
 9. Perioada de funcționare pe parcursul anului și programul de vizitare (dacă există)(anul întreg/sezonier, orele de program);
 10. Taxa de vizitare (intrare liberă sau cu plată);
 11. Fotografii: se indică numărul de fotografii și se anexează;
 12. Informație succintă/istorii/legende, (max.–1 pag.) se anexează;
 13. Bibliografie;
 14. Data elaborării pașaportului (data, luna, anul);
- Descrierea obiectivelor rutei are caracter narativ;
 - Conținutul informației este accesibil publicului larg, evitând utilizarea abundentă a terminologiei de specialitate;
 - descrierea obiectivelor incluse în rută este însoțită de imagini;
 - la includerea facilităților de alimentație se oferă prioritate unităților de alimentație care propun bucătăria tradițională, bazată pe produsele alimentare locale;
 - la elaborarea rutei se ia în considerație posibilitatea valorificării potențialului cultural: evenimente culturale (festivaluri, spectacole de dans și muzică populară, de teatru popular); evenimente religioase (hramuri, pelerinaje, obiceiuri religioase, etc.); ateliere de artizanat și mică industrie locală; târguri sau tarabe de artizanat care oferă posibilitatea de a procura suvenire și obiecte de artizanat și meșteșugărit local, etc.

Aspecte esențiale a itinerarului cu obiective turistice din patrimonial cultural:

1. Obiectele incluse în traseu trebuie să aibă o anumită coerență.
2. Traseul trebuie stabilit astfel ca turiștii să aibă posibilitatea de a vedea punctele cele mai bune, mai interesante, din care peisajul din jur și locurile cele mai atractive apar în toate splendoarea lor.
3. Selectarea obiectivelor turistice din patrimonial cultural poate fi realizată conform ***următoarelor principii:***
 - alternarea opririlor panoramice cu vizitarea obiectivelor;
 - vizitarea a maximum 2-3 obiective similare la o etapă;
 - corelarea programelor de vizită a muzeelor, cu celelalte momente;
 - includerea obligatorie a cel puțin o oprire pentru fotografierea și vizita magazinelor;
 - stabilirea timpului pentru opriri de altă natură.
4. Asigurarea instituțională a rutei – funcționarea instituțiilor conform graficului stabilit pentru primirea și deservirea vizitatorilor.
5. Testarea rutei. Parcurgerea preventivă a traseului se face din timp de către ghid, pentru a stabili: durata excursiei, cât timp este necesar pentru deplasarea între două obiecte, timpul pentru aflarea lângă fiecare obiect vizitat, care sunt locurile cele mai indicate pentru vizualizarea eficientă a obiectului, locurile unde pot fi făcute popasurile sanitare.
6. Introducerea modificărilor (după testarea rutei se introduc modificările necesare);
7. Formarea turului (modul verbal). Este inacceptabil pentru un ghid să iasă în fața turiștilor fără un text bine pregătit anterior despre obiectivele ce urmează a fi vizitate. Ba mai mult, el trebuie să știe să răspundă corect la întrebările puse de turiști și să mențină un interes sporit față de tematica abordată pe durata întregii călătorii.

8. respectarea normelor de securitate a turiștilor pe parcursul rutei;
9. respectarea normelor de protecție a patrimoniului cultural și a mediului înconjurător;

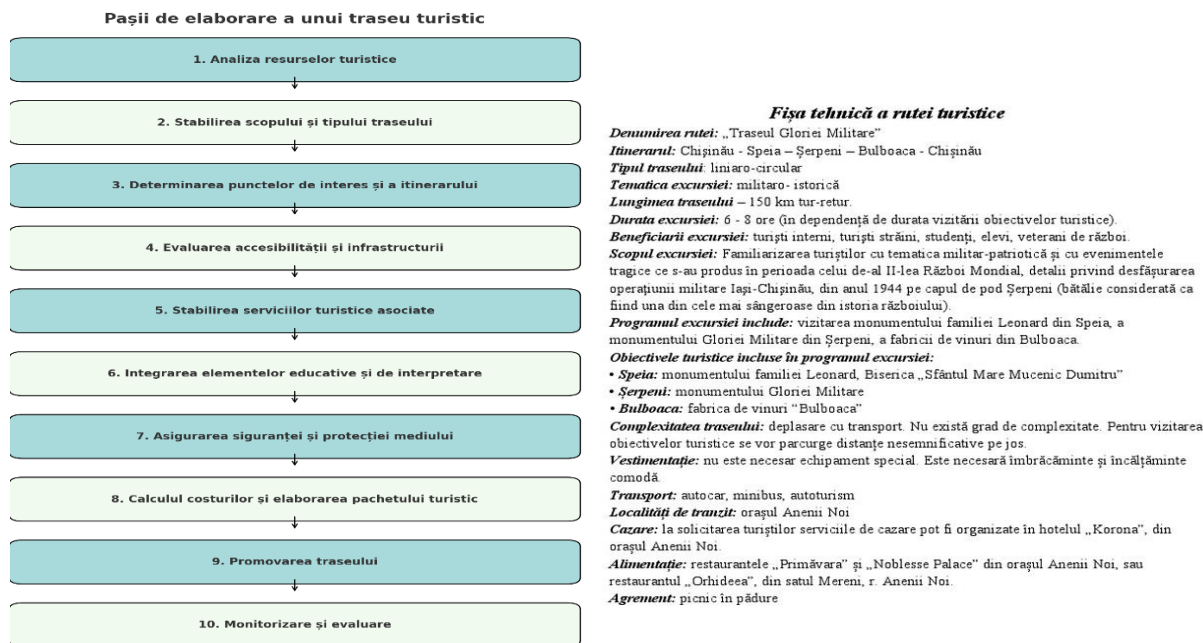

Figura 14. Sursa:Wikipedia. Etapele elaborării unui traseu turistic și a fișei tehnice.

Pachetele ecoturistice

Un **pachet ecoturistic** este o ofertă integrată (cazare, masă, trasee, activități) care respectă principiile turismului durabil și pune accent pe valorificarea responsabilă a resurselor naturale și culturale locale. Pașii de elaborare sunt:

1. Analiza preliminară a zonei

- Identificarea resurselor naturale (peisaje, biodiversitate, parcuri naturale, arii protejate).
- Inventarierea resurselor culturale și tradiționale (meșteșuguri, gastronomie, arhitectură rurală, festivaluri).
- Evaluarea infrastructurii existente (acces rutier, cazare, servicii).

2. Stabilirea obiectivelor pachetului

- Tipul de experiență oferită: observarea naturii, drumeții, birdwatching, turism rural, experiențe culturale.
- Publicul-țintă: familii, tineri, seniori, turiști internaționali, grupuri școlare.

3. Proiectarea traseelor și activităților

- Alegerea traseelor ecoturistice (cu grad diferit de dificultate).
- Integrarea activităților: drumeții, ciclism, plimbări cu barca, vizite la gospodării locale, ateliere de meșteșuguri.
- Respectarea capacității de suport a zonei (număr limitat de vizitatori, trasee marcate).

4. Alegerea partenerilor locali

- Unități de cazare ecologice (pensiuni rurale, cabane).
- Restaurante sau gospodării care oferă produse tradiționale și locale.
- Ghiduri ecoturistice certificați și asociații locale de protecția mediului.

5. Stabilirea pachetului propriu-zis

- Durata (weekend, 3–5 zile, sejur extins).
- Serviciile incluse (cazare, masă, transport local, ghidaj).
- Experiențele speciale (observarea faunei la apus, participarea la o sărbătoare locală).

6. Calcularea costurilor și stabilirea prețului

- Costuri directe (cazare, masă, transport, taxe de vizitare).
- Costuri indirecte (promovare, materiale informative).
- Adaos comercial rezonabil, pentru a rămâne accesibil și competitiv.

7. Testarea pachetului (pilotare)

- Organizarea unui grup de test (de ex. studenți sau turiști locali).
- Evaluarea gradului de satisfacție și identificarea punctelor slabe.

8. Promovarea pachetului

- Crearea de materiale de promovare: broșuri, website, platforme de rezervări, social media.
- Colaborare cu agenții de turism specializate pe turism durabil.
- Participarea la târguri și evenimente de profil.

9. Implementarea și monitorizarea

- Lansarea pachetului în piață.
- Monitorizarea impactului asupra mediului și comunității locale.
- Ajustarea continuă în funcție de feedback-ul turiștilor și al partenerilor.

Exemplu:

Pachet ecoturistic: „Descoperă Codrii Moldovei”

Durată: 4 zile / 3 nopți

Destinație: Rezervația „Plaiul Fagului” și satele tradiționale din zona Codrilor

Ziua 1 – Sosire și acomodare

- Sosire în satul Rădenii Vechi, cazare la o **pensiune rurală ecologică**.
- Cină cu bucate tradiționale pregătite din produse locale (plăcinte, sarmale, compot de casă).
- Activitate de seară: prezentare despre biodiversitatea Codrilor și importanța conservării.

Ziua 2 – Drumeție și observarea naturii

- Mic dejun cu produse bio locale.
- Drumeție ghidată în **Rezervația naturală „Plaiul Fagului”** (traseu de 8 km, dificultate medie).
 - Observarea păsărilor și arborilor seculari.
 - Ateliere de recunoaștere a plantelor medicinale.
- Prânz tip picnic în natură.
- După-amiază: vizită la un apicultor local, degustare de miere.
- Cină cu vinuri locale ecologice.

Ziua 3 – Cultură și tradiții locale

- Mic dejun.
- Excursie în sat: vizită la un atelier de olărit sau țesut.
- Participare la un atelier practic: **realizarea unui obiect tradițional** (ex: mic vas de lut sau țesătură).
- Prânz la o gospodărie țărănească.
- După-amiază: tur cu bicicleta prin satele vecine, vizite la biserici vechi din lemn.
- Cină festivă cu ansamblu folcloric local.

Ziua 4 – Încheiere și plecare

- Mic dejun.
- Plimbare scurtă prin livada de pomi fructiferi și degustare de fructe de sezon.
- Feedback din partea participanților.
- Plecare.

Servicii incluse în pachet

- Cazare 3 nopți la pensiune rurală ecologică.
- Toate mesele (mic dejun, prânz, cină).
- Activități și intrări în rezervație.
- Ghid ecoturistic local.
- Ateliere de meșteșuguri și vizite la gospodării.
- Transport local (pentru vizite și excursii).

Experiențe cheie

- ✓ Conectare cu natura prin drumeții și birdwatching.
- ✓ Participare activă la tradiții (olărit, țesut).
- ✓ Gastronomie locală și produse bio.
- ✓ Implicare directă a comunității locale (gazde, ghizi, meșteșugari).

Importanța **traseelor și pachetelor ecoturistice** se reflectă atât la nivel **ecologic**, cât și la nivel **economic, social și educațional**. Iată principalele aspecte:

1. Importanța ecologică

- Protejează zonele naturale prin **dirijarea fluxului de turiști** pe trasee bine stabilite, reducând impactul negativ asupra mediului.
- Contribuie la **educația ecologică** a vizitatorilor, prin prezentarea speciilor, habitatelor și regulilor de comportament responsabil.
- Sprijină conservarea biodiversității, deoarece turiștii înțeleg mai bine valoarea patrimoniului natural.

2. Importanța economică

- Generează **venituri pentru comunitățile locale** (pensiuni, ghizi, meșteșugari, producători tradiționali).
- Creează **locuri de muncă verzi** în zone rurale sau izolate.
- Asigură o **alternativă economică sustenabilă** față de activități cu impact negativ (exploatarea forestieră, industriale).

3. Importanța socială și culturală

- Încurajează **păstrarea tradițiilor și meșteșugurilor** locale prin integrarea lor în pachetele turistice.
- Consolidează **identitatea culturală** și mândria comunităților pentru valorile proprii.
- Oferă oportunități de **schimb cultural** între turiști și localnici.

4. Importanța educațională

- Pachetele ecoturistice devin **instrumente didactice** pentru elevi și studenți (drumeții tematice, vizite în arii protejate).
- Dezvoltă **spiritul de responsabilitate și respect față de natură**.
- Promovează un **stil de viață sănătos**, bazat pe mișcare, natură și alimentație locală.

5. Importanța pentru turismul durabil

- Oferă o **alternativă la turismul de masă**, reducând poluarea și degradarea resurselor.
- Integrează principiile de **sustenabilitate**: conservarea mediului, beneficii pentru comunități, satisfacția turiștilor.
- Contribuie la atingerea obiectivelor **Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă** (în special obiectele legate de climă, viața terestră, comunități sustenabile).

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

1. Care sunt etapele principale în elaborarea unui traseu ecoturistic?
2. Ce criterii trebuie respectate pentru alegerea traseului ecoturistic (lungime, dificultate, accesibilitate)?
3. De ce este importantă implicarea comunității locale în dezvoltarea unui pachet ecoturistic?
4. Cum se asigură protecția mediului atunci când se organizează activități ecoturistice?
5. Care sunt diferențele esențiale dintre un pachet ecoturistic și unul turistic clasic?
6. Ce rol are analiza resurselor naturale și culturale în conceperea unui pachet ecoturistic?
7. De ce este necesară testarea (pilotarea) unui pachet ecoturistic înainte de lansarea lui pe piață?

8. Cum se calculează prețul unui pachet ecoturistic și ce elemente trebuie luate în considerare?
9. Ce tipuri de activități pot fi incluse într-un traseu sau pachet ecoturistic pentru a răspunde intereselor diferitelor categorii de turiști?
10. În ce mod contribuie traseele și pachetele ecoturistice la dezvoltarea turismului durabil?

Subiectul 16: Amenajarea infrastructurii pentru turismul verde (puncte de informare, semnalizarea, maracarea traseelor etc.).

Amenajarea infrastructurii pentru turismul verde este esențială pentru ca vizitatorii să aibă o experiență sigură, plăcută și educativă, dar și pentru a proteja natura și comunitățile locale.

Marcajul turistic: Prin marcaj turistic se înțelege un semn sau un ansamblu de semne realizate pe copaci, stânci sau alte suprafețe, sau pe tăblițe de signalistică special dedicate pentru marcaje, pentru a indica un traseu turistic de drumeție.

Urmărind marcajele, drumeții se pot deplasa de la un obiectiv la altul fără a se rătăci. Marcajele turistice sunt figurate și pe hărți, iar turiștii își pot astfel planifica traseul, în funcție de marcajul ales, pentru a uni două puncte între ele, punctul de plecare și destinația.

Un marcaj turistic de drumeție realizat corect:

- a) asigură accesibilitatea în siguranță a drumeților și orientarea facilă de-a lungul traseului;
- b) se încadrează în peisajul natural în mod discret, fără a atrage atenția asupra sa;
- c) este uniform, urmează un șablon standard, dimensiuni standard, este predefinit;
- d) urmărește o ordine anume pe întreg parcursul traseului atunci când este alăturat unuia sau mai multor simboluri.

Această ordine standard se va menține pe întreg parcursul traseului. (De exemplu, dacă un traseu marcat cu triunghi roșu se va suprapune cu unul marcat cu cerc galben, triunghiul va fi primul marcaj din partea superioară către cea inferioară în succesiunea acestora, iar toate marcajele de-a lungul traseului se vor executa după această ordine.) Marcajele turistice vor fi întreținute de două ori pe an. Se recomandă ca marcajele să fie verificate și împrospătate o dată în lunile aprilie/mai și o dată în lunile septembrie/octombrie. Tot atunci, vor fi îndepărtate eventuale crengi sau plante/mușchi de pe suprafața marcajului, cu grijă față de natură, pentru a asigura vizibilitatea maximă a acestuia. Dacă se constată că marcajele turistice au fost acoperite de crengi sau plante, acestea se vor îndepărta cu grijă față de natură în orice moment, pe întreg parcursul anului.

Marcajele turistice vor fi amplasate la 1,5-2 m înălțime, în funcție de locul care oferă cea mai mare vizibilitate.

Marcajele turistice care necesită ștergere vor fi acoperite cu vopsea de culoarea suprafeței pe care se află marcajul (maro pentru scoarța copacului, gri pentru stâncă) iar pe locul acoperit, pe vopsea va fi aplicat pământ de la fața locului. Acest lucru va facilita creșterea unor plante sau mușchi pe suprafața al cărei marcaj se dorește a fi șters și vor acoperi vopseaua aplicată.

La finalul aplicării marcajului, se va aplica pe acesta un strat de microbule reflectorizante, peste care se aplică un strat de lac de protecție.

Amplasarea și frecvența marcajelor turistice

- Marcajele turistice vor fi realizate în ambele sensuri de mers ale traseului, pe aceeași parte a drumului, ori de câte ori este posibil.
- Marcajele turistice se vor amplasa astfel încât traiectoria drumului să fie una cursivă, fără întreruperi, ușor de urmărit și de găsit. Din dreptul unui marcaj trebuie să se vadă următorul, fără a avea dificultăți în a-l percepe. Câmpul vizual nu va fi întrerupt de crengi, copaci sau de alte elemente perturbatoare.

În cazul intersecțiilor, marcajul următor se va amplasa astfel încât să fie vizibil din intersecție și astfel încât direcția traseului să poată fi urmărită în mod clar.

Numărul și densitatea marcajelor necesare depind de tipul de traseu și se vor realiza fie pe lungimi de câte 50 de metri, pe trasee care nu sunt liniare sau nu dispun de vizibilitate, fie pe lungimi de 200 de metri pe trasee largi, liniare, cu vizibilitate mare.

-Marcajele turistice se vor amplasa mereu în punctul cu maximă vizibilitate din direcția de mers a traseului: la 90 grade sau 45 de grade față de axa drumului.

- La intrarea într-o pădure sau la schimbarea specificului traseului, se va amplasa obligatoriu marcajul turistic.

-Culorile pentru semnele de marcaj sunt: roșu, galben și albastru, obligatoriu pe fond alb.

- În zonele stâncoase, greu accesibile, semnele de marcaj se vor aplica direct pe stâlpii de confirmare a traseului conform procedurii din prezentul ghid, sau pe lespezi plate din piatră, implantate în grămezi de pietre, cimentate, cu o înălțime de 50 cm;

Signalistica utilizată. Pe traseele de drumeție pedestră din zona montană regăsim în materie de signalistică următoarele elemente:

Plăci de confirmare a traseului – plăci de dimensiunea 10 x 10 cm și 20 x 20 cm, realizate din alucobond de 3 mm, ce ilustrează simbolul marcajelor turistice, destinate amplasării acestora pe borne sau stâlpi cu scopul confirmării unui traseu de drumeție; Plăcile de dimensiunea 10 x 10 cm vor fi amplasate pe borne iar cele de dimensiunea 20 x 20 cm pe stâlpi de confirmare.

Indicatoare de direcție a traseului – săgeți și/sau panouri prezente de-a lungul traseului cu scopul de a indica direcția potecii de drumeție aferente acestuia. Indicatoarele de direcție vor ilustra specificul traseului (drumeție, tematic sau de cicloturism), marcajul specific traseului, destinația și timpul de parcurgere până la destinație;

Plăci de semnalizare a traseului – plăci menite să semnalizeze diferite situații întâlnite pe traseu, simboluri de avertizare, informare sau atenționare sau menite să semnalizeze locația drumețului pe traseu sau un punct de interes specific traseului (poiană, vârf etc.);

Panouri de informare – panouri de mari dimensiuni amplasate la începutul fiecărui traseu și eventual în punctele culminante ale acestuia sau în puncta de belvedere. Acestea vor oferi diverse informații cu privire la traseul de drumeție, o hartă a traseului, informații specifice traseului și utile în drumeție, eventual, informații cu privire la zone de interes specifice traseului sau informații cu privire la biodiversitate.

Infrastructura Turismului verde:

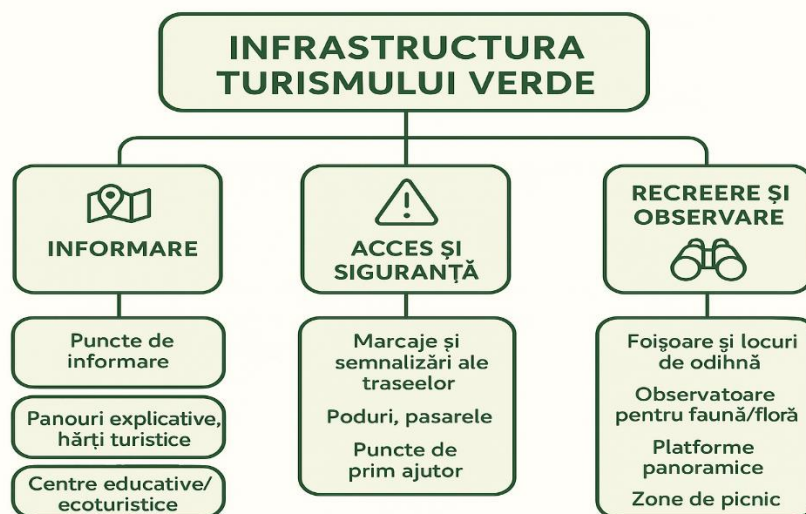

Figura 15. Sursa: Google.com. Infrastructura turismului verde.

Puncte de informare turistică (Info Point-uri)

- Se amplasează la intrarea în parcuri, rezervații, sate turistice.
 - Oferă hărți, pliante, ghiduri ecoturistice.
 - Prezintă regulile de vizitare, atracțiile principale și mesajele de educație ecologică.
 - Pot include mici expoziții tematice (faună, floră, tradiții locale).
- 2. Semnalizarea și informarea pe trasee**
- Panouri de orientare și marcaje clare pentru a evita rătăcirea turiștilor.
 - Indicatoare ecologice din lemn sau materiale reciclabile.
 - Plăcuțe cu informații despre speciile de plante și animale întâlnite pe traseu.
 - Regulamente afișate (comportament în arie protejată, interdicții de foc, colectarea deșeurilor).
- 3. Marcarea traseelor ecoturistice**
- Folosirea standardelor internaționale de marcarea (benzi colorate, triunghiuri, cercuri).
 - Marcaje ecologice, non-invazive, rezistente la intemperii.
 - Puncte de odihnă pe trasee (bănci, refugii) realizate din materiale naturale.
 - Puncte de belvedere amenajate în zone strategice pentru observarea peisajului.
- 4. Infrastructură de suport pentru vizitatori**
- Poteci și pasarele din lemn în zone umede sau fragile.
 - Foișoare de odihnă și zone pentru picnic, amenajate responsabil.
 - Observatoare pentru păsări și animale sălbatice.
 - Spații de campare ecologice (cu toalete uscate, puncte de colectare selectivă).
- 5. Infrastructură digitală**
- Hărți interactive și aplicații mobile pentru ghidaj ecoturistic.
 - Coduri QR pe panouri pentru acces la informații suplimentare (specii, istorie, povești locale).
 - Platforme online pentru rezervări la pachetele ecoturistice.
- 6. Principii de respectat în amenajare**
- Folosirea materialelor locale, prietenoase cu mediul.
 - Integrarea armonioasă în peisaj, fără a afecta biodiversitatea.
 - Accesibilitate pentru toți (inclusiv trasee adaptate persoanelor cu dizabilități).
 - Întreținerea periodică pentru a evita degradarea infrastructurii.

Exemple de **marcaje turistice** utilizate frecvent pentru *trasee turistice*, *drumeții* și *turism montan*:

1. Marcaje standardizate pe trasee

Acestea sunt vizibile pe copaci, stâlpi sau pietre și indică direcția traseului:

- **Banda roșie** – traseu principal, de obicei mai lung sau mai dificil.
- **Banda albastră** – traseu secundar sau de legătură.
- **Banda galbenă** – traseu scurt, accesibil, ușor.
- **Banda verde** – traseu local sau tematic.

2. Simboluri și pictograme

- **Săgeți** – indică direcția de mers.
- **X roșu sau negru** – traseu închis sau periculos.
- **Triunghi, pătrat, cerc colorat** – trasee tematice sau rute tematice (ex: educative, culturale).

3. Marcaje speciale

- **Puncte roșii sau albe** – puncte de reper pe trasee scurte sau urbane.
- **Steaguri mici sau panglici colorate** – folosite temporar pentru evenimente sau competiții.

4. Elemente fizice

- **Stâlpi indicatori** – afișează distanța până la puncte turistice.
- **Panouri cu hărți și informații** – plasate la începutul traseelor sau la bifurcații.
- **Bariere sau garduri** – pentru a ghida drumețul pe traseul corect.

Importanța amenajării infrastructurii turistice

Creșterea accesibilității și facilitarea deplasării turiștilor

Drumuri, trasee turistice, parcuri și căi de acces bine amenajate permit vizitarea mai ușoară a obiectivelor turi-

Îmbunătățirea experienței turistice

Infrastructura adecvată (centre de informare, observațoare, foișoare, puncte de odihnă) asigură confortul vizitatorilor

Protecția mediului și conservarea resurselor naturale

Traseele și punctele de belvedere bine delimitate reduc impactul asupra vegetației și faunei

Siguranța turiștilor

Semnalizarea clară, marcarea corectă a traseelor și amenajarea locurilor de belvedere reduc riscul accidentelor

Dezvoltarea economică locală

Infrastructura turistică atrage mai mulți vizitatori, ceea ce stimulează atacerile locale (restaurante, pens-

Promovarea turismului durabil

Amenajarea corectă respectă principiile turismului verde, integrând armonios vizitatorul în mediul natural și cultural

Figura 17. Sursa: Google.com. Importanța amenajării infrastructurii turistice

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

Întrebări de tip alegere multiplă

1. Care dintre următoarele componente fac parte din infrastructura pentru turismul verde?
 - a) Centre comerciale
 - b) Puncte de informare turistică
 - c) Marcaje și semnalizare a traseelor
 - d) Foișoare și observatoare
2. Scopul marcării traseelor turistice este:
 - a) Crearea de rute turistice sigure și accesibile
 - b) Obligația turiștilor de a plăti taxe suplimentare
 - c) Construirea de clădiri în zone protejate
 - d) Reducerea biodiversității

2. Întrebări de tip adevărat / fals

1. Punctele de informare turistică oferă vizitatorilor doar hărți și broșuri. (A/F)
2. Foișoarele și observatoarele pot fi amplasate astfel încât să protejeze habitatul natural. (A/F)
3. Semnalizarea corectă a traseelor contribuie la reducerea impactului negativ asupra mediului. (A/F)

3. Întrebări de asociere

- Asociază fiecare tip de infrastructură cu funcția sa principală:

Tip de infrastructură

Punct de informare turistică

Marcaje și semnalizare

Foișoare / observatoare

Alei sau punți ecologice

Funcție principală

a) Oferirea de ghidare și informații

b) Orientarea turiștilor pe trasee

c) Permit observarea naturii fără perturbare

d) Protejarea solului și a vegetației

4. Întrebări de completare

1. Marcajele traseelor turistice trebuie să fie _____, _____ și _____ pentru a fi eficiente și sigure.
2. Infrastructura turistică verde trebuie proiectată astfel încât să reducă _____ asupra mediului și să crească _____ pentru vizitatori.

5. Întrebări de reflecție / aplicație practică

1. Identifică pe harta unei zone turistice cel puțin două locuri unde ar fi potrivit să amplasezi puncte de informare și justifică alegerea.
2. Propune un sistem simplu de marcaje pentru un traseu scurt, explicând culorile și simbolurile alese.
3. Imaginează-ți că un observator natural atrage turiștii prea aproape de o specie protejată. Cum ai modifica infrastructura pentru a proteja ecosistemul?

Subiectul 17: Planificarea activităților în zonele protejate.

Planificarea activităților turistice în zonele protejate presupune organizarea și gestionarea vizitelor, traseelor și facilităților turistice astfel încât să se asigure:

- **Protecția ecosistemelor și a biodiversității;**
- **Satisfacția vizitatorilor**, oferind experiențe sigure și educative;
- **Susținerea dezvoltării locale** prin turism durabil;
- **Prevenirea degradării resurselor naturale și culturale.**

Aceasta se realizează printr-un echilibru între **conservare** și **utilizarea turistică**.

Principii de bază:

1. **Evaluarea resurselor naturale și culturale** – identificarea zonelor sensibile, a habitatelor, a obiectivelor turistice și culturale.
2. **Zonarea turistică** – delimitarea zonelor:
 - zone de vizitare intensă;
 - zone cu acces restricționat;
 - zone strict protejate (interzise vizitării).
3. **Planificarea traseelor turistice** – alegerea traseelor care minimizează impactul asupra mediului.
4. **Infrastructură minimală și ecologică** – puncte de informare, observatoare, foișoare, marcaje ecologice.
5. **Educarea vizitatorilor** – semnalizare, ghidaj, materiale informative despre protecția naturii.

6. **Monitorizarea impactului turistic** – evaluarea periodică a efectelor vizitatorilor asupra mediului.

Etape ale planificării activităților turistice:

1. **Culegerea datelor și evaluarea resurselor**
 - flora, fauna, peisaje, ape, situri culturale;
 - accesibilitate, infrastructură existentă;
 - potențial de vizitare.
2. **Stabilirea obiectivelor turistice și educative**
 - promovarea ecoturismului;
 - creșterea gradului de conștientizare privind conservarea naturii;
 - sprijinirea comunităților locale.
3. **Zonarea și proiectarea traseelor**
 - trasee tematice: educative, de observare a faunei/florei, panoramice;
 - evitarea zonelor vulnerabile.
4. **Amenajarea infrastructurii**
 - puncte de informare și orientare;
 - marcaje și semnalizare ecologică;
 - facilități pentru odihnă și observare (bănci, foișoare, observatoare).
5. **Implementarea și comunicarea regulilor**
 - ghiduri și pliante pentru turiști;
 - reguli de conduită: colectarea deșeurilor, interdicția vânătorii, respectarea traseelor.
6. **Monitorizare și evaluare continuă**
 - observarea impactului asupra florei, faunei și solului;
 - ajustarea traseelor sau a intensității vizitelor dacă este necesar.

Planificarea activităților turistice în zonele protejate reprezintă procesul prin care sunt organizate și gestionate vizitele, traseele și facilitățile turistice într-un mod care să protejeze mediul natural și patrimoniul cultural. Aceasta presupune evaluarea resurselor naturale și culturale, stabilirea zonelor cu acces controlat, proiectarea traseelor și amenajarea infrastructurii turistice (puncte de informare, observatoare, foișoare, marcaje).

Procesul include planificarea traseelor și activităților permise, implementarea regulilor de vizitare, educarea turiștilor și monitorizarea continuă a efectelor turismului asupra mediului. Astfel, planificarea asigură un echilibru între **conservare** și **utilizarea durabilă** a zonelor protejate.

Plan de acțiuni în zonele protejate, adaptat pentru turism durabil și conservare:

1. Obiective generale

- Protejarea resurselor naturale și culturale.
- Promovarea turismului durabil și educativ.
- Implicarea comunităților locale în activități turistice.
- Reducerea impactului negativ al vizitatorilor asupra mediului.

2. Etapele și acțiunile specifice

A. Evaluarea și inventarierea resurselor

- Identificarea speciilor protejate, habitatelor sensibile și obiectivelor culturale.
- Cartografierea zonelor cu atractivitate turistică și a celor vulnerabile.

- Analiza infrastructurii existente (trasee, drumuri, facilități).

B. Zonarea și planificarea activităților

- Stabilirea zonelor cu acces liber, restricționat sau interzis.
- Definirea tipurilor de activități permise (drumeții, tururi ghidate, observare faună/floră).
- Proiectarea traseelor turistice minim invazive.

C. Amenajarea infrastructurii ecologice

- Puncte de informare și orientare pentru vizitatori.
- Foișoare, bănci, observatoare și platforme de observare a faunei.
- Marcaje și semnalizare ecologică pe trasee.

D. Educație și informare

- Ghiduri și pliante pentru turiști cu reguli de conduită.
- Activități educative (tururi ghidate, ateliere, expoziții tematice).

E. Monitorizare și evaluare

- Observarea impactului turismului asupra florei, faunei și solului.
- Colectarea feedback-ului vizitatorilor.
- Ajustarea traseelor, intensității vizitelor și infrastructurii, dacă este necesar.

3. Exemple de acțiuni concrete

- Instalarea panourilor informative despre biodiversitate.
- Organizarea de tururi ghidate pentru grupuri mici.
- Marcarea traseelor cu materiale biodegradabile.
- Implicarea comunităților locale în ghidaj și servicii turistice.
- Monitorizarea anuală a impactului asupra mediului.

Planificarea activităților pentru Ariile Protejate sunt necesare mai ales din următoarele motive:

- majoritatea ariilor protejate au funcții multiple și obiective de management complexe,
- prezența mai multor proprietari și administratori, uneori chiar în număr mare, ai terenurilor și resurselor naturale, care au interese și priorități diferite,
- interesele diferite legate de valorile acestor AP, pe lângă cele ale proprietarilor și administratorilor, care generează de multe ori presiuni și amenințări,
- nevoia de a face față unor amenințări complexe la adresa valorilor AP,
- nevoia de a armoniza și a coordona toate activitățile pentru a atinge ținta pe termen lung și obiectivele ariei protejate,
- nevoia de a integra și de a armoniza alte planuri de dezvoltare strategică și sectorială cu obiectivele ariei protejate.

Majoritatea Ariilor Protejate îndeplinesc funcții multiple, care se reflectă în obiectivele de management pentru fiecare categorie de arie protejată. Pentru atingerea acestor obiective și îndeplinirea funcțiilor respective este nevoie de acțiuni bine coordonate, care să aibă la bază o bună cunoaștere a situației precum și resurse adecvate.

Obiectivele prioritare ale oricărei AP trebuie să fie atinse prin armonizarea activităților umane astfel

încât să fie posibilă menținerea și îmbunătățirea valorilor de biodiversitate, în timp ce comunitățile

locale și alți factori interesați inițiază/implementează activități în special în scopul creșterii nivelului lor de bunăstare.

„Conservarea pe termen lung a naturii împreună cu serviciile furnizate de ecosisteme și cu valorile

culturale”, care reprezintă o cerință pentru orice arie protejată, este posibilă numai dacă toate activitățile umane sunt planificate și coordonate în așa fel încât să răspundă acestor obiective cheie.

Aceasta presupune ca planurile și activitățile relevante ale proprietarilor și administratorilor de terenuri precum și ale administratorilor resurselor naturale și ale activităților ce se desfășoară în zonă să fie armonizate și coordonate cu obiectivele principale ale AP. Înglobarea aspectelor legate de biodiversitate în planificare și management trebuie să devină o prioritate pentru toți cei care locuiesc și lucrează în cadrul ariei protejate. Planul de management trebuie să ofere îndrumări clare în acest sens.

Comportamentul turiștilor în zonele protejate are un impact direct asupra:

- **Conservării ecosistemelor** și biodiversității;
- **Protecției patrimoniului cultural și natural;**
- **Siguranței proprii și a celorlalți vizitatori;**
- **Calității experienței turistice** pentru toți vizitatorii.

2. Principii de conduită

1. **Respectarea traseelor marcate** – evitarea căilor neautorizate pentru a proteja flora și fauna.
2. **Păstrarea curățeniei** – nu se lasă gunoaie, nu se aprind focuri în locuri neamenajate.
3. **Respectarea faunei și florei** – nu se recoltează plante, nu se deranjează animalele.
4. **Limitarea zgomotului** – pentru a nu perturba mediul natural.
5. **Respectarea regulilor locale** – semne, panouri informative, restricții de acces.
6. **Utilizarea responsabilă a facilităților turistice** – bănci, foișoare, observatoare.

3. Comportamente de evitat

- Trecerea prin zone interzise sau sensibile ecologic.
- Colectarea sau distrugerea plantelor și a obiectelor culturale.
- Lăsarea gunoaielor sau poluarea apei.
- Deranjarea faunei sălbatice.
- Aprinderea focului în locuri neamenajate.

4. Exemple de bune practici

- Participarea la tururi ghidate pentru a înțelege ecosistemul.
- Folosirea traseelor și a punctelor de observare amenajate.
- Educația și conștientizarea asupra impactului propriilor acțiuni.
- Implicarea în activități de voluntariat, cum ar fi curățarea traseelor sau plantarea de arbori.

7 sfaturi/pași de comportament adecvat în zonele protejate:

1. Urmează traseele marcate

- Nu te abate de la trasee pentru a proteja flora și fauna.
- Evită zonele sensibile sau interzise.

2. Păstrează curățenia

- Nu arunca gunoaie; ia-ți resturile cu tine.
- Folosește coșurile și punctele de colectare, dacă există.

3. Protejează flora și fauna

- Nu recolta plante sau flori sălbatice.
- Nu hrăni sau deranja animalele.
- Observă natura fără a o afecta.

4. Respectă regulile și semnele

- Citește și respectă semnele informative sau restricțiile.
- Respectă regulile privind focul, campingul sau pescuitul.

5. Comportament liniștit

- Menține un nivel redus de zgomot pentru a nu deranja fauna și vizitatorii.
- Evită comportamente agresive sau periculoase.

6. Folosește responsabil infrastructura

- Utilizează foișoarele, bănci și observatoarele fără a le deteriora.
- Nu modifica sau strica facilitățile amenajate.

7. Implică-te activ

- Participă la activități educative sau de voluntariat (curățenie, plantări).
- Informează-te despre biodiversitate și patrimoniu cultural.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

1. Întrebări de cunoștințe generale

1. Ce reprezintă planificarea activităților turistice în zonele protejate?
2. Care sunt obiectivele principale ale planificării activităților turistice în zonele protejate?
3. De ce este importantă zonarea într-o zonă protejată?
4. Ce tipuri de trasee turistice pot fi amenajate în zonele protejate?
5. Care sunt principalele principii de conduită pentru turiști în zonele protejate?

2. Întrebări aplicative

6. Cum ai planifica un traseu turistic pentru a minimiza impactul asupra mediului?
7. Ce tip de infrastructură ar trebui amenajată într-o zonă protejată pentru a sprijini turismul durabil?
8. Cum ai monitoriza efectele activităților turistice asupra florei și faunei?
9. Cum ai educa vizitatorii cu privire la regulile de comportament în zonele protejate?
10. Ce măsuri ai lua dacă observi că o zonă protejată este afectată de turism excesiv?

3. Întrebări de analiză și reflecție

11. Care crezi că este legătura între turismul durabil și conservarea biodiversității?
12. Cum poate comunitatea locală beneficia de pe urma planificării corecte a activităților turistice?
13. Dă un exemplu de situație în care nerespectarea regulilor turistice poate afecta zona protejată.
14. Ce elemente ai include într-un ghid de bune practici pentru turiști?
15. Cum poate fi echilibrat turismul și protecția mediului într-o zonă protejată cu resurse fragile?

Subiectul 18: Managementul riscurilor și siguranța turiștilor.

Managementul riscurilor în turism presupune identificarea, evaluarea și controlul factorilor care pot pune în pericol siguranța turiștilor și buna desfășurare a activităților turistice, mai ales în zonele protejate sau în medii naturale.

Riscul în turism reprezintă posibilitatea producerii unor evenimente sau accidente care pot afecta siguranța turiștilor, bunurile acestora sau mediul înconjurător. Clasificarea riscurilor ajută la gestionarea și prevenirea acestora.

Clasificarea riscurilor:

A. După sursa riscului

1. Riscuri naturale

- Fenomene meteorologice extreme: furtuni, ploi torențiale, zăpezi, caniculă.
- Hazarde geologice: alunecări de teren, avalanșe, cutremure.
- Pericole acvatice: curenți puternici, inundații, valuri.

2. Riscuri tehnologice sau infrastructurale

- Defecțiuni la mijloacele de transport (autobuze, telescaune, bărci).
- Lipsa sau degradarea facilităților turistice.
- Echipamente de protecție insuficiente sau necorespunzătoare.

3. Riscuri sociale și comportamentale

- Infracționalitate (furturi, agresiuni).
- Conflicte în grupuri de turiști sau cu localnicii.
- Comportament imprudent sau nerespectarea regulilor.

B. După gradul de probabilitate și gravitate

1. Risc mic – probabilitate redusă și consecințe minore.

2. Risc moderat – probabilitate medie și consecințe care necesită intervenție.

3. Risc mare – probabilitate mare și consecințe grave pentru siguranță sau mediu.

C. După domeniul de producere

1. Risc fizic – accidente, răni, hipotermie, arsuri.

2. Risc de sănătate – boli, intoxicații alimentare, alergii.

3. Risc psihologic – stres, pierderea orientării, panică.

4. Risc economic – pierderi financiare, furturi, deteriorarea echipamentelor.

Importanța clasificării riscurilor

- Permite evaluarea și prioritizarea măsurilor preventive.
- Ajută la planificarea siguranței turiștilor și a infrastructurii.
- Contribuie la educarea și informarea vizitatorilor asupra potențialelor pericole.

Figura 18. Sursa: Google.com. Clasificarea riscurilor

Obiective:

- Prevenirea accidentelor și incidentelor turistice.
- Asigurarea unei experiențe turistice sigure și plăcute.
- Reducerea impactului negativ asupra mediului și comunităților locale.
- Creșterea responsabilității și educației turistice.

Etapele managementului riscurilor:

1. **Identificarea riscurilor**
 - Pericole naturale: prăpăstii, alunecări de teren, avalanșe, râu cu curent puternic.
 - Riscuri legate de activități: drumeții, escaladă, sporturi nautice.
 - Riscuri sociale: infraționalitate, interacțiuni cu localnicii.
2. **Evaluarea riscurilor**
 - Probabilitatea producerii evenimentului.
 - Gravitatea consecințelor asupra turiștilor și mediului.
3. **Planificarea măsurilor de prevenire**
 - Marcarea clară a traseelor și avertizarea vizitatorilor.
 - Echipamente de siguranță (bariere, coarde, veste salvare).
 - Instruirea ghizilor și personalului de suport.
4. **Implementarea măsurilor de siguranță**
 - Semnalizare vizibilă și corectă.
 - Informarea turiștilor înainte de excursii sau activități.
 - Pregătirea pentru situații de urgență (prim-ajutor, evacuare).
5. **Monitorizare și revizuire**
 - Verificarea periodică a traseelor și facilităților.
 - Adaptarea măsurilor în funcție de evenimente și feedback-ul turiștilor.

Exemple de riscuri în turism:

a).Riscuri naturale

Tabelul 24

Tip de risc	Exemplu moderat	Exemplu sporit
Cutremure	Vizitarea unui oraș mic într-o zonă seismică cu cutremure rare	Participarea la turism montan într-o zonă activă seismic (ex: Japonia, California)
Inundații	Turism fluvial în perioade cu precipitații normale	Croazieră sau camping în delta sau luncile unui râu în perioada ploioasă
Avalanșe / alunecări de teren	Drumeții pe pante domoale	Turism montan iarna în Alpi sau Himalaya fără ghid local

b).Riscuri sociale și de securitate:

Tabelul 25

Tip de risc	Exemplu moderat	Exemplu sporit
Infraționalitate	Vizită în orașe turistice cu rate mici de furt	Turism în zone afectate de conflicte armate sau banditism (ex: unele regiuni din Afganistan)
Tulburări civile	Participare la festivaluri locale	Participare la proteste sau manifestații politice tensionate

c).Riscuri sanitare:

Tabelul 26

Tip de risc	Exemplu moderat	Exemplu sporit
Bolile infecțioase	Vizită în țări cu vaccinuri recomandate (ex: Thailanda)	Turism în zone cu epidemii active (ex: Ebola în anumite regiuni)
Accidente medicale	Drumeții scurte în natură	Turism aventuros (rafting, parapantă) fără asigurare medicală

d).Riscuri economice / financiare:

Tabelul 27

Tip de risc	Exemplu moderat	Exemplu sporit
Fluctuații valutare	Turism în țări apropiate cu monedă stabilă	Turism în țări cu inflație rapidă sau curs valutar volatil
Prețuri neașteptate	Tarifuri de intrare la obiective turistice	Schimbări bruste de preț pentru bilete de avion, cazare sau taxe locale

- **Riscurile moderate** pot fi gestionate cu informații și planificare (ex: asigurare de călătorie, vaccinuri, ghid local).
- **Riscurile sporite** necesită evitarea zonei, măsuri stricte de siguranță sau adaptarea planului turistic.

Compararea riscurilor ajută operatorii turistici să prioritizeze măsurile de prevenție și să informeze turiștii corespunzător.

Evitarea riscurilor în turism presupune **măsuri preventive și planificare atentă** pentru a reduce posibilitatea producerii unor evenimente negative. Iată principalele strategii, organizate pe tipuri de risc:

- **Verificarea condițiilor meteo și a avertizărilor** înainte de plecare.
- **Alegerea perioadei potrivite** pentru activități în natură (ex: evitarea sezonului ploios sau alavalancher).
- **Echipament adecvat** (încălțăminte, echipament de protecție, GPS, corturi rezistente).
- **Cunoașterea traseelor sigure** și a punctelor de evacuare în caz de urgență.
- **Informarea despre situația politică și socială** din destinație.
- **Evitarea zonelor cu conflicte, proteste sau criminalitate ridicată.**
- **Păstrarea bunurilor personale** în locuri sigure și folosirea seifurilor.
- **Călătorii în grup sau cu ghid local** pentru siguranță sporită.
- **Vaccinări și prevenție** conform recomandărilor OMS sau autorităților locale.
- **Evitarea consumului de alimente sau apă nesigure.**
- **Trusa medicală personală** cu medicamente de bază și antidiareice.
- **Asigurare medicală internațională** care acoperă situații de urgență.
- **Verificarea cursului valutar și a taxelor locale** înainte de plecare.
- **Buget flexibil și rezervă financiară** pentru situații neprevăzute.
- **Plata serviciilor turistice în avans** la operatori de încredere.
- **Folosirea cardurilor și plăților electronice sigure.**
- **Planificare atentă a traseului și activităților.**
- **Cunoașterea legislației și regulilor locale** (ex: protecția mediului, zone interzise).
- **Informarea constantă** prin aplicații sau site-uri oficiale de turism și siguranță.
- **Pregătirea pentru situații de urgență** (numere de contact, plan de evacuare, hărți offline).

Siguranța turiștilor reprezintă **ansamblul măsurilor și comportamentelor care previn accidente, incidentele și situațiile de risc în timpul activităților turistice**. Este esențială atât pentru turiști, cât și pentru operatorii turistici sau autoritățile care gestionează zonele turistice.

Iată principalele aspecte:

Principii generale

- Prevenția este mai importantă decât intervenția după producerea unui incident.
- Informarea și educarea turiștilor reduc riscurile.
- Colaborarea între turiști, ghizi și autorități crește siguranța generală.
- Adaptarea activităților la condițiile locale (climat, teren, infrastructură).

2. Măsuri de siguranță pentru turiști

a) În natură

- Respectarea traseelor marcate și a zonelor permise.
- Folosirea echipamentului adecvat (încălțăminte, cască, vestă salvare etc.).
- Cunoașterea regulilor de comportament în caz de incendiu, alunecare de teren sau inundații.

b) În orașe și zone urbane

- Evitarea zonelor periculoase sau slab luminate.
- Păstrarea obiectelor de valoare în siguranță.
- Călătoritul în grup sau cu ghid local în zone mai puțin cunoscute.

c) Sănătate și igienă

- Respectarea recomandărilor medicale și a vaccinurilor.
- Evitarea consumului de apă sau alimente nesigure.

3. Măsuri preventive de către operatori și autorități

- Semnalizarea corectă a traseelor și a zonelor periculoase.
- Amenajarea punctelor de prim-ajutor și observatoarelor.
- Organizarea de instruire pentru ghizi și personalul turistic.
- Monitorizarea condițiilor meteorologice și informarea turiștilor în timp real.

4. Recomandări pentru turiști

- Respectarea regulamentelor locale și a instrucțiunilor ghidului.
- Planificarea traseului și informarea cu privire la posibile riscuri.
- Păstrarea calmului în situații neprevăzute și contactarea serviciilor de urgență.
- Încheierea unei **asigurări de călătorie** care acoperă accidente și situații de urgență.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

Întrebări de cunoștințe generale

1. Ce înseamnă „managementul riscurilor în turism”?
2. Care sunt principalele categorii de riscuri cu care se confruntă turiștii?
3. Ce diferență există între riscurile moderate și cele ridicate în turism?
4. Care sunt principiile generale ale siguranței turiștilor?

2. Întrebări de înțelegere

5. De ce este importantă informarea turiștilor înainte de vizitarea unei zone turistice?
6. Cum contribuie ghizii turistici și autoritățile locale la reducerea riscurilor?
7. În ce mod echipamentul adecvat și pregătirea prealabilă reduc riscurile în turismul montan sau aventuros?

3. Întrebări aplicative

8. Un grup de turiști dorește să viziteze o zonă montană cu risc de avalanșe. Ce măsuri preventive ar trebui să iați?
9. Cum puteți evita riscurile sanitare atunci când vizitați o țară cu epidemii sezoniere?
10. Dacă observați că o zonă turistică urbană are rate ridicate de infracționalitate, ce comportamente preventive puteți adopta?

4. Întrebări de analiză și evaluare

11. Comparați riscurile naturii cu riscurile sociale în turism. Care sunt mai ușor de prevenit și de ce?
12. Evaluați impactul unei asigurări de călătorie asupra siguranței turiștilor.
13. Care sunt avantajele planificării anticipate a traseelor turistice în reducerea riscurilor?

5. Întrebări de auto-reflecție

14. Povestiți o experiență personală în care ați întâlnit un risc turistic. Cum l-ați gestionat?
15. Ce comportamente considerați esențiale pentru a asigura siguranța proprie și a grupului în excursii sau drumeții?

Subiectul 19-20 : Modele de bune practici în organizarea turismului rural, montan, de aventură. Marketingul turismului verde. Strategii de promovare online și offline.

Turismul rural

Principii de bune practici:

- **Valorificarea patrimoniului local:** promovarea tradițiilor, meșteșugurilor și bucătăriei locale.
- **Implicarea comunității:** angajarea localnicilor ca gazde, ghizi sau producători de suveniruri.
- **Turism sustenabil:** minimizarea impactului asupra mediului, colectarea selectivă a deșeurilor, utilizarea energiei regenerabile.
- **Experiențe personalizate:** workshop-uri culinare, participarea la activități agricole sau artizanat local.

Exemple:

- În România, pensiunile agroturistice din Maramureș sau Bucovina oferă cazare tradițională și activități agricole.

- În Franța, fermele din regiunea Provence permit turiștilor să participe la recoltarea lavandei sau producerea brânzeturilor.

Turismul montan

Principii de bune practici:

- **Siguranța turiștilor:** marcarea clară a traseelor, puncte de prim-ajutor, ghidaj specializat.
- **Conservarea naturii:** respectarea zonelor protejate și a regulilor de acces.
- **Infrastructură adecvată:** refugii montane, cabine de informare, platforme de observație.
- **Educație ecologică:** informarea turiștilor despre biodiversitate, pericole naturale și comportament responsabil.

Exemple:

- Parcurile naționale din Austria și Elveția oferă trasee bine marcate, hărți digitale și refugii echipate.
- În România, Parcul Național Retezat sau Bucegi folosesc ghizi montani autorizați și panouri educative.

Turismul de aventură

Principii de bune practici:

- **Evaluarea riscurilor:** analize periodice ale traseelor și activităților (rafting, escaladă, ciclism montan).
- **Echipament profesional și standarde de siguranță:** cască, ham, vestă salvare, instruire prealabilă.
- **Formarea ghizilor și instructorilor:** certificări internaționale și experiență practică.
- **Planificarea activităților:** grupuri monitorizate, semnalizare și proceduri de urgență.

Exemple:

- Raftingul pe râul Tara, Muntenegru, oferă ghizi licențiați și echipament de siguranță complet.
- Escalada și via ferrata în Alpii francezi sau elvețieni respectă standarde internaționale de securitate și protecția mediului.
- În România, zona Cheile Nerei sau Valea Prahovei oferă trasee de aventură cu ghizi certificați și echipamente standardizate.

Factori comuni de succes

1. **Siguranța turiștilor** – prioritară în orice tip de turism.
2. **Implicarea comunității locale** – generează beneficii socio-economice.
3. **Conservarea mediului și patrimoniului** – asigură durabilitatea turismului.
4. **Educația și informarea turiștilor** – crește responsabilitatea și satisfacția experienței

Tabel vizual: Bune practici în turism

Tabelul 28

Tip de turism	Principii de bune practici	Exemple concrete
Turism rural	- Valorificarea patrimoniului local - Implicarea comunității - Turism sustenabil - Experițe personalizate	- Pensiuni agroturistice în Maramureș, Bucovina - Participare la activități agricole sau artizanat local în Franța
Turism montan	- Siguranța turiștilor - Conservarea naturii - Infrastructură adecvată - Educație ecologică	- Trasee marcate în Parcurile Naționale din Austria și Elveția - Refugii montane și panouri educative în Retezat, Bucegi
Turism de aventură	- Evaluarea riscurilor - Echipament profesional și standarde de siguranță - Formarea ghizilor și instructorilor - Planificarea activităților	- Rafting pe râul Tara, Muntenegru - Escaladă și via ferrata în Alpi - Trasee de aventură cu ghizi certificați în Cheile Nerei, Valea Prahovei

Observații comune

- Bunele practici **pun accent pe siguranța turiștilor**, durabilitate, implicarea comunității și educație ecologică.
- La nivel internațional, multe proiecte respectă **standarde internaționale de certificare** pentru ghizi și infrastructură.
- În Moldova, proiectele se concentrează pe **valorificarea patrimoniului rural și natural**, implicarea comunităților și dezvoltarea unui turism responsabil și educativ.

Studii de caz/Bune practice:

Tabelul 29

Tip de turism	Nivel internațional	Republica Moldova
Rural	- European Network for Rural Development (UE) – dezvoltare satelor, agroturism, patrimoniu cultural - Proiecte agroturistice în Franța și Italia – ferme deschise turiștilor, activități culinare și artizanale	- „Hai la Sat” – pensiuni rurale, promovarea tradițiilor și gastronomiei - „Descoperă Găgăuzia” – tururi culturale și gastronomice, participare la evenimente tradiționale
Montan / natural	- Parcurile Naționale din Austria și Elveția – trasee marcate, refugii, ghizi autorizați - Sustainable Mountain Tourism (UNWTO/ONU) – turism montan sigur și durabil	- Parcul Național Orhei și Rezervația „Pădurea Domnească” – trasee marcate, observatoare de faună, panouri educative - Proiecte ecoturistice în Codri – drumeții ghidate și activități educative
Aventură	- Rafting și via ferrata în Alpi – ghizi certificați, echipamente sigure, protecția mediului - Eco-adventure projects în Costa Rica – canopy tours, rafting, implicarea comunităților locale	- Rafting pe râul Nistru – activități cu ghizi locali și echipament sigur, protejarea mediului - Ciclism montan și drumeții în Rezervația „Plaiul Fagului” – trasee amenajate, educație ecologică

Principii comune de organizare a turismului rural

1. Valorificarea patrimoniului local – arhitectură, gastronomie, tradiții și meșteșuguri.
2. Implicarea comunității – ghizi locali, organizarea de activități cu participarea locuitorilor.

3. Experiențe autentice pentru turiști – participarea la activități agricole, culturale sau culinare.
4. Turism durabil și responsabil – protecția mediului și păstrarea tradițiilor locale.
5. Promovarea culturală și educativă – festivaluri, ateliere, demonstrații și workshop-uri.

Principii comune în organizarea turismului montan

1. Siguranța turiștilor – marcarea traseelor, ghizi instruiți, refugii și echipamente corespunzătoare.
2. Protecția mediului – respectarea zonelor protejate și conservarea biodiversității.
3. Infrastructură adecvată – refugii, cabine de informare, platforme de observație.
4. Educație ecologică și culturală – informarea vizitatorilor despre flora, fauna, istoria și geografia zonei.
5. Planificarea și monitorizarea activităților – adaptarea traseelor la nivelul de experiență al turiștilor și condițiile naturale.

Principii comune în organizarea turismului de aventură

1. Siguranța turiștilor – echipamente adecvate, ghizi instruiți și standarde internaționale.
2. Evaluarea riscurilor – trasee monitorizate, limitarea accesului în condiții periculoase.
3. Implicarea comunității locale – ghizi și administrarea activităților de către localnici.
4. Protecția mediului – trasee amenajate care minimizează impactul asupra naturii.
5. Educație și informare – instruire prealabilă și ghidaj pe durata activității.

Activități specifice turismului rural la nivel internațional, împărțite pe categorii:

Activități agricole și participative

- Franța (Provence, Alsacia, Loire Valley) – participarea turiștilor la recoltarea fructelor și legumelor, la producția de brânzeturi, vin sau ulei de măsline.
- Italia (Toscana, Umbria) – tururi la ferme producătoare de vin, participarea la culesul măslinelor și producerea brânzeturilor tradiționale.
- Spania (Andaluzia, Catalonia) – workshop-uri pentru cultivarea plantelor aromatice și a legumelor tradiționale.

Activități culinare și gastronomice

- Franța și Italia – cursuri de gătit cu ingrediente locale, degustări de vin și produse artisanale.
- Japonia (regiuni rurale) – participarea la prepararea orezului sau a ceaiului tradițional în sate.
- Mexic (Oaxaca, Chiapas) – tururi gastronomice cu degustarea produselor tradiționale și participarea la prepararea mâncărurilor locale.

Activități culturale și tradiționale

- România (Maramureș, Bucovina) – participarea la sărbători tradiționale, festivaluri folclorice și târguri de artizanat.
- Indonezia (Bali, Java rural) – tururi ghidate prin sate tradiționale, vizitarea templelor și participarea la ceremonii locale.
- India (Rajasthan, Kerala) – workshop-uri de meșteșuguri tradiționale: țesut, ceramică, pictură.

Activități recreative și de relaxare

- Noua Zeelandă și Canada – drumeții ușoare, ciclism rural și observarea peisajelor agricole.

- Elveția și Austria – plimbări pe poteci rurale cu ghid, participarea la festivaluri locale și picnicuri tradiționale.

Eco-turism și educație

- Costa Rica și Africa de Sud – vizite în ferme organice și eco-resorturi rurale, programe educative pentru protecția mediului și conservarea biodiversității.
- Germania (Bavaria, Saxonia) – vizitarea fermelor bio, participarea la programe de educație ecologică și ateliere de grădinărit tradițional.

Observații

- Turismul rural **combinează experiențe culturale, educative și recreative**, oferind turiștilor o imersiune în viața și tradițiile comunităților locale.
- Activitățile pot fi participative (implicarea turistului în agricultură sau artizanat) sau observative (vizitarea satelor și degustări).
- Este un tip de turism care susține economia locală, conservă patrimoniul cultural și promovează turismul durabil.

Activități specifice turismului montan la nivel internațional, împărțite pe categorii:

Drumeții și trekking

- Elveția și Austria (Alpi) – trasee montane marcate, drumeții ghidate, observarea faunei și florei alpine.
- Nepal (Himalaya) – trekking pe trasee celebre, cum ar fi Annapurna sau Everest Base Camp, cu ghizi locali și suport logistic.
- Chile și Argentina (Anzi) – drumeții și trekking în Parcurile Naționale Torres del Paine și Los Glaciares.

Escaladă și alpinism

- Franța (Chamonix) și Italia (Dolomiți) – escaladă, via ferrata și alpinism, cu echipament profesionist și ghizi certificați.
- Pakistan (Karakoram) – alpinism pe vârfuri înalte, expediții cu ghizi locali și instrucțiuni de siguranță.
- SUA (Yosemite, California) – escaladă pe stânci, programe pentru începători și avansați, cu ghidaj profesionist.

Sporturi de iarnă

- Austria, Elveția, Franța (Alpi) – schi, snowboarding, săniuș și ski touring, cu pârtii marcate și centre de instruire.
- Canada (Rockies) – ski de tură, heli-skiing și snowboarding, activități ghidate și siguranță în zone montane.
- Japonia (Hokkaido) – schi și snowboard în zone montane cu zăpadă abundentă și infrastructură turistică dezvoltată.

Observarea naturii și ecoturism

- Norvegia și Suedia – drumeții și observarea fiordurilor și pădurilor montane, cu ghizi ecologiști.
- Kenya și Tanzania (Munții Kilimanjaro și Kenya) – drumeții și ascensiuni ghidate, ecoturism și educație despre biodiversitate.
- Canada și SUA – programe de ecoturism în Parcurile Naționale montane, observarea faunei sălbatice și conservarea mediului.

Aventură și sport extrem

- Nepal și Bhutan – escaladă pe ghețari, parapantă, rafting montan.

- Alpii Europei – mountain biking pe trasee montane, tiroliană și bungee-jumping în zone de aventură.
- SUA (Colorado, Utah) – climbing, zipline și rock jumping în zone montane protejate.

Observații

- Turismul montan combină **activități recreative, sportive și educative**, adaptate la diferite niveluri de experiență.
- Siguranța este esențială: ghizi instruiți, echipamente adecvate și marcaje clare ale traseelor.
- Activitățile contribuie la **dezvoltarea turismului durabil**, protejarea mediului și promovarea valorilor naturale și culturale ale zonelor montane.

Activități specifice turismului de aventură la nivel internațional, împărțite pe categorii:

Activități acvatice

- Costa Rica – rafting pe râuri montane, caiac, canotaj și snorkeling în zone protejate.
- Nepal și India – rafting și kayaking pe râuri alpine cu curenți rapizi.
- SUA (Colorado, Utah) – rafting, kayaking și tubing pe râuri montane și lacuri alpine.

Escaladă și activități pe stânci

- Alpi (Franța, Elveția, Austria) – escaladă, via ferrata și bouldering, cu ghizi certificați și echipamente de protecție.
- SUA (Yosemite, Utah, Colorado) – rock climbing, big wall climbing și outdoor adventure courses.
- Nepal și Pakistan (Himalaya și Karakoram) – alpinism, trekking extrem și escaladă pe ghețari.

Sporturi aeriene

- Elveția și Austria – parapantă, zbor cu deltaplanul și skydiving în zone montane.
- Noua Zeelandă – bungee jumping, zboruri cu parapantă și skydiving în zone de aventură.
- Turcia (Ölüdeniz) – parapantă deasupra munților și litoralului, programe ghidate și sigure.

Ciclism și drumeții de aventură

- Canada și SUA – mountain biking pe trasee montane dificile, drumeții ghidate și trasee off-road.
- Nepal și Bhutan – trekking de mare altitudine și drumeții în zone greu accesibile.
- Alpii Europei – mountain biking, hiking și trekking combinat cu activități de supraviețuire.

Activități extreme și multisport

- Costa Rica și Africa de Sud – canopy tours, tiroliene, cursuri de supraviețuire, expediții de aventură.
- Chile și Argentina (Anzi) – ski touring, heli-skiing, escaladă pe ghețari și drumeții în condiții extreme.
- SUA (Colorado, Alaska) – zipline, ice climbing, snowboarding pe trasee sălbatice și aventuri outdoor combinate.

Observații

- Turismul de aventură este caracterizat prin **nivel ridicat de risc controlat**, experiențe intense și activități fizice solicitante.
- Siguranța este esențială: echipamente standardizate, ghizi certificați, instruire prealabilă și planificarea traseelor.

- Se promovează **turismul durabil și responsabil**, cu protecția mediului și implicarea comunităților locale.
- Acest tip de turism poate fi combinat cu **turism montan, ecoturism și turism rural**, pentru experiențe complexe.

Marketingul turismului verde. Strategii de promovare online și offline.

Turismul verde (ecoturismul) promovează experiențe turistice responsabile, sustenabile și orientate spre protecția mediului și conservarea patrimoniului cultural.

Marketingul turismului verde se referă la ansamblul activităților de promovare, comunicare și vânzare a serviciilor și destinațiilor turistice care respectă principiile sustenabilității și protecției mediului. Scopul său principal este atragerea turiștilor responsabili, interesați de experiențe autentice, educative și prietenoase cu natura.

Marketingul turismului verde urmărește:

- **Conștientizarea publicului** asupra valorilor ecologice și culturale.
- **Promovarea destinațiilor verzi** care respectă standarde de durabilitate.
- **Atragerea turiștilor responsabili** interesați de experiențe educative și durabile.

Obiective ale marketingului turismului verde:

1. Creșterea vizibilității destinațiilor ecoturistice.
2. Educarea turiștilor asupra practicilor sustenabile.
3. Dezvoltarea unei imagini pozitive și responsabile a brandului turistic.
4. Implicarea comunităților locale în activități economice și culturale.

Principii fundamentale:

1. **Sustenabilitate** – promovarea activităților care nu afectează mediul și resursele locale.
2. **Responsabilitate socială** – implicarea comunităților locale în dezvoltarea și beneficiile turismului.
3. **Educație și conștientizare** – informarea turiștilor despre importanța conservării naturii și a patrimoniului cultural.
4. **Autenticitate** – experiențe turistice reale, bazate pe cultura și tradițiile locale.
5. **Calitate și siguranță** – servicii de înaltă calitate, cu respectarea standardelor de siguranță și confort.

Caracteristici esențiale:

- **Orientare către turism durabil** – marketingul verde promovează pachete turistice care reduc impactul asupra mediului.
- **Target specific** – se adresează turiștilor interesați de natură, cultură și experiențe autentice.
- **Comunicare integrată** – combină promovarea online (social media, website-uri) cu cea offline (pliante, târguri, evenimente).
- **Valoare educativă și culturală** – fiecare activitate promovată transmite informații despre mediul înconjurător și tradițiile locale.

- **Flexibilitate și adaptabilitate** – marketingul verde se adaptează la caracteristicile fiecărei destinații și la cerințele turiștilor.

Avantaje ale marketingului turismului verde:

- Contribuie la **conservarea patrimoniului natural și cultural**.
- Creează **experiențe turistice memorabile și autentice**.
- **Îmbunătățește imaginea destinațiilor** și crește atractivitatea acestora pe termen lung.
- **Susține dezvoltarea economică locală** prin implicarea comunităților și promovarea produselor tradiționale.

Principiile marketingului turismului verde:

1. Sustenabilitate

- Orice activitate turistică promovată trebuie să protejeze mediul și resursele naturale.
- Se evită supraexploatarea ecosistemelor și poluarea mediului.
- Exemple: trasee ecologice, activități în zone protejate cu impact minim.

2. Responsabilitate socială

- Comunitățile locale sunt implicate activ în dezvoltarea turismului.
- Turiștii contribuie la economia locală prin achiziționarea de produse și servicii locale.
- Exemple: pensiuni rurale administrate de localnici, ghizi locali instruiți.

3. Educație și conștientizare

- Marketingul turismului verde include componenta educativă pentru turiști.
- Scopul este de a crește gradul de conștientizare privind protecția mediului și valorile culturale.
- Exemple: panouri informative pe trasee, workshop-uri despre biodiversitate sau meșteșuguri tradiționale.

4. Autenticitate

- Experiențele turistice oferite trebuie să fie reale și să reflecte cultura, tradițiile și modul de viață al comunității locale.
- Evitarea experiențelor artificiale sau excesiv comercializate.
- Exemple: participarea la sărbători tradiționale, prepararea mâncărurilor locale, activități agricole tradiționale.

5. Calitate și siguranță

- Serviciile turistice trebuie să fie de înaltă calitate și sigure pentru turiști.
- Include infrastructură adecvată, echipamente corespunzătoare și personal instruit.
- Exemple: trasee montane marcate, ghizi certificați, cabine și refugii echipate corespunzător.

6. Promovare echilibrată online și offline

- Strategiile de marketing combină canalele digitale și cele tradiționale pentru a ajunge la publicul țintă.
- Se asigură vizibilitatea destinației ecoturistice și informarea eficientă a turiștilor.
- Exemple: pagini web și social media pentru promovarea destinațiilor, broșuri și pliante distribuite în târguri sau centre turistice.

American Marketing Association oferă următoarea definiție formală: „*Marketingul este o funcție organizațională și un set de procese de creare, comunicare și furnizarea de valori clienților și pentru a gestiona relațiile cu clientul în moduri în care organizația și părțile interesate ale acesteia beneficiază.* „

Phillipi Kotler definește marketingul ca „*un proces social prin care indivizii și grupurile obțin ceea ce au nevoie și doresc prin crearea, oferirea și schimbul liber de produse și servicii de valoare cu alții*”. În esență, conceptul de marketing este orientarea către client vizând generarea satisfacției clienților. Acestea arată că marketing înseamnă toate acele activități desfășurate pentru a transfera bunurile de la producătorii sau producătorii către consumatori.

Marketingul și Internetul

Unul dintre indicatorii cheie ai dezvoltării marketingului online este creșterea numărului utilizatorilor de internet. De aproape 25 de ani publicul are acces la internet. De atunci a fost un proces continuu de dezvoltare și inovare. Oamenii pot face aproape totul cu computerele lor, de exemplu: cumpărături, rezervări, cercetări, comunicare etc.

Conform datelor colectate de Consiliul OCM (Consiliul Concurenței), 71% dintre utilizatorii de internet sunt mai predispuși să cumpere de la un brand pe care îl urmăresc pe o pagină de pe rețele sociale precum Twitter sau Facebook. În plus, majoritatea populației (59%) utilizează rețelele sociale timp de 6 ore sau mai mult în fiecare săptămână. Online marketingul generează de 3 ori mai mulți clienți potențial decât marketingul tradițional, și în același timp costă cu 62% mai puțin. Prin aceasta, profesioniștii în marketing au cu 50% mai multe șanse decât consumatorii să aprecieze un produs sau o marcă pe Facebook, cu 400% mai mult probabil să urmărească brandurile pe Twitter, cu 100% mai multe șanse de a face o achiziție ca urmare a vizualizării produsului pe Facebook.

Principalele strategii de marketing online existente:

Marketing afiliat online a fost creat în 1997 la o petrecere. O domnișoară l-a întrebat pe Jeff Bezos (fondator Amazon) dacă ar dori ca ea să promoveze unele dintre cărțile sale pe site-ul ei pentru un mic comision.

Acum există trei tipuri diferite de modul în care afiliații primesc comisioane. Valoarea acestuia este declarată de obicei individual între afiliat și comerciant:

1. Plățiți pe clic: dacă un client face clic pe linkul sau bannerul furnizat de pe site-ul afiliatului și cumpără un produs al comerciantului afiliatului primește un anumit comision.

2. Plata pe chestionar finalizat: Aici afiliatul primește un comision pentru fiecare persoană care completează un formular pe web cu informațiile sale de contact (în principal adresa de e-mail). Plățile comisionului pot depinde și de prețul produsului sau serviciului vândut care ne aduce la al treilea tip:

3. Plata pe vânzare: afiliatul câștigă un anumit procent din prețul produselor.

Marketing pe E-Mail - Această strategie înseamnă contactarea directă a clienților prin e-mailuri. Este o strategie foarte populară din cauza costurilor scăzute. Acest tip de e-mailuri este de obicei personalizat și constă în: marca companiei, un mesaj și un link care ghidează clientul către site-ul companiei. Mai frecvente sunt e-mailurile care, de asemenea, afișează una sau mai multe imagini despre produsul promovat și o conexiune la pagina de Facebook a companiei pentru a susține, de asemenea, marketingul pe rețelele sociale.

Există diferite *câteva tipuri* principale de marketing prin e-mail:

- *Campanie autonomă*: aceste e-mailuri au în mod normal o anumită perioadă în care sunt trimise. Este folosit mai ales pentru a promova produse noi sau produse pentru un singur sezon. Deci, unul sau mai multe e-mailuri cuprind același produs.
- *Newsletter*: Motivul principal din spatele unui newsletter este de a sprijini loialitatea clienților. Acestea constau în informații utile pentru clienți și le sunt trimise cel puțin o dată pe lună. Un dezavantaj al buletinelor informative este efortul constant pentru o companie, deoarece buletinul informativ trebuie să fie mereu actualizat, astfel încât o companie ar trebui să inițieze un departament profesional de marketing prin e-mail.

Publicitatea prin Cuvinte cheie - Această strategie înseamnă a plasa bannere plătite pe paginile de rezultate ale motoarelor de căutare. Site-ul www.Goto.com a fost prima companie care a folosit această strategie în anul 1998. În anul 2002 Google a copiat-o și a creat bazele succesului contemporan.

Publicitatea prin cuvinte cheie a devenit mai semnificativă în lumea marketing online pentru companii, lucru a fost dovedit în 2008 printr-un sondaj realizat de INTERNET WORLD Business, care spune că în acest moment 45,9% din cei intervievați au găsit un nou magazin online în timp ce foloseau un motor de căutare.

Publicitate online - Publicitatea online este una dintre cele mai vechi strategii din lumea online. A fost plasat primul banner în 1994. Astăzi publicitatea online include pe lângă bannere, multe tipuri diferite de reclame, de exemplu videoclipuri. Se spune că în anul 2012 publicitatea online a fost cel mai utilizat mediu pentru publicitate după spoturile TV. Datorită scăderii prețurilor și a creșterii calității videoclipurilor, acest tip de marketing online devine din ce în ce mai popular pentru companii. De asemenea, faptul că aproximativ 40% dintre utilizatorii de internet le place să vizioneze reclame video online încurajează companiile să-și prezinte brandurile prin videoclipuri.

Publicitate mobilă - Publicitatea mobilă este o metoda publicitară livrată prin dispozitive mobile fără fir, cum ar fi smartphone-uri sau tablete. Publicitatea mobilă poate lua forma unor anunțuri grafice statice, anunțuri SMS (serviciu de mesaje scurte) sau anunțuri MMS (serviciu de mesagerie multimedia), anunțuri de căutare mobilă, publicitate pe site-uri web mobile sau anunțuri în aplicații sau jocuri mobile.

Avantajele marketingului online:

„Internetul permite transmiterea inclusiv a imaginilor, datelor video sau audio de la un utilizator la altul. Un alt avantaj al internetului este acela că o simplă aplicație poate înlocui apelurile telefonice: fiecare utilizator are un microfon și o boxă conectate la computerul lui și sunetul este transmis prin internet; prin urmare sunetul și imaginile sunt transmise gratuit, fără facturi pentru convorbiri de lungă distanță.

Pornind de la aceste caracteristici importante ale internetului, pot fi evidențiate avantajele și dezavantajele, precum și particularitățile marketingului online. În acest sens, trebuie subliniate problemele ce derivă din tehnicile și practicile marketingului tradițional, și anume:

1. Marketingul tradițional este de cele mai multe ori costisitor
2. Marketingul tradițional poate fi un proces consumator de timp
3. Tehnicile marketingului tradițional sunt adesea ineficiente.

Marketingul online este disponibil continuu. Unul dintre cele mai bune atribute ale unui server online este acela că este disponibil 24 de ore din 24, 365 de zile pe an. Toate aceste avantaje enumerate și explicate anterior fac ca marketingul online să devină tot mai vital pentru orice companie și organizație a secolului al XXI-lea.

Agențiile de turism, pentru a-și putea promova produsele și serviciile folosesc următoarele mijloace de comunicare:

- Publicitate la nivel internațional, național: prin pliante, broșuri etc.;
- Publicitate la locul vânzării: prin afișe, panouri publicitare, autocolante, filme video;
- Publicitate exterioară: în locuri publice;
- Publicitate directă: prin transmiterea ofertelor direct consumatorilor potențiali în zonele intens circulate ale orașelor;
- Publicitate on-line: compania are o pagină web pentru prezentarea detaliată a produselor companiei și a ofertelor promoționale;
- Participarea la târguri și expoziții naționale și internaționale: pentru a putea prezenta cele mai atractive oferte promoționale pe care le are compania;
- Oferă posibilitatea clienților de a achita cu carduri și tichete de vacanță.

Promovarea produselor turistice:

Cum să promovezi un produs turistic în era digitală?

I. Optimizează-ți site-ul pentru [SEO](#).

Un site web bine optimizat este prima etapă în promovarea agenției de turism. Asigură-te că folosești cuvinte cheie relevante, cum ar fi promovarea turprodusului în internet, în titluri, descrieri și conținut. De exemplu, un studiu a arătat că 75% dintre utilizatori nu trec prima pagină a rezultatelor căutării. Așadar, este crucial să fii acolo!

II. Utilizează social media

Agențiile de turism care activează pe [platforme sociale](#) atrag de două ori mai mulți clienți decât cele care nu o fac. Crearea de conținut atractiv pe platforme precum Instagram sau Facebook poate atrage atenția asupra ofertelor tale. Folosește imagini captivante și povești care să captureze spiritul destinației.

III. Email marketing

Nu subestima puterea email-ului! Oferă clienților tăi oferte speciale și informații utile prin intermediul newsletter-elor. O analiză realizată de HubSpot a arătat că emailurile personalizate au o rată de deschidere cu 26% mai mare în comparație cu cele generice.

IV. Recenziile clienților

Testimonials pot influența decizia de cumpărare a altor clienți. Încurajează-ți clienții să lase recenzii după ce folosesc serviciile tale. O recenzie pozitivă poate crește credibilitatea agenției tale și poate spori încrederea altor clienți.

V. Colaborări și parteneriate

Colaborează cu influenceri sau bloggeri de călătorie. Aceștia pot extinde razele de acțiune ale promovării agenției de turism și îți pot aduce noi clienți. Scopul este de a ajunge la un public nou care poate fi interesat de ofertele tale.

Exemplu de succes:

Un exemplu reușit în promovarea turprodusului este agenția de turism „Explore More”, care a crescut vânzările cu 40% după ce a implementat o campanie [SEO](#) corectă. Aceștia au integrat cuvinte cheie precum promovarea turprodusului în internet și au optimizat site-ul pentru mobil, atrăgând astfel mai mulți clienți tineri.

Câteva surse și metode care te vor ajuta să îți optimizezi campaniile de marketing și să atragi mai mulți clienți.

1. Resurse online și bloguri de specialitate

Una dintre cele mai bune metode de a găsi strategii eficiente este prin intermediul site-urilor specializate în marketing digital. Bloguri precum HubSpot, Moz sau Neil Patel oferă articole detaliate și studii de caz despre cum să îți promovezi agenția de turism online. Aceste platforme îți vor prezenta tehnici de promovare a turprodusului în internet bazate pe tendințe actuale și bune practici. De exemplu, HubSpot arată cum folosirea tacticilor SEO corecte poate îmbunătăți vizibilitatea site-ului tău.

2. Webinarii și conferințe online

Participarea la webinarii și conferințe pe teme de marketing digital este o altă modalitate excelentă de a învăța noi strategii. Aceste evenimente sunt adesea conduse de experți din industrie care îți pot oferi informații valoroase. De asemenea, poți interacționa cu alte agenții de turism care au implementat metode eficiente de promovare. De exemplu, „Digital Marketing World Forum” oferă sesiuni cu specialiști care discută despre promovarea agențiilor de turism.

3. Cursuri online

Platformele de educație online precum Coursera sau Udemy oferă cursuri specializate în marketing digital care se concentrează pe tehnici specific dedicării agențiilor de turism. Aceste cursuri acoperă subiecte precum SEO, gestionarea social media și campanii de publicitate plătită. Investiția într-un astfel de curs îți poate îmbunătăți considerabil capacitățile de promovare a turprodusului în internet.

4. Networking cu colegii din industrie

Un alt mod eficient de a găsi strategii de promovare este să îți construiești o rețea de contacte în industria turismului. Discutând cu colegii și partenerii de afaceri, poți descoperi ce funcționează pentru alții și ce nu. Participă la evenimente și întâlniri de profil ca să împărtășești și să primești idei și sfaturi despre promovarea agenției de turism.

5. Platforme de social media

Urmărește influencerii din domeniul turismului pe platforme de social media precum Instagram sau TikTok. Aceștia sunt adesea în fruntea tendințelor și pot oferi perspective valoroase despre cum își promovează produsele și serviciile. De exemplu, un influencer care călătorește frecvent va avea insight-uri legate de cele mai atrăgătoare oferte și cum să le prezinți, astfel încât să captezi atenția publicului.

Exemplu real: Agenția „Wanderlust” a investit într-un program de formare online care le-a permis angajaților să învețe cele mai recente tehnici de [marketing digital](#). Rezultatul? O creștere de 25% a numărului de clienți, datorită implementării acestor strategii inovatoare. Aceasta subliniază importanța de a căuta și de a aplica cele mai recente idei în promovarea turprodusului.

Strategii de promovare online vs. offline:

Tabelul 29

Aspect	Strategii online 🌐	Strategii offline 🌳
Canale principale	Website-uri, bloguri, social media, SEO, campanii Google/Facebook Ads, newslettere, influenceri eco-travel	Broșuri, pliante, ghiduri turistice, târguri și expoziții, festivaluri, mass-media tradițională (TV, radio, presă)
Public țintă	Global, conectat la internet, turiști tineri și activi, utilizatori de rețele sociale	Local, regional și național, turiști tradiționali, persoane cu acces limitat la internet
Costuri	Flexibile (de la bugete mici pentru social media la campanii plătite mai costisitoare)	De obicei mai mari (tipărire, transport, închiriere standuri, organizare evenimente)
Impact	Rapid, interactiv, măsurabil prin statistici online	Durabil, direct, cu impact emoțional mai mare în interacțiunea față în față
Exemple	Postări Instagram cu trasee ecoturistice, articole despre destinații verzi, promovare prin influenceri	Participarea la târgul de turism, organizarea unui festival local, distribuirea de pliante la centre turistice
Avantaje	Vizibilitate globală, interactivitate, costuri reduse pe termen lung, adaptabilitate	Contact direct cu turiștii, experiență autentică, credibilitate ridicată
Limite	Necesită internet, concurență ridicată, dependență de algoritmi platformelor	Mai greu de măsurat eficiența, costuri logistice, audiență limitată geografic

Figura 19. Sursa: Webmaster studio. Promovarea produselor turistice online.

Canalele de marketing tradiționale, offline, sunt, de regulă, mult mai costisitoare, dar poți avea rezultate bune cu ceva creativitate. Este esențial să dirijezi potențialii clienți din offline către site-ul de prezentare și canalele Social Media. Plasează pe flyere, afișe sau panouri stradale [coduri QR](#) care să conțină linkuri către site și Social Media, adresă de email, număr de telefon sau un mesaj predefinit de trimis prin SMS pentru notificări privind viitoarele oferte.

Cod QR creat în platforma SendSMS.ro, prin care le trimiți un SMS cu mesajul “Vreau să aflu mai multe informații despre SMS Marketing.”

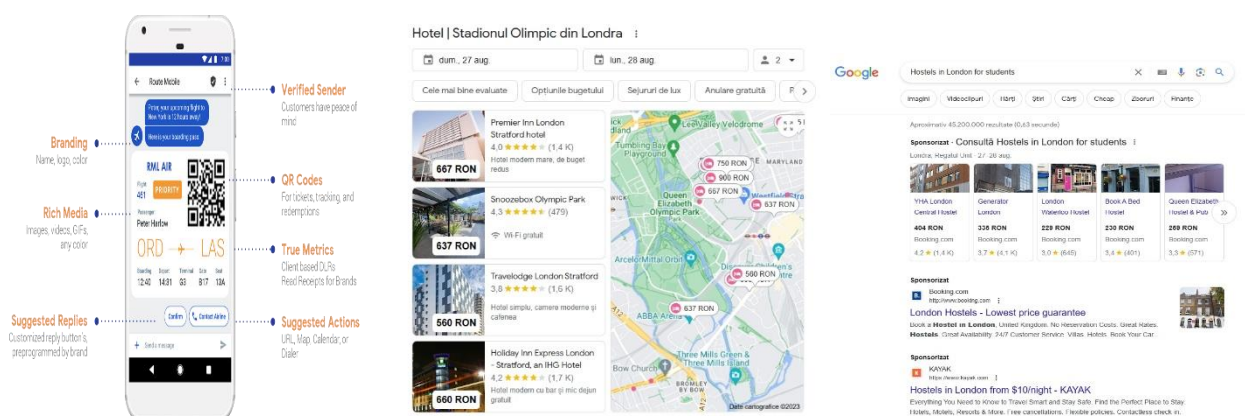

Figura 20. Sursa: <https://www.sendsms.ro/> Promovarea produselor turistice online (Google maps. Seo. Google ads).

Link-uri pentru informare, studii de caz, studii:

- [Studii de caz](#)
 - [50 ROAS din SEO Pentru Vegis.ro. Cum Generezi 50.000 EUR din Fiecare 1000 EUR Investită în SEO?](#)
 - [Asirom.ro – Economie anuala de 150.000 USD prin SEO](#)
 - [Foggi.ro – de la 6000 Vizite la 60.000 prin SEO](#)
 - [Babymatters.ro – Creștere venituri cu 45% in 12 luni](#)
 - [Verdena.ro – SEO pentru Startup – 7880% creștere](#)
 - [Shopu.ro – Strategie SEO care a generat 10X](#)
 - [Boromir – SEO de la 0 la 45.000 Vizite](#)
 - [Ecovent.ro – 500% creștere a traficului organic in doar 8 luni de SEO.](#)
 - [Aronia-Charlottenburg – Premiu GPEC prin strategii mixte PPC & SEO pentru creștere 250% mai multe tranzactii](#)
- [Invata SEO](#)
 - [Ce inseamna SEO](#)
 - [Agentie SEO – Cum alegi o firma SEO buna?](#)
 - [Dictionar SEO](#)
 - [Cuvinte cheie SEO](#)

- [Campanie SEO – Cum arata succesul in 2024](#)
- [Optimizare viteza site](#)
- [Costuri SEO](#)
- [Rezultate SEO](#)
- [Optimizare SEO on page](#)
- [Optimizare SEO off page](#)
- [Audit SEO](#)
- [Local SEO](#)
- [Content marketing](#)
- [Native Advertising](#)
- [Backlink-uri si Link Building](#)
- [Black Hat SEO](#)
- [Youtube SEO](#)
- [Optimizare SEO – Ghid final 2024](#)
- [Keyword research](#)
- [Factori de clasare SEO](#)
- [Optimizare SEO pentru magazine online](#)
- [Migrarea site-ului prin SEO](#)
- [Canonical tag](#)
- [Continutul Evergreen](#)
- [Optimizare SEO pentru produs](#)
- [Meta tag-uri in SEO](#)

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

Definire și caracterizare

- Explicați ce înseamnă marketingul turismului verde și care sunt principiile lui fundamentale.

Analiză comparativă

- Comparați strategiile de promovare online și offline în turismul verde, menționând avantajele și limitele fiecăreia.

Exemple practice

- Oferiți câte două exemple de campanii de promovare online și offline aplicate în turismul verde (internaționale sau locale).

Aplicare practică

- Imaginați-vă că sunteți managerul unei pensiuni ecoturistice. Elaborați un plan scurt de promovare folosind atât metode online, cât și offline.

Evaluare critică

- Argumentați de ce este importantă integrarea strategiilor online și offline în promovarea turismului verde.

Subiectul 21-22: Proiecte și inițiative internaționale și locale. Rolul educației ecologice și al conștientizării turiștilor.

Turismul verde este susținut la nivel global printr-o serie de **programe și parteneriate internaționale** care promovează dezvoltarea durabilă, protejarea mediului și implicarea comunităților locale.

Menționăm câteva exemple:

1. **Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă (ONU)** – promovează obiectivele 8 (*muncă decentă și creștere economică*), 12 (*consum și producție responsabile*) și 15 (*viața terestră*), care includ acțiuni legate de turismul durabil.
2. **Organizația Mondială a Turismului (UNWTO)** – implementează programe precum *Tourism for Sustainable Development Goals* și campania „Travel. Enjoy. Respect.”, care încurajează comportamentul responsabil al turiștilor.
3. **Programul ONU pentru Mediu (UNEP)** – sprijină proiecte de reducere a amprentei ecologice a industriei turistice prin eficiență energetică, reducerea deșeurilor și conservarea biodiversității.
4. **Green Destinations Initiative (UE)** – rețea internațională care certifică destinațiile durabile și promovează bune practici în gestionarea turismului verde.
5. **European Green Deal și Strategia UE pentru Turismul Durabil** – promovează tranziția către un turism cu emisii reduse de carbon și protecția patrimoniului natural.

În Republica Moldova, tot mai multe organizații și autorități locale implementează **proiecte ecoturistice** orientate spre protecția mediului și dezvoltarea comunităților rurale:

1. **Proiectul „Moldova – Destinație Verde” (Green Moldova)** – promovat de Ministerul Culturii și parteneri europeni, urmărește dezvoltarea infrastructurii ecoturistice și certificarea unităților turistice durabile.
2. **Programul USAID pentru Competitivitate și Reziliență în Moldova (MCTR)** – sprijină inițiative ecoturistice în zonele rurale (Orheiul Vechi, Lunca Prutului, Codrii).
3. **Proiectul „EcoLocal Tour”** – implementat de ONG-uri de mediu și asociații turistice, încurajează vizitarea fermelor ecologice și promovarea produselor locale.
4. **Asociația Națională pentru Turism Receptor (ANTRIM)** – promovează trasee verzi și educația ecologică a operatorilor turistici.
5. **Proiectele „EcoVillage Moldova” și „EcoVisio”** – formează tineri ghizi și educatori în domeniul turismului ecologic și al economiei circulare.

Educația ecologică reprezintă fundamentul unui **turism responsabil** și sustenabil. Prin informarea și sensibilizarea turiștilor, se promovează comportamente care reduc impactul negativ asupra mediului.

Roluri:

1. Formează **atitudini și comportamente responsabile** față de natură (ex. reducerea deșeurilor, respectarea zonelor protejate, economisirea resurselor).
2. Susține **implicarea comunităților locale** în protejarea patrimoniului natural și cultural.
3. Contribuie la **promovarea ecoturismului** ca alternativă la turismul de masă.

4. Încurajează **colaborarea dintre instituții educaționale, ONG-uri și agenții turistice** pentru formarea unei culturi a turismului verde.

Exemple de acțiuni educaționale:

- Campanii de informare pentru turiști („Călătorește Verde”, „Fii un turist responsabil”).
- Ateliere ecologice și vizite de studiu în arii protejate.
- Instruirea ghizilor și operatorilor turistici în practici durabile.
- Programe școlare și universitare despre turismul durabil.

Scopul principal al educației ecologice este facilitarea dobândirii unor cunoștințe care să permită înțelegerea problemelor de mediu în profunzimea și complexitatea lor, conducând în final la luarea deciziilor pe baza unei conștiințe ecologice, precum și la promovarea oportunităților de a avea experiențe directe cu mediul natural.

Instruirea și educația ecologică este un proces de o complexitate deosebită, deaceia trebuie să se petreacă neîntrerupt prin toate disciplinele de învățământ, la toate activitățile intra- și extrașcolare, urmărind scopurile: acumularea cunoștințelor despre mediu, formarea deprinderilor și convingerilor necesității protecției mediului, formarea culturii generale la fiecare individ, indiferent de caracterul activității profesionale. Deci, instruirea și educația ecologică sunt componente obligatorii ale familiei, ale instituțiilor de învățământ preuniversitar (preșcolar, școlar, gimnazial, liceal), universitar, postuniversitar și ale societății, care au drept scop dezvoltarea durabilă socio-economică.

Personalitatea ecologică a omului contemporan ar trebui să fie, în calitate de subiect al acțiunilor de protecție și conservare a mediului, cea care își controlează și adaptează de bună voie activitățile proprii corespunzător cerințelor, standardelor ecologice contemporane, cea care conștientizează problemele de mediu, fiind capabilă să găsească soluțiile potrivite, să elaboreze proiecte și să ia decizii adecvate în privința implementării acestora, să exprime atitudini critice în aprecierile propriilor fapte, cât și ale semenilor, să fie capabilă de autoeducație și perfecționare continuă în domeniul ecologic.

Cunoașterea și respectarea legilor de mediu, adaptarea conduitei față de mediu la imperativele legilor are la bază educația ecologică. Expresia „nimeni nu-i mai presus de lege”, inclusiv față de legile privind protecția mediului, este însușită și funcționează în structura personalității ecologice ca atitudine, ca motivație intrinsecă menite să regleze comportamentele indivizilor față de mediu. Fără conștiința civică, fără aderența la valorile civice (libertate, dreptate, solidaritate, stat de drept, pluralism, democrație, toleranță etc.), fără crezul în supremația legii, se lasă loc comportamentelor anarhice față de mediu – fapt incompatibil cu garantarea dreptului fundamental al omului la un mediu curat.

Exemple privind educația și conștientizarea în domeniul protecției mediului:

Educație formală:

- **Exemple:**
 - a. Integrarea în școli a disciplinelor precum **Educația pentru mediu și dezvoltare durabilă (EDD)**.
 - b. Programe universitare și masterate în **managementul mediului, energie regenerabilă sau dezvoltare durabilă**.
- Beneficiu:** Formarea competențelor ecologice de la nivel academic și profesional.

Campanii de conștientizare publică:

- **Exemple:**

- a. Ziua Mondială a Mediului, campanii de reciclare și reducerea plasticului.
- b. Promovarea economiei circulare prin social media și materiale informative.

Beneficiu: Creșterea implicării cetățenilor în protecția mediului.

Programe comunitare și voluntariat:

- **Exemple:**

- a. Acțiuni de curățenie în parcuri, râuri sau zone protejate.
- b. Proiecte de plantare a copacilor sau restaurare a habitatelor naturale.

Beneficiu: Implicarea directă a comunităților în conservarea mediului.

Educație informală și mediatizare:

- **Exemple:**

- a. Documentare și emisiuni TV pe teme de mediu și dezvoltare durabilă.
- b. Platforme online cu informații despre schimbările climatice, biodiversitate și energie verde.

Beneficiu: Creșterea gradului de conștientizare și adoptarea unui comportament responsabil.

Training și formare profesională:

- **Exemple:**

- a. Cursuri pentru angajați privind **managementul deșeurilor, eficiența energetică sau agricultură sustenabilă**.
- b. Workshop-uri pentru autorități și companii despre implementarea politicilor de mediu.

Beneficiu: Încurajează adoptarea tehnologiilor verzi și respectarea legislației de mediu.

Educație ecologică în mediul online și aplicații:

- **Exemple:**

- a. Aplicații mobile pentru monitorizarea consumului de energie sau reciclare.
- b. Jocuri educative și simulări despre biodiversitate și schimbări climatice.

Beneficiu: Integrarea educației ecologice în viața cotidiană a tinerilor și adulților.

Exemple de aplicare a eficienței ecologice în diferite state ale lumii, cu practici și rezultate concrete:

1. Germania – Energie și industrie

Exemple:

1. Politici de energie regenerabilă (Energiewende) – tranziție către surse regenerabile și reducerea emisiilor de CO₂.
2. Industria utilizează procese cu consum redus de energie și sisteme de reciclare industrială. **Rezultat:** Germania este lider în producția de energie eoliană și solară, reducând semnificativ emisiile industriale.

2. Suedia – Transport și economie circulară

Exemple:

1. Transport ecologic: autobuze și taxiuri electrice, stimulente pentru biciclete.
2. Reciclare și reutilizare: peste 99% din deșeurile municipale sunt reciclate sau valorificate energetic.

Rezultat: Suedia a redus deșeurile depozitate și crește eficiența resurselor naturale.

3. Japonia – Tehnologii și managementul resurselor

Exemple:

1. Tehnologii de reciclare a electronicelor și vehiculelor.
2. Sisteme de eficiență energetică în clădiri și industrie.

Rezultat: Japonia este lider în tehnologiile verzi și în reducerea emisiilor pe unitate de producție.

4. Danemarca – Energie și agricultură durabilă

Exemple:

1. Parcuri eoliene offshore pentru energie electrică.
2. Agricultură sustenabilă cu tehnologii eficiente de irigare și fertilizare.

Rezultat: Danemarca produce o proporție mare din energia sa din surse regenerabile și reduce poluarea agricolă.

Proiectele și inițiativele internaționale și locale contribuie semnificativ la **dezvoltarea turismului verde** în Republica Moldova. Educația ecologică și conștientizarea turiștilor sunt esențiale pentru consolidarea unei culturi a respectului față de natură și pentru asigurarea unei dezvoltări turistice durabile, în beneficiul generațiilor prezente și viitoare.

ÎNTREBĂRI DE AUTOEVALUARE

- **Explică** prin ce se deosebește turismul verde de turismul tradițional.

Răspuns:

- **Menționează** două proiecte internaționale care promovează turismul durabil și descrie pe scurt obiectivele acestora.

Răspuns:

- **Identifică** un exemplu de proiect local sau național din Republica Moldova ce promovează turismul verde.

Răspuns:

- **Argumentează** importanța implicării comunităților locale în dezvoltarea turismului verde.

Răspuns:

- **Explică** rolul educației ecologice în formarea unui comportament responsabil al turiștilor.

Răspuns:

2.2.Continutul practic

Lucrarea practică nr.1

Tema: Identificarea resurselor ecoturistice locale.

1.Obiectivele lucrării

- 1 Identificarea principalelor resurse naturale și culturale din comunitatea locală.
- 2 Evaluarea potențialului lor ecoturistic.
- 3 Înțelegerea modului în care resursele pot fi protejate și promovate.
- 4 Exersarea competențelor de analiză și documentare pe teren.

2.Materiale grafice, informative, propuse pentru realizarea lucrării: Informații suplimentare tematice, tabele.

3.Bibliografie / surse

UNWTO (2022). *Tourism and Sustainable Development Goals*.

Ministerul Culturii și Turismului, Republica Moldova – *Strategia de dezvoltare a turismului durabil 2021–2030*.

ANTREC România – *Proiecte și inițiative de turism rural și ecologic*.

4.Planul lucrării și sarcini de lucru:

1. Identifică **minimum 5 resurse ecoturistice locale** (ex.: păduri, trasee montane, rezervații, situri istorice, obiective culturale).
2. Precizează tipul resursei: **naturală / culturală / mixtă**.
3. Evaluare a resurselor

Nr.	Denumirea resursei	Tipul resursei (naturală / culturală / mixtă)	Valoare ecoturistică (scăzută / medie / mare)	Observații privind protecția și accesul turiștilor
1				
2				
3				
4				
5				

1. Analiză și propuneri:

Care resurse identificate au **cel mai mare potențial ecoturistic** și de ce?

• _____
Propune măsuri pentru **conservarea resurselor naturale și culturale** în turismul local:

• _____
Sugerează **modalități de promovare** a resurselor ecoturistice către turiști:

2. Menționează impactul turismului responsabil asupra comunității locale și mediului înconjurător.

3. Concluzie.

5. Fișe de lucru:

1. Completează tabelul cu resursele ecoturistice din comunitatea ta:

Nr.	Denumirea resursei	Tipul resursei (naturală / culturală / mixtă)	Locație	Observații
1				
2				
3				
4				
5				

2. Evaluează fiecare resursă identificată după valoarea ecoturistică și accesibilitate pentru turiști:

Resursa identificată	Valoare ecoturistică (scăzută / medie / mare)	Accesibilitate turiști (ușor / mediu / dificil)	Necesită măsuri speciale de protecție? (da/nu)	Observații
----------------------	---	---	--	------------

3. Completează cu reflecții și propuneri pentru valorificarea responsabilă a resurselor.

Întrebare

Răspuns / Propuneri

Care resurse au cel mai mare potențial ecoturistic?

Ce măsuri de conservare și protecție propui pentru aceste resurse?

Cum ai promova aceste resurse către turiști într-un mod responsabil?

Ce rol au comunitățile locale în protejarea și valorificarea resurselor?

4. Concluzie

Lucrarea practică nr.2

Tema: Depunerea pe harta de contur a principalelor zone cu resurse naturale atractive.

Scopul lucrării: Identificarea și depunerea pe harta de contur a principalelor zone cu resurse naturale.

1. Obiectivele lucrării

- Identificarea resurselor naturale atractive din țară sau regiune (ex.: păduri, rezervații, lacuri, munți, zone cu biodiversitate ridicată).
- Localizarea acestora pe o hartă de contur.
- Exersarea competențelor de orientare geografică și reprezentare spațială.
- Înțelegerea legăturii dintre resursele naturale și potențialul turistic.

2. Materiale grafice, informative, propuse pentru realizarea lucrării: Hartă de contur a țării sau regiunii. Creioane colorate sau markere. Listă cu principalele resurse naturale atractive. Instrument de desen / riglă (opțional). Atlase școlare.

3. Bibliografie orientativă

1. Hartă administrativă și turistică a Republicii Moldova / României – Editura Didactică și Pedagogică.
2. Weaver, D. (2006). *Sustainable Tourism: Theory and Practice*. Elsevier.
3. Ministerul Mediului, Republica Moldova – *Parcuri naționale și rezervații naturale*.
4. ANTREC România – *Turism rural și ecologic*.

4. Planul și sarcinile de lucru:

1. Completează tabelul cu principalele resurse naturale atractive ale țării/regiunii:

Nr.	Resursa naturală	Tipul resursei (lac, pădure, munte, rezervatie etc.)	Localizare aproximativă (județ, raion, zonă)	Observații
1				
2				
3				
4				
5				

2. Marchează pe harta de contur:

- Lacurile și râurile principale.
- Munții și dealurile.

- Rezervațiile și parcurile naturale.
- Zonele cu biodiversitate ridicată.

Folosește culori diferite pentru fiecare tip de resursă (ex.: albastru – ape, verde – păduri, maro – munți, galben – zone protejate).

3. Răspunde la întrebările:

- Care zone sunt cele mai atractive pentru turismul ecologic și de aventură?

▪

- Ce relație observi între tipul resurselor și potențialul turistic al regiunii?

▪

- Ce măsuri de protecție ar fi necesare pentru resursele identificate?

▪

4. Fișe de lucru:

1. Completează tabelul cu principalele resurse naturale atractive ale țării/regiunii:

Nr.	Resursa naturală	Tipul resursei (lac, râu, pădure, munte, rezervatie etc.)	Localizare aproximativă (județ, raion, zonă)	Observații
1				
2				
3				
4				
5				

2. **Instrucțiuni:** Marchează pe harta de contur:

- Lacurile și râurile principale.
- Munții și dealurile.
- Rezervațiile și parcurile naturale.
- Zonele cu biodiversitate ridicată.

Sugestii de culori:

- Albastru → ape
- Verde → păduri
- Maro → munți și dealuri
- Galben → zone protejate

 Spațiu pentru desen / hartă de contur (vezi harta de contur a lumii, a R.Moldova din anexă) (aici se poate insera o hartă simplificată de contur a țării/regiunii, pe care elevii să marcheze resursele)

3. Concluzie.

Lucrarea practică nr.3

Tema: Impactul turismului asupra unui ecosistem fragil.

1. Obiectivele lucrării

- 1 Identificarea principalelor efecte ale turismului asupra unui ecosistem fragil.
- 2 Evaluarea riscurilor și impactului turistic asupra mediului.
- 3 Propunerea de măsuri de prevenire și reducere a impactului negativ.
- 4 Dezvoltarea capacității de observare, analiză și sinteză.

2. Materiale grafice, informative, propuse pentru realizarea lucrării: Hartă sau schiță a ecosistemului ales. Fotografii sau materiale de documentare despre ecosistem. Creioane, markere, riglă pentru schițarea și notarea observațiilor.

3. Bibliografie / surse

UNWTO (2022). *Tourism and Sustainable Development Goals*.

WWF Reports – *Sustainable Tourism and Ecosystem Protection*.

Ministerul Mediului, Republica Moldova – *Parcuri naționale și rezervații naturale*.

4. Planul lucrării și sarcini de lucru:

1. Alege un ecosistem fragil pe care îl vei analiza (ex.: Delta Dunării, Munții Făgăraș, Rezervația „Orheiul Vechi”, litoralul Mării Negre).

2. Completează tabelul:

Ecosistem ales	Tipul ecosistemului (acvatic, terestru, mixt)	Principalele specii / habitat	Observații generale
----------------	---	-------------------------------	---------------------

3. Observă sau documentează efectele turismului asupra ecosistemului și completează tabelul:

Activitate turistică	Posibile efecte negative asupra ecosistemului	Grad de afectare (scăzut / mediu / mare)	Observații / exemple concrete
----------------------	---	--	-------------------------------

4. Propune măsuri pentru reducerea impactului turismului asupra ecosistemului:

Tip de măsură	Descriere / Exemplu concret	Beneficii așteptate
---------------	-----------------------------	---------------------

Reguli și restricții

Educație ecologică

Turism ghidat /
supravegheat

Alte măsuri creative

5. Concluzie

5.Fișe de lucru:

1. Alege un ecosistem fragil pe care îl vei analiza și completează tabelul.:

Nr.	Ecosistem ales	Tipul ecosistemului (acvatic / terestru / mixt)	Principalele specii / habitat	Observații generale
1				
2				

2.Completează tabelul cu efectele turismului asupra ecosistemului ales:

Activitate turistică	Posibile efecte negative asupra ecosistemului	Grad de afectare (scăzut / mediu / mare)	Observații / exemple concrete
----------------------	---	--	-------------------------------

3.Propune măsuri pentru reducerea impactului turismului asupra ecosistemului:

Tip de măsură	Descriere / Exemplu concret	Beneficii așteptate
Reguli și restricții		
Educație ecologică		
Turism ghidat / supravegheat		
Alte măsuri creative		

Lucrarea practică nr.4

Tema: Analiza unui exemplu pozitiv de turism sustenabil (ecopensiuni, sate turistice etc.)

1.Obiectivele lucrării

- 1 Identificarea unui exemplu pozitiv de turism sustenabil.
- 2 Analiza elementelor de sustenabilitate aplicate.
- 3 Evaluarea impactului asupra comunității și mediului.
- 4 Formularea concluziilor și lecțiilor învățate.

2.Materiale grafice, informative necesare lucrării

- Surse de documentare (site-uri, ghiduri turistice, articole).
- Fotografii sau materiale video (opțional).
- Creion / markere pentru completarea tabelor.

3.Bibliografie / surse

- Site-uri oficiale ale ecopensiunilor sau satelor turistice analizate.
- ANTREC România – *Turism rural și ecologic*.
- Raport WWF – *Sustainable Tourism Practices*.

4.Planul și sarcini de lucru pentru realizarea lucrării

- 1 Alege un exemplu de ecopensiune, sat turistic sau traseu ecoturistic cu practici sustenabile.

2 Completează tabelul:

Nr.	Exemplu analizat	Locație	Tipul turismului (rural, montan, aventură, ecologic)	Sursa de documentare
1				

3. Analizează modul în care exemplul ales aplică principiile turismului sustenabil:

Element analizat	Descriere în exemplu concret	Beneficii pentru mediu și comunitate
Managementul resurselor		
Implicarea comunității locale		
Educația turiștilor		
Promovarea culturii și tradițiilor		
Alte elemente pozitive		

4. Evaluează impactul asupra comunității locale și asupra mediului:

Aspect analizat	Impact pozitiv	Impact negativ (dacă există)	Observații
Economic			
Social / Cultural			
Ecologic / de mediu			
Turistic / vizitatori			

5. Concluzie.

6. Fișe de lucru:

1. Completează tabelul cu datele despre exemplul de turism sustenabil pe care l-ai ales.

Nr.	Exemplu analizat	Locație	Tipul turismului (rural / montan / aventură / ecologic)	Sursa de documentare
1				

2. Identifică și descrie elementele care fac exemplul un model de turism sustenabil.

Element analizat	Descriere în exemplu concret	Beneficii pentru mediu și comunitate
Managementul resurselor		
Implicarea comunității locale		
Educația turiștilor		
Promovarea culturii și tradițiilor		
Alte elemente pozitive		

3. Evaluează impactul exemplului asupra comunității și mediului.

Aspect analizat	Impact pozitiv	Impact negativ (dacă există)	Observații
Economic			
Social / Cultural			
Ecologic / de mediu			

Aspect analizat	Impact pozitiv	Impact negativ (dacă există)	Observații
Turistic / vizitatori			

Lucrarea practică nr.5

Tema: Elaborarea unei hărți cu impacturi turistice majore (dintr-o regiune, țară, glob).

1.Obiectivele lucrării:

- 1 Identificarea zonelor cu impact turistic major într-o regiune, țară sau la nivel global.
- 2 Clasificarea impacturilor ca fiind pozitive sau negative.
- 3 Realizarea unei hărți tematice care să evidențieze aceste impacturi.
- 4 Analiza relației dintre turism și mediu/comunitate

2.Materiale garfice și informative necesare pentru realizarea lucrării:

- Harta de contur a regiunii, țării sau globului.
- Creioane colorate sau markere.
- Surse de documentare privind zonele turistice și impacturile acestora.

3.Bibliografie/surse

Raport WWF – *Tourism and Environmental Impact*.

Ministerul Turismului / ANTREC – date despre zone turistice naționale.

Atlas turistic sau surse online privind zone turistice globale.

4.Sarcini de lucru:

- 1 Selectează 5–10 zone turistice majore (local, național sau global).
- 2 Completează tabelul:

Nr.	Zona turistică	Tipul turismului (rural, montan, aventură, ecologic, urban)	Impact pozitiv	Impact negativ	Sursa de documentare
1					
2					
3					
4					
5					

3 Depune pe harta de contur impacturile selectate. Marchează zonele turistice pe hartă conform tipului de impact. Poți folosi:

- Pictograme / simboluri pentru a reprezenta tipul turismului (ex.: munte, rural, ecologic).
- Culori diferite pentru impacturi pozitive și negative. Asigură-te că legenda hărții explică clar culorile și simbolurile.
- Folosește o hartă de contur adecvată zonei de studiu.
- Pregătește **culori și simboluri** pentru tipurile de impact:
 - Verde → impact pozitiv

- Roșu → impact negativ
- Albastru → impact mixt sau zone cu efecte multiple

4. Concluzie.

5. Fișe de lucru:

1. Completează tabelul cu zonele turistice majore din regiunea, țara sau globul studiat și tipurile de impact.

Nr.	Zona turistică	Tipul turismului (rural / montan / aventură / ecologic / urban)	Impact pozitiv	Impact negativ	Sursa de documentare
1					
2					
3					
4					
5					

2. Completează tabelul și răspunde la întrebări.

Zona turistică	Impact major (pozitiv / negativ)	Intensitate (scăzut / mediu / mare)	Măsuri propuse pentru turism sustenabil
----------------	----------------------------------	-------------------------------------	---

Lucrarea practică nr.6

Tema: Proiect: Soluții pentru reducerea impactului turistic.

1. Obiectivele lucrării:

1. Identificarea impacturilor negative ale turismului asupra mediului și comunităților.
2. Propunerea de soluții concrete pentru reducerea acestor impacturi.
3. Elaborarea unui mini-proiect aplicat pe o zonă sau tip de turism.
4. Dezvoltarea capacității de planificare și gândire critică.

2. Materiale grafice și informative necesare realizării lucrării:

- Harta regiunii sau zonei turistice studiate.
- Surse de documentare (rapoarte, articole, ghiduri ecoturistice).
- Creion, markere, riglă.

3. Bibliografie și surse (stil APA, 7th ed.)

Weaver, D. (2006). Sustainable Tourism: Theory and Practice. Elsevier.
 UNWTO (2022). Tourism and Sustainable Development Goals.
 Raport WWF – Tourism and Environmental Impact.
 Ministerul Turismului / ANTREC – date despre zone turistice naționale.
 Studii de caz privind ecopensiuni și turism sustenabil.

4. Planul și sarcinile lucrării:

1. Alege o zonă turistică (locală, națională sau globală).
2. Completează tabelul cu impacturile turismului în acea zonă:

Nr.	Tipul impactului	Exemplu concret	Gravitate (scăzut / mediu / mare)	Observații
1				
2				
3				
4				

3. Propune soluții pentru reducerea impacturilor negative.

Tip de problemă identificată	Soluție propusă	Resurse necesare	Beneficii estimate
-------------------------------------	------------------------	-------------------------	---------------------------

4. Creează un mini-plan de implementare pentru soluțiile propuse:

Soluție propusă	Pași concreți de implementare	Responsabili	Termen estimativ	Observații
------------------------	--------------------------------------	---------------------	-------------------------	-------------------

5. Concluzii.

6. Fișe de lucru:

1. Completează tabelul cu impacturile turismului asupra zonei alese.

Nr.	Tipul impactului	Exemplu concret	Gravitate (scăzut / mediu / mare)	Observații
1				
2				
3				
4				

2. Completează tabelul cu soluțiile pentru reducerea impactului negativ al turismului.

Tip de problemă identificată	Soluție propusă	Resurse necesare	Beneficii estimate
-------------------------------------	------------------------	-------------------------	---------------------------

Tip de problemă identificată	Soluție propusă	Resurse necesare	Beneficii estimate
-------------------------------------	------------------------	-------------------------	---------------------------

3. Creează un mini-plan de implementare pentru soluțiile propuse.

Soluție propusă	Pași concreți de implementare	Responsabili	Termen estimativ	Observații
------------------------	--------------------------------------	---------------------	-------------------------	-------------------

4. Răspunde la întrebările de mai jos.

1. Care soluții au cel mai mare potențial de reducere a impactului turistic negativ?

2. Cum pot fi implicate comunitățile locale în aplicarea acestor soluții?

3. Ce lecții ai învățat despre turismul responsabil și sustenabil?

Lucrarea practică nr.7

Tema: Proiectarea unui traseu ecoturistic. Elaborarea hărții traseului.

1. Obiectivele lucrării:

1. Identificarea resurselor naturale și culturale pe traseu.
2. Stabilirea punctelor de interes și a traseului propriu-zis.
3. Elaborarea unei hărți ecoturistice clare și intuitive.
4. Propunerea de măsuri pentru protecția mediului pe traseu

2. Materiale grafice și informative necesare realizării lucrării:

- Hartă de contur a zonei alese.
- Creioane colorate sau markere.
- Surse de documentare (ghiduri turistice, site-uri despre patrimoniu și ecoturism).

3. Bibliografie și surse

- Ghiduri turistice locale sau naționale privind ecoturismul.
- Rapoarte WWF sau ANTREC despre turismul sustenabil.

4. Planul și sarcinile lucrării:

1. Alege zona în care va fi proiectat traseul ecoturistic.
2. Completează tabelul cu punctele de interes:

Nr.	Obiectiv / Resursă naturală sau culturală	Tipul resursei (naturală / culturală)	Relevanță turistică	Observații
1				
2				
3				
4				

3. Elaborarea hărții traseului

- Marchează pe hartă:

- Traseul propriu-zis (linie continuă).
- Punctele de interes (simboluri distincte).
- Zone sensibile / restricționate pentru protecția mediului.

Sugestii pentru simboluri și culori:

- Verde → zone naturale
- Maro → obiective culturale
- Roșu → zone sensibile / restricționate
- Linie continuă → traseul principal

4. Propune recomandări pentru turiști și măsuri de protecție a traseului:

Zonă / Punct de interes	Recomandări pentru turiști	Măsuri de protecție a mediului
--------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------------

5. Concluzie.

6. Fișe de lucru:

1. Completează tabelul cu resursele naturale și culturale pe traseu.

Nr.	Obiectiv / Resursă naturală sau culturală	Tipul resursei (naturală / culturală)	Relevanță turistică	Observații
1				
2				
3				
4				
5				

2. Marchează pe harta de contur traseul și punctele de interes. **Sugestii pentru simboluri și culori:**

- Verde → zone naturale
- Maro → obiective culturale
- Roșu → zone sensibile / restricționate
- Linie continuă → traseul principal

3. Completează tabelul cu recomandări pentru turiști și măsuri de protecție a traseului.

Zonă / Punct de interes	Recomandări pentru turiști	Măsuri de protecție a mediului
-------------------------	----------------------------	--------------------------------

Lucrarea practică nr.8

Tema: Proiect: Festival sau eveniment verde. (Planificarea unui eveniment local turistic, cu respectarea principiilor sustenabilității: produse bio, reducerea deșeurilor etc.)

1. Obiectivele lucrării:

- 1 Planificarea unui festival sau eveniment turistic sustenabil.
- 2 Identificarea produselor și serviciilor eco-friendly.
- 3 Elaborarea unei strategii pentru reducerea impactului negativ asupra mediului.
- 4 Dezvoltarea abilităților de organizare și responsabilitate ecologică.

2. Materiale grafice și informative necesare realizării lucrării:

- Harta localității sau a zonei unde se va organiza evenimentul.
- Surse de documentare despre evenimente sustenabile.
- Creioane, markere, foi pentru planificare.

3. Bibliografie și surse

- Ghiduri turistice locale sau naționale privind ecoturismul.
- Rapoarte WWF sau ANTREC despre turismul sustenabil.
- UNWTO (2022). *Tourism and Sustainable Development Goals*.
- Ghiduri și articole despre organizarea de festivaluri ecologice.

4. Planul și sarcinile lucrării:

1. Alege tipul evenimentului turistic (festival culinar, ecologic, cultural etc.).
2. Completează tabelul cu elementele de bază:

Nr.	Element planificare	Descriere concretă	Observații / Necesită resurse speciale?
1	Tipul evenimentului		
2	Locația		
3	Durata / perioada		
4	Public țintă		
5	Obiective principale		

3. Identifică produsele, serviciile și materialele eco-friendly care vor fi folosite.

Produs / Serviciu Tipul sustenabil (bio, reciclabil etc.) Furnizor / sursă Observații

4. Planifică măsuri pentru reducerea deșeurilor și a consumului de resurse:

Aspect ecologic	Măsuri propuse	Responsabili	Beneficii estimate
Gestionarea deșeurilor			
Reducerea consumului de apă			
Reducerea consumului de energie			
Transport sustenabil (biciclete, transport comun etc.)			

5. Completează tabelul cu strategia de promovare online și offline:

Canal / Metodă de promovare	Mesaj / Slogan	Grup țintă	Observații
------------------------------------	-----------------------	-------------------	-------------------

6. Concluzie.

7. Fișe de lucru:

1. Completează tabelul cu elementele de bază ale festivalului sau evenimentului verde.

Nr.	Element planificare	Descriere concretă	Observații / Necesită resurse speciale?
1	Tipul evenimentului		
2	Locația		
3	Durata / perioada		
4	Public țintă		
5	Obiective principale		

2. Identifică produsele și serviciile eco-friendly care vor fi folosite la eveniment.

Produs / Serviciu Tipul sustenabil (bio, reciclabil etc.)	Furnizor / sursă	Observații
--	-------------------------	-------------------

3. Completează tabelul cu măsuri pentru reducerea deșeurilor și protecția mediului.

Aspect ecologic	Măsuri propuse	Responsabili	Beneficii estimate
Gestionarea deșeurilor			
Reducerea consumului de apă			
Reducerea consumului de energie			
Transport sustenabil (biciclete, transport comun etc.)			

4. Completează tabelul cu strategia de promovare online și offline a evenimentului verde.

Canal / Metodă de promovare	Mesaj / Slogan	Grup țintă	Observații
-----------------------------	----------------	------------	------------

Lucrarea practică nr.9

Tema: Promovarea unei destinații verzi. (postere, pliante, power point pentru o destinație de turism verde.).

1. Obiectivele lucrării:

1. Alegerea unei destinații verzi și documentarea acesteia.
2. Elaborarea materialelor de promovare (poster, pliant, prezentare PowerPoint).
3. Evidențierea elementelor de turism sustenabil și a avantajelor ecoturismului.
4. Dezvoltarea creativității și abilităților de comunicare vizuală

3. Bibliografie și surse

- Surse de documentare despre destinația aleasă (ghiduri, site-uri, fotografii).
- Calculator, PowerPoint sau alte programe de prezentare.
- Hârtie, markere, creioane colorate (pentru postere și pliante).

4. Planul și sarcinile lucrării:

1. Alege o destinație de turism verde (locală sau internațională).
2. Completează tabelul:

Nr. Destinație	Tipul turismului verde (rural, montan, aventură, ecologic)	Atracții principale	Avantaje ecoturistice	Surse de documentare
1				

3. Planifică materialele de promovare: poster, pliant și/sau prezentare PowerPoint.

Material	Conținut propus	Elemente vizuale (fotografii, simboluri)	Mesaj principal / slogan	Observații
Poster				

Material	Conținut propus	Elemente vizuale (fotografii, simboluri)	Mesaj principal / slogan	Observații
Pliant				
PowerPoint				

4. Completează tabelul cu metodele de promovare:

Canal / Metodă	Tip material (poster, pliant, digital etc.)	Grup țintă	Observații
-----------------------	--	-------------------	-------------------

5. Concluzie.

6. Fișe de lucru:

1. Completează tabelul cu informațiile despre destinația verde aleasă.

Nr. Destinație	Tipul turismului verde (rural, montan, aventură, ecologic)	Atracții principale	Avantaje ecoturistice	Surse de documentare
1				

2. Completează tabelul cu materialele de promovare planificate și conținutul acestora.

Material	Conținut propus	Elemente vizuale (fotografii, simboluri)	Mesaj principal / slogan	Observații
Poster				
Pliant				
PowerPoint				

3. Completează tabelul cu metodele de promovare a destinației verzi.

Canal / Metodă	Tip material (poster, pliant, digital etc.)	Grup țintă	Observații
-----------------------	--	-------------------	-------------------

Lucrarea practică nr.10

Tema: Analiza unei campanii de promovare ecoturistică.(ex: Leave No Trace, Travel Green Europe, sau locale).

1.Obiectivele lucrării:

- 1 Identificarea și documentarea unei campanii de turism verde.
- 2 Analiza obiectivelor, mesajelor și strategiilor de promovare.
- 3 Evaluarea eficienței campaniei în atingerea scopurilor ecoturistice.
- 4 Dezvoltarea gândirii critice și a abilităților de evaluare.

3. Bibliografie și surse/Materiale:

- Surse de documentare despre campania aleasă (site-uri oficiale, articole, videoclipuri).
- Calculator / tabletă pentru analizarea materialelor digitale.
- Hârtie și creion pentru notițe.
- Leave No Trace Center for Outdoor Ethics – www.LNT.org
- Travel Green Europe – www.travelgreeneurope.eu
- Articole și ghiduri despre promovarea turismului sustenabil.
- Surse locale (site-uri ministeriale sau ANTREC) privind campanii ecoturistice.

4. Planul și sarcinile lucrării:

1. Alege o campanie ecoturistică:

- Internațională (ex: *Leave No Trace*, *Travel Green Europe*).
- Locală (ex: campanii naționale de promovare turism sustenabil).

2. Completează tabelul:

Nr.	Campania aleasă	Țara / Regiunea	Durata campaniei	Obiective principale	Public țintă
1					

3. Analizează mesajele și materialele folosite de campanie:

Tip material	Mesaj / Slogan	Canale de promovare	Impact asupra publicului	Observații
Poster				
Pliant				
Video / online				
Social media				

4. Completează tabelul pentru evaluarea eficienței:

Aspect evaluat	Observații	Grad de eficiență (scăzut / mediu / ridicat)	Recomandări de îmbunătățire
Mesaje și claritate			
Materiale vizuale / audio			
Canale de promovare			
Implicarea publicului			

5. Răspunde la întrebările:

- Care sunt punctele forte ale campaniei analizate?
○ _____
- Care sunt principalele aspecte ce pot fi îmbunătățite?

- _____
• Ce lecții ai învățat despre promovarea turismului sustenabil?
- _____
• Propune o idee de campanie locală inspirată din exemplul analizat:

6. Concluzie.

7. Fișe de lucru:

1. Completează tabelul cu informațiile despre campania aleasă.

Nr. Campania aleasă Țara / Regiunea Durata campaniei Obiective principale Public țintă
1

2. Analizează mesajele și materialele folosite de campanie și completează tabelul.

Tip material	Mesaj / Slogan	Canale de promovare	Impact asupra publicului	Observații
Poster				
Pliant				
Video / online				
Social media				

3. Completează tabelul pentru evaluarea eficienței campaniei.

Aspect evaluat	Observații	Grad de eficiență (scăzut / mediu / ridicat)	Recomandări de îmbunătățire
Mesaje și claritate			
Materiale vizuale / audio			
Canale de promovare			
Implicarea publicului			

III. SUGESTII METODOLOGICE ȘI DE EVALUARE

Tehnologiile didactice aplicate în procesul instructiv educativ vor fi indicate explicit în proiectele didactice elaborate de fiecare profesor în funcție de nivelul de pregătire și progresul demonstrat atât de grupa de elevi în ansamblu, cât și de fiecare elev în parte. Se recomandă abordarea instruirii centrate pe elev prin proiectarea unor activități de învățare variate, prin care să fie luate în considerare stilurile individuale de învățare ale fiecărui elev. Aceste activități de învățare vizează:

- aplicarea metodelor centrate pe elev, pe activizarea structurilor cognitive și operatorii ale elevilor, pe exersarea potențialului psiho-fizic al acestora, pe transformarea elevului în coparticipant la propria instruire și educație;

- îmbinarea și alternanța sistematică a activităților bazate pe efortul individual al elevului (documentarea după diverse surse de informare, observația proprie, vizite de lucru la entitate, instruirea programată, lucrul individual, tehnica muncii cu fișe) cu activitățile ce solicită efortul colectiv (de echipă, de grup) de genul discuțiilor, asaltului de idei etc.;
- utilizarea unor metode care să favorizeze relația nemijlocită a elevului cu obiectele cunoașterii, prin recurgere la modele concrete; însușirea unor metode de informare și de documentare independentă, care oferă deschiderea spre autoinstruire, spre învățare continuă. Pentru formarea competențelor specifice și profesionale planificate, cadrele didactice pot utiliza toate tipurile de metode:
 - **Metode expositive de comunicare orală** (povestirea, expunerea liberă, expunerea sistematică, descrierea ș.a.);
 - **Metode conversativ-interogative** (de tip dialog) (conversația liberă, conversația dirijată, conversația euristică, conversația evaluativă, brainstorming, dezbaterea, discuția în grupuri mici (socratică), discuția frontală, discuția individuală, problematizarea, discuția de grup (focus grup), forumul);
 - **Metode explicative** (explicația mediată, explicația nemediată, demonstrația, explicația bazată pe utilizarea resurselor de instruire, demersul argumentativ, demersul structurat pe o situație problemă);
 - **Metode bazate pe explorarea informațiilor scrise** (lucrul cu notele de curs, explorarea informației scrise (articole, cărți, texte ș.a.), lectura, explorarea informației virtuale, studiul independent, informarea și documentarea);
 - **Metode de instruire bazate pe modele și imagini** (explorarea informației grafice imaginilor, utilizarea organizatorilor grafici, explorarea informațiilor video, instruirea programată);
 - **Metode bazate pe acțiune** (explorarea realității, studiul de caz, lucrările practice, lucrul cu fișele, simularea, e-learning, proiectul, portofoliul ș.a.);
 - **Metode și tehnici de dezvoltare a spiritului critic și creativ** (metoda cubului, predării reciproce, mozaicului, cvintetului, tehnica ciorchinelui, tehnica turul galeriei, sinectica, Frisco, brainwriting, Philips 6-6, controversa creativă, vizualizarea creativă);
 - **Metode de formare a sistemului de atitudini și valori** (structurile ilustrative, structurile situaționale, analiza critică, opinia, exemplul, contraexemplul).

Pentru desfășurarea activității turistice în condițiile moderne, firmele de turism trebuie să asigure un grad sporit de competitivitate, care presupune nu doar resurse turistice valoroase dar și personal calificat în conformitate cu cerințele actuale referitor la organizarea servirii clienților în mod operativ și calitativ.

Caracterul modular a unității de curs *Turismul verde* asigură receptivitate la schimbările de pe piața muncii și flexibilitate în structurarea ofertelor de instruire pentru diverse categorii de beneficiari. La selectarea metodelor și tehnicilor de predare-învățare-evaluare se va promova o abordare specifică, bazată pe motivarea elevului și dezvoltarea încrederii în sine.

La alegerea strategiilor didactice se va ține cont de: scopurile și obiectivele propuse, conținuturile stabilite, resursele didactice, nivelul de pregătire inițială și capacitățile elevilor, competențele ce trebuie dezvoltate. Profesorul va utiliza următoarele metode, procedee și tehnici de predare-învățare: prelegerea, explicația, conversația euristică, dialogul, precum și formele de lucru: frontal, individual și în echipă.

Profesorul va stabili coerența între competențele profesionale unității de curs, conținuturi, activități de învățare, resurse, mijloace și tehnici de evaluare. De asemenea, în cadrul lecțiilor, profesorul va utiliza mijloace instructive de tipul: Evocare, Realizarea sensului, Reflecție și Extindere. Predarea

elementelor de conținut va fi axată pe rezolvarea unor sarcini concrete legate de următoarele activități precum:

- studierea principalelor categorii de resurse turistice (durabile, verzi);
- identificarea principalelor caracteristici specifice resurselor turistice;
- aprecierea importanței sustenabilității pentru dezvoltarea turismului;
- evaluarea stării și calității mediului prin prisma turismului durabil;
- determinarea impactului turismului asupra mediului înconjurător;

Elevul va dobândi cunoștințe, pornind de la necesitatea realizării unei sarcini concrete și se vor îmbina armonios cunoștințele teoretice cu cele practice.

Studiul individual ghidat de profesor va fi realizat pentru fiecare unitate de conținut, propunându-le elevilor sarcini individualizate. Se recomandă aplicarea metodelor interactive de lucru cu elevii cum ar fi discuția, comunicarea reciprocă, prezentarea, proiectul, studii de caz, problematizarea etc.

Evaluarea se face pe parcursul activităților de predare/învățare pentru a cunoaște care este stadiul formării profesionale și la ce nivel se situează ea, în raport cu competențele specifice unității de curs.

Produse recomandate pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor cognitive

Nr.

ctr. Produse /sarcini

Criterii/descriptorii de evaluare a produselor/sarcinii

1.	Argumentarea orală	Corespunderea formulărilor temei Selectarea și structurarea logică a argumentelor în corespundere cu ipotezele puse în discuție Apelarea la studii de caz/propria experiență în argumentarea ipotezelor puse în discuție Utilizarea unui limbaj adecvat și bogat, respectarea normelor literare Utilizarea corectă și adecvată a mijloacelor orale de exprimare (intonația, gesturile, vocabularul etc.)
2.	Proiectul	Validitatea proiectului - gradul în care acesta acoperă unitar și coerent, logic și argumentat tema propusă Elaborarea și structura proiectului - acuratețea, rigoarea și coerența demersului științific, logica și argumentarea ideilor, corectitudinea concluziilor. Creativitatea – gradul de noutate pe care-l aduce proiectul în abordarea temei sau în soluționarea problemei
3.	Studiu de caz	Corectitudinea interpretării studiului de caz propus Calitatea soluțiilor, ipotezelor propuse, argumentarea acestora Punerea în evidență a subiectului, problematicii și formularea Originalitatea studiului, a formulării și a realizării Calitatea soluțiilor, ipotezelor propuse, argumentarea acestora Rezolvarea corectă a problemei, asociate studiului analizat de caz
4.	Activitatea practică	Ansamblu de acțiuni cu caracter practic și aplicativ, conștient și sistematic executate de elevi în scopul adâncirii înțelegerii și consolidării cunoștințelor dobândite, verificării și corectării lor, precum și al însușirii unor priceperi și deprinderi practice, aplicative, al cultivării dragostei pentru muncă

Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Evaluarea pune în evidență măsura în care se formează competențele specifice unității de curs. Se va aplica evaluarea formativă, care se va desfășura pe tot parcursul studierii disciplinei. În scopul unei evaluări eficiente se vor utiliza metode tradiționale și de alternativă, prin probe orale și scrise, în

funcție de cerințele unității de competență. Se vor utiliza următoarele metode: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal; autoevaluarea; portofoliul elevului; realizarea proiectelor de grup/individuale. Metodele utilizate vor fi orientate spre valorificarea achizițiilor elevilor și stimularea lucrului în echipă. Pentru fiecare metodă, profesorul va elabora instrumentele de evaluare. De asemenea, lucrările practice ce dezvoltă capacități și aptitudini de analiză și evidență, vor servi și ca mod de evaluare curentă. Evaluarea sumativă va fi proiectată în așa mod, încât să asigure dovezi pentru elevi, cadrele didactice și angajatori, informații relevante despre achizițiile în termeni de cunoștințe și abilități în baza unor criteriilor definite explicit. La elaborarea sarcinilor/itemilor de evaluare formativă și sumativă, profesorul va ține cont de competențele specific/profesionale disciplinei. Produsele elaborate în cadrul studiului individual vor fi evaluate în bază de criterii și descriptori de evaluare. Instrumentele de evaluare trebuie să fie adecvate scopului urmărit și să permită elevilor să demonstreze deținerea/ stăpânirea competențele specific/profesionale disciplinei. După fiecare subiect abordat din suportul didactic, elevul are posibilitate individual/perechi sau grup, să se autoevalueze conform sarcinilor și întrebărilor din prezentul support didactic.

Competente profesionale și metode de evaluare:

Competența profesională	Metodă de evaluare	Indicatori de performanță
Planificarea activităților ecoturistice	Proiecte practice, fișe de lucru, simulări	Corectitudinea planificării traseelor, includerea punctelor de interes, respectarea principiilor sustenabilității
Organizarea evenimentelor turistice sustenabile	Proiecte, prezentări, simulări	Claritatea obiectivelor, selectarea produselor și serviciilor eco-friendly, implementarea măsurilor de protecție a mediului
Promovarea destinațiilor verzi	Realizarea de postere, pliante, prezentări PowerPoint	Creativitate, mesaj clar și convingător, corelarea vizualului cu principiile ecoturistice
Evaluarea impactului turismului asupra mediului și comunităților	Analiză de studii de caz, rapoarte scrise	Identificarea corectă a impacturilor, propunerea de soluții sustenabile, argumentarea recomandărilor
Comunicarea și educarea turiștilor	Observație, role-play, prezentări	Capacitatea de a transmite informații corecte, promovarea comportamentului responsabil, interacțiunea eficientă cu publicul
Lucrul în echipă și gestionarea proiectelor turistice	Evaluare de grup, feedback peer-to-peer	Colaborarea, împărțirea responsabilităților, respectarea termenelor și a standardelor de calitate
Utilizarea resurselor digitale și tehnologice	Evaluarea prezentărilor digitale, realizarea hărților GIS	Corectitudinea utilizării instrumentelor digitale, acuratețea hărților și a materialelor vizuale

Forme de evaluare

- Observația directă: monitorizarea elevilor/studentilor în activități practice, excursii sau simulări.

- Proiecte și studii de caz: elaborarea de trasee ecoturistice, festivaluri sau campanii de promovare.
- Portofolii profesionale: colecție de materiale realizate pe parcursul cursului (fișe de lucru, hărți, postere, prezentări).
- Simulări și role-play: scenarii de interacțiune cu turiștii, gestionarea riscurilor sau organizarea unui eveniment verde.
- Autoevaluare și evaluare peer-to-peer: reflecții și feedback între colegi asupra activităților desfășurate

IV. CONCLUZIE

Suportul didactic reprezintă o interpretare a disciplinei "Turismul verde".

Turismul verde reprezintă o formă de turism responsabilă, care promovează protecția mediului, conservarea patrimoniului natural și cultural și implicarea comunităților locale. Prin respectarea principiilor durabilității, turiștii sunt încurajați să adopte comportamente ecologice, iar operatorii turistici să implementeze practici sustenabile.

Această abordare aduce beneficii multiple: protejează ecosistemele fragile, sprijină economia locală și oferă experiențe autentice și educative vizitatorilor. Turismul verde nu este doar o tendință, ci o necesitate pentru dezvoltarea durabilă a industriei turistice și pentru menținerea echilibrului dintre oameni și natură. **În concluzie, promovarea și implementarea turismului verde contribuie la formarea unei culturi ecologice și la construirea unor destinații turistice atractive, responsabile și durabile pe termen lung.**

Anexe

Anexa 1

Glosar de termeni - Turismul verde

1. **Turism verde / ecoturism** – Formă de turism care promovează protecția mediului, respectul pentru natură și comunitățile locale și dezvoltarea sustenabilă a destinațiilor turistice.
2. **Turism rural** – Turism desfășurat în zonele rurale, bazat pe valorificarea patrimoniului natural, cultural și tradițiilor locale.
3. **Turism montan** – Formă de turism desfășurată în zonele de munte, cu activități precum drumeții, escaladă, alpinism sau schi, care respectă ecosistemele montane fragile.
4. **Turism de aventură** – Turism activ și recreativ, care implică experiențe provocatoare în natură, cum ar fi rafting, tiroliană sau drumeții pe teren dificil, cu accent pe siguranță și sustenabilitate.
5. **Sustenabilitate** – Capacitatea de a dezvolta activități care răspund nevoilor prezentului fără a compromite resursele și mediul pentru generațiile viitoare.
6. **Impact ecologic** – Efectele activităților turistice asupra mediului natural, incluzând poluarea, degradarea habitatelor și consumul resurselor.
7. **Impact socio-economic** – Efectele turismului asupra comunităților locale, inclusiv crearea de locuri de muncă, dezvoltarea infrastructurii și influențarea culturii locale.
8. **Traseu ecoturistic** – Cale turistică planificată care permite vizitarea unor zone naturale sau culturale, respectând principiile protecției mediului și siguranța turiștilor.
9. **Festival / eveniment verde** – Eveniment turistic planificat astfel încât să reducă impactul asupra mediului, să promoveze produse locale și să implice comunitatea.
10. **Promovare ecoturistică** – Activități de marketing și comunicare care evidențiază valorile sustenabile ale unei destinații și încurajează comportamente responsabile ale turiștilor.

11. **Leave No Trace (LNT)** – Campanie internațională care promovează comportamentul responsabil al turiștilor, pentru a nu lăsa urme în natură.
12. **Travel Green Europe** – Inițiativă europeană pentru promovarea destinațiilor și practicilor turistice sustenabile.
13. **Resurse ecoturistice** – Elemente naturale, culturale sau sociale care pot fi valorificate turistic, respectând principiile durabilității.
14. **Comportament responsabil** – Atitudinea turiștilor care respectă mediul, comunitățile locale și regulile stabilite pentru protecția destinațiilor turistice.
15. **Infrastructură turistică verde** – Facilitați și echipamente turistice concepute pentru a minimiza impactul asupra mediului, cum ar fi panouri informative, trasee marcate și observatoare ecologice.
16. **Turismul durabil**- este o formă de turism care își propune să satisfacă nevoile vizitatorilor și ale comunităților gazdă, respectând în același timp mediul natural și cultural. Scopul este de a nu compromite resursele pentru generațiile viitoare.

Anexa 2

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD)

link de descriere a ODD: <https://statistica.gov.md/ro/obiectivele-de-dezvoltare-durabila-183.html>

Anexa 3

Harta lumii cu cele mai populare atracții turistice

Anexa 4

Video, link-uri, informații tematicice

https://www.youtube.com/watch?v=D_j720c_MGQ Ziua internațională fără pungi de plastic-03 iulie.

<https://www.youtube.com/watch?v=D47a081CQV0> Problemele mediului văzute de sus.

https://www.youtube.com/watch?v=2LweZZ9c_ul Degradarea și protecția mediului.

<https://www.youtube.com/watch?v=JWjWDTESack> Poluarea, reciclarea.

<https://www.youtube.com/watch?v=-yJSJkekKno> Cum să protejăm Pământul.

<https://www.youtube.com/watch?v=5hKhHxVny0A> Regulamentul micului ecologist.

<https://www.youtube.com/watch?v=ORSMc3ngywY> Solubrizarea.

<https://am.gov.md/ro/content/evaluarea-impactului-asupra-mediului> Evaluarea impactului asupra mediului.

<https://am.gov.md/ro/content/managementul-de%C8%99eurilor> Gestionarea deșeurilor.

<https://am.gov.md/ro/content/monitoringul-calit%C4%83%C8%9Bii-mediului> Monitoringul calității mediului.

<https://am.gov.md/ro/content/educa%C8%9Bie-%C8%99i-con%C8%99tientizare-ecologic%C4%83> Educație și conștientizare ecologică.

<https://am.gov.md/ro/content/mecanisme-economice-de-mediul> Mecanisme economice de mediu.

<https://am.gov.md/ro/content/accesul-la-informa%C8%9Bia-de-mediul> Accesul la informația de mediu.

<https://am.gov.md/ro/content/monitoringul-resurselor-naturale> Monitoringul resurselor naturale.

<https://am.gov.md/ro/content/protec%C8%9Bia-aerului-atmosferic-%C8%99i-schimb%C4%83rile-climatice> Protecția aerului atmosferic și schimbările climatice.

<https://am.gov.md/ro/content/indicatori-de-mediul> Indicatori de mediu.

<https://am.gov.md/ro/content/rapoarte-privind-starea-mediului> Rapoarte privind starea mediului.

<https://am.gov.md/ro/content/managementul-de%C8%99eurilor> Rapoarte deșeuri.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/76/utilizarea-eficienta-a-resurselor-si-economia-circulara> Utilizarea eficientă a resurselor și economia circulară.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/77/consumul-si-productia-durabile> Consumul și producția durabilă.

<https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/eu-environment-action-programme-to-2030.html> Programul de acțiune pentru mediu al UE până în 2030.

<https://iso9001.md/servicii/iso-140012015-sistemul-de-management-al-mediului/> Sistemul de Management al Mediului.

<https://www.untourism.int/> OMT-Organizația Mondială a Turismului.

Model de traseu ecoturistic "Drumul Dragonului" Orheiul Vechi (2024)

V. BIBLIOGRAFIE:

1. Moraru, Gh. (2010). *Turismul rural și ecologic în Republica Moldova*. Chișinău: Editura Academiei de Științe a Moldovei.
2. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, Culegere statistică, ediția 2024 "Resursele naturale și mediul în Republica Moldova".
3. Miron V. Miron M. Melnicenco E. (2017). *Turismul verde în Moldova*. Chișinău, ADTM.
4. Analele ASEM, ediția a XI-a. Nr.1 / 2013.DEZVOLTAREA DURABILĂ ÎN TURISMUL EUROPEAN.
5. Departamentul de Dezvoltare durabilă. <https://dezvoltaredurabila.gov.ro/turism-durabil>
6. ASRO.<https://www.asro.ro/turismul-durabil-esential-pentru-experiente-de-neuitat/>
7. Invest Moldova. <https://invest.gov.md/>
8. Micleușescu A. Bratu D. (2025). *Turismul durabil –cheia prosperității comunităților locale*. Universitatea Româno-Americană.
9. Florea C. (2020). *Strategii de criză în Managementul Turismului durabil*. București, Editura Universitară.
10. Blue Europe. <https://www.blue-europe.eu/ro/tag/turism-durabil/>
11. Mihali, I., & Toma, L. (2017). *Turism durabil și ecoturism*. Editura Universitară.
12. Mazilu M. Revistă de Marketing Online-vol.1, Nr.4. "Turismul –o relație privilegiată cu dezvoltarea durabilă"
13. Slideshare. <https://www.slideshare.net/slideshow/ratiu-final/47647100> Dezvoltarea durabilă. Turismul durabil.
14. Ghiduri ecoturistice ale Ministerului Mediului sau ale administrațiilor parcurilor naționale.
15. turism.gov.md. <https://turism.gov.md/wp-content/uploads/2025/05/ghid-de-marketing-privind-dezvoltarea-turismului-in-rm.pdf>
16. Agenția Moldsilva. [https://moldsilva.gov.md/public/files/Ghid_Organizarea_traseelor_in_fondul_forestier_SECURED .pdf](https://moldsilva.gov.md/public/files/Ghid_Organizarea_traseelor_in_fondul_forestier_SECURED.pdf)
17. Trends HRB. Turismul durabil și competitiv în Europa. <https://www.trendshrb.ro/evenimente/turismul-durabil-si-competitiv-in-europa/>
18. Green News. <https://greennews.ro/article/suedia-ocupa-primul-loc-in-top-turism-global-durabil/>
19. Natura. <https://www.natura.md/un-ghid-pentru-trasee-turistice-in-padurile-nationale>
20. wikipedia <https://www.wikipedia.org>.

Disclaimer

Acest material a fost elaborat în cadrul unui proiect ERASMUS+ de consolidare a capacității Invatamantului Profesional Tehnic, finanțat de Comisia Europeană, “Calea Moldovei spre competențe turistice avansate (MPATS)” prin intermediul consorțiului BK Plus – Cipru, Centrul de Inovare și Politici din Moldova, Școala Profesională 2, Chișinău, Colegiul de Ecologie Chișinău, iED – Grecia, APRO Formazione – Italia, 2025 – 2027.

Acest material a fost elaborat în cadrul unui proiect ERASMUS+ de consolidare a capacității Invatamantului Profesional Tehnic, finanțat de Comisia Europeană. Reprezintă o compilare și o sinteză a informațiilor provenite din multiple surse externe, toate făcând referință corespunzătoare la Bibliografie. Autorii nu revendică calitatea de autori originali pentru niciun conținut preluat din publicații externe și recunosc și respectă pe deplin drepturile de proprietate intelectuală ale autorilor, editorilor și instituțiilor originale, așa cum sunt citați în Bibliografie. Comisia Europeană nu este responsabilă pentru orice utilizare care ar putea fi făcută a informațiilor conținute aici.